

**PREDUZEĆE ZA TELEKOMUNIKACIJE
“TELEKOM SRBIJA” a.d. BEOGRAD**

**Konsolidovani finansijski izveštaji
za godinu koja se završava 31. decembra 2017.
u skladu sa
računovodstvenim propisima Republike Srbije
i
Izveštaj nezavisnog revizora**

SADRŽAJ

	Strana
IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1 - 2
KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI	
Konsolidovani bilans stanja	3 - 9
Konsolidovani bilans uspeha	10 - 13
Konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu	14 - 15
Konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu	16 - 20
Konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine	21 - 22
Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje	23 - 105
KONSOLIDOVANI GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJIU	

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Preduzeća za telekomunikacije “Telekom Srbija” a.d. Beograd

Izveštaj o konsolidovanim finansijskim izveštajima

Izvršili smo reviziju priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja Preduzeća za telekomunikacije “Telekom Srbija” a.d. Beograd (“Matično preduzeće”) i njegovih zavisnih pravnih lica (zajedno “Grupa”), koji obuhvataju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2017. godine i konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje.

Odgovornost rukovodstva za konsolidovane finansijske izveštaje

Rukovodstvo Grupe je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu (“Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 62/2013), kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi konsolidovanih finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o priloženim konsolidovanim finansijskim izveštajima na osnovu izvršene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji (“Službeni glasnik Republike Srbije”, br. 62/2013) i standardima revizije primenjivim u Republici Srbiji. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih zahteva i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da konsolidovani finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima u konsolidovanim finansijskim izveštajima. Odabrani postupci su zasnovani na revizorskom prosuđivanju, uključujući procenu rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u konsolidovanim finansijskim izveštajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procene rizika, revizor sagledava interne kontrole relevantne za sastavljanje i istinito prikazivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i opravdanosti računovodstvenih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, konsolidovani finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, konsolidovanu finansijsku poziciju Grupe na dan 31. decembra 2017. godine, kao i konsolidovane rezultate njegovog poslovanja i konsolidovane tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i računovodstvenim politikama obelodanjenim u Napomeni 5. uz konsolidovane finansijske izveštaje.

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Preduzeća za telekomunikacije
“Telekom Srbija” a.d. Beograd (Nastavak)

Izveštaj o konsolidovanim finansijskim izveštajima (Nastavak)

Ostala pitanja

Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe za godinu završenu 31. decembra 2016. su bili predmet revizije od strane drugog revizora, koji je u svom Izveštaju od 29. maja 2017. godine izrazio mišljenje bez rezerve na ove konsolidovane finansijske izveštaje.

Izveštaj o drugim zakonskim i regulatornim zahtevima

Rukovodstvo Grupe je odgovorno za sastavljanje i tačnost konsolidovanog godišnjeg izveštaja o poslovanju u skladu sa zahtevima Zakona o računovodstvu. Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti konsolidovanog godišnjeg izveštaja o poslovanju Grupe za 2017. godinu sa konsolidovanim finansijskim izveštajima za tu poslovnu godinu koji su bili predmet revizije. Naši postupci u tom pogledu su obavljeni u skladu sa primenjivim standardom revizije 720 “Odgovornost revizora u vezi sa ostalim informacijama u dokumentima koji sadrže finansijske izveštaje koji su bili predmet revizije” i ograničeni su samo na ocenu usaglašenosti finansijskih informacija sadržanih u konsolidovanom godišnjem izveštaju o poslovanju sa revidiranim konsolidovanim finansijskim izveštajima.

Po našem mišljenju, finansijske informacije obelodanjene u konsolidovanom godišnjem izveštaju o poslovanju Grupe za 2017. godinu usklađene su, po svim materijalno značajnim pitanjima, sa konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe za 2017. godinu koji su bili predmet revizije.

Beograd, 15. maj 2018. godine

Ksenija Ristić Kostić
Ovlašćeni revizor

Попуњава правно лице - предузетник

Матични број **1 7 1 6 2 5 4 3** Шифра делатности **6 1 1 0** ПИБ **1 0 0 0 0 2 8 8 7**

Назив: **Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д.**

Седиште: **Београд, Таковска 2**

КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС СТАЊА

на дан **31.12.2017.** године

- у хиљадама динара -

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 31.12.2016.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
	АКТИВА					
00	А. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ	0001				
	Б. СТАЛНА ИМОВИНА (0003 + 0010 + 0019 + 0024 + 0034)	0002		204.377.901	207.969.750	
01	I. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА (0004 + 0005 + 0006 + 0007 + 0008 + 0009)	0003		67.983.674	70.480.487	
010 и део 019	1. Улагања у развој	0004				
011, 012 и део 019	2. Концесије, патенти, лиценце, робне и услужне марке, софтвер и остала права	0005	18	20.989.185	22.929.226	
013 и део 019	3. Гудвил	0006	18	39.702.466	41.129.956	
014 и део 019	4. Остала нематеријална имовина	0007	18,19,21	2.811.894	1.501.860	
015 и део 019	5. Нематеријална имовина у припреми	0008	18,19,21	4.479.578	4.916.952	
016 и део 019	6. Аванси за нематеријалну имовину	0009	20	551	2.493	
02	II. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА (0011 + 0012 + 0013 + 0014 + 0015 + 0016 + 0017 + 0018)	0010		130.279.395	131.943.946	
020, 021 и део 029	1. Земљиште	0011	19	183.085	177.947	
022 и део 029	2. Грађевински објекти	0012	19	57.661.341	58.513.573	
023 и део 029	3. Постројења и опрема	0013	19	45.353.675	40.809.276	
024 и део 029	4. Инвестиционе некретнине	0014				
025 и део 029	5. Остале некретнине, постројења и опрема	0015	19	4.278.014	4.528.701	
026 и део 029	6. Некретнине, постројења и опрема у припреми	0016	19	20.461.063	26.171.311	
027 и део 029	7. Улагања на туђим некретнинама, постројењима и опреми	0017	19	1.141.200	1.090.983	
028 и део 029	8. Аванси за некретнине, постројења и опрему	0018	20	1.201.017	652.155	

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 31.12.2016.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
03	III. БИОЛОШКА СРЕДСТВА (0020 + 0021 + 0022 + 0023)	0019				
030, 031 и део 039	1. Шуме и вишегодишњи засади	0020				
032 и део 039	2. Основно стадо	0021				
037 и део 039	3. Биолошка средства у припреми	0022				
038 и део 039	4. Аванси за биолошка средства	0023				
04. осим 047	IV. ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ (0025 + 0026 + 0027 + 0028 + 0029 + 0030 + 0031 + 0032 + 0033)	0024		5.964.349	5.430.159	
040 и део 049	1. Учешћа у капиталу зависних правних лица	0025				
041 и део 049	2. Учешћа у капиталу придружених правних лица и заједничким подухватима	0026			86.357	
042 и део 049	3. Учешћа у капиталу осталих правних лица и друге хартије од вредности расположиве за продају	0027	21	1.483.016	1.513.604	
део 043, део 044 и део 049	4. Дугорочни пласмани матичним и зависним правним лицима	0028				
део 043, део 044 и део 049	5. Дугорочни пласмани осталим повезаним правним лицима	0029	33		17.259	
део 045 и део 049	6. Дугорочни пласмани у земљи	0030	21	1.503.316	793.128	
део 045 и део 049	7. Дугорочни пласмани у иностранству	0031				
046 и део 049	8. Хартије од вредности које се држе до доспећа	0032	21	3.926	4.786	
048 и део 049	9. Остали дугорочни финансијски пласмани	0033	21	2.974.091	3.015.025	
05	V. ДУГОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА (0035 + 0036 + 0037 + 0038 + 0039 + 0040 + 0041)	0034	21	150.483	115.158	
050 и део 059	1. Потраживања од матичног и зависних правних лица	0035				
051 и део 059	2. Потраживања од осталих повезаних лица	0036		150.483	114.261	
052 и део 059	3. Потраживања по основу продаје на робни кредит	0037			897	
053 и део 059	4. Потраживање за продају по уговорима о финансијском лизингу	0038				
054 и део 059	5. Потраживања по основу јемства	0039				
055 и део 059	6. Спорна и сумњива потраживања	0040				
056 и део 059	7. Остала дугорочна потраживања	0041				
288	V. ОДЛОЖЕНА ПОРЕСКА СРЕДСТВА	0042	17	5.802.473	6.104.501	

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 31.12.2016.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
	Г. ОБРТНА ИМОВИНА (0044 + 0051 + 0059 + 0060 + 0061 + 0062 + 0068 + 0069 + 0070)	0043		49.422.285	47.327.367	
Класа 1	I. ЗАЛИХЕ (0045 + 0046 + 0047 + 0048 + 0049 + 0050)	0044		6.957.435	7.691.261	
10	1. Материјал, резервни делови, алат и ситан инвентар	0045	22	6.406.251	7.120.709	
11	2. Недовршена производња и недовршене услуге	0046				
12	3. Готови производи	0047				
13	4. Роба	0048	22	31.428	21.460	
14	5. Стална средства намењена продаји	0049		7.123	5.909	
15	6. Плаћени аванси за залихе и услуге	0050	23	512.633	543.183	
20	II. ПОТТРАЖИВАЊА ПО ОСНОВУ ПРОДАЈЕ (0052 + 0053 + 0054 + 0055 + 0056 + 0057 + 0058)	0051	23	20.364.896	18.377.077	
200 и део 209	1. Купци у земљи - матична и зависна правна лица	0052				
201 и део 209	2. Купци у иностранству - матична и зависна правна лица	0053				
202 и део 209	3. Купци у земљи - остала повезана правна лица	0054	33	6.994	2.224	
203 и део 209	4. Купци у иностранству - остала повезана правна лица	0055				
204 и део 209	5. Купци у земљи	0056		10.593.892	10.434.956	
205 и део 209	6. Купци у иностранству	0057		9.485.078	7.666.055	
206 и део 209	7. Остала потраживања по основу продаје	0058		278.932	273.842	
21	III. ПОТТРАЖИВАЊА ИЗ СПЕЦИФИЧНИХ ПОСЛОВА	0059	23	389	375	
22	IV. ДРУГА ПОТТРАЖИВАЊА	0060	23	910.140	1.027.171	
236	V. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА КОЈА СЕ ВРЕДНУЈУ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	0061				
23 осим 236 и 237	VI. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ (0063 + 0064 + 0065 + 0066 + 0067)	0062	23	4.275.842	3.458.873	
230 и део 239	1. Краткорочни кредити и пласмани - матична и зависна правна лица	0063				
231 и део 239	2. Краткорочни кредити и пласмани - остала повезана правна лица	0064	33	2.642	7.623	
232 и део 239	3. Краткорочни кредити и зајмови у земљи	0065		1.474.005	1.097.659	
233 и део 239	4. Краткорочни кредити и зајмови у иностранству	0066				

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 31.12.2016.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
234, 235, 238 и део 239	5. Остали краткорочни финансијски пласмани	0067		2.799.195	2.353.591	
24	VII. ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ И ГОТОВИНА	0068	26	9.346.642	8.732.416	
27	VIII. ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ	0069	24	62.873	353.589	
28 осим 288	IX. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0070	24,25	7.504.068	7.686.605	
	Д. УКУПНА АКТИВА = ПОСЛОВНА ИМОВИНА (0001 + 0002 + 0042 + 0043)	0071		259.602.659	261.401.618	
88	Ђ. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	0072		23.648.784	24.531.749	
	ПАСИВА					
	А. КАПИТАЛ (0402 + 0411 - 0412 + 0413 + 0414 + 0415 - 0416 + 0417 + 0420 - 0421) ≥ 0 = (0071 - 0424 - 0441 - 0442)	0401		166.502.157	168.209.331	
30	I. ОСНОВНИ КАПИТАЛ (0403 + 0404 + 0405 + 0406 + 0407 + 0408 + 0409 + 0410)	0402	27	100.008.588	100.008.588	
300	1. Акцијски капитал	0403		100.000.000	100.000.000	
301	2. Удели друштава с ограниченом одговорношћу	0404				
302	3. Улози	0405				
303	4. Државни капитал	0406				
304	5. Друштвени капитал	0407				
305	6. Задружни удели	0408				
306	7. Емисиона премија	0409				
309	8. Остали основни капитал	0410		8.588	8.588	
31	II. УПИСАНИ А НЕУПЛАЋЕНИ КАПИТАЛ	0411				
047 и 237	III. ОТКУПЉЕНЕ СОПСТВЕНЕ АКЦИЈЕ	0412	27	16.502.510	16.502.510	
32	IV. РЕЗЕРВЕ	0413	27	1.872.775	1.872.775	
330	V. РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ ПО ОСНОВУ РЕВАЛОРИЗАЦИЈЕ НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ИМОВИНЕ, НЕКРЕТНИНА, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМЕ	0414				
33 осим 330	VI. НЕРЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА (потражна салда рачуна групе 33 осим 330)	0415	27	21.707.335	25.163.897	

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 31.12.2016.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
33 осим 330	VII. НЕРЕАЛИЗОВАНИ ГУБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ И ДРУГИХ КОМПОНЕНТИ ОСТАЛОГ СВЕОБУХВАТНОГ РЕЗУЛТАТА (дуговна салда рачуна групе 33 осим 330)	0416				
34	VIII. НЕРАСПОРЕЂЕНИ ДОБИТАК (0418 + 0419)	0417		41.884.430	39.124.351	
340	1. Нераспоређени добитак ранијих година	0418		28.116.614	25.079.365	
341	2. Нераспоређени добитак текуће године	0419		13.767.816	14.044.986	
	IX. УЧЕШЋЕ БЕЗ ПРАВА КОНТРОЛЕ	0420	38	17.531.539	18.542.230	
35	X. ГУБИТАК (0422 + 0423)	0421				
350	1. Губитак ранијих година	0422				
351	2. Губитак текуће године	0423				
	Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И ОБАВЕЗЕ (0425 + 0432)	0424		36.280.702	34.280.026	
40	I. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА (0426 + 0427 + 0428 + 0429 + 0430 + 0431)	0425	30	2.132.106	2.068.552	
400	1. Резервисања за трошкове у гарантном року	0426				
401	2. Резервисања за трошкове обнављања природних богатстава	0427				
403	3. Резервисања за трошкове реструктурирања	0428				
404	4. Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених	0429		2.057.509	1.970.351	
405	5. Резервисања за трошкове судских спорова	0430		73.187	97.457	
402 и 409	6. Остала дугорочна резервисања	0431		1.410	744	
41	II. ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (0433 + 0434 + 0435 + 0436 + 0437 + 0438 + 0439 + 0440)	0432		34.148.596	32.211.474	
410	1. Обавезе које се могу конвертовати у капитал	0433				
411	2. Обавезе према матичним и зависним правним лицима	0434				
412	3. Обавезе према осталим повезаним правним лицима	0435				
413	4. Обавезе по емитованим хартијама од вредности у периоду дужем од годину дана	0436				
414	5. Дугорочни кредити и зајмови у земљи	0437	28	27.179.546	22.519.364	
415	6. Дугорочни кредити и зајмови у иностранству	0438	28	6.966.333	9.690.193	

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 31.12.2016.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
416	7. Обавезе по основу финансијског лизинга	0439				
419	8. Остале дугорочне обавезе	0440		2.717	1.917	
498	В. ОДЛОЖЕНЕ ПОРЕСКЕ ОБАВЕЗЕ	0441	17	1.315.160	1.520.117	
42 до 49 (осим 498)	Г. КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ (0443 + 0450 + 0451 + 0459 + 0460 + 0461 + 0462)	0442		55.504.640	57.392.144	
42	I. КРАТКОРОЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ (0444 + 0445 + 0446 + 0447 + 0448 + 0449)	0443		24.124.415	24.061.139	
420	1. Краткорочни кредити од матичних и зависних правних лица	0444				
421	2. Краткорочни кредити од осталих повезаних правних лица	0445				
422	3. Краткорочни кредити и зајмови у земљи	0446				
423	4. Краткорочни кредити и зајмови у иностранству	0447	28	286.704		
427	5. Обавезе по основу сталних средстава и средстава обустављеног пословања намењених продаји	0448				
424, 425, 426 и 429	6. Остале краткорочне финансијске обавезе	0449	28,31	23.837.711	24.061.139	
430	II. ПРИМЉЕНИ АВАНСИ, ДЕПОЗИТИ И КАУЦИЈЕ	0450	31	437.669	190.757	
43 осим 430	III. ОБАВЕЗЕ ИЗ ПОСЛОВАЊА (0452 + 0453 + 0454 + 0455 + 0456 + 0457 + 0458)	0451	31	20.369.752	22.304.084	
431	1. Добављачи - матична и зависна правна лица у земљи	0452				
432	2. Добављачи - матична и зависна правна лица у иностранству	0453				
433	3. Добављачи - остала повезана правна лица у земљи	0454				
434	4. Добављачи - остала повезана правна лица у иностранству	0455				
435	5. Добављачи у земљи	0456		8.632.653	10.500.078	
436	6. Добављачи у иностранству	0457		11.676.416	11.751.417	
439	7. Остале обавезе из пословања	0458		60.683	52.589	
44, 45 и 46	IV. ОСТАЛЕ КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	0459	31,32	2.303.088	2.444.894	
47	V. ОБАВЕЗЕ ПО ОСНОВУ ПОРЕЗА НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ	0460	32	851.809	533.688	
48	VI. ОБАВЕЗЕ ЗА ОСТАЛЕ ПОРЕЗЕ, ДОПРИНОСЕ И ДРУГЕ ДАЖБИНЕ	0461	32	148.309	151.069	
49 осим 498	VII. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	0462	29,32	7.269.598	7.706.513	

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ		
				Текућа година	Претходна година	
					Крајње стање 31.12.2016.	Почетно стање 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
	Д. ГУБИТАК ИЗНАД ВИСИНЕ КАПИТАЛА (0412 + 0416 + 0421 - 0420 - 0417 - 0415 - 0414 - 0413 - 0411 - 0402) ≥ 0 = (0441 + 0424 + 0442 - 0071) ≥ 0	0463				
	Ђ. УКУПНА ПАСИВА (0424 + 0442 + 0441 + 0401 - 0463) ≥ 0	0464		259.602.659	261.401.618	
89	Е. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	0465		23.648.784	24.531.749	

У Београду

Дана 10.05.2018. године

Законски заступник

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике ("Службени гласник РС", бр. 95/2014 и 144/2014)

Попуњава правно лице - предузетник

Матични број **1 7 1 6 2 5 4 3** Шифра делатности **6 1 1 0** ПИБ **1 0 0 0 0 2 8 8 7**

Назив: **Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д.**

Седиште: **Београд, Таковска 2**

КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС УСПЕХА

за период од 01.01. до 31.12.2017. године

- у хиљадама динара -

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	ПРИХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА				
60 до 65, осим 62 и 63	А. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ (1002 + 1009 + 1016 + 1017)	1001		120.014.249	121.809.769
60	I. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ (1003 + 1004 + 1005 + 1006 + 1007+ 1008)	1002	7	863.185	846.747
600	1. Приходи од продаје робе матичним и зависним правним лицима на домаћем тржишту	1003			
601	2. Приходи од продаје робе матичним и зависним правним лицима на иностраном тржишту	1004			
602	3. Приходи од продаје робе осталим повезаним правним лицима на домаћем тржишту	1005	33	70.581	99.696
603	4. Приходи од продаје робе осталим повезаним правним лицима на иностраном тржишту	1006			
604	5. Приходи од продаје робе на домаћем тржишту	1007		80.537	143.876
605	6. Приходи од продаје робе на иностраном тржишту	1008		712.067	603.175
61	II. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ ПРОИЗВОДА И УСЛУГА (1010 + 1011 + 1012 + 1013 + 1014 + 1015)	1009	7	118.432.361	119.925.602
610	1. Приходи од продаје производа и услуга матичним и зависним правним лицима на домаћем тржишту	1010			
611	2. Приходи од продаје производа и услуга матичним и зависним правним лицима на иностраном тржишту	1011			
612	3. Приходи од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима на домаћем тржишту	1012	33	10.133	3.494
613	4. Приходи од продаје производа и услуга осталим повезаним правним лицима на иностраном тржишту	1013			
614	5. Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту	1014		79.185.498	80.539.314
615	6. Приходи од продаје готових производа и услуга на иностраном тржишту	1015		39.236.730	39.382.794
64	III. ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА, СУБВЕНЦИЈА, ДОТАЦИЈА, ДОНАЦИЈА И СЛ.	1016	8	143.495	345.307
65	IV. ДРУГИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	1017	8	575.208	692.113
	РАСХОДИ ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА				
50 до 55, 62 и 63	Б. ПОСЛОВНИ РАСХОДИ (1019 - 1020 - 1021 + 1022 + 1023 + 1024 + 1025 + 1026 + 1027 + 1028 + 1029) ≥ 0	1018		104.548.641	103.480.216

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	И з н о с	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
50	I. НАБАВНА ВРЕДНОСТ ПРОДАТЕ РОБЕ	1019	11	285.292	292.936
62	II. ПРИХОДИ ОД АКТИВИРАЊА УЧИНАКА И РОБЕ	1020	8	509.923	328.406
630	III. ПОВЕЋАЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА И НЕДОВРШЕНИХ УСЛУГА	1021			
631	IV. СМАЊЕЊЕ ВРЕДНОСТИ ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНИХ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА И НЕДОВРШЕНИХ УСЛУГА	1022			
51 осим 513	V. ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА	1023	11	13.002.710	12.473.453
513	VI. ТРОШКОВИ ГОРИВА И ЕНЕРГИЈЕ	1024	11	1.849.769	1.780.832
52	VII. ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ	1025	9	20.192.762	20.131.038
53	VIII. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА	1026	10,11,13,14	38.403.783	39.891.332
540	IX. ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ	1027	12	26.728.284	24.904.059
541 до 549	X. ТРОШКОВИ ДУГОРОЧНИХ РЕЗЕРВИСАЊА	1028	14	180.626	147.144
55	XI. НЕМАТЕРИЈАЛНИ ТРОШКОВИ	1029	14	4.415.338	4.187.828
	В. ПОСЛОВНИ ДОБИТАК (1001 - 1018) ≥ 0	1030		15.465.608	18.329.553
	Г. ПОСЛОВНИ ГУБИТАК (1018 - 1001) ≥ 0	1031			
66	Д. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ (1033 + 1038 + 1039)	1032	15	3.994.989	2.037.436
66, осим 662, 663 и 664	I. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ ОД ПОВЕЗАНИХ ЛИЦА И ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ (1034 + 1035 + 1036 + 1037)	1033		243.680	290.331
660	1. Финансијски приходи од матичних и зависних правних лица	1034			
661	2. Финансијски приходи од осталих повезаних правних лица	1035		2.532	2.322
665	3. Приходи од учешћа у добитку придружених правних лица и заједничких подухвата	1036			
669	4. Остали финансијски приходи	1037		241.148	288.009
662	II. ПРИХОДИ ОД КАМАТА (ОД ТРЕЋИХ ЛИЦА)	1038		1.036.124	1.175.902
663 и 664	III. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	1039		2.715.185	571.203
56	Ђ. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ (1041 + 1046 + 1047)	1040		2.580.120	2.825.228
56, осим 562, 563 и 564	I. ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ ИЗ ОДНОСА СА ПОВЕЗАНИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА И ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ (1042 + 1043 + 1044 + 1045)	1041		133.064	175.844
560	1. Финансијски расходи из односа са матичним и зависним правним лицима	1042			
561	2. Финансијски расходи из односа са осталим повезаним правним лицима	1043		7.467	216
565	3. Расходи од учешћа у губитку придружених правних лица и заједничких подухвата	1044		17.373	43.174

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	И з н о с	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
566 и 569	4. Остали финансијски расходи	1045	16	108.224	132.454
562	II. РАСХОДИ КАМАТА (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	1046	16	1.098.889	1.403.026
563 и 564	III. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ И НЕГАТИВНИ ЕФЕКТИ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	1047	16	1.348.167	1.246.358
	Е. ДОБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1032 - 1040)	1048		1.414.869	
	Ж. ГУБИТАК ИЗ ФИНАНСИРАЊА (1040 - 1032)	1049			787.792
683 и 685	3. ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ОСТАЛЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	1050	8	1.731.721	1.884.909
583 и 585	И. РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ОСТАЛЕ ИМОВИНЕ КОЈА СЕ ИСКАЗУЈЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ КРОЗ БИЛАНС УСПЕХА	1051	14	2.644.792	3.409.549
67 и 68, осим 683 и 685	Ј. ОСТАЛИ ПРИХОДИ	1052	8	1.437.088	1.821.877
57 и 58, осим 583 и 585	К. ОСТАЛИ РАСХОДИ	1053	14	839.240	1.110.822
	Л. ДОБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1030 - 1031 + 1048 - 1049 + 1050 - 1051 + 1052 - 1053)	1054		16.565.254	16.728.176
	Љ. ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1031 - 1030 + 1049 - 1048 + 1051 - 1050 + 1053 - 1052)	1055			
69-59	М. НЕТО ДОБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, ЕФЕКТИ ПРОМЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1056			
59-69	Н. НЕТО ГУБИТАК ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА, РАСХОДИ ПРОМЕНЕ РАЧУНОВОДСТВЕНЕ ПОЛИТИКЕ И ИСПРАВКА ГРЕШАКА ИЗ РАНИЈИХ ПЕРИОДА	1057	14	52.821	80.150
	Њ. ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1054 - 1055 + 1056 - 1057)	1058		16.512.433	16.648.026
	О. ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1055 - 1054 + 1057 - 1056)	1059			
	П. ПОРЕЗ НА ДОБИТАК				
721	I. ПОРЕСКИ РАСХОД ПЕРИОДА	1060	17	1.631.028	1.695.183
део 722	II. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ РАСХОДИ ПЕРИОДА	1061	17	144.595	2.366
део 722	III. ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ ПРИХОДИ ПЕРИОДА	1062			
723	Р. ИСПЛАЋЕНА ЛИЧНА ПРИМАЊА ПОСЛОДАВЦА	1063			
	С. НЕТО ДОБИТАК (1058 - 1059 - 1060 - 1061 + 1062 - 1063)	1064		14.736.810	14.950.477
	Т. НЕТО ГУБИТАК (1059 - 1058 + 1060 + 1061 - 1062 + 1063)	1065			
	I. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА МАЊИНСКИМ УЛАГАЧИМА	1066	38	968.994	905.491
	II. НЕТО ДОБИТАК КОЈИ ПРИПАДА ВЕЋИНСКОМ ВЛАСНИКУ	1067		13.767.816	14.044.986
	III. НЕТО ГУБИТАК КОЈИ ПРИПАДА МАЊИНСКИМ УЛАГАЧИМА	1068			
	IV. НЕТО ГУБИТАК КОЈИ ПРИПАДА ВЕЋИНСКОМ ВЛАСНИКУ	1069			

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	V. ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ				
	1. Основна зарада по акцији	1070	27		
	2. Умањена (разводњена) зарада по акцији	1071	27		

У Београду

Дана 10.05.2018. године

Законски заступник

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике ("Службени гласник РС", бр. 95/2014 и 144/2014)

Попуњава правно лице - предузетник

Матични број 1 7 1 6 2 5 4 3 Шифра делатности 6 1 1 0 ПИБ 1 0 0 0 0 2 8 8 7

Назив: Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д.

Седиште: Београд, Таковска 2

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ
за период од 01.01. до 31.12.2017. године

- у хиљадама динара -

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	А. НЕТО РЕЗУЛТАТ ИЗ ПОСЛОВАЊА				
	I. НЕТО ДОБИТАК (АОП 1064)	2001		14.736.810	14.950.477
	II. НЕТО ГУБИТАК (АОП 1065)	2002			
	Б. ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК				
	а) Ставке које неће бити рекласификоване у Билансу успеха у будућим периодима				
330	1. Промене ревалоризације нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме				
	а) повећање ревалоризационих резерви	2003			
	б) смањење ревалоризационих резерви	2004			
331	2. Актуарски добици или губици по основу планова дефинисаних примања				
	а) добици	2005			
	б) губици	2006			
332	3. Добици или губици по основу улагања у власничке инструменте капитала				
	а) добици	2007			
	б) губици	2008			
333	4. Добици или губици по основу удела у осталом свеобухватном добитку или губитку придружених друштава				
	а) добици	2009			
	б) губици	2010			
	б) Ставке које накнадно могу бити рекласификоване у Билансу успеха у будућим периодима				
334	1. Добици или губици по основу прерачуна финансијских извештаја иностраног пословања				
	а) добици	2011			1.435.935
	б) губици	2012		4.176.544	

Група рачуна, рачун	ПОЗИЦИЈА	АОП	Напомена број	Износ	
				Текућа година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
335	2. Добици или губици од инструмената заштите нето улагања у инострано пословање				
	а) добаци	2013			
	б) губици	2014			
336	3. Добици или губици по основу инструмената заштите ризика (хеџинга) новчаног тока				
	а) добаци	2015			
	б) губици	2016			
337	4. Добици или губици по основу хартија од вредности расположивих за продају				
	а) добаци	2017			18.376
	б) губици	2018		13.126	
	I. ОСТАЛИ БРУТО СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) - (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) ≥ 0	2019			1.454.311
	II. ОСТАЛИ БРУТО СВЕОБУХВАТНИ ГУБИТАК (2004 + 2006 + 2008 + 2010 + 2012 + 2014 + 2016 + 2018) - (2003 + 2005 + 2007 + 2009 + 2011 + 2013 + 2015 + 2017) ≥ 0	2020		4.189.670	
	III. ПОРЕЗ НА ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК ПЕРИОДА	2021			
	IV. НЕТО ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК (2019 - 2020 - 2021) ≥ 0	2022			1.454.311
	V. НЕТО ОСТАЛИ СВЕОБУХВАТНИ ГУБИТАК (2020 - 2019 + 2021) ≥ 0	2023		4.189.670	
	В. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА				
	I. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК (2001 - 2002 + 2022 - 2023) ≥ 0	2024		10.547.140	16.404.788
	II. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ ГУБИТАК (2002 - 2001 + 2023 - 2022) ≥ 0	2025			
	Г. УКУПАН НЕТО СВЕОБУХВАТНИ ДОБИТАК ИЛИ ГУБИТАК (2027 + 2028) = АОП 2024 ≥ 0 или АОП 2025 > 0	2026		10.547.140	16.404.788
	1. Приписан већинским власницима капитала	2027		10.311.254	15.233.146
	2. Приписан власницима који немају контролу	2028		235.886	1.171.642

У Београду

Дана 10.05.2018. године

Законски заступник

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике ("Службени гласник РС", бр. 95/2014 и 144/2014)

Попуњава правно лице - предузетник

Матични број	1	7	1	6	2	5	4	3	Шифра делатности	6	1	1	0	ПИБ	1	0	0	0	0	2	8	8	7
--------------	---	---	---	---	---	---	---	---	------------------	---	---	---	---	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Назив: **Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д.**

Седиште: **Београд, Таковска 2**

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ
за период од 01.01. до 31.12.2017. године

- у хиљадама динара -

Редни број	ОПИС	Компоненте капитала					
		30		31		32	
		АОП	Основни капитал	АОП	Уписани а неуплаћени капитал	АОП	Резерве
1	2	3	4	5			
	Почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
1.	а) дуговни салдо рачуна	4001		4019		4037	
	б) потражни салдо рачуна	4002	118.986.903	4020		4038	1.872.775
	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
2.	а) исправке на дуговној страни рачуна	4003		4021		4039	
	б) Исправке на потражној страни рачуна	4004		4022		4040	
	Кориговано почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
3.	а) кориговани дуговни салдо рачуна (1а + 2а - 2б) ≥ 0	4005		4023		4041	
	б) кориговани потражни салдо рачуна (1б - 2а + 2б) ≥ 0	4006	118.986.903	4024		4042	1.872.775
	Промене у претходној 2016. години						
4.	а) промет на дуговној страни рачуна	4007	1.607.727	4025		4043	
	б) промет на потражној страни рачуна	4008	1.171.642	4026		4044	
	Стање на крају претходне године 31.12.2016.						
5.	а) дуговни салдо рачуна (3а + 4а - 4б) ≥ 0	4009		4027		4045	
	б) потражни салдо рачуна (3б - 4а + 4б) ≥ 0	4010	118.550.818	4028		4046	1.872.775
	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
6.	а) исправке на дуговној страни рачуна	4011		4029		4047	
	б) исправке на потражној страни рачуна	4012		4030		4048	
	Кориговано почетно стање текуће године на дан 01.01.2017.						
7.	а) кориговани дуговни салдо рачуна (5а + 6а - 6б) ≥ 0	4013		4031		4049	
	б) кориговани потражни салдо рачуна (5б - 6а + 6б) ≥ 0	4014	118.550.818	4032		4050	1.872.775
	Промене у текућој 2017. години						
8.	а) промет на дуговној страни рачуна	4015	2.129.351	4033		4051	
	б) промет на потражној страни рачуна	4016	1.118.660	4034		4052	
	Стање на крају текуће године 31.12.2017.						
9.	а) дуговни салдо рачуна (7а + 8а - 8б) ≥ 0	4017		4035		4053	
	б) потражни салдо рачуна (7б - 8а + 8б) ≥ 0	4018	117.540.127	4036		4054	1.872.775

Редни Број	ОПИС	Компоненте капитала					
		АОП	35		047 и 237		34
			Губитак	АОП	Откупљене сопствене акције	АОП	
	2		6		7		8
1.	Почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
	а) дуговни салдо рачуна	4055		4073	16.502.510	4091	
	б) потражни салдо рачуна	4056		4074		4092	37.263.339
2.	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
	а) исправке на дуговној страни рачуна	4057		4075		4093	
	б) исправке на потражној страни рачуна	4058		4076		4094	
3.	Кориговано почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
	а) кориговани дуговни салдо рачуна ($1a + 2a - 2б) \geq 0$	4059		4077	16.502.510	4095	
	б) кориговани потражни салдо рачуна ($1б - 2a + 2б) \geq 0$	4060		4078		4096	37.263.339
4.	Промене у претходној 2016. години						
	а) промет на дуговној страни рачуна	4061		4079		4097	12.256.000
	б) промет на потражној страни рачуна	4062		4080		4098	14.117.012
5.	Стање на крају претходне године 31.12.2016.						
	а) дуговни салдо рачуна ($3a + 4a - 4б) \geq 0$	4063		4081	16.502.510	4099	
	б) потражни салдо рачуна ($3б - 4a + 4б) \geq 0$	4064		4082		4100	39.124.351
6.	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
	а) исправке на дуговној страни рачуна	4065		4083		4101	
	б) исправке на потражној страни рачуна	4066		4084		4102	
7.	Кориговано почетно стање текуће године на дан 01.01.2017.						
	а) кориговани дуговни салдо рачуна ($5a + 6a - 6б) \geq 0$	4067		4085	16.502.510	4103	
	б) кориговани потражни салдо рачуна ($5б - 6a + 6б) \geq 0$	4068		4086		4104	39.124.351
8.	Промене у текућој 2017. години						
	а) промет на дуговној страни рачуна	4069		4087		4105	11.013.680
	б) промет на потражној страни рачуна	4070		4088		4106	13.773.759
9.	Стање на крају текуће године 31.12.2017.						
	а) дуговни салдо рачуна ($7a + 8a - 8б) \geq 0$	4071		4089	16.502.510	4107	
	б) потражни салдо рачуна ($7б - 8a + 8б) \geq 0$	4072		4090		4108	41.884.430

Редни број	ОПИС	Компоненте осталог резултата					
		АОП	330	АОП	331	АОП	332
			Ревалоризационе резерве		Актуарски добици или губици		Добици или губици по основу улагања у власничке инструменте капитала
1	2		9		10		11
1.	Почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
	а) дуговни салдо рачуна	4109		4127		4145	
	б) потражни салдо рачуна	4110		4128		4146	
2.	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
	а) исправке на дуговној страни рачуна	4111		4129		4147	
	б) исправке на потражној страни рачуна	4112		4130		4148	
3.	Кориговано почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
	а) кориговани дуговни салдо рачуна $(1a + 2a - 2б) \geq 0$	4113		4131		4149	
	б) кориговани потражни салдо рачуна $(1б - 2a + 2б) \geq 0$	4114		4132		4150	
4.	Промене у претходној 2016. години						
	а) промет на дуговној страни рачуна	4115		4133		4151	
	б) промет на потражној страни рачуна	4116		4134		4152	
5.	Стање на крају претходне године 31.12.2016.						
	а) дуговни салдо рачуна $(3a + 4a - 4б) \geq 0$	4117		4135		4153	
	б) потражни салдо рачуна $(3б - 4a + 4б) \geq 0$	4118		4136		4154	
6.	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
	а) исправке на дуговној страни рачуна	4119		4137		4155	
	б) исправке на потражној страни рачуна	4120		4138		4156	
7.	Кориговано почетно стање текуће године на дан 01.01.2017.						
	а) кориговани дуговни салдо рачуна $(5a + 6a - 6б) \geq 0$	4121		4139		4157	
	б) кориговани потражни салдо рачуна $(5б - 6a + 6б) \geq 0$	4122		4140		4158	
8.	Промене у текућој 2017. години						
	а) промет на дуговној страни рачуна	4123		4141		4159	
	б) промет на потражној страни рачуна	4124		4142		4160	
9.	Стање на крају текуће године 31.12.2017.						
	а) дуговни салдо рачуна $(7a + 8a - 8б) \geq 0$	4125		4143		4161	
	б) потражни салдо рачуна $(7б - 8a + 8б) \geq 0$	4126		4144		4162	

Редни број	ОПИС	Компоненте осталог резултата					
		АОП	333	АОП	334 и 335	АОП	336
			Добици или губици по основу удела у осталом добитку или губитку придружених друштава		Добици или губици по основу иностраног пословања и прерачуна финансијских извештаја		Добици или губици по основу хеџинга новчаног тока
1	2		12		13		14
	Почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
1.	а) дуговни салдо рачуна	4163		4181		4199	
	б) потражни салдо рачуна	4164		4182	23.971.851	4200	
	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
2.	а) исправке на дуговној страни рачуна	4165		4183		4201	
	б) исправке на потражној страни рачуна	4166		4184		4202	
	Кориговано почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
3.	а) кориговани дуговни салдо рачуна ($1a + 2a - 2б) \geq 0$	4167		4185		4203	
	б) кориговани потражни салдо рачуна ($1б - 2a + 2б) \geq 0$	4168		4186	23.971.851	4204	
	Промене у претходној 2016. години						
4.	а) промет на дуговној страни рачуна	4169		4187		4205	
	б) промет на потражној страни рачуна	4170		4188	1.173.459	4206	
	Стање на крају претходне године 31.12.2016.						
5.	а) дуговни салдо рачуна ($3a + 4a - 4б) \geq 0$	4171		4189		4207	
	б) потражни салдо рачуна ($3б - 4a + 4б) \geq 0$	4172		4190	25.145.310	4208	
	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
6.	а) исправке на дуговној страни рачуна	4173		4191		4209	
	б) исправке на потражној страни рачуна	4174		4192		4210	
	Кориговано почетно стање текуће године на дан 01.01.2017.						
7.	а) кориговани дуговни салдо рачуна ($5a + 6a - 6б) \geq 0$	4175		4193		4211	
	б) кориговани потражни салдо рачуна ($5б - 6a + 6б) \geq 0$	4176		4194	25.145.310	4212	
	Промене у текућој 2017. години						
8.	а) промет на дуговној страни рачуна	4177		4195	3.445.919	4213	
	б) промет на потражној страни рачуна	4178		4196		4214	
	Стање на крају текуће године 31.12.2017.						
9.	а) дуговни салдо рачуна ($7a + 8a - 8б) \geq 0$	4179		4197		4215	
	б) потражни салдо рачуна ($7б - 8a + 8б) \geq 0$	4180		4198	21.699.391	4216	

Редни број	ОПИС	Компоненте осталог резултата		АОП	Укупан капитал [\sum (ред 16 кол 3 до кол 15) - \sum (ред 1а кол 3 до кол 15)] ≥ 0	АОП	Губитак изнад капитала [\sum (ред 1а кол 3 до кол 15) - \sum (ред 16 кол 3 до кол 15)] ≥ 0
		АОП	337 Добици или губици по основу ХОВ расположивих за продају				
1	2		15		16		17
1.	Почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
	а) дуговни салдо рачуна	4217		4235	165.596.244	4244	
б) потражни салдо рачуна	4218	3.886					
2.	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
	а) исправке на дуговној страни рачуна	4219		4236		4245	
б) исправке на потражној страни рачуна	4220						
3.	Кориговано почетно стање претходне године на дан 01.01.2016.						
	а) кориговани дуговни салдо рачуна ($1а + 2а - 2б$) ≥ 0	4221		4237	165.596.244	4246	
б) кориговани потражни салдо рачуна ($1б - 2а + 2б$) ≥ 0	4222	3.886					
4.	Промене у претходној 2016. години						
	а) промет на дуговној страни рачуна	4223		4238		4247	
б) промет на потражној страни рачуна	4224	14.701					
5.	Стање на крају претходне године 31.12.2016.						
	а) дуговни салдо рачуна ($3а + 4а - 4б$) ≥ 0	4225		4239	168.209.331	4248	
б) потражни салдо рачуна ($3б - 4а + 4б$) ≥ 0	4226	18.587					
6.	Исправка материјално значајних грешака и промена рачуноводствених политика						
	а) исправке на дуговној страни рачуна	4227		4240		4249	
б) исправке на потражној страни рачуна	4228						
7.	Кориговано почетно стање текуће године на дан 01.01.2017.						
	а) кориговани дуговни салдо рачуна ($5а + 6а - 6б$) ≥ 0	4229		4241	168.209.331	4250	
б) кориговани потражни салдо рачуна ($5б - 6а + 6б$) ≥ 0	4230	18.587					
8.	Промене у текућој 2017. години						
	а) промет на дуговној страни рачуна	4231	10.643	4242		4251	
б) промет на потражној страни рачуна	4232						
9.	Стање на крају текуће године 31.12.2017.						
	а) дуговни салдо рачуна ($7а + 8а - 8б$) ≥ 0	4233		4243	166.502.157	4252	
б) потражни салдо рачуна ($7б - 8а + 8б$) ≥ 0	4234	7.944					

У Београду

Дана 10.05.2018. године

Законски заступник

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике ("Службени гласник РС", бр. 95/2014 и 144/2014)

Попуњава правно лице - предузетник

Матични број **1 7 1 6 2 5 4 3** Шифра делатности **6 1 1 0** ПИБ **1 0 0 0 0 2 8 8 7**

Назив: **Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д.**

Седиште: **Београд, Таковска 2**

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ
за период од 01.01. до 31.12.2017. године

- у хиљадама динара -

Позиција	АОП	Износ	
		Текућа година	Претходна година
1	2	3	4
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ	3001	135.627.518	137.187.548
I. Приливи готовине из пословних активности (1 до 3)			
1. Продаја и примљени аванси	3002	134.165.825	135.657.233
2. Примљене камате из пословних активности	3003		
3. Остали приливи из редовног пословања	3004	1.461.693	1.530.315
II. Одливи готовине из пословних активности (1 до 5)	3005	94.490.463	99.311.191
1. Исплате добављачима и дати аванси	3006	61.872.553	65.028.989
2. Зараде, накнаде зарада и остали лични расходи	3007	20.007.617	20.434.664
3. Плаћене камате	3008	1.089.603	1.603.480
4. Порез на добитак	3009	1.356.578	1.472.355
5. Одливи по основу осталих јавних прихода	3010	10.164.112	10.771.703
III. Нето прилив готовине из пословних активности (I-II)	3011	41.137.055	37.876.357
IV. Нето одлив готовине из пословних активности (II-I)	3012		
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА	3013	594.046	1.745.130
I. Приливи готовине из активности инвестирања (1 до 5)			
1. Продаја акција и удела (нето приливи)	3014		
2. Продаја нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	3015	5.319	58.295
3. Остали финансијски пласмани (нето приливи)	3016		980.781
4. Примљене камате из активности инвестирања	3017	588.727	706.054
5. Примљене дивиденде	3018		
II. Одливи готовине из активности инвестирања (1 до 3)	3019	29.596.329	25.500.234
1. Куповина акција и удела (нето одливи)	3020	565.436	101.721
2. Куповина нематеријалне имовине, некретнина, постројења, опреме и биолошких средстава	3021	26.529.925	25.398.513
3. Остали финансијски пласмани (нето одливи)	3022	2.500.968	
III. Нето прилив готовине из активности инвестирања (I-II)	3023		
IV. Нето одлив готовине из активности инвестирања (II-I)	3024	29.002.283	23.755.104
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА	3025	562.780	
I. Приливи готовине из активности финансирања (1 до 5)			
1. Увећање основног капитала	3026		
2. Дугорочни кредити (нето приливи)	3027	562.780	

Позиција	АОП	Износ	
		Текућа година	Претходна година
1	2	3	4
3. Краткорочни кредити (нето приливи)	3028		
4. Остале дугорочне обавезе	3029		
5. Остале краткорочне обавезе	3030		
II. Одливи готовине из активности финансирања (1 до 6)	3031	12.495.599	22.154.346
1. Откуп сопствених акција и удела	3032		
2. Дугорочни кредити (одливи)	3033		8.047.093
3. Краткорочни кредити (одливи)	3034		
4. Остале обавезе (одливи)	3035		
5. Финансијски лизинг	3036		
6. Исплаћене дивиденде	3037	12.495.599	14.107.253
III. Нето прилив готовине из активности финансирања (I-II)	3038		
IV. Нето одлив готовине из активности финансирања (II-I)	3039	11.932.819	22.154.346
Г. СВЕГА ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ (3001 + 3013 + 3025)	3040	136.784.344	138.932.678
Д. СВЕГА ОДЛИВ ГОТОВИНЕ (3005 + 3019 + 3031)	3041	136.582.391	146.965.771
Ђ. НЕТО ПРИЛИВ ГОТОВИНЕ (3040 - 3041)	3042	201.953	
Е. НЕТО ОДЛИВ ГОТОВИНЕ (3041 - 3040)	3043		8.033.093
Ж. ГОТОВИНА НА ПОЧЕТКУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА	3044	8.732.416	17.127.299
З. ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	3045	412.273	
И. НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ ПО ОСНОВУ ПРЕРАЧУНА ГОТОВИНЕ	3046		361.790
Ј. ГОТОВИНА НА КРАЈУ ОБРАЧУНСКОГ ПЕРИОДА (3042 - 3043 + 3044 + 3045 - 3046)	3047	9.346.642	8.732.416

У Београду

Дана 10.05.2018. године

Законски заступник

Образац прописан Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике ("Службени гласник РС", бр. 95/2014 и 144/2014)

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

1. OSNIVANJE I DELATNOST

Javno preduzeće PTT saobraćaja “Srbija”, Beograd (“JP PTT”) je dana 23. maja 1997. godine osnovalo Preduzeće za telekomunikacije “Telekom Srbija” a.d. Beograd (“Matično preduzeće” ili “Telekom Srbija”) i tom prilikom predalo Matičnom preduzeću sva sredstva telekomunikacija, isključujući nekretnine i određena druga sredstva i obaveze. Matično preduzeće je registrovano 29. maja 1997. godine.

Matično preduzeće je akcionarsko društvo osnovano na neodređeno vreme.

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima (“Službeni glasnik RS”, br. 36 od 27. maja 2011. i br. 99 od 27. decembra 2011. godine), Skupština akcionara Matičnog preduzeća je 2012. godine usvojila Statut kojim se utvrđuje da su organi upravljanja Matičnog preduzeća: Skupština, Nadzorni odbor i Izvršni odbor.

Osnovna delatnost Matičnog preduzeća i njegovih zavisnih pravnih lica (zajedno “Grupa”) je pružanje telekomunikacionih usluga, od kojih su najznačajnije usluge domaćeg i međunarodnog telefonskog saobraćaja, fiksne telefonske usluge, mobilne telefonske usluge, tranzitiranje međunarodnog saobraćaja, prenos podataka, zakup linija, usluge na celom mrežnom području, dodatne usluge u oblasti mobilne i fiksne telefonije, internet i multimedijalne usluge, ICT i usluge na tržištu virtuelnih mobilnih operatora. Grupa takođe pruža usluge u oblasti zakupa, izgradnje i upravljanja telekomunikacionom infrastrukturom. Pored toga, Grupa posluje u bankarskom sektoru i pruža finansijske usluge.

Matično preduzeće poseduje licencu za mobilnu telefoniju (GSM/GSM1800 i UMTS/IMT-2000) od 2006. godine, čije je važenje produženo za narednih 10 godina u julu 2016. godine. U 2007. godini Matično preduzeće je obnovilo licencu za fiksnu telefoniju. Od 2009. godine Matično preduzeće poseduje licencu za fiksni bežični pristup (CDMA). Od marta 2015. godine Matično preduzeće poseduje dozvolu za 4G tehnologiju (1800 MHz). U januaru 2016. godine Matično preduzeće je dobilo pojedinačnu dozvolu za korišćenje radio-frekvencija u radiofrekvencijskom opsegu 721-821/832-862 MHz uz period važenja od 10 godina.

U skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama (“Službeni glasnik RS”, br. 44 od 30. juna 2010. godine), Regulatorna agencija za elektronske komunikacije i poštanske usluge (“RATEL” ili “Agencija”) je definisala sedam tržišta u Srbiji, koja podležu prethodnoj regulaciji u 2017. godini.

Različite obaveze su nametnute operatoru u zavisnosti od tržišta na kome je proglašen za operatora sa značajnom tržišnom snagom. Između ostalih, propisane su sledeće obaveze: objavljivanje određenih podataka u formi standardne ponude, nediskriminatorско postupanje, omogućavanje pristupa i korišćenje elemenata mreže i pripadajućih sredstava, kontrola cena, primena troškovnog računovodstva, zabrana obračunavanja prekomernih cena, tarifna kontrola, itd.

Matično preduzeće je proglašeno za operatora sa značajnom tržišnom snagom na svim regulisanim tržištima u 2017. godini.

Sedište Matičnog preduzeća je u Beogradu, Takovska 2, Srbija.

Grupa je na dan 31. decembra 2017. godine imala 11,939 zaposlenih (31. decembar 2016. godine: 12,227 zaposlenih). Od navedenog broja, u Matičnom preduzeću je bilo 7,829 zaposlenih (31. decembar 2016. godine: 8,059 zaposlenih), a u zavisnim pravnim licima 4,110 zaposlenih (31. decembar 2016. godine: 4,168 zaposlenih).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Grupa sastavlja konsolidovane finansijske izveštaje u skladu sa važećim Zakonom o računovodstvu ("Službeni glasnik RS", br. 62/2013) i ostalom primenljivom zakonskom i podzakonskom regulativom u Republici Srbiji.

Za priznavanje, vrednovanje, prezentaciju i obelodanjivanje pozicija u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupa je u obavezi da primenjuje Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja, koji u smislu Zakona o računovodstvu podrazumevaju sledeće: Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja, Međunarodne računovodstvene standarde ("MRS"), Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI"), i sa njima povezana tumačenja, izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda ("IFRIC"), naknadne izmene tih standarda i sa njima povezana tumačenja, odobrene od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde ("Odbor"), čiji je prevod utvrdilo i objavilo ministarstvo nadležno za poslove finansija ("Ministarstvo").

Prevod MSFI koji utvrđuje i objavljuje Ministarstvo čine osnovni tekstovi MRS, odnosno MSFI, izdati od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, kao i tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda u obliku u kojem su izdati i koji ne uključuju osnove za zaključivanje, ilustrujuće primere, smernice, komentare, suprotna mišljenja, razrađene primere i drugi dopunski objašnjavajući materijal koji može da se usvoji u vezi sa standardima, odnosno tumačenjima, osim ako se izričito ne navodi da je sastavni deo standarda, odnosno tumačenja.

Prevod MSFI utvrđen je Rešenjem Ministra finansija o utvrđivanju prevoda Konceptualnog okvira za finansijsko izveštavanje i osnovnih tekstova Međunarodnih računovodstvenih standarda, odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja br. 401-00-896/2014-16 od 13. marta 2014. godine, koje je objavljeno u "Službenom glasniku RS", br. 35 od 27. marta 2014. godine. Navedeni prevod MSFI primenjuje se od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine. Izmenjeni ili izdati MSFI i tumačenja standarda, nakon ovog datuma, nisu prevedeni i objavljeni. I pored toga, Grupa je primenila ove, kao i sve nove MRS/MSFI koji su u međuvremenu stupili na snagu prilikom sastavljanja priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Konsolidovani finansijski izveštaji su odobreni od strane Nadzornog odbora Matičnog preduzeća dana 10. maja 2018. godine.

U sastavljanju priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja Grupa je primenjivala značajne računovodstvene politike obelodanjene u Napomeni 5.5.

Godišnji izveštaj o poslovanju Matičnog preduzeća i konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju Grupe su prikazani kao jedan izveštaj koji sadrži informacije od značaja za ekonomsku celinu u okviru konsolidovanih finansijskih izveštaja.

3. FUNKCIONALNA I IZVEŠTAJNA VALUTA

Funkcionalna i izveštajna valuta Grupe je dinar (RSD). Konsolidovani finansijski izveštaji su prikazani u RSD hiljada, osim ako drugačije nije naznačeno.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

4. KORIŠĆENJE PROCENA I PROSUĐIVANJA

Priprema konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srbije zahteva od rukovodstva da vrši procene i koristi pretpostavke koje utiču na iskazivanje vrednosti imovine i obaveza i obelodanjivanje potencijalne imovine i obaveza na datum izveštavanja, kao i prihoda i rashoda u izveštajnom periodu.

Ove procene i sa njima povezane pretpostavke su zasnovane na informacijama dostupnim na datum izveštavanja. Stvarni rezultati se mogu razlikovati od takvih procena. Procene i povezane pretpostavke se kontinuirano preispituju, a izmene u procenama se priznaju prospektivno.

Procene i pretpostavke za koje postoji značajan rizik da mogu rezultirati u materijalno značajnim korekcijama knjigovodstvenih vrednosti imovine i obaveza u narednom izveštajnom periodu razmotrene su u nastavku.

<u>Opis procene</u>	<u>Napomena</u>	<u>Vrsta obelodanjene informacije</u>
Obezvredenje stalne imovine i goodwill-a	5.5.15(a), 18, 19	Ključne pretpostavke korišćene u određivanju nadoknadive vrednosti
Korisni vek nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	5.5.11.	Korisni vek i metod amortizacije, rezidualna vrednost
Ispravka vrednosti zajmova i potraživanja	5.5.13.1, 21, 23	Metodologija korišćena za utvrđivanje nadoknadive vrednosti
Porez na dobit	5.5.19(a), 17	Pretpostavke korišćene za obračun odloženih poreskih sredstava i obaveza, transferne cene
Primanja zaposlenih	5.5.18, 30	Diskontne stope, rast zarada, očekivani prosečni životni vek
Rezervisanja	5.5.17, 30	Pretpostavke koje predstavljaju osnov za rezervisanja za sudske sporove
Prihodi	5.5.1, 7	Raspodela prihoda na svaku odvojivu komponentu ponuđenog paketa na osnovu njegove relativne fer vrednosti
Ispravka vrednosti zaliha sa sporijim obrtom	5.5.12., 22	Metodologija korišćena u određivanju neto prodajne vrednosti zaliha

Kada pojedinačna transakcija nije obuhvaćena bilo kojim standardom ili tumačenjem, rukovodstvo koristi procene da bi razvilo i primenilo računovodstvenu politiku koja će rezultirati u relevantnim i pouzdanim informacijama, u smislu da konsolidovani finansijski izveštaji:

- verno predstavljaju finansijsku poziciju, finansijske rezultate i tokove gotovine Grupe;
- odražavaju ekonomsku suštinu transakcija;
- su neutralni;
- su oprezni; i
- su potpuni po svim materijalno značajnim pitanjima.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

5.1. OSNOVE ODMERAVANJA

Konsolidovani finansijski izveštaji sastavljeni su u skladu sa konceptom istorijskog troška, osim finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju koja su iskazana po fer vrednosti.

Konsolidovani finansijski izveštaji sastavljeni su u skladu sa načelom stalnosti poslovanja (*“going concern”* konceptom) koji podrazumeva da će Grupa nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti.

Na dan 31. decembra 2017. godine kratkoročne obaveze Grupe su veće od obrtno imovine za RSD 6,082,355 hiljada. Grupa ulaže napore da poboljša tržišnu poziciju u zemljama u kojima posluje putem ponude raznovrsnih konvergentnih usluga i modernizacije mreže.

Grupa kontinuirano posluje sa neto dobitkom, detaljno prati likvidnost i dospeće obaveza. Uz solidnu naplatu potraživanja, ostvaruje dovoljno novčanih priliva iz poslovnih aktivnosti i blagovremeno izmiruje svoje obaveze. U slučaju potrebe, na raspolaganju ima eksterne izvore finansiranja.

Na dan 31. decembra 2017. godine Grupa raspolaže nepovučenim kreditnim linijama u iznosu od EUR 45 miliona, po osnovu finansijskih kredita sa UniCredit Bank Srbija a.d. Beograd i Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd, kao što je obelodanjeno u Napomenama 6.2. i 34(b).

Rukovodstvo smatra da će navedena sredstva zajedno sa očekivanim prilivima iz poslovnih aktivnosti biti dovoljna da Grupa ispuní svoje ugovorne obaveze u 2018. godini.

5.2. OSNOVA ZA KONSOLIDOVANJE

Zavisna pravna lica su pravna lica kontrolisana od strane Grupe. Grupa ima kontrolu nad pravnim licem u kome ima učešće u kapitalu kada ima izloženosti ili pravo na varijabilne prinose po osnovu svog učešća u kapitalu i kada ima mogućnost da utiče na te prinose kroz svoju moć nad pravnim licem u koje je uloženo. Zavisna pravna lica se u celosti konsoliduju od dana kada se kontrola prenese na Grupu, a isključuju iz konsolidacije od dana kada navedena kontrola prestane.

Grupa ima učešće u vlasništvu sledećih zavisnih i pridruženih pravnih lica na dan 31. decembra 2017. godine:

<u>Naziv zavisnog/pridruženog pravnog lica</u>	<u>% učešća</u>
“Telekom Srpske” a.d. Banja Luka, Republika Srpska	65%
“Mtel” d.o.o. Podgorica, Crna Gora	83%
“Telus” a.d. Beograd, Srbija	100%
“TS:NET” B.V. Amsterdam, Holandija	100%
“HD-WIN” d.o.o. Beograd, Srbija	51%
“mts banka” a.d. Beograd, Srbija	82%
“mts” d.o.o. Kosovska Mitrovica, Srbija	100%
“GO4YU” d.o.o. Beograd, Srbija	84%
“Yunet International” d.o.o. Beograd, Srbija	81%
“mts AntenaTV” d.o.o. Beograd, Srbija	50%

S obzirom da su Matično preduzeće i zavisno pravno lice “Telekom Srpske” vlasnici 51%, odnosno 49% kapitala zavisnog pravnog lica “Mtel”, efektivna stopa za konsolidaciju zavisnog pravnog lica “Mtel” iznosi 83%.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)**5.2. OSNOVA ZA KONSOLIDOVANJE (Nastavak)**

Finansijski izveštaji Matičnog preduzeća i zavisnih pravnih lica korišćeni u sastavljanju priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja sačinjeni su na isti izveštajni datum. Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe su sastavljeni korišćenjem uniformnih računovodstvenih politika za slične transakcije i događaje.

Sve transakcije između preduzeća, salda i svi nerealizovani prihodi i rashodi po osnovu međusobnih transakcija su eliminisani prilikom sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Metod sticanja je primenjen za računovodstveno obuhvatanje sticanja zavisnih pravnih lica kada je Grupa stekla kontrolu.

Trošak sticanja zavisnog pravnog lica odmerava se kao fer vrednost datih sredstava, emitovanih hartija od vrednosti i obaveza nastalih ili preuzetih na dan preuzimanja uvećan za troškove koji se mogu direktno pripisati sticanju.

Sredstva koja su stečena kupovinom zavisnog pravnog lica i koja se pojedinačno mogu identifikovati, kao i stvarne i potencijalne preuzete obaveze u poslovnoj kombinaciji, inicijalno su odmereni po fer vrednosti na dan sticanja, bez obzira na obim učešća bez prava kontrole. Iznos viška troška sticanja iznad fer vrednosti udela Grupe u stečenoj neto imovini zavisnih pravnih lica koja se mogla identifikovati evidentiran je kao goodwill. Testiranje obezvređenja goodwill-a se vrši godišnje. Dobit prilikom sticanja se priznaje u konsolidovanom bilansu uspeha u momentu sticanja. Transakcioni troškovi se priznaju u momentu nastanka. Trošak sticanja ne uključuje iznose koji su rezultat prethodnih međusobnih transakcija. Takvi iznosi se priznaju u konsolidovanom bilansu uspeha.

Dana 5. aprila 2017. godine u Agenciji za privredne registre registrovano je povećanje procentualnog iznosa vlasništva Matičnog preduzeća u kapitalu pridruženog pravnog lica "GO4YU" sa 50% na 75.25% bez dodatnog uloga, s obzirom da drugi vlasnik nije uplatio svoj srazmerni deo po osnovu dokapitalizacije iz jula 2016. godine. Pored toga, dana 26. aprila 2017. godine na osnovu odluka statutarnih organa Matičnog preduzeća izvršena je dokapitalizacija zavisnog pravnog lica "GO4YU" u iznosu od RSD 100,642 hiljade, čime je vlasnički udeo povećan na 83.57%.

Dana 8. maja 2017. godine Matično preduzeće je isplatilo kupoprodajnu cenu u iznosu od RSD 375,603 hiljade za 62.222% učešća u kapitalu pravnog lica "Yunet International". Pored toga, dana 31. oktobra 2017. godine Matično preduzeće je potpisalo ugovor o prenosu udela drugih vlasnika (fizičkih lica) ovog zavisnog pravnog lica na Matično preduzeće. Na ovaj način Matično preduzeće je steklo dodatnih 18.998% učešća u kapitalu i isplatilo kupoprodajnu cenu dana 21. decembra 2017. godine u iznosu od RSD 111,107 hiljada tako da vlasnički udeo Matičnog preduzeća iznosi 81.22%.

Dana 6. juna 2017. godine na osnovu odluke statutarnih organa Matičnog preduzeća izvršena je dokapitalizacija zavisnog pravnog lica "mts banka" u iznosu od RSD 244,464 hiljade kupovinom 1,365,720 komada akcija. Takođe, dana 25. oktobra 2017. godine Matično preduzeće je izvršilo dokapitalizaciju Banke kupovinom 1,334,112 komada akcija u iznosu od RSD 238,806 hiljada, čime je vlasnički udeo povećan na 82.45%.

Na osnovu odluke statutarnih organa Matičnog preduzeća dana 28. decembra 2017. godine izvršeno je povećanje osnovnog kapitala zavisnog pravnog lica "mts" d.o.o. ulogom u novcu u iznosu od RSD 236,903 hiljade.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.2. OSNOVA ZA KONSOLIDOVANJE (Nastavak)

Učešće bez prava kontrole

Učešće bez prava kontrole se odmerava proporcionalno učešću u identifikovanoj neto imovini zavisnog pravnog lica na datum njegovog sticanja. Promene učešća Grupe u zavisnom pravnom licu koje ne dovode do gubitka kontrole se evidentiraju u okviru kapitala.

Gubitak kontrole

Kada Grupa izgubi kontrolu nad zavisnim pravnom licem, prestaje da priznaje njegova sredstva i obaveze, kao i učešće bez prava kontrole i ostale komponente kapitala. Dobit ili gubitak nastao tom prilikom se priznaje u konsolidovanom bilansu uspeha. Preostalo učešće u bivšem zavisnom pravnom licu se odmerava po fer vrednosti kada dođe do gubitka kontrole.

Zajedničko ulaganje

Grupa ima zajednička ulaganja u pridružena pravna lica. Zajedničko ulaganje predstavlja aranžman u kome Grupa ima zajedničku kontrolu nad preduzećem i ima pravo na neto stečenu imovinu više nego prava nad imovinom i obavezama pridruženog pravnog lica. Pridruženo pravno lice se računovodstveno obuhvata metodom udela. Ulaganje se inicijalno priznaje po nabavnoj vrednosti, koja uključuje transakcione troškove. Nakon početnog priznavanja, u konsolidovanim finansijskim izveštajima priznaje se učešće Grupe u rezultatu i ostalom ukupnom rezultatu pridruženog pravnog lica, sve do momenta gubitka značajnog uticaja ili zajedničke kontrole.

5.3. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NOVI STANDARDI I TUMAČENJA

(a) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji se obavezno primenjuju prvi put za finansijsku godinu koja počinje 1. januara 2017.*

Primena sledećih standarda, tumačenja standarda (IFRIC) i izmena i dopuna postojećih standarda, koji se obavezno primenjuju prvi put za finansijsku godinu koja počinje 1. januara 2017. nije imala za rezultat značajnije promene računovodstvenih politika, niti efekat na priložene konsolidovane finansijske izveštaje:

- Izmena MRS 7 "Izveštaj o tokovima gotovine" - Inicijativa za obelodanjivanje. Izmena u MRS 7 pojašnjava da entitet treba da obezbedi obelodanjivanja koja omogućavaju korisnicima finansijskih izveštaja da vrednuju/procene promene u obavezama proizašlim iz finansijskih aktivnosti.
- Izmene MRS 12 "Porezi na dobit" - Priznavanje odloženih poreskih sredstava za neiskorišćene gubitke. Izmene u MRS 12 pojašnjavaju sledeće aspekte:
 - Nerealizovani gubici po dužničkim instrumentima odmereni po fer vrednosti i vrednovani po nabavnoj vrednosti za poreske svrhe rezultiraju u odbitnim privremenim razlikama bez obzira da li imalac dužničkog instrumenta očekuje da nadoknadi knjigovodstveni iznos dužničkog instrumenta putem prodaje ili korišćenja.
 - Knjigovodstvena vrednost sredstva ne ograničava procenu verovatnog budućeg oporezivog dobitka.
 - Procene za buduće oporezive dobitke isključuju poreske odbitke koji su rezultat ukidanja odbitnih privremenih razlika.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.3. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NOVI STANDARDI I TUMAČENJA (Nastavak)

(a) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji se obavezno primenjuju prvi put za finansijsku godinu koja počinje 1. januara 2017. (Nastavak)*

- Entitet procenjuje odloženo poresko sredstvo u kombinaciji sa ostalim odloženim poreskim sredstvima. Tamo gde poreski propisi (zakon) ograničavaju korišćenje poreskih gubitaka, entitet treba da proceni odloženo poresko sredstvo u kombinaciji sa drugim odloženim poreskim sredstvima iste vrste.
- Godišnje unapređenje MSFI “Ciklus 2014-2016” - MSFI 12. Izmena MSFI 12 “Obelodanjivanje ulaganja u druge entitete” objašnjava delokrug standarda, navodeći da se zahtevi o obelodanjivanju u standardu primenjuju na ulaganja entiteta koja su klasifikovana kao ona koja se drže za prodaju, distribuciju ili kao ulaganja u poslovanje koje se obustavlja u skladu sa MSFI 5 “Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja”.

Ove izmene nemaju uticaj na priznata sredstva, obaveze i ukupan rezultat Grupe.

(b) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji nisu stupili na snagu i koji nisu ranije usvojeni od strane Grupe*

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je objavio značajan broj novih i izmenjenih standarda i IFRIC tumačenja, koji nisu na snazi za godišnji izveštajni period koji počinje 1. januara 2017. godine. Oni nisu ranije usvojeni, a Grupa namerava da ih usvoji kada stupe na snagu. Najznačajniji od ovih standarda su:

- MSFI 9 “Finansijski instrumenti” i MSFI 15 “Prihodi iz ugovora sa klijentima” (oba na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine); i
- MSFI 16 “Lizing” (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).
- **MSFI 9 “Finansijski instrumenti” (revidirane verzije u 2009, 2010, 2013. i 2014. godini)**

MSFI 9 “Finansijski instrumenti”, koji se primenjuje za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine, zamenjuje MRS 39 “Finansijski instrumenti: Priznavanje i odmeravanje”. MSFI 9 uključuje revidirane smernice u vezi sa klasifikacijom i vrednovanjem finansijskih instrumenata, kao i novi model očekivanog kreditnog gubitka u cilju odmeravanja obezvređenja finansijskog sredstva i nove opšte zahteve računovodstva hedžinga. U njemu se takođe nastavljaju smernice u vezi sa priznavanjem i prestankom priznavanja iz MRS 39. Novi standard sadrži zahteve u sledećim oblastima:

- **Klasifikacija i vrednovanje:** MSFI 9 obuhvata tri osnovne kategorije za vrednovanje finansijskih sredstava: po amortizovanoj vrednosti, po fer vrednosti kroz bilans uspeha (ukupan rezultat) i po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat. Standard eliminiše postojeće kategorije sredstava po MRS 39 - sredstva koja se drže do dospeća, krediti i potraživanja i sredstva raspoloživa za prodaju. Finansijska sredstva se klasifikuju u skladu sa poslovnim modelom u okviru koga se drže i karakteristikama njihovih ugovorenih novčanih tokova. Finansijske obaveze se klasifikuju na način zahtevan i u MRS 39, ali postoje razlike u zahtevima koji se primenjuju na vrednovanje obaveza prouzrokovano sopstvenim kreditnim rizikom entiteta.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.3. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NOVI STANDARDI I TUMAČENJA (Nastavak)

(b) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji nisu stupili na snagu i koji nisu ranije usvojeni od strane Grupe (Nastavak)*

– MSFI 9 “Finansijski instrumenti” (Nastavak)

- **Obezvredjenje (ispravka vrednosti):** Revidirana verzija MSFI 9 iz 2014. godine uvodi model “očekivanog kreditnog gubitka” za merenje obezvređenja (umanjenja vrednosti) finansijskih sredstava, tako da više nije neophodno da se desi događaj koji ukazuje na postojanje gubitka kako bi gubitak po osnovu obezvređenja bio priznat.
- **Računovodstvo zaštite od rizika (računovodstvo hedžinga):** Standard uvodi nov model računovodstva hedžinga koji je bliže povezan sa internim praksama upravljanja rizicima entiteta kod zaštite izloženosti finansijskim i nefinansijskim rizicima.
- **Prestanak priznavanja:** Zahtevi za prestankom priznavanja finansijskih sredstava i obaveza su preuzeti iz MRS 39.

Analiza uticaja MSFI 9

Na osnovu analize finansijskih sredstava i obaveza Grupe na dan 31. decembra 2017. godine, a imajući u vidu činjenice i okolnosti koje postoje na taj dan, rukovodstvo je procenilo efekat primene MSFI 9 na konsolidovane finansijske izveštaje.

Finansijska sredstva i obaveze Grupe obuhvataju potraživanja od kupaca, potraživanja po osnovu odobrenih kredita, ostala kratkoročna i dugoročna potraživanja, obaveze prema dobavljačima, kredite, zajmove i depozite, kao i druge obaveze iz poslovanja koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i zadovoljavaju nove kriterijume predviđene MSFI 9 (test poslovnog modela i karakteristike ugovorenih novčanih tokova) za vrednovanje po amortizovanoj vrednosti. Izuzev hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju, Grupa u konsolidovanom bilansu stanja poziciji nema sredstava i obaveza koja se vode po fer vrednosti. Shodno tome, finansijska sredstva i obaveze će uglavnom nastaviti da se vrednuju na istoj osnovi kao što je trenutno usvojeno u skladu sa MRS 39. Navedene hartije od vrednosti će se u skladu sa MSFI 9 klasifikovati kao finansijska sredstva koja se naknadno mere kroz ostali ukupan rezultat (FVOCI). Efekti promena njihove fer vrednosti će biti priznati preko ostalog rezultata (na računima u okviru kapitala), osim za prihode ili rashode po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kursnih razlika, sve do prestanka priznavanja ili reklasifikacije finansijskog sredstva.

Novi model obezvređenja na bazi “očekivanog kreditnog gubitka” će se primenjivati na finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat (FVOCI).

Finansijska sredstva vrednovana po amortizovanoj vrednosti (Napomene 21 i 23) će biti predmet obezvređenja u skladu sa zahtevima MSFI 9. Grupa će primeniti model “očekivanog kreditnog gubitka” kada bude obračunavala ispravku vrednosti potraživanja od kupaca, kredita i ostalih potraživanja. U primeni MSFI 9 Grupa mora da razmatra verovatnoću nastanka neizvršenja obaveze (“*default*”) tokom očekivanog ugovorenog roka trajanja finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja tog sredstva, što zahteva veći stepen prosuđivanja zbog potrebe razmatranja budućih ekonomskih uslova u proceni odgovarajućih iznosa ispravke vrednosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.3. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NOVI STANDARDI I TUMAČENJA (Nastavak)

(b) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji nisu stupili na snagu i koji nisu ranije usvojeni od strane Grupe (Nastavak)*

– MSFI 9 “Finansijski instrumenti” (Nastavak)

Analiza uticaja MSFI 9 (Nastavak)

Grupa namerava da primeni “pojednostavljeni pristup” u priznavanju životnih (“*lifetime*”) gubitaka za celokupni period trajanja finansijskog sredstva za potraživanja od kupaca (dugoročna i kratkoročna) i ostala potraživanja koja ne sadrže značajnu komponentu finansiranja, korišćenjem tzv. matrice ispravke vrednosti gde su potraživanja grupisana na bazi različitih karakteristika kupaca i trendova istorijskih gubitaka.

S obzirom da MSFI 9 ne dozvoljava praktične izuzetke za interkompanijske kredite/potraživanja, kredite date ključnom rukovodećem osoblju i povezanim licima, Grupa će za kredite date zaposlenima i rukovodstvu, kao i povezanim pravnim licima, primeniti “puni model očekivanog kreditnog gubitka” (i povezana obelodanjivanja) u tri nivoa koji zahteva priznavanje 12-mesečnih očekivanih gubitaka pri inicijalnom priznavanju ovih finansijskih sredstava (Nivo 1), kao i životnih očekivanih kreditnih gubitaka (Nivo 2 i Nivo 3) kada dođe od značajnog porasta kreditnog rizika zajmoprimca. Isti model obezvređenja biće primenjen i na finansijska sredstva zavisnog pravnog lica “mts banka”.

Na osnovu analize sprovedene do datuma ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja, ukupan procenjeni efekat prve primene MSFI 9 nije materijalno značajan.

Navedena procena je preliminarna, s obzirom da su u toku aktivnosti implementacije ovog standarda u članicama Grupe. Konačan efekat primene MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine može se razlikovati od procenjenog usled sledećih ključnih činjenica:

- MSFI 9 zahteva da preduzeća izmene interne procese, akta i interne kontrole, a promene istih su i dalje u toku;
- novi sistem za obračun obezvređenja finansijskih sredstava, nakon što postane operativan, zahteva očekivani period stabilizacije i eventualnih izmena/dorada/poboljšanja; i
- nove računovodstvene politike, pretpostavke i procene, mogu biti predmet određenih izmena, do momenta finalizacije prvih narednih konsolidovanih finansijskih izveštaja, a koji uključuju datum prve primene.

Rukovodstvo u ovom trenutku ne očekuje izmene u vezi sa novim zahtevima računovodstva zaštite od rizika, s obzirom da ne primenjuje računovodstvo hedžinga.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.3. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NOVI STANDARDI I TUMAČENJA (Nastavak)

(b) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji nisu stupili na snagu i koji nisu ranije usvojeni od strane Grupe (Nastavak)*

– MSFI 15 “Prihodi iz ugovora sa klijentima”

MSFI 15 “Prihodi iz ugovora sa klijentima” se primenjuje za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine. Njime se zamenjuju postojeće smernice u vezi sa priznavanjem prihoda, uključujući MRS 18 “Prihodi”, MRS 11 “Ugovori o izgradnji” i povezana tumačenja standarda.

MSFI 15 obezbeđuje sveobuhvatni model za priznavanje prihoda na bazi principa pet koraka koji se primenjuje na sve ugovore sa kupcima. Pet koraka u ovom modelu su:

- identifikovanje ugovora sa kupcem;
- identifikovanje obaveze izvršenja u ugovoru (jedinstvene činidbene obaveze isporuke dobara/pružanja usluga);
- određivanje cene transakcije;
- alociranje cene transakcije na obaveze izvršenja u ugovoru; i
- priznavanje prihoda kada (ili ako) entitet zadovolji obaveze izvršenja.

Standard daje smernice za teme kao što su momenat priznavanja prihoda, računovodstveno obuhvatanje varijabilnih naknada, troškovi izvršenja ili dobijanja ugovora i druga povezana pitanja. MSFI 15 takođe uvodi i nove zahteve u pogledu prezentacije i obelodanjivanja.

Shodno odredbama standarda, entitet priznaje prihod kada (ili ako) ispuni ugovornu obavezu u pogledu prenosa robe ili usluge kupcu. Roba ili usluge smatraju se prenetim kada kupac stekne kontrolu nad njima. Ugovorna obaveza može da bude ispunjena, odnosno prihod priznat tokom vremenskog perioda pružanja usluge ili u trenutku isporuke robe kupcu.

Prilikom prelaska na primenu ovog standarda moguće je izabrati dva pristupa:

- potpuna retrospektivna primena u okviru koje se MSFI 15 primenjuje na svaki prethodni izveštajni period, pri čemu se uporedni podaci koriguju; ili
- metod kumulativnog efekta u okviru koga se kumulativni efekat prve primene standarda priznaje kao korekcija neraspoređene dobiti na dan 1. januara 2018. godine, pri čemu se uporedni podaci ne koriguju.

Analiza uticaja MSFI 15

Matično preduzeće je pokrenulo projekat implementacije MSFI 15 tokom 2017. godine i isti se redovno prati od strane rukovodstva. Projekat je u fazi pripreme za implementaciju softverske podrške. Analiza uticaja prve primene ovog standarda je takođe u toku i u drugim članicama Grupe.

Primena MSFI 15 od 1. januara 2018. godine će imati značajan uticaj na konsolidovane finansijske izveštaje u domenu prihoda iz ugovora sa kupcima. Na osnovu analize postojećih ugovora sa kupcima na dan 31. decembra 2017. godine i prihoda Grupe u 2017. godini, rukovodstvo je procenilo efekat primene MSFI 15 na konsolidovane finansijske izveštaje.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.3. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NOVI STANDARDI I TUMAČENJA (Nastavak)

(b) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji nisu stupili na snagu i koji nisu ranije usvojeni od strane Grupe (Nastavak)*

– MSFI 15 “Prihodi iz ugovora sa klijentima” (Nastavak)

Analiza uticaja MSFI 15 (Nastavak)

U slučaju ugovora sa više elemenata (kao što su postpaid ugovori sa uređajem) u kojima se roba unapred isporučuje po povlašćenoj ceni, veći deo ukupne naknade pripada komponenti ugovora koja se isporučuje unapred (mobilni aparat), istovremeno smanjujući preostali prihod koji će biti priznat u budućem periodu. Ovakav princip će imati za rezultat priznavanje viših prihoda po osnovu prodaje uređaja, sa efektom na smanjenje prihoda od usluga u istom iznosu. Iako se ukupan prihod po osnovu ugovora sa korisnikom ne menja, moment priznavanja i raspodela prihoda su predmet značajnih izmena.

Priznavanje prihoda u višim iznosima (u odnosu na fakturisani iznos) u momentu prodaje uređaja, umanjujući prihode od pružanja usluga tokom ugovornog perioda, će dovesti do priznavanja ugovornih sredstava (imovine) u bilansu stanja, koja će biti ukidana u korist potraživanja kako se usluga bude pružala.

U nekim slučajevima prihod koji se odnosi na “materijalna prava” koja se poklanjaju korisnicima (kao što je ponuda dodatnih popusta za buduće kupovine uređaja) će morati da se razgraniči na period do roka do kog korisnici koriste odobrena materijalna prava ili kada ista isteknu.

Prema novom standardu, određeni troškovi prodajnih provizija (troškovi pridobijanja korisnika) treba da se kapitalizuju i priznaju tokom procenjenog ugovornog perioda. U periodu prve primene standarda, ukupna imovina i neraspoređena dobit će biti uvećani usled kapitalizacije ugovorne imovine i troškova pridobijanja korisnika.

U procesu procene uticaja MSFI 15 rukovodstvo je takođe razmatralo i druga pitanja, kao što su nova pravila za priznavanje prihoda na bruto ili neto osnovi u zavisnosti od toga da li preduzeće ima ulogu principala ili agenta, priznavanje prihoda po osnovu unapred naplaćenih iznosa (kao što su naknade za aktivaciju i instalaciju) ili računovodstveno obuhvatanje programa lojalnosti. Novi zahtevi po ovim pitanjima neće imati materijalno značajan uticaj na konsolidovane finansijske izveštaje.

Rukovodstvo namerava da primeni metod kumulativnog efekta prilikom prelaska na MSFI 15. Ovaj metod podrazumeva da će važeći (aktivni) ugovori na dan 1. januara 2018. godine računovodstveno biti obuhvaćeni kao da su od početka važenja bili priznati u skladu sa MSFI 15.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.3. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NOVI STANDARDI I TUMAČENJA (Nastavak)

(b) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji nisu stupili na snagu i koji nisu ranije usvojeni od strane Grupe (Nastavak)*

– MSFI 15 “Prihodi iz ugovora sa klijentima” (Nastavak)

Analiza uticaja MSFI 15 (Nastavak)

Navedena procena je preliminarna, s obzirom da su u toku aktivnosti implementacije ovog standarda u članicama Grupe. Konačan efekat primene MSFI 15 na dan 1. januara 2018. godine može se razlikovati od procenjenog usled sledećih ključnih činjenica:

- MSFI 15 zahteva da preduzeća izmene interne procese, akta i interne kontrole, a promene istih su i dalje u toku;
- novi softverski modul za priznavanje prihoda u skladu sa MSFI 15, nakon što postane operativan, zahteva očekivani period stabilizacije i eventualnih izmena/dorada/poboljšanja; i
- nove računovodstvene politike, pretpostavke i procene, mogu biti predmet određenih izmena, do momenta finalizacije prvih narednih konsolidovanih finansijskih izveštaja, a koji uključuju datum prve primene.

– MSFI 16 “Lizing”

MSFI 16 “Lizing”, koji stupa na snagu za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine, donosi velike promene za zakupce i imaće značajan efekat na svaki entitet koji ima materijalno značajne iznose zakupa trenutno obuhvaćene kao operativni zakupi. Nasuprot tome, računovodstveni zahtevi koji se odnose na zakupodavce su u velikoj meri preuzeti nepromenjeni iz MRS 17.

MSFI 16 određuje kako će entitet priznavati, vrednovati, prezentovati i obelodanjivati lizing. Standard obezbeđuje jedinstven model za računovodstveno obuhvatanje lizinga, zahtevajući od zakupca da prizna sredstva i obaveze za sve zakupe osim ukoliko je period zakupa 12 meseci ili kraći ili odgovarajuće sredstvo ima malu vrednost. Ključna novina za zakupce je ta da će u većini slučajeva zakup rezultirati sredstvom koje se kapitalizuje (sredstvo s “pravom korišćenja”) zajedno sa priznavanjem obaveze za odgovarajuća plaćanja zakupa, što će za posledicu imati promene ključnih finansijskih indikatora i može uticati na troškove pozajmljivanja (kamate).

Analiza uticaja MSFI 16

S obzirom da MSFI 16 stupa na snagu 1. januara 2019. godine, članice Grupe su započele određene aktivnosti u vezi sa implementacijom MSFI 16, kako bi se isti u potpunosti primenio po njegovom stupanju na snagu.

Na dan 31. decembra 2017. godine preuzete obaveze po osnovu operativnog zakupa iznose RSD 38,972,284 hiljade. Kako dosadašnji MRS 17 ne zahteva nikakvo priznavanje sredstava s “pravom korišćenja” ili obaveza za buduća plaćanja ovih zakupa, umesto toga određene informacije o preuzetim obavezama po osnovu operativnog lizinga se obelodanjuju (Napomena 34(a)).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.3. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NOVI STANDARDI I TUMAČENJA (Nastavak)

(b) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji nisu stupili na snagu i koji nisu ranije usvojeni od strane Grupe (Nastavak)*

– MSFI 16 “Lizing” (Nastavak)

Analiza uticaja MSFI 16 (Nastavak)

Preliminarna procena ugovora o zakupu ukazuje na to da će određeni aranžmani zadovoljiti definiciju lizinga u skladu sa MSFI 16, te će shodno tome Grupa priznati sredstvo s “pravom korišćenja” i odgovarajuću obavezu za sve takve zakupe, osim ukoliko se ne kvalifikuju kao zakupi male vrednosti ili kratkoročni zakupi po primeni MSFI 16.

Rukovodstvo smatra da će novi zahtev standarda za priznavanjem sredstava s “pravom korišćenja” i odgovarajućih obaveza imati uticaja na konsolidovane finansijske izveštaje i rezultate poslovanja Grupe u periodu njegove prve primene, jer će se za pravo korišćenja sredstva evidentirati troškovi amortizacije, a troškovi zakupa će se priznavati samo za ugovore male vrednosti i kratkoročne ugovore. Rukovodstvo takođe smatra da nije praktično obelodaniti razumnu procenu efekta prve primene MSFI 16, dok se ne završi analiza svih značajnih faktora.

Ostali standardi

Rukovodstvo procenjuje da primena sledećih standarda, tumačenja standarda (IFRIC) i izmena postojećih standarda koji nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni od strane Grupe neće imati značajan uticaj na konsolidovane finansijske izveštaje u periodu njihove početne primene:

- Izmene MRS 40 “Investicione nekretnine” u vezi sa transferom/prenosom investicionih nekretnina (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).
- Godišnja unapređenja MSFI, “Ciklus 2014-2016” - MSFI 1 i MRS 28, objavljena od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde u decembru 2016. godine (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).
- Izmene MSFI 2 “Plaćanja zasnovana na akcijama” - Klasifikacija i odmeravanje transakcija plaćanja akcijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).
- Izmene MSFI 4 “Ugovori o osiguranju” u vezi sa implementacijom MSFI 9 “Finansijski instrumenti” (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).
- IFRIC 22 “Transakcije u stranoj valuti i razmatranje avansa” (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).
- IFRIC 23 “Neizvesnosti u vezi sa tretmanom poreza na dobit” (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).
- Izmene MSFI 9 “Finansijski instrumenti” - Karakteristike avansa sa negativnom kompenzacijom (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.3. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NOVI STANDARDI I TUMAČENJA (Nastavak)

(b) *Novi standardi, tumačenja i izmene postojećih standarda koji nisu stupili na snagu i koji nisu ranije usvojeni od strane Grupe (Nastavak)*

Ostali standardi (Nastavak)

- Godišnja unapređenja MSFI, "Ciklus 2015-2017" - MSFI 3, MSFI 11, MRS 12 i MRS 23, objavljena od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde u decembru 2017. godine (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).
- Izmene MRS 28 "Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate" - Dugoročna ulaganja u pridružene entitete i zajedničke poduhvate (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).
- MSFI 17 "Ugovori o osiguranju" (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2021. godine).

5.4. UPOREDNI PODACI

Uporedne podatke čine revidirani konsolidovani finansijski izveštaji za godinu koja se završila 31. decembra 2016. sastavljeni u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srbije.

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osim izmena obelodanjenih u Napomeni 5.3(a), računovodstvene politike i procene korišćene u pripremi ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja su u skladu sa politikama i procenama primenjenim prilikom sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2016.

5.5.1. Prihodi od prodaje

Prihodi od prodaje se iskazuju po fer vrednosti sredstava koja su primljena ili će biti primljena, umanjenoj za popuste i porez na dodatu vrednost. Prihodi od pruženih usluga se priznaju i evidentiraju u trenutku kada su ugovorene usluge realizovane.

5.5.1.1. Prihodi od fiksne telefonije

(a) *Prihodi od telefonskog saobraćaja*

Prihodi od dolaznih i odlaznih telefonskih poziva se priznaju u okviru prihoda u trenutku kada je usluga izvršena.

Prihodi od prodaje telefonskih kartica se priznaju prilikom njihovog korišćenja ili nakon isteka. Na dan izveštavanja neutrošeni saobraćaj po osnovu prodatih kartica evidentira se kao unapred naplaćeni prihod.

(b) *Naknada za fiksni telefonski priključak*

Naknada za telefonski priključak predstavlja nadoknadu za korišćenje telefonskih linija. Naknada se priznaje u okviru prihoda na proporcionalnoj osnovi tokom perioda pružanja usluga.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.1. Prihodi od prodaje (Nastavak)

5.5.1.1. Prihodi od fiksne telefonije (Nastavak)

(c) Prihodi od priključaka i instalacionih usluga

Prihodi od uključivanja novih pretplatnika fiksne telefonije predstavljaju prihode po osnovu fakturisane nadoknade za uključenje novih pretplatnika i troškove instalacije. S obzirom na to da se navedene kategorije mogu identifikovati kao odvojene komponente, prihodi po ovom osnovu se priznaju u periodu u kojem je korisnik priključen na mrežu.

(d) Prihodi od drugih telekomunikacionih usluga

Ovi prihodi uglavnom se odnose na usluge kao što su iznajmljivanje telefonskih kapaciteta - vodova, prenos podataka, internet i multimedijalne usluge, listing poziva, usluge govorne pošte i drugo. Navedeni prihodi se priznaju i evidentiraju u periodu u kojem je usluga izvršena.

Prihod od prodaje opreme se priznaje kada se svi značajni rizici i koristi od vlasništva nad opremom prenesu na kupca.

Prihod od iznajmljivanja telefonskih kapaciteta se priznaje proporcionalno tokom trajanja ugovora o zakupu.

Prihod od mesečnih naknada za internet i multimedijalne usluge se priznaje na proporcionalnoj osnovi tokom ugovornog perioda sa korisnikom.

5.5.1.2. Prihodi od mobilne telefonije

Prihodi od mobilne telefonije se najvećim delom odnose na prihode po osnovu prepaid i postpaid usluga, kao što su utrošeni minuti razgovora, tekstualne i multimedijalne poruke, mesečne naknade, prenos podataka, kao i prihode od prodaje mobilnih telefona i drugih usluga. Prihod od pruženih prepaid usluga (elektronske dopune) se priznaje kada je usluga pružena, i to u meri u kojoj je usluga iskorišćena. Unapred naplaćeni iznosi se razgraničavaju do momenta korišćenja ili isteka važenja usluge.

5.5.1.3. Ugovori sa više elemenata (MEA)

Za pojedine usluge u oblasti mobilne telefonije, ugovori sa više elemenata obično uključuju prodaju uređaja, naknadu za aktiviranje i ugovor o telefonskoj usluzi. Generalno, Grupa je utvrdila da se takvi ugovori dele na zasebne "računovodstvene jedinice" na osnovu utvrđenih odvojenih vrednosti za kupca za svaki pojedinačni element. Ukupan fiksni ili utvrdiv iznos ugovora se raspodeljuje na pojedinačnu računovodstvenu jedinicu na osnovu relativne fer vrednosti.

5.5.1.4. Kombinovani paketi usluga

Grupa pruža i kombinovane pakete usluga koji korisnicima, uz ugovornu obavezu, obezbeđuju usluge fiksne telefonije, ADSL i kablovski internet i TV usluge, uz mogućnost izbora postpaid paketa mobilne telefonije.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)**5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****5.5.1. Prihodi od prodaje (Nastavak)****5.5.1.5. Troškovi sticanja korisnika, troškovi reklame i povezani troškovi**

Troškovi sticanja korisnika, osim troškova programa lojalnosti (Napomena 5.5.4), se priznaju kao rashod perioda u kojem su nastali. Troškovi reklame, promocije, sponzorstva, komunikacije i marketinga brenda takođe se priznaju u periodu u kojem su nastali.

5.5.2. Prihodi i rashodi po osnovu obračuna međunarodnog saobraćaja**5.5.2.1. Prihodi i rashodi po osnovu međunarodnog obračuna fiksne telefonije**

Prihodi i rashodi po osnovu međunarodnog obračuna odnose se na prihode i rashode od međunarodnog dolaznog, odnosno odlaznog saobraćaja ostvarenog sa zemljama sa kojima je uspostavljen direktan obračun međunarodnog telefonskog saobraćaja. Deo ostvarenih prihoda, odnosno rashoda po navedenom osnovu, evidentiran je na osnovu procene izvršene prema usaglašenim obračunima ostvarenog saobraćaja.

Pored toga, članice Grupe pružaju usluge tranzitiranja dolaznog telefonskog saobraćaja međunarodnih operatora koji terminira u mreže drugih nacionalnih operatora.

5.5.2.2. Prihodi i rashodi po osnovu roaming usluga

Prihodi i rashodi po osnovu dolaznog i odlaznog roaming saobraćaja sa inostranim operatorima mobilne telefonije sa kojima je zaključen Međunarodni roaming sporazum evidentiraju se kada je usluga nastala u visini iznosa koji su fakturisani inostranim operatorima odnosno u iznosima koji su fakturisani od strane inostranih operatora.

Deo ostvarenih prihoda, odnosno rashoda po navedenom osnovu, evidentiran je na osnovu procene izvršene prema usaglašenim obračunima ostvarenog saobraćaja.

Za vrednost ostvarenog popusta (a na osnovu realizovane, prethodno ugovorene količine roaming saobraćaja) vrši se umanjeno rashoda po osnovu roaming usluga po odobrenju istog i obrnuto. Roaming popusti se uglavnom primenjuju na mesečnom nivou u skladu sa ugovorima sa značajnim roaming operatorima (Napomene 25(a) i 32(b)).

5.5.3. Prihodi i rashodi po osnovu interkonekcije

Prihodi i rashodi po osnovu interkonekcije se priznaju u bruto iznosu u trenutku njihovog nastanka i iskazani su u okviru prihoda od prodaje (Napomena 7), odnosno troškova operatora (Napomena 10).

Prihodi od interkonekcije, pored prihoda od terminacije saobraćaja drugih operatora u fiksnu/mobilnu mrežu članica Grupe, uključuju prihode od zakupa vodova za međupovezivanje i signalizacionih linkova, prihode od dolaznog međunarodnog saobraćaja iz mreža inostranih operatora, koji preko mreža drugih nacionalnih operatora terminira u mreže članica Grupe, prihode po osnovu tranzitiranja međunarodnog polaznog saobraćaja iz mreža drugih nacionalnih operatora koji preko mreža članica Grupe terminira u mreže inostranih operatora, kao i prihode od interkonekcijskog SMS.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.3. Prihodi i rashodi po osnovu interkonekcije (Nastavak)

Rashodi po osnovu interkonekcije, pored rashoda po osnovu terminacije saobraćaja iz fiksne/mobilne mreže članica Grupe ka drugim operatorima, uključuju i rashode zakupa vodova za međupovezivanje, rashode po osnovu dolaznog međunarodnog saobraćaja iz mreža inostranih operatora koji preko mreža članica Grupe terminira u mreže drugih nacionalnih operatora, kao i rashode po osnovu interkonekcijskog SMS.

5.5.4. Programi lojalnosti

Programi lojalnosti se sastoje u odobravanju budućih pogodnosti za kupce (kao što su minuti razgovora ili popusti na aparate) na osnovu korišćenja usluga ili kupovine uređaja u dosadašnjem periodu.

5.5.5. Troškovi tekućeg održavanja i opravki

Troškovi tekućeg održavanja i opravki nekretnina, postrojenja i opreme priznaju se kao troškovi po njihovom nastanku (Napomena 11).

Troškovi tekućeg održavanja najvećim delom se odnose na održavanje telekomunikacione opreme, mesnih mreža, računarske opreme i softvera.

5.5.6. Troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja tretiraju se kao rashod perioda u momentu njihovog nastanka. Troškovi pozajmljivanja obuhvataju kamatu i ostale troškove nastale u vezi sa pozajmljivanjem sredstava.

Troškovi pozajmljivanja koji se direktno odnose na nabavku, izgradnju ili izradu kvalifikovanog sredstva, za koje je potreban duži vremenski period da bi bilo spremno za nameravanu upotrebu ili prodaju, kapitalizuju se kao deo nabavne vrednosti tog sredstva.

5.5.7. Finansijski prihodi/rashodi

Finansijski prihodi obuhvataju prihode od kamata, pozitivnih kursnih razlika i ostale finansijske prihode (Napomena 15).

Finansijski rashodi obuhvataju rashode po osnovu kamata, negativnih kursnih razlika i ostale finansijske rashode (Napomena 16), kao i rashod po osnovu učešća u gubitku pridruženih pravnih lica.

Prihodi i rashodi od kamata se priznaju po metodi efektivne kamatne stope.

5.5.8. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja

Monetarna sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja se na dan izveštavanja preračunavaju u njihovu dinarsku protivvrednost primenom zvaničnog deviznog kursa Narodne banke Srbije važećeg na taj dan (Napomena 39).

Transakcije u stranim valutama tokom izveštajne godine preračunavaju se u dinarsku protivvrednost primenom zvaničnih deviznih kurseva Narodne banke Srbije važećih na dan transakcije.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.8. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja (Nastavak)

Nemonetarne stavke iskazane u stranoj valuti koje se vrednuju po istorijskom trošku ne preračunavaju se na kurs važeći na dan izveštavanja.

Pozitivni i negativni efekti po osnovu preračuna sredstava i obaveza na dan izveštavanja i transakcija u toku izveštajne godine, iskazanih ili valutnom klauzulom vezanih za strana sredstva plaćanja, priznaju se kao finansijski prihodi ili finansijski rashodi, u zavisnosti od toga da li je efekat kretanja deviznih valuta pozitivan ili negativan.

Poslovanje u inostranstvu

Sredstva i obaveze zavisnih pravnih lica u inostranstvu, uključujući goodwill i korekcije fer vrednosti po osnovu akvizicije, se preračunavaju u njihovu dinarsku protivvrednost po kursu važećem na datum izveštavanja osim poslovnih kombinacija realizovanih u izveštajnoj godini. Sredstva i obaveze po osnovu poslovne kombinacije realizovane u izveštajnoj godini se preračunavaju u njihovu dinarsku protivvrednost po kursu važećem na dan transakcije.

Prihodi i rashodi zavisnih pravnih lica u inostranstvu se preračunavaju po prosečnoj vrednosti mesečnih deviznih kurseva u toku izveštajne godine. Kursne razlike po osnovu preračuna valuta se priznaju u okviru ostalog ukupnog rezultata i uključuju se u rezerve po osnovu preračuna valuta, osim dela koji se odnosi na učešće bez prava kontrole.

Kada se zavisna pravna lica u inostranstvu u potpunosti ili delimično otuđe i dođe do gubitka kontrole, značajnog učešća ili zajedničkog ulaganja, iznos kursnih razlika po osnovu preračuna valuta se priznaje u konsolidovanom bilansu uspeha kao dobit ili gubitak po osnovu otuđenja. Ukoliko Grupa otuđi deo učešća u zavisnom pravnom licu, a pritom zadrži kontrolu nad njim, onda se odgovarajući procenat ukupnog iznosa kursnih razlika alokira na učešće bez prava kontrole.

5.5.9. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti i eventualne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti.

Nabavnu vrednost čini vrednost po fakturi dobavljača uključujući carine, poreze koji se ne mogu refundirati i sve druge troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti. Nabavna vrednost umanjena je za sve primljene popuste i/ili rabate (poklone). Nabavna vrednost nekretnina i opreme izgrađenih u sopstvenoj režiji je njihova nabavna vrednost na datum kada su izgradnja ili razvoj završeni.

Pod nekretninom, postrojenjem i opremom smatraju se ona sredstva čiji je očekivani korisni vek upotrebe duži od jedne godine.

Izdaci za nekretnine, postrojenja i opremu se priznaju kao sredstvo ako je verovatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom priticati u Grupu i ako se izdaci za to sredstvo mogu pouzdano meriti. Dodatno, naknadno ulaganje se kapitalizuje samo ako doprinosi povećanju kapaciteta sredstva i unapređenju kvaliteta pruženih usluga i ako postoji verovatnoća da će buduće ekonomske koristi povezane sa ulaganjem priticati u Grupu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.9. Nekretnine, postrojenja i oprema (Nastavak)

Troškovi redovnog održavanja nekretnina, postrojenja i opreme terete troškove tekuće izveštajne godine (Napomena 5.5.5).

Dobici i gubici koji se javljaju prilikom prodaje ili rashodovanja nekretnina, postrojenja i opreme priznaju se u okviru ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

5.5.10. Nematerijalna ulaganja i goodwill

Nematerijalna ulaganja i goodwill Grupe se sastoje od goodwill-a, odnosa sa kupcima, poslovnog imena (*“brand”*), softvera, telekomunikacionih licenci i ostalih licenci. Nematerijalna ulaganja iskazana su po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti (izuzev goodwill-a i poslovnog imena) i eventualne akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti.

Goodwill predstavlja višak troška sticanja iznad udela Grupe u neto fer vrednosti prepoznatljivih sredstava stečenih preduzeća *“Telekom Srpske”*, *“HD-WIN”*, *“Logosoft”*, *“Cabling”*, *“Media Net”*, *“Elta Mont”* i *“Yunet International”* na dan sticanja.

Pojedinačno priznati goodwill se testira godišnje kako bi se utvrdilo da li mu je vrednost umanjena i iskazuje se po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumulirane gubitke po osnovu umanjenja vrednosti. Gubici po osnovu obezvređenja goodwill-a se ne ukidaju. Pretpostavljeno je da goodwill ima neograničen vek trajanja.

Ugovorni odnosi sa kupcima pribavljeni u poslovnoj kombinaciji sticanja preduzeća *“Telekom Srpske”*, *“Logosoft”* i *“Yunet International”* priznaju se po fer vrednosti na datum pribavljanja. Ugovorni odnosi sa kupcima imaju ograničen vek trajanja i iskazuju se po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti. Amortizacija se obračunava primenom proporcionalne metode u očekivanom veku trajanja odnosa sa kupcima.

Poslovno ime (*“brand”*) predstavlja priznatu identifikovanu vrednost prilikom sticanja zavisnog pravnog lica *“HD-WIN”*. Poslovno ime *“Arena Sport”* predstavlja prepoznatljiv znak u pružanju sportskog programa preko TV distributera od strane trenutnih i potencijalnih korisnika.

Poslovno ime stvara uštede u troškovima koji su jednaki naknadama koje se plaćaju za korišćenje sličnih poslovnih imena. Pomenuta ušteta za naknade za korišćenje poslovnog imena izračunata je na osnovu projektovanih prihoda od distribucije TV prava i srednje stope naknade za korišćenje poslovnog imena uporedivih licenciranih proizvoda. Pretpostavljeno je da poslovno ime ima neograničen vek trajanja.

Izdaci vezani za održavanje softvera priznaju se kao trošak u periodu kada nastanu. Izdaci po osnovu istraživanja i razvoja se priznaju kao trošak u periodu u kojem nastanu.

Izdaci za razvoj se kapitalizuju isključivo ako se izdatak može pouzdano izmeriti, ako je proizvod ili proces tehnički i komercijalno izvodljiv, ako su buduće ekonomske koristi verovatne i Grupa ima nameru i raspoložive adekvatnim resursima da završi razvoj i da koristi odnosno da proda sredstvo.

Nakon početnog priznavanja, izdaci za razvoj se odmeravaju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti i akumulirane gubitke usled obezvređenja, ako postoje.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.11. Amortizacija

Otpisivanje nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja se vrši primenom proporcionalne metode kojom se vrednost sredstava u potpunosti otpisuje tokom procenjenog korisnog veka upotrebe.

Određivanje korisnog veka upotrebe nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom/tehnološkom razvoju i promenama na koje utiče veliki broj ekonomskih i/ili industrijskih faktora.

Otpisivanje se vrši po stopama koje su zasnovane na procenjenom korisnom veku upotrebe sredstava, predloženom od strane nadležnih službi preduzeća. Korisni vek upotrebe i rezidualna vrednost sredstava se preispituju najmanje na kraju svake poslovne godine i kada je potrebno stope amortizacije se usklađuju. Promene u očekivanom korisnom veku upotrebe sredstava obuhvataju se kao promene u računovodstvenim procenama.

Stope amortizacije za glavne kategorije nekretnina, postrojenja i opreme za obe izveštajne godine date su u sledećem pregledu:

Pristupna mreža, spojni kablovi, kablovska kanalizacija, stubovi	1.50% - 12.50%
Centrale i prenosni uređaji	2.50% - 80%
Ostala oprema	5% - 50%
Ulaganja u tuđe nekretnine i opremu	6.67% - 50%

Primenjene stope za amortizaciju nematerijalnih ulaganja za obe izveštajne godine su sledeće:

Odnosi sa kupcima	4.35% - 6.67%
Licenca za UMTS/GSM mrežu	6.67% - 50%
Dozvola za LTE 4G (1800 MHz)	8.50%
Dozvola za korišćenje radio-frekvencija (721-821/832-862 MHz)	10%
CDMA/WiMAX licenca	10% - 20%
Licence za softvere	20% - 50%
Licence za softvere mobilne telefonije	10%
Softveri	20% - 33.33%
Ostala nematerijalna ulaganja	3.33% - 5%

Obračun amortizacije nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja počinje kada se ova sredstva stave u upotrebu. Zemljište i sredstva koja imaju neograničeni korisni vek upotrebe (goodwill i poslovno ime) ne podležu amortizaciji.

Obračun amortizacije nematerijalne imovine i nekretnina, postrojenja i opreme za poreske svrhe vrši se u skladu sa važećim zakonskim propisima na lokalnim tržištima na kojima Grupa posluje, što rezultira u odloženim porezima (Napomena 17(c)).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.12. Zalihe

Zalihe se vrednuju po nabavnoj vrednosti, odnosno neto prodajnoj vrednosti ako je ona niža. Nabavnu vrednost zaliha predstavlja vrednost po fakturi dobavljača uvećana za transportne i ostale zavisne troškove nabavke nastale u dopremanju zaliha na njihovu trenutnu lokaciju i trenutno stanje.

Neto prodajna vrednost je očekivana cena po kojoj zalihe mogu biti prodane u normalnim uslovima poslovanja po odbitku troškova prodaje.

Nabavna vrednost utvrđuje se metodom prosečne ponderisane nabavne cene.

Za sporoobrtne i zastarele zalihe vrši se ispravka vrednosti, na osnovu koeficijenata obrta i procene rukovodstva u vezi sa budućim planovima korišćenja zaliha.

5.5.13. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrednosti uvećanoj za troškove transakcija koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze (izuzev finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha - izveštaj o ukupnom rezultatu).

Finansijska sredstva i obaveze se prikazuju u konsolidovanom bilansu stanja od momenta kada je Grupa ugovornim odredbama vezana za instrument.

5.5.13.1. Nederivatna finansijska sredstva

Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih sredstava u momentu inicijalnog priznavanja. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena.

Nederivatna finansijska sredstva Grupe čine gotovina i gotovinski ekvivalenti, krediti i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada je došlo do isteka ugovornog prava ili prenosa prava na prilive gotovine po osnovu tog sredstva i kada je Grupa izvršila prenos svih rizika i koristi koji proističu iz vlasništva nad sredstvom.

Kredit i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Uključuju se u obrtnu imovinu, osim ukoliko su im rokovi dospeća duži od 12 meseci nakon datuma izveštavanja. U tom slučaju se klasifikuju kao dugoročna sredstva.

Grupa prilikom inicijalnog priznavanja nije klasifikovala nijedno od svojih finansijskih sredstava kao ona koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha - izveštaj o ukupnom rezultatu.

Naknadno vrednovanje finansijskih sredstava zavisi od njihove klasifikacije, kao što sledi:

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.13. Finansijski instrumenti (Nastavak)

5.5.13.1. Nederivatna finansijska sredstva (Nastavak)

(a) Ostala dugoročna finansijska sredstva

Ostala dugoročna finansijska sredstva obuhvataju dugoročna beskamatna potraživanja od zaposlenih po osnovu odobrenih stambenih zajmova i otkupa službenih vozila, dugoročna kamatonosna potraživanja od zaposlenih po osnovu odobrenih stambenih kredita, kao i ostala dugoročna potraživanja i depozite.

Dugoročna potraživanja od zaposlenih se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, korišćenjem tržišne kamatne stope koja odgovara efektivnoj kamatnoj stopi, umanjenoj za nastalu ispravku vrednosti po osnovu obezvređenja.

U slučaju kada se utvrdi da postoji objektivan dokaz da su potraživanja od zaposlenih obezvređena, vrši se procena nadoknadivog iznosa plasmana, a iznos gubitka nastalog po osnovu umanjenja vrednosti se evidentira u konsolidovanom bilansu uspeha u okviru ostalih finansijskih rashoda.

Ispravka vrednosti potraživanja od zaposlenih se utvrđuje kada postoji objektivan dokaz da Grupa neće biti u stanju da naplati sve iznose koje potražuje na osnovu prvobitnih uslova potraživanja. Iznos ispravke vrednosti utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrednosti finansijskog sredstva i sadašnje vrednosti procenjenih budućih tokova gotovine, diskontovanih koristeći prvobitnu efektivnu kamatnu stopu finansijskog sredstva.

Ostala dugoročna finansijska sredstva obuhvataju i unapred plaćeni dugoročni zakup, koji se vrednuje po amortizovanoj vrednosti, kao i dugoročne plasmane, odnosno potraživanja i depozite.

(b) Krediti i potraživanja

Potraživanja od kupaca se evidentiraju po fer vrednosti umanjenoj za odobrene popuste i ispravku vrednosti obezvređenih potraživanja. Potraživanja i krediti naknadno se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope. Ispravka vrednosti kredita i potraživanja se utvrđuje kada postoji objektivan dokaz da Grupa neće biti u stanju da naplati sve iznose koje potražuje na osnovu prvobitnih uslova kredita i potraživanja.

Značajne finansijske poteškoće kupca, verovatnoća da će kupac biti likvidiran ili finansijski reorganizovan, propust ili kašnjenje u izvršenju plaćanja (više od 60 dana od datuma dospeća) se smatraju indikatorima da je vrednost kredita i potraživanja umanjena.

Procena ispravke vrednosti potraživanja i kredita vrši se na osnovu starosne analize i istorijskog iskustva i kada naplata celog ili dela potraživanja i kredita više nije verovatna.

Knjigovodstvena vrednost potraživanja i kredita umanjuje se preko ispravke vrednosti, a iznos umanjenja se priznaje u konsolidovanom bilansu uspeha u okviru ostalih poslovnih rashoda (Napomena 14(a)). Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se na teret ispravke vrednosti potraživanja od kupaca i kredita.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.13. Finansijski instrumenti (Nastavak)

5.5.13.1. Nederivatna finansijska sredstva (Nastavak)

(b) Krediti i potraživanja (Nastavak)

Prihodi od ukidanja ispravke vrednosti po osnovu naknadno naplaćenih iznosa i procenjene naplativosti potraživanja i kredita priznaju se u okviru ostalih poslovnih prihoda (Napomena 8).

(c) Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti uključuju sredstva na računima kod banaka, depozite kod Narodne banke Srbije, gotovinu u blagajni, kao i visokolikvidna sredstva sa prvobitnim rokom dospeća do tri meseca ili kraće, a koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

(d) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju ili nisu klasifikovana kao krediti i potraživanja.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su plasmani u vlasničke/dužničke hartije od vrednosti za koje postoji namera držanja u neodređenom vremenskom periodu, koji mogu biti prodati zbog potrebe za likvidnošću ili usled promene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cena.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju sa fiksnim rokom dospeća, a za koje ne postoji aktivno tržište, vrednuju se po amortizovanoj vrednosti primenom metoda efektivne kamatne stope.

Učešća u kapitalu drugih pravnih lica (akcije) i dužničke hartije od vrednosti koje Grupa poseduje, a kojima se trguje na aktivnom tržištu, klasifikovana su kao finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se naknadno vrednuju po fer vrednosti. Fer vrednost hartija od vrednosti koje se kotiraju na berzi zasniva se na tekućim cenama ponude.

U slučaju hartija od vrednosti koje se ne kotiraju na berzi, fer vrednost se određuje koristeći tekuću tržišnu vrednost drugog finansijskog instrumenta koji je suštinski isti ili se bazira na očekivanim tokovima gotovine imovine koja predstavlja osnov ulaganja.

Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se vrednuju po fer vrednosti, a sve promene vrednosti, osim gubitka po osnovu obezvređenja, se priznaju u okviru ostalog ukupnog rezultata i kumuliraju kao rezerve po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju. Kada se hartije od vrednosti raspoložive za prodaju otuđe, kumulirane korekcije fer vrednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u konsolidovanom bilansu uspeha.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)**5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****5.5.13. Finansijski instrumenti (Nastavak)****5.5.13.1. *Nederivatna finansijska sredstva (Nastavak)*****Vrednovanje po amortizovanim vrednostima**

Amortizovana vrednost finansijskog sredstva je iznos po kome se sredstva inicijalno vrednuju, umanjen za otplate glavnice i uvećan/umanjen za akumuliranu amortizaciju korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

Vrednovanje po fer vrednosti

Fer vrednost finansijskih instrumenata je cena koja bi se naplatila za prodaju sredstva ili platila za prenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum odmeravanja.

Fer vrednost se određuje primenom dostupnih tržišnih informacija na dan izveštavanja i ostalih modela vrednovanja koje Grupa koristi.

Fer vrednost pojedinačnih finansijskih instrumenata odgovara njihovoj knjigovodstvenoj vrednosti. Ovi instrumenti obuhvataju gotovinu, kao i potraživanja i obaveze koje nemaju ugovoreno dospeće ili ugovorenu fiksnu kamatnu stopu.

5.5.13.2. *Nederivatne finansijske obaveze*

Nederivatne finansijske obaveze se inicijalno priznaju po fer vrednosti. Nakon inicijalnog priznavanja, finansijske obaveze se iskazuju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih obaveza u momentu inicijalnog priznavanja. Finansijske obaveze Grupe čine primljeni krediti od banaka i dobavljača, depoziti i obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze (obaveze iz poslovanja).

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Grupa ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

U slučaju gde je postojeća finansijska obaveza zamenjena drugom obavezom prema istom poveriocu, ali pod značajno promenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmenjeni, takva izmena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrednosti obaveze priznaje u konsolidovanom bilansu uspeha.

Naknadno vrednovanje finansijskih obaveza zavisi od njihove klasifikacije, kao što sledi:

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.13. Finansijski instrumenti (Nastavak)

5.5.13.2. *Nederivatne finansijske obaveze (Nastavak)*

(a) Krediti od banaka i dobavljača i depoziti klijenata

Kreditni od banaka i dobavljača i depoziti klijenata se prvobitno priznaju u iznosima primljenih sredstava (fer vrednosti), a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrednosti uz primenu efektivne kamatne stope. Krediti od dobavljača su robni krediti koji su odobreni Grupi za nabavku opreme i izvođenje radova.

Obaveza je kratkoročna ukoliko se očekuje da bude izmirena u redovnom toku poslovnog ciklusa Grupe, odnosno u periodu do 12 meseci nakon datuma izveštavanja. Sve ostale obaveze se klasifikuju kao dugoročne.

(b) Obaveze iz poslovanja

Obaveze prema dobavljačima i ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja naknadno se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, što zbog kratkoročne prirode ovih obaveza odgovara njihovoj nominalnoj vrednosti.

5.5.13.3. *Prebijanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza*

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se prebijaju, a razlika između njihovih suma se priznaje u konsolidovanom bilansu stanja samo ako postoji zakonom omogućeno pravo da se izvrši prebijanje priznatih iznosa i postoji namera da se isplata izvrši po neto osnovu ili da se istovremeno proda sredstvo i izmiri obaveza.

5.5.14. Instrumenti kapitala

Kapital čine akcijski kapital, ostali kapital, rezerve, rezerve po osnovu preračuna valuta, otkupljene sopstvene akcije i neraspoređena dobit.

5.5.15. Umanjenje vrednosti imovine

Nefinansijska i finansijska imovina se procenjuje na datum izveštavanja da bi se utvrdilo postojanje objektivnih dokaza o umanjenju vrednosti.

(a) Nefinansijska imovina

Na datum izveštavanja rukovodstvo preispituje knjigovodstvene vrednosti nefinansijske imovine Grupe u cilju utvrđivanja postojanja indikacija o umanjenju vrednosti.

U slučaju postojanja takvih indikatora, nadoknadiva vrednost imovine se procenjuje.

Ako se proceni da je nadoknadiva vrednost imovine niža od njene knjigovodstvene vrednosti, knjigovodstvena vrednost imovine se umanjuje do nivoa njene nadoknadive vrednosti, koja predstavlja vrednost veću od fer vrednosti umanjene za troškove prodaje i vrednosti u upotrebi. Gubici po osnovu umanjenja vrednosti, koji predstavljaju razliku između knjigovodstvene vrednosti i nadoknadive vrednosti materijalne i nematerijalne imovine, se priznaju u konsolidovanom bilansu uspeha u skladu sa zahtevima MRS 36 "Umanjenje vrednosti imovine".

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.15. Umanjenje vrednosti imovine (Nastavak)

(a) Nefinansijska imovina (Nastavak)

Sredstva koja imaju neograničeni korisni vek upotrebe (goodwill i poslovno ime) ne podležu amortizaciji i proveru da li je došlo do umanjenja njihove vrednosti vrši se na godišnjem nivou.

S obzirom na prirodu svoje imovine i poslovanja, većina pojedinačnih sredstava Grupe ne generiše novčane tokove nezavisno od druge imovine Grupe.

Ako nije moguće proceniti nadoknadivu vrednost pojedinačnog sredstva, Grupa identifikuje jedinicu koja generiše gotovinu kojoj dato sredstvo pripada. Nadoknadivi iznos sredstva se obično utvrđuje kao vrednost u upotrebi uzimajući u obzir buduće očekivane ekonomske koristi od upotrebe sredstva i eventualnog naknadnog otuđenja. Nadoknadivi iznos se određuje metodom diskontovanog novčanog toka na osnovu procene rukovodstva o očekivanim ekonomskim prilikama tokom preostalog korisnog veka upotrebe sredstva i očekivanom načinu korišćenja tog sredstva.

Gubitak po osnovu umanjenja vrednosti goodwill-a se ne ukida. Ako su gubici po osnovu umanjenja vrednosti ostale imovine priznati u prethodnim periodima, na dan izveštavanja vrši se procena na sve indikacije da je iznos gubitka smanjen ili da više ne postoji.

Gubitak po osnovu umanjenja vrednosti se ukida ako je došlo do promene u proceni koja je korišćena pri utvrđivanju nadoknadive vrednosti. Gubitak po osnovu umanjenja vrednosti se ukida samo do nivoa do kog knjigovodstvena vrednost imovine ne prevazilazi knjigovodstvenu vrednost, umanjenu za ispravku vrednosti, a koja bi bila utvrđena da nikakvo umanjenje vrednosti prvobitno nije bilo priznato.

(b) Nederivatna finansijska sredstva

Grupa razmatra dokaze o umanjenju vrednosti finansijskih sredstava odmerenih po amortizovanoj vrednosti kako na nivou pojedinačnog sredstva, tako i na kolektivnom nivou. Kolektivna procena se vrši grupisanjem sredstava sa sličnim karakteristikama u pogledu rizika.

Gubitak po osnovu umanjenja vrednosti se utvrđuje kao razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva i sadašnje vrednosti procenjenih budućih novčanih tokova diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi sredstva. Gubici se priznaju u konsolidovanom bilansu uspeha kao ispravka vrednosti usled obezvređenja.

Kada Grupa smatra da ne postoje realni izgledi za nadoknadu vrednosti sredstva, relevantni iznosi se otpisuju. Ako se iznos gubitka po osnovu umanjenja vrednosti naknadno smanji i takvo smanjenje se može objektivno povezati sa događajem koji je nastupio posle prvobitnog priznavanja umanjenja vrednosti, onda se prethodno priznato umanjenje vrednosti ukida u korist konsolidovanog bilansa uspeha.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)**5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)****5.5.15. Umanjenje vrednosti imovine (Nastavak)***(b) Nederivatna finansijska sredstva (Nastavak)*

Gubici po osnovu umanjenja vrednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju se priznaju u konsolidovanom bilansu uspeha prenosom gubitka akumuliranog u okviru rezervi po osnovu sredstava raspoloživih za prodaju. Iznos koji se reklasifikuje predstavlja razliku između troška sticanja (umanjenog za otplatu glavnice i ispravku vrednosti) i trenutne fer vrednosti, umanjen za svaki gubitak usled obezvređenja koji je prethodno priznat u konsolidovanom bilansu uspeha.

5.5.16. Donacije

Sredstvo i donacija (npr. telekomunikaciona i prateća oprema) se računovodstveno obuhvataju po nominalnoj vrednosti.

Donacije iz ranijih godina (npr. telekomunikaciona oprema, mesne mreže i prateća oprema) su se inicijalno priznavale kao odloženi prihod po fer vrednosti (Napomena 29). Iste se priznaju u konsolidovanom bilansu uspeha kao ostali poslovni prihodi proporcionalno tokom korisnog veka trajanja sredstva na koje se odnose (Napomena 8).

5.5.17. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanja se priznaju i odmeravaju kada Grupa ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze.

Rezervisanja za sudske sporove formiraju se na osnovu procene ishoda sporova od strane nadležnih službi u visini izdataka koji će nastati da se takve obaveze izmire (Napomena 30).

Rezervisanja se razmatraju na svaki izveštajni datum i koriguju radi odražavanja najbolje procene. Kada više nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan, rezervisanje se ukida u korist konsolidovanog bilansa uspeha tekuće godine (Napomena 8).

Potencijalne obaveze se ne priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima. Potencijalne obaveze se obelodanjuju (Napomena 35), osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Potencijalna sredstva se ne priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima, već se obelodanjuju ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.18. Primanja zaposlenih

(a) Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji su važeći na različitim lokalnim tržištima, Grupa je obavezna da uplaćuje porez i doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenog i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa.

Grupa ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Grupa nije u obavezi da zaposlenima nakon odlaska u penziju isplaćuje naknade koje predstavljaju obavezu državnih penzionih fondova.

Porez i doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca se priznaju na teret troškova u periodu njihovog nastanka (Napomena 9).

(b) Obaveze po osnovu otpremnina prilikom odlaska u penziju i jubilarnih nagrada

U skladu sa kolektivnim ugovorima i lokalnim zakonima, preduzeća Grupe su u obavezi da isplate otpremnine prilikom odlaska u penziju u visini tri mesečne zarade ili u visini neoporezivog iznosa.

Na različitim lokalnim tržištima preduzeća Grupe su u obavezi da isplate i jubilarne nagrade u iznosu od jedne polovine do tri prosečne mesečne zarade ili fiksne iznose.

Iznos jubilarnih nagrada se utvrđuje u zavisnosti od ukupnog broja godina staža zaposlenih u preduzeću i isplaćuju se za 10, 20, 30, 35 i 40 godina rada.

Obračun i iskazivanje dugoročnih obaveza po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada zaposlenih izvršeni su korišćenjem metoda sadašnje vrednosti budućih očekivanih isplata na osnovu obračuna ovlašćenog aktuara (Napomena 30). Budući da se radi o ostalim dugoročnim naknadama zaposlenima, a ne o naknadama nakon prestanka radnog odnosa, aktuarski dobici i gubici, kao i troškovi prethodne službe priznaju se u rezultatu tekuće izveštajne godine.

(c) Otpremnine za dobrovoljni odlazak zaposlenih

Priznavanje naknada za prevremeni raskid radnog odnosa vrši se na teret rezultata godine u kojoj su se zaposleni prijavili na konkurs i ispunili uslove po konkursu, odnosno za zaposlene koji su do dana izveštavanja napustili Grupu i po tom osnovu im prestaju sva novčana potraživanja od Grupe (Napomena 9). Uslovi dobrovoljnog odlaska se utvrđuju u skladu sa važećim lokalnim zakonskim propisima.

Dana 22. marta 2016. godine Izvršni odbor Matičnog preduzeća doneo je odluku o uslovima i kriterijumima za stimulisanje dobrovoljnog odlaska iz Matičnog preduzeća u 2016. godini. Programom su utvrđene četiri kategorije zaposlenih (koji su mogli koristiti program dobrovoljnog odlaska) i jednokratne isplate za svaku kategoriju.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.18. Primanja zaposlenih (Nastavak)

(c) Otpremnine za dobrovoljni odlazak zaposlenih (Nastavak)

Zaposleni iz prve/druge kategorije koji su u 2016. godini ispunjavali uslove za odlazak u penziju (prevremenu starosnu penziju) imali su pravo na jednokratnu isplatu u visini od 5 do 10 (6 do 20) bruto zarada u zavisnosti od preostalog broja punih godina do ispunjavanja uslova za odlazak u penziju. Treća kategorija se odnosila na zaposlene sa najmanje 10 godina staža u Matičnom preduzeću i najviše 3 godine do ispunjavanja uslova za odlazak u penziju sa pravom na jednokratnu isplatu u visini od 7 do 14 bruto zarada u zavisnosti od preostalog broja punih godina do ispunjavanja uslova za odlazak u penziju. Četvrtu kategoriju su činili zaposleni sa najmanje 50 godina života (a nisu pripadali nijednoj od prethodne tri kategorije) i zaposleni sa zdravstvenim smetnjama uz pravo na jednokratnu isplatu u iznosu od EUR 650 do EUR 800 za svaku punu godinu radnog staža.

U toku 2016. godine 268 zaposlenih je napustilo Matično preduzeće putem ovog konkursa.

Takođe, zavisno pravno lice "Telus" je u 2016. godini sprovelo program dobrovoljnog odlaska zaposlenih po kome je 31 zaposleni iskoristio ovo pravo.

Dana 21. marta 2017. godine Izvršni odbor Matičnog preduzeća doneo je odluku o uslovima i kriterijumima za stimulisanje dobrovoljnog odlaska iz Matičnog preduzeća u 2017. godini. Uslovi za dobrovoljni odlazak i jednokratne isplate za 2017. godinu su ostali isti kao i za 2016. godinu.

U toku 2017. godine 178 zaposlenih je napustilo Matično preduzeće putem ovog konkursa.

Takođe, zavisno pravno lice "Telekom Srpske" je u 2017. godini sprovelo program dobrovoljnog odlaska zaposlenih po kome je 38 zaposlenih iskoristilo ovo pravo.

(d) Kratkoročna plaćena odsustva

Akumulirana plaćena odsustva mogu da se prenose i koriste u narednim periodima, ukoliko u tekućem periodu nisu iskorišćena u potpunosti. Očekivani troškovi plaćenih odsustava za koja se očekuje da će biti iskorišćena u narednom periodu priznaju se u iznosu akumuliranih neiskorišćenih prava na dan izveštavanja (Napomena 32). U slučaju neakumuliranog plaćenog odsustva, obaveza ili trošak se ne priznaju do momenta kada se odsustvo iskoristi.

(e) Doprinos zaposlenih poslovnom rezultatu

U skladu sa odlukom nadležnih statutarnih organa ili drugom odlukom rukovodstva priznaju se obaveze i trošak za doprinos zaposlenih poslovnom rezultatu. Očekivani rashodi za doprinos zaposlenih poslovnom rezultatu se priznaju samo kada postoji sadašnja zakonska ili izvedena obaveza da Grupa izvrši plaćanje kao rezultat prethodnih događaja i kada je moguće pouzdano proceniti iznos obaveze (Napomene 9 i 32).

U toku 2017. godine potpisani su Kolektivni ugovori o izmeni i dopuni Kolektivnog ugovora kojima se utvrđuje pravo zaposlenih Matičnog preduzeća na isplatu sredstava u tekućoj godini po osnovu poslovnih rezultata Matičnog preduzeća za prethodnu godinu (Napomena 9).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.19. Porezi i doprinosi

(a) Porez na dobit

Tekući porez

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa odredbama važećih zakona o porezu na dobit pravnih lica i podzakonskih akata u zemljama u kojima Grupa posluje.

Porez na dobit obračunava se u Srbiji po stopi 15%, 10% u Republici Srpskoj, 9% u Crnoj Gori, odnosno 20% na iznos od EUR 200 hiljada i 25% na razliku preko EUR 200 hiljada u Holandiji, na poresku osnovicu iskazanu u poreskom bilansu, nakon čega se može umanjiti za utvrđene poreske kredite. Osnovicu za oporezivanje čini oporeziva dobit, koja se utvrđuje usklađivanjem rezultata (dobiti ili gubitka) iz bilansa uspeha, a na način utvrđen navedenim zakonima.

Obvezniku u Srbiji koji je razvrstan u veliko ili srednje pravno lice, a koji je izvršio ulaganja u osnovna sredstva, u sopstvenom vlasništvu, za obavljanje pretežne delatnosti i delatnosti upisanih u osnivački ili drugi akt obveznika, se priznavalo pravo na poreski kredit u visini od 20% izvršenog ulaganja, s tim što poreski kredit nije mogao biti veći od 33% obračunatog poreza u godini u kojoj je izvršeno ulaganje. Shodno Zakonu o izmenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni glasnik RS", br. 108/2013), počev od utvrđivanja poreza na dobit za 2014. godinu, poreski obveznici više ne mogu da koriste poresku olakšicu u vidu poreskog kredita po osnovu ulaganja u osnovna sredstva.

Poreski obveznik koji je do 31. decembra 2013. godine ostvario pravo na poreski podsticaj - poreski kredit i iskazao podatke u poreskom bilansu i poreskoj prijavi za 2013. godinu, može to pravo da koristi do isteka roka propisanog Zakonom, ali ne duže od deset godina. Neiskorišćeni deo poreskog kredita može se preneti na račun dobiti iz budućih obračunskih perioda, najviše do limita od 33% obračunatog poreza u tom poreskom periodu (Napomena 17(c)).

Zakonom o porezu na dobit pravnih lica u Srbiji je jedino propisan poreski podsticaj kojim se poreski obveznik oslobađa plaćanja poreza na dobit pravnih lica u periodu od deset godina srazmerno izvršenom ulaganju, ukoliko kumulativno ispuni sledeće uslove propisane članom 50a Zakona:

- uloži u svoja osnovna sredstva (koja koristi za obavljanje pretežne delatnosti i delatnosti upisane u osnivačkom aktu ili drugom aktu obveznika), odnosno u njegova osnovna sredstva drugo lice uloži, najmanje RSD 1 milijardu; i
- u periodu ulaganja u osnovna sredstva dodatno zaposli na neodređeno vreme najmanje 100 lica.

Lokalni poreski zakoni koji su primenljivi na Grupu ne dozvoljavaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda iskoriste za povraćaj poreza plaćenog u prethodnom periodu. Međutim, gubici iz tekućeg perioda mogu se preneti na račun dobiti utvrđene u godišnjem poreskom bilansu iz budućih obračunskih perioda, ali uglavnom ne duže od pet godina.

Poreski bilans se predaje najkasnije u roku od 180 dana od dana isteka perioda za koji se utvrđuje poreska obaveza. Preduzeća članice Grupe tokom godine porez na dobit plaćaju u vidu mesečnih akontacija, čiju visinu utvrđuju na osnovu poreske prijave za prethodnu godinu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.19. Porezi i doprinosi (Nastavak)

(a) Porez na dobit (Nastavak)

Tekući porez (Nastavak)

U skladu sa zakonskom regulativom, sva pravna lica u Srbiji koja su imala transakcije sa povezanim licima, su dužna da podnesu dokumentaciju o transfernim cenama u formi izveštaja, odnosno izveštaja u skraćenom obliku sa svojim poreskim bilansom u roku od 180 dana od dana isteka perioda za koji se utvrđuje poreska obaveza.

Odloženi porezi

Odloženi porezi se priznaju za privremene razlike između poreske osnovice imovine i obaveza i njihove knjigovodstvene vrednosti. Odloženi porez se obračunava po poreskim stopama za koje se očekuje da će biti primenjene na privremene razlike kada budu ukinute, korišćenjem poreskih stopa koje će biti propisane ili suštinski propisane na datum izveštavanja.

Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva priznaju se za sve odbitne privremene razlike i neiskorišćene iznose prenosivih poreskih kredita i poreskih gubitaka, do mere do koje je izvesno da je nivo očekivane buduće oporezive dobiti dovoljan da se sve odbitne privremene razlike, preneti neiskorišćeni poreski krediti i neiskorišćeni poreski gubici mogu iskoristiti.

Odložena poreska sredstva koja nisu priznata procenjuju se na svaki izveštajni datum i priznaju do mere u kojoj je postalo verovatno da će buduća oporeziva dobit dozvoliti povraćaj odloženog poreskog sredstva.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao rashodi ili prihodi i uključeni su u neto dobit izveštajne godine (Napomena 17).

(b) Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju porez na imovinu i druge poreze, razne naknade i doprinose koji se plaćaju u skladu sa lokalnim poreskim propisima. Ovi porezi i doprinosi su prikazani u okviru ostalih poslovnih rashoda (Napomena 14).

5.5.20. Operativni lizing

Operativni lizing kod zakupca

Zakup sredstava kod kojih su sve koristi i rizici u vezi sa vlasništvom zadržani kod Grupe, odnosno nisu preneti na zakupca evidentiran je kao operativni lizing.

Prihodi po osnovu operativnog lizinga priznaju se proporcionalno u konsolidovanom bilansu uspeha tokom trajanja ugovora o lizingu.

Troškovi operativnog lizinga se odnose na zakup poslovnog prostora, prostora za radio bazne stanice, skladišta i ostale troškove zakupa. Navedeni troškovi priznaju se na teret konsolidovanog bilansa uspeha u momentu njihovog nastanka (Napomena 13).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (Nastavak)

5.5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

5.5.20. Operativni lizing (Nastavak)

Operativni lizing kod zakupodavca

Iznosi koje Grupa potražuje od zakupaca po osnovu finansijskog lizinga predstavljaju potraživanja u visini neto uloženi sredstava Grupe u okviru lizing aranžmana. Prihodi po osnovu finansijskog lizinga alociraju se proporcionalno tokom obračunskih perioda kako bi prikazali konstantne periodične stope povraćaja uloženi sredstava Grupe u okviru lizing aranžmana.

Prihodi po osnovu operativnog lizinga priznaju se proporcionalno tokom trajanja ugovora o lizingu. Inicijalni direktni troškovi nastali tokom ugovaranja i zaključivanja operativnog lizinga uvećavaju vrednost iznajmljenog sredstva i priznaju se proporcionalno tokom trajanja ugovora o lizingu.

5.5.21. Zarada po akciji

Grupa obelodanjuje osnovnu i umanjenu zaradu po akciji (Napomena 27/v/). Osnovna zarada po akciji obračunava se deljenjem neto dobiti koja pripada akcionarima, imaocima običnih akcija, ponderisanim prosečnim brojem izdatih običnih akcija u toku godine.

5.5.22. Dividende na obične akcije

Dividende akcionarima evidentiraju se kao obaveza i umanjuju kapital u periodu u kojem je doneta odluka o njihovoj isplati (Napomena 27/vi/). Dividende odobrene za period nakon datuma izveštavanja se obelodanjuju u napomeni o događajima nakon datuma izveštajnog perioda.

5.5.23. Obelodanjivanje odnosa sa povezanim licima

Za svrhe konsolidovanih finansijskih izveštaja, povezana pravna lica su ona lica kod kojih Grupa ima mogućnost kontrole, ima učešće koje joj daje značajan uticaj na ta lica ili ima zajedničku kontrolu nad pravnim licima, kao što je definisano u MRS 24 "Obelodanjivanje povezanih strana".

Odnosi između Grupe i njenih povezanih lica regulisani su na ugovornoj osnovi. Stanja potraživanja i obaveza na dan izveštavanja, kao i transakcije u toku izveštajnih godina nastale sa povezanim pravnim licima posebno se obelodanjuju (Napomena 33).

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Grupa je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izložena određenim finansijskim rizicima i to: tržišnom riziku (koji obuhvata rizik od promene kursa stranih valuta, rizik od promene kamatnih stopa i rizik od promene cena), riziku likvidnosti i kreditnom riziku.

Upravljanje rizicima u Grupi je usmereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsku poziciju i poslovanje Grupe u uslovima nepredvidivosti finansijskih tržišta.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (Nastavak)

Upravljanje rizicima definisano je računovodstvenim i finansijskim politikama usvojenim od strane nadležnih organa upravljanja. U toku 2017. godine nije bilo promena u politikama upravljanja rizicima. Iste se redovno revidiraju da bi odražavale promene u uslovima na tržištu i delatnosti Grupe.

Politike upravljanja rizicima su utvrđene u cilju identifikovanja i analiziranja rizika kojima je Grupa izložena, određivanja limita i kontrola za rizike, praćenja rizika i pridržavanja utvrđenih limita. Statutarni organi su formirani u cilju nadziranja načina na koji rukovodstvo upravlja rizicima sa kojima se Grupa suočava.

6.1. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik od promena tržišnih cena, kao što su devizni kursevi, kamatne stope i cene instrumenata kapitala, koje mogu imati negativan efekat na prihode Grupe ili vrednost njenih finansijskih instrumenata.

Cilj upravljanja tržišnim rizikom je kontrola izloženosti tržišnom riziku u okviru prihvatljivih parametara, uz ostvarenje optimalnog prinosa.

(a) Rizik od promene kursa stranih valuta

Grupa je izložena riziku od promene kursa stranih valuta, prvenstveno EUR.

Rukovodstvo je ustanovilo politiku za upravljanje rizikom od promena kursa stranih valuta u odnosu na funkcionalnu valutu putem hedžing transakcija, gde god je to moguće. To ne obuhvata derivate, zbog čega se u ovim okolnostima ne primenjuje računovodstvo hedžinga.

Devizni kursevi na dan izveštavanja za značajne strane valute su obelodanjeni u Napomeni 39.

Izloženost deviznom riziku na dan **31. decembra 2017. godine** je prikazana u nastavku:

	<u>EUR</u>	<u>USD</u>	<u>SDR</u>	<u>BAM</u>	<u>RSD</u>	<u>Ukupno</u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	3,291,692	56,255	-	1,155,829	4,842,866	9,346,642
Ostala dugoročna finansijska sredstva	2,360,891	-	-	1,641,490	2,111,635	6,114,016
Potraživanja od kupaca	6,013,739	17,641	94,824	3,567,622	10,671,459	20,365,285
Ostala obrtna imovina	844,497	176	802	541,257	3,390,514	4,777,246
Ukupno	12,510,819	74,072	95,626	6,906,198	21,016,474	40,603,189
Kredit i zajmovi/depoziti	(50,775,268)	(360,191)	-	(414,287)	(5,872,004)	(57,421,750)
Obaveze prema dobavljačima	(10,495,374)	(119,518)	(88,502)	(2,753,074)	(7,773,768)	(21,230,236)
Ostale obaveze	(44,896)	(1,568)	-	(1,329,095)	(918,306)	(2,293,865)
Ukupno	(61,315,538)	(481,277)	(88,502)	(4,496,456)	(14,564,078)	(80,945,851)
Neto izloženost	(48,804,719)	(407,205)	7,124	2,409,742	6,452,396	(40,342,662)

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (Nastavak)

6.1. Tržišni rizik (Nastavak)

(a) Rizik od promene kursa stranih valuta (Nastavak)

Izloženost deviznom riziku na dan **31. decembra 2016. godine** je prikazana u nastavku:

	<u>EUR</u>	<u>USD</u>	<u>SDR</u>	<u>BAM</u>	<u>RSD</u>	<u>Ukupno</u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	3,935,399	25,508	-	1,518,594	3,252,915	8,732,416
Ostala dugoročna finansijska sredstva	2,440,936	-	-	1,460,366	1,499,108	5,400,410
Potraživanja od kupaca	4,512,824	1,693	162,328	3,156,586	10,544,021	18,377,452
Ostala obrtna imovina	242,692	347	897	883,361	2,543,014	3,670,311
Ukupno	11,131,851	27,548	163,225	7,018,907	17,839,058	36,180,589
Kredit i zajmovi/depoziti	(46,768,330)	(642,751)	-	(472,348)	(6,422,806)	(54,306,235)
Obaveze prema dobavljačima	(13,408,178)	(156,857)	(114,688)	(3,865,501)	(6,732,830)	(24,278,054)
Ostale obaveze	(39,882)	(87)	-	(1,468,644)	(928,689)	(2,437,302)
Ukupno	(60,216,390)	(799,695)	(114,688)	(5,806,493)	(14,084,325)	(81,021,591)
Neto izloženost	(49,084,539)	(772,147)	48,537	1,212,414	3,754,733	(44,841,002)

Analiza osetljivosti

Razumno moguće slabljenje vrednosti dinara od 5% u odnosu na EUR, USD, SDR i BAM bi imalo sledeće efekte na konsolidovani rezultat poslovanja, pod pretpostavkom da sve ostale varijable ostanu nepromenjene, posebno kamatne stope.

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
EUR	(2,440,236)	(2,454,227)
USD	(20,360)	(38,607)
SDR	356	2,427
BAM	120,487	60,621
Ukupno	(2,339,753)	(2,429,786)

Jačanje vrednosti dinara od 5% u odnosu na navedene valute na dan izveštavanja bi imalo jednak, ali suprotan efekat u prikazanim iznosima po valutama. Nakon oporezivanja, uticaj na kapital bi bio isti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (Nastavak)

6.1. Tržišni rizik (Nastavak)

(b) Rizik od promene kamatnih stopa

Grupa je izložena riziku koji kroz efekte promena visine tržišnih kamatnih stopa utiče na njenu finansijsku poziciju, rezultate poslovanja i tokove gotovine.

Rizik od promene kamatnih stopa, sa kojim se suočava Grupa, uglavnom proističe iz dugoročnih kredita od banaka i dobavljača sa varijabilnom kamatnom stopom. Krediti odobreni po varijabilnoj kamatnoj stopi izlažu Grupu kamatnom riziku novčanih tokova, dok depoziti primljeni po fiksnoj kamatnoj stopi izlažu Grupu riziku promene fer vrednosti kamatnih stopa. Rizik od promene kamatnih stopa proističe takođe i od finansijskih sredstava sa fiksnom kamatnom stopom koja izlažu Grupu riziku promene fer vrednosti kamatnih stopa. Finansijska sredstva sa varijabilnom kamatnom stopom izlažu Grupu kamatnom riziku novčanih tokova.

Na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine obaveze po kreditima i depozitima Grupe su najvećim delom izražene u EUR ili sa valutnom klauzulom. Krediti su uglavnom sa varijabilnom kamatnom stopom koja je vezana za Euribor ili Belibor, dok su depoziti uglavnom sa fiksnom kamatnom stopom.

Bruto kamatna stopa na najveći deo kredita i zajmova u stranim valutama ili sa valutnom klauzulom u 2017. godini se kreće u rasponu od Euribor stope uvećane za maržu od 0.5% do 4.5% godišnje. U skladu sa važećom finansijskom politikom Matičnog preduzeća, bruto kamatna stopa na kredite odobrene od strane dobavljača ne može da pređe nivo od Euribor uvećan za maržu do 2% godišnje.

Grupa vrši analizu izloženosti riziku od promene kamatnih stopa na dinamičkoj osnovi uzimajući u obzir alternativne izvore finansiranja i refinansiranja, pre svega za dugoročne obaveze budući da one predstavljaju najznačajniju kamatonosnu poziciju. Grupa još uvek ne vrši svop promenljive za fiksnu kamatnu stopu ili obrnuto, s obzirom na postojeću regulativu i nedovoljno razvijeno finansijsko tržište, ali preduzima odgovarajuće aktivnosti radi dobijanja kredita od banaka pod povoljnijim uslovima.

Kamatni profil kamatonosnih finansijskih instrumenata Grupe je kao što sledi:

	<u>31.12.2017.</u>	<u>31.12.2016.</u>
Finansijska sredstva		
Instrumenti sa fiksnom kamatnom stopom	8,992,945	6,582,720
Instrumenti sa varijabilnom kamatnom stopom	<u>533,380</u>	<u>827,110</u>
Ukupno	<u>9,526,325</u>	<u>7,409,830</u>
Finansijske obaveze		
Instrumenti sa fiksnom kamatnom stopom	(3,582,858)	(2,882,546)
Instrumenti sa varijabilnom kamatnom stopom	<u>(52,494,483)</u>	<u>(51,423,689)</u>
Ukupno	<u>(56,077,341)</u>	<u>(54,306,235)</u>

U slučaju da je kamatna stopa na kredite i depozite bila viša/niša za 1 procentni poen na godišnjem nivou, uz ostale nepromenjene varijable, konsolidovana dobit nakon oporezivanja za godinu koja se završava 31. decembra 2017. i kapital na dan 31. decembra 2017. godine bili bi niži/viši za RSD 560,773 hiljade (2016. godina: RSD 543,062 hiljade), kao rezultat viših/nizih rashoda kamata.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (Nastavak)

6.1. Tržišni rizik (Nastavak)

(c) Rizik od promene cena

Grupa nije izložena riziku od promene cena vlasničkih hartija od vrednosti s obzirom da u konsolidovanom bilansu stanja nema materijalno značajnih ulaganja klasifikovanih kao raspoloživa za prodaju ili kao finansijska sredstva po fer vrednosti čiji se efekti promena u fer vrednosti iskazuju u konsolidovanom bilansu uspeha.

S druge strane, Grupa je izložena riziku od promene cena usluga, jer se suočava sa intenzivnom konkurencijom u oblasti mobilne telefonije, interneta i multimedije, kao i pojavom alternativnih operatera u oblasti fiksne telefonije. Grupa nastoji da smanji izloženost ovom riziku uvođenjem raznovrsnih usluga, unapređenjem kvaliteta pruženih usluga i ulaskom na bankarsko i druga tržišta.

Pored toga, lokalna regulatorna tela su nametnula nekim članicama Grupe, između ostalih, obavezu kontrole cena za regulisana tržišta na kojima su Matično preduzeće i pojedina zavisna pravna lica proglašeni za operatera sa značajnom tržišnom snagom (Napomena 1).

6.2. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Grupa neće biti u stanju da izmiri svoje finansijske obaveze po njihovom dospeću u novcu ili drugim finansijskim sredstvom.

Pristup Grupe upravljanju rizikom likvidnosti ima za cilj da se uvek obezbedi, u meri u kojoj je to moguće, adekvatna likvidnost za izmirenje obaveza po njihovom dospeću, kako pod uobičajenim tako i pod vanrednim okolnostima, bez nastanka neprihvatljivih gubitaka ili rizika od narušavanja reputacije Grupe.

Na dan 31. decembra 2017. godine kratkoročne obaveze Grupe su veće od obrtne imovine za RSD 6,082,355 hiljada.

Grupa kontinuirano posluje sa neto dobitkom, detaljno prati likvidnost i dospeće obaveza. Uz solidnu naplatu potraživanja, ostvaruje dovoljno novčanih priliva iz poslovnih aktivnosti i blagovremeno izmiruje svoje obaveze. U slučaju potrebe, na raspolaganju ima eksterne izvore finansiranja.

Na dan 31. decembra 2017. godine Grupa raspolaže nepovučanim kreditnim linijama u iznosu od EUR 45 miliona, po osnovu finansijskih kredita sa UniCredit Bank Srbija a.d. Beograd i Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd, kao što je obelodanjeno u Napomenama 5.1. i 34(b).

Rukovodstvo smatra da će navedena sredstva zajedno sa očekivanim prilivima iz poslovnih aktivnosti biti dovoljna da Grupa ispuní svoje ugovorne obaveze u 2018. godini.

U cilju upravljanja rizikom likvidnosti, usvojene finansijske politike definišu uslove plaćanja, maksimalni iznos avansnog plaćanja isporučiocima opreme i izvođačima radova, grejs period i dužinu otplate dela nabavke koji se otplaćuje na kredit, i to u zavisnosti od vrednosti i vrste ugovorene nabavke.

Nivo očekivanih novčanih priliva od naplate potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja, zajedno sa očekivanim novčanim odlivima po osnovu plaćanja obaveza prema dobavljačima i ostalih obaveza, takođe se prati.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (Nastavak)

6.2. Rizik likvidnosti (Nastavak)

Ročnost dospeća nederivatnih finansijskih obaveza Grupe na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine prikazana je u sledećem pregledu, koji uključuje *nediskontovane tokove glavnice duga i kamate*.

	<u>Knjigovod- stvena vrednost</u>	<u>Do 3 meseca</u>	<u>Od 3 do 12 meseci</u>	<u>Od 1 do 2 godine</u>	<u>Od 2 do 5 godina</u>	<u>Preko 5 godina</u>	<u>Ukupno</u>
31. decembar 2017. godine							
Kreditni i zajmovi/depoziti	57,421,750	8,097,984	15,982,240	19,440,504	14,705,874	802,196	59,028,798
Obaveze prema dobavljačima	21,230,236	17,217,690	3,512,129	366,137	133,880	400	21,230,236
Ostale obaveze	<u>2,293,865</u>	<u>1,399,010</u>	<u>894,855</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2,293,865</u>
Ukupno	<u>80,945,851</u>	<u>26,714,684</u>	<u>20,389,224</u>	<u>19,806,641</u>	<u>14,839,754</u>	<u>802,596</u>	<u>82,552,899</u>
31. decembar 2016. godine							
Kreditni i zajmovi/depoziti	54,306,235	5,843,166	17,311,883	17,041,589	14,704,669	1,453,206	56,354,513
Obaveze prema dobavljačima	24,278,054	19,648,978	3,429,310	1,198,143	882	741	24,278,054
Ostale obaveze	<u>2,437,302</u>	<u>1,547,471</u>	<u>889,831</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2,437,302</u>
Ukupno	<u>81,021,591</u>	<u>27,039,615</u>	<u>21,631,024</u>	<u>18,239,732</u>	<u>14,705,551</u>	<u>1,453,947</u>	<u>83,069,869</u>

6.3. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik od finansijskog gubitka za Grupu u slučaju da kupac ili druga strana kod finansijskog instrumenta ne ispuni svoje ugovorne obaveze i odnosi se na potraživanja od kupaca, gotovinu i gotovinske ekvivalente, depozite u bankama i finansijskim institucijama, kredite date zaposlenima i klijentima i preuzete obaveze.

Knjigovodstvena vrednost finansijskih sredstava predstavlja maksimalnu izloženost kreditnom riziku.

Potraživanja od kupaca

Izloženost Grupe kreditnom riziku je primarno uslovljena pojedinačnim karakteristikama svakog kupca.

Kreditnim rizikom se upravlja preduzimanjem odgovarajućih mera i aktivnosti na pojedinačnom nivou svake članice Grupe, kao što je procena rizika klijenta, praćenje poslovanja klijenta i njegovog finansijskog stanja, kao i upravljanje potraživanjima i nenaplativim potraživanjima.

Nadalje, Grupa nema značajnu koncentraciju rizika budući da ima široku bazu nepovezanih kupaca sa pojedinačno malim obavezama.

U slučaju neispunjenja obaveza, Grupa obustavlja dalje pružanje usluga klijentu. Pored toga, u cilju obezbeđenja naplate Grupa takođe preduzima i sledeće mere: reprogramiranje dugovanja, pokretanje sudskog postupka, vansudska poravnanja i slično.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (Nastavak)

6.3. Kreditni rizik (Nastavak)

Potraživanja od kupaca (Nastavak)

Potraživanja po osnovu roaming usluga i međunarodnog obračuna nisu pod direktnim uticajem uslova na lokalnom tržištu. Navedena potraživanja baziraju se na čvrstim bilateralnim ugovorima, uz istovremeno i međusobno pružanje usluga.

Informacije o izloženosti kreditnom riziku po osnovu potraživanja od kupaca i starosna struktura potraživanja obelodanjeni su u Napomeni 23.

Ostala dugoročna finansijska sredstva

Maksimalna izloženost Grupe kreditnom riziku na datum izveštavanja najbolje je prikazana u knjigovodstvenim vrednostima ostalih dugoročnih finansijskih sredstava.

Naplata kredita datih zaposlenima se obezbeđuje kroz administrativne zabrane, odnosno umanjeanjem zarada za adekvatan iznos rata.

Deo ostalih dugoročnih plasmana je obezbeđen zalogom nad 100% vrednosti kapitala dužnika (Napomena 21).

Dugoročni depoziti na dan 31. decembra 2017. godine iznose RSD 1,654,410 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 1,470,742 hiljade).

Kreditni rizik zavisnog pravnog lica "mts banka" uslovljen je kreditnom sposobnošću dužnika, kašnjenjem u izvršavanju obaveza u prošlosti i kvalitetom instrumenata obezbeđenja naplate. Kreditni rizik se identifikuje, meri, procenjuje i prati u skladu sa internom regulativom za upravljanje kreditnim rizikom i relevantnom zakonskom regulativom. Upravljanje kreditnim rizikom vrši se na individualnom i grupnom nivou.

Vrednovanje i klasifikacija finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju obelodanjeni su u Napomeni 6.5.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti i depoziti

Na dan 31. decembra 2017. godine gotovina i gotovinski ekvivalenti Grupe iznose RSD 9,346,642 hiljade (31. decembar 2016. godine: RSD 8,732,416 hiljada).

Na dan 31. decembra 2017. godine oročeni kratkoročni depoziti u bankama iznose RSD 1,227,599 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 1,353,227 hiljada).

Maksimalna izloženost Grupe kreditnom riziku na datum izveštavanja najbolje je prikazana u knjigovodstvenim vrednostima gotovine i gotovinskih ekvivalenata i depozita.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (Nastavak)

6.4. Upravljanje rizikom kapitala

Politika Grupe je da obezbedi dovoljan nivo kapitala kako bi se očuvalo poverenje investitora, kreditora i tržišta, kao i održao budući razvoj poslovanja.

Cilj upravljanja kapitalom je da Grupa zadrži sposobnost da nastavi sa svojim poslovanjem u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi očuvala optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala, a akcionarima obezbedila dividende.

Da bi očuvala, odnosno, korigovala strukturu kapitala, Grupa može da razmotri sledeće opcije: korekcija isplata dividendi akcionarima, vraćanje kapitala akcionarima, izdavanje novih akcija ili prodaja sredstava kako bi se smanjila dugovanja. Strategija upravljanja kapitalom je nepromenjena u odnosu na prethodnu godinu.

Grupa prati kapital na osnovu koeficijenta zaduženosti, koji se izračunava kao odnos neto dugovanja i ukupnog kapitala.

Na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine koeficijent zaduženosti bio je kao što sledi:

	<u>31.12.2017.</u>	<u>31.12.2016.</u>
Kredit i zajmovi/depoziti (Napomena 28)	57,421,750	54,306,235
<i>Minus: Gotovina i gotovinski ekvivalenti</i> (Napomena 26)	<u>(9,346,642)</u>	<u>(8,732,416)</u>
I Neto dugovanje	<u>48,075,108</u>	<u>45,573,819</u>
II Ukupan kapital	<u>166,502,157</u>	<u>168,209,331</u>
III Ukupno (I + II)	<u>214,577,265</u>	<u>213,783,150</u>
<i>Koeficijent zaduženosti (I/III*100)</i>	<u>22.4%</u>	<u>21.3%</u>

6.5. Fer vrednost finansijskih sredstava i obaveza

Grupa nema značajnih finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza koji se naknadno vrednuju po fer vrednosti u konsolidovanom bilansu stanja.

Fer vrednost gotovine i gotovinskih ekvivalenata, kratkoročnih depozita, potraživanja od kupaca, ostalih potraživanja, obaveza prema dobavljačima i ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovim knjigovodstvenim vrednostima zbog kratkih perioda dospeća ovih instrumenata.

Fer vrednost finansijskih sredstava vrednovanih po amortizovanoj vrednosti (zajmovi zaposlenima, depoziti i ostali dugoročni plasmani) se procenjuje diskontovanjem budućih novčanih tokova korišćenjem tržišne kamatne stope (Napomena 21).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (Nastavak)

6.5. Fer vrednost finansijskih sredstava i obaveza (Nastavak)

Jedini finansijski instrumenti koji se odmeravaju po fer vrednosti su finansijska sredstva raspoloživa za prodaju koja nisu značajna za prikazane konsolidovane finansijske izveštaje.

Prilikom odmeravanja ovih finansijskih sredstva, Grupa koristi uočljive tržišne podatke u meri u kojoj je to moguće. Fer vrednosti se klasifikuju u različite nivoe hijerarhije fer vrednosti na osnovu korišćenih inputa u tehnikama procene, kao što sledi:

- Nivo 1: kotirane cene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za identičnu imovinu ili obaveze;
- Nivo 2: inputi koji nisu kotirane cene uključene u Nivo 1 koje su uočljive za imovinu ili obavezu, bilo direktno (tj. cene) ili indirektno (tj. izvedeni iz cena); i
- Nivo 3: inputi za imovinu ili obavezu koji nisu zasnovani na uočljivim tržišnim podacima (neuočljivi inputi).

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju klasifikovana po različitim nivoima, prikazana su kao što sledi:

	<u>31.12.2017.</u>	<u>31.12.2016.</u>
Nivo 1	389	379
Nivo 2	2,445,005	1,860,512
Nivo 3	24	25
Ukupno	<u>2,445,418</u>	<u>1,860,916</u>

Na dan 31. decembra 2017. godine finansijska sredstva raspoloživa za prodaju klasifikovana u Nivo 2 u iznosu od RSD 2,445,005 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 1,860,512 hiljada) odnose se na državne obveznice Republike Srbije, uglavnom dinarske, sa kamatnom stopom u rasponu od 4.15% do 5% godišnje (31. decembar 2016. godine: 4.17% do 5% godišnje).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

7. PRIHODI OD PRODAJE

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Usluge fiksne telefonije:		
Ostvareni saobraćaj	6,889,682	8,548,273
Mesečne naknade	16,199,982	17,591,536
Zakup vodova i prenos podataka	4,510,596	3,430,252
Priključci i instalacione usluge	195,567	212,288
Interkonekcija	5,531,810	6,991,389
Veleprodaja internet usluga	1,124,342	1,184,057
CDMA usluge	441,557	506,772
Ostale usluge	681,212	261,052
	<u>35,574,748</u>	<u>38,725,619</u>
Usluge mobilne telefonije:		
Prepaid usluge	12,780,424	14,194,873
<i>Postpaid usluge:</i>	<i>30,314,395</i>	<i>28,603,524</i>
- Saobraćaj	6,954,252	7,814,388
- Mesečne naknade	23,360,143	20,789,136
Interkonekcija	8,943,977	10,435,116
Roaming	1,285,409	1,263,315
Ostale usluge	6,747,482	5,920,514
	<u>60,071,687</u>	<u>60,417,342</u>
Maloprodaja internet usluga	11,298,096	10,677,525
Multimedijalne usluge	11,006,678	9,600,684
ICT usluge	547,600	468,535
Fizičko-tehničko obezbeđenje i održavanje	618,567	610,830
Ostalo	178,170	271,814
Ukupno	<u>119,295,546</u>	<u>120,772,349</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

8. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

		<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Prihod od ukidanja ispravke vrednosti (Napomena 14(a))	AOP 1050	1,668,291	1,847,575
Prihodi od prevremeno raskinutih korisničkih ugovora	AOP 1052	542,026	620,687
Zakup	AOP 1017	138,198	140,775
Poklonjena sredstva	AOP 1016	143,495	345,307
Prihodi od bankarskih naknada i provizija	AOP 1017	121,757	107,866
Ugovorne kazne i penali	AOP 1052	117,706	70,898
Prihodi od naplaćenih troškova sudskog spora	AOP 1052	97,311	104,372
Prihod od ukidanja ispravke vrednosti dugoročnih potraživanja banke	AOP 1050	63,430	37,334
Prihodi od ukidanja rezervisanja za sudske sporove (Napomena 30)	AOP 1052	16,108	11,829
Prihodi od ukidanja ostalih rezervisanja (Napomena 30)	AOP 1052	8,909	7,172
Prihodi od ukidanja rezervisanja za primanja zaposlenih (Napomena 30)	AOP 1052 AOP 1017 AOP 1020	4,173	7,502
Ostali prihodi	AOP 1052	<u>1,476,031</u>	<u>1,771,295</u>
Ukupno		<u>4,397,435</u>	<u>5,072,612</u>

9. TROŠKOVI ZARADA, UKLJUČUJUĆI POREZE I DOPRINOSE

		<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Bruto zarade		14,668,192	14,875,130
Doprinosi na teret poslodavca		<u>1,855,626</u>	<u>1,890,762</u>
		<u>16,523,818</u>	<u>16,765,892</u>
Otpremnine za dobrovoljni odlazak (Napomena 5.5.18(c))		526,624	774,892
Doprinos zaposlenih poslovnom rezultatu (Napomena 5.5.18(e))		682,069	343,715
Ostali lični rashodi		<u>2,460,251</u>	<u>2,246,539</u>
Ukupno		<u>20,192,762</u>	<u>20,131,038</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

10. TROŠKOVI OPERATORA

		<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Interkonekcija mobilne telefonije	AOP 1026	7,104,957	8,494,702
Interkonekcija fiksne telefonije	AOP 1026	3,241,141	4,011,703
Roaming	AOP 1026	863,134	739,366
Zakup vodova i prenos podataka	AOP 1026	566,583	606,093
Ukupno		<u>11,775,815</u>	<u>13,851,864</u>

11. TROŠKOVI MATERIJALA I ODRŽAVANJA

		<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Materijal za pružanje usluga	AOP 1023	11,776,746	11,277,469
Troškovi goriva i energije	AOP 1024	1,849,769	1,780,832
Troškovi SIM kartica	AOP 1023	129,199	124,272
Troškovi rezervnih delova	AOP 1023	93,117	83,965
Troškovi alata i inventara	AOP 1023	33,680	26,449
Ostali troškovi	AOP 1023	969,968	961,298
		<u>14,852,479</u>	<u>14,254,285</u>
Nabavna vrednost prodane robe	AOP 1019	285,292	292,936
Troškovi održavanja postrojenja i opreme	AOP 1026	4,974,852	5,036,976
Transportni troškovi	AOP 1026	1,302,951	1,330,223
Ukupno		<u>21,415,574</u>	<u>20,914,420</u>

12. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

		<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Nematerijalna ulaganja (Napomena 18)		5,139,489	4,699,495
Nekretnine i oprema (Napomena 19)		21,588,795	20,204,564
Ukupno		<u>26,728,284</u>	<u>24,904,059</u>

13. TROŠKOVI ZAKUPA

		<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Poslovni i tehnički prostor	AOP 1026	6,065,851	6,226,978
Skladišta i ostalo	AOP 1026	523,644	490,916
Ukupno		<u>6,589,495</u>	<u>6,717,894</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

14. OSTALI POSLOVNI RASHODI

		<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Naknade za emitovanje sadržaja	AOP 1026	5,640,752	5,090,837
Troškovi reklame, propagande i sponzorstva	AOP 1026	2,986,321	2,890,759
Ispravka vrednosti datih avansa, potraživanja i kratkoročnih kredita (a)	AOP 1051	2,593,581	3,341,567
Provizije posrednicima	AOP 1026	1,590,629	1,737,493
Naknade za telekomunikacione licence, odobrenja i frekvencije (b)	AOP 1026	1,249,803	1,213,713
Indirektni porezi	AOP 1029	1,107,386	1,037,906
Porez na zarade (c)	AOP 1029	931,813	965,448
Premije osiguranja	AOP 1029	644,826	636,148
Troškovi revizije i ostalih konsultantskih usluga	AOP 1029	461,795	216,460
Softverske licence	AOP 1026	385,179	396,835
Takse	AOP 1029	350,883	334,890
Troškovi komunalnih usluga	AOP 1026	323,616	310,708
Donacije	AOP 1053	167,365	150,291
Gubici po osnovu rashodovanja i otpisa stalne imovine	AOP 1053	159,317	318,616
Troškovi rezervisanja za primanja zaposlenih (Napomena 30)	AOP 1028	155,947	107,007
Troškovi platnog prometa	AOP 1029	136,781	203,671
Troškovi obrazovanja i stručnog usavršavanja	AOP 1029	96,733	108,686
Troškovi reprezentacije	AOP 1029	90,349	83,546
Troškovi elektronske obrade podataka	AOP 1026	79,095	89,634
Troškovi čišćenja i fizičko-tehničkog obezbeđenja	AOP 1029	72,826	58,754
Ispravka vrednosti dugoročnih potraživanja banke	AOP 1051	49,781	67,982
Troškovi istraživanja i razvoja	AOP 1026	37,221	6,288
Troškovi rezervisanja za sudske sporove (Napomena 30)	AOP 1028	18,437	33,257
Rashodovanje zaliha	AOP 1053	16,946	80,486
Ostala rezervisanja (Napomena 30)	AOP 1028	6,242	6,880
	AOP 1026		
	AOP 1029		
	AOP 1051		
Ostali rashodi	AOP 1053	<u>2,539,863</u>	<u>2,402,006</u>
Ukupno		<u>21,893,487</u>	<u>21,889,868</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

14. OSTALI POSLOVNI RASHODI (Nastavak)

- (a) Promene na računima ispravke vrednosti datih avansa, potraživanja i kratkoročnih kredita u toku 2017. i 2016. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	Avansi za stalnu imovinu (Napomena 20)	Potraživanja od kupaca (Napomena 23)	Dati avansi (Napomena 23)	Ostala obrtna imovina (Napomena 23)	Kratkoročni kredit i potraživanja banke (Napomena 23)	Ukupno
Stanje na dan						
1. januara 2016. godine	11,385	16,249,659	33,033	462,555	1,374,075	18,130,707
Ispravka vrednosti u toku godine	5,020	2,215,665	58,115	125,351	937,416	3,341,567
Ukidanje ispravke vrednosti (Napomena 8)	(9,290)	(1,000,287)	(48,350)	(63,521)	(726,127)	(1,847,575)
Otkup/otpis	-	(1,701,671)	(470)	(39,436)	-	(1,741,577)
Prenos (sa)/na	-	18,094	-	(18,094)	(123,595)	(123,595)
Ostale promene	-	5,719	(1,026)	2,171	-	6,864
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	26	68,779	-	875	-	69,680
Stanje na dan						
31. decembra 2016. godine	7,141	15,855,958	41,302	469,901	1,461,769	17,836,071
Ispravka vrednosti u toku godine	1,933	1,890,035	75,224	241,161	385,228	2,593,581
Ukidanje ispravke vrednosti (Napomena 8)	(1,195)	(1,222,816)	(47,681)	(52,612)	(343,987)	(1,668,291)
Otpis	-	(5,543,500)	-	(65,741)	(1,354,209)	(6,963,450)
Povećanja po osnovu poslovne kombinacije	-	50,541	1	1,428	-	51,970
Prenos (sa)/na	11	5,664	(11)	(5,664)	(102,292)	(102,292)
Ostale promene	-	(20,160)	935	(12,281)	-	(31,506)
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	(68)	(165,351)	-	(1,869)	-	(167,288)
Stanje na dan						
31. decembra 2017. godine	7,822	10,850,371	69,770	574,323	46,509	11,548,795

Otpis potraživanja od kupaca u 2017. godini u iznosu od RSD 5,543,500 hiljada se uglavnom odnosi na utužena potraživanja Matičnog preduzeća u iznosu od RSD 4,990,620 hiljada. Otpis je izvršen na osnovu sprovedenog vanrednog delimičnog popisa utuženih potraživanja Matičnog preduzeća sa stanjem na dan 31. jula 2017. godine u predmetima u kojima je postupak obustavljen primenom Zakona o izvršenju i obezbeđenju ("Službeni glasnik RS", br. 106/2015), a u skladu sa kriterijumima utvrđenim odlukama nadležnih organa Matičnog preduzeća.

Otkup i otpis potraživanja od kupaca u 2016. godini u iznosu od 1,701,671 hiljadu se najvećim delom odnosi na prodata potraživanja od kupaca u Crnoj Gori za period od 2007. do 2013. godine.

- (b) Naknade za telekomunikacione licence, odobrenja i frekvencije u 2017. godini uključuju i naknadu za licencu za mobilnu i fiksnu telefoniju u ukupnom iznosu od RSD 432,952 hiljade (2016. godina: RSD 481,717 hiljada). Naknada se odnosi na licencu i usluge javne mobilne telekomunikacione mreže i licencu za izgradnju, posedovanje i eksploataciju javne fiksne telekomunikacione mreže i pružanje povezanih usluga. Naknada se obračunava u visini od 0.08% do 1.5% prihoda od prodaje usluga na koje se licenca odnosi, ostvarenog na lokalnom tržištu u godini za koju se utvrđuje naknada.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

14. OSTALI POSLOVNI RASHODI (Nastavak)

- (c) U skladu sa Zakonom o privremenom uređivanju osnovica za obračun i isplatu plata, odnosno zarada i drugih stalnih primanja kod korisnika javnih sredstava ("Službeni glasnik RS", br. 116/2014), neto zarada zaposlenih u Matičnom preduzeću i zavisnom pravnom licu "Telus" je umanjena za 10% od novembra 2014. godine. Ovo umanjenje se tretira kao porez na zarade u skladu sa ovim Zakonom i za 2017. godinu iznosi RSD 931,813 hiljada (2016. godina: RSD 965,448 hiljada).

15. FINANSIJSKI PRIHODI

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Prihodi od kamata:		
- Gotovina i gotovinski ekvivalenti	61,184	118,174
- Oročeni depoziti	88,740	110,601
- Krediti i potraživanja	485,331	586,503
- Krediti i potraživanja banke	401,676	362,104
Pozitivne kursne razlike	2,716,910	572,045
Ostali finansijski prihodi	241,148	288,009
Ukupno	<u>3,994,989</u>	<u>2,037,436</u>

16. FINANSIJSKI RASHODI

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Rashodi kamata:		
- Krediti i zajmovi	1,022,380	1,316,178
- Zatezna kamata	28,433	40,274
- Depoziti i ostale obaveze banke	48,076	46,574
Negativne kursne razlike	1,355,634	1,246,574
Ostali finansijski rashodi	108,224	132,454
Ukupno	<u>2,562,747</u>	<u>2,782,054</u>

17. POREZ NA DOBIT

- (a) Komponente poreza na dobit

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Tekući poreski rashod	1,631,028	1,695,183
Odloženi poreski rashod, neto	144,595	2,366
Ukupno poreski rashod, neto	<u>1,775,623</u>	<u>1,697,549</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

17. POREZ NA DOBIT (Nastavak)

(b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit i proizvoda dobiti pre oporezivanja i propisane poreske stope

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Dobit pre oporezivanja	16,512,433	16,648,026
Porez na dobit po statutarnoj stopi		
važećoj u Srbiji	2,476,865	2,497,204
Efekti poreske stope u inostranim jurisdikcijama	26,335	42,282
Nepriznati rashodi	385,645	389,958
Efekat priznavanja neiskorišćenih poreskih kredita i gubitaka	148,196	(18,094)
Efekat privremenih razlika	(3,601)	20,460
Nepriznati prihodi	60,848	38,289
Umanjenje po osnovu poreza na dobit i poreza po odbitku plaćenih od strane nerezidentne filijale	(433,488)	(460,563)
Iskorišćeni poreski kredit u toku godine	<u>(885,177)</u>	<u>(811,987)</u>
Ukupno poreski rashod	<u>1,775,623</u>	<u>1,697,549</u>
<i>Efektivna poreska stopa</i>	10.75%	10.20%

(c) Odložena poreska sredstva/obaveze

Odložena poreska sredstva se odnose na privremene razlike između knjigovodstvene vrednosti nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja i njihove poreske osnovice, zatim na obaveze za dugoročna i ostala primanja zaposlenih, na rezervisanja za sudske sporove i na razgraničene obaveze.

Matično preduzeće od 2015. godine priznaje neiskorišćene poreske kredite iz prethodnih godina, koje ima pravo da koristi u skladu sa važećim poreskim propisima, a na osnovu projektovane buduće profitabilnosti. Rukovodstvo godišnje priprema projekcije poslovanja u skladu sa kojim odložena poreska sredstva mogu biti iskorišćena u budućem periodu i priznaje odložena poreska sredstva na kraju svake finansijske godine.

Promene na **odloženim poreskim sredstvima** u toku 2017. i 2016. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Stanje na dan 1. januara	6,104,501	6,245,786
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna ulaganja	(162,761)	(311,340)
Dugoročna primanja zaposlenih	11,319	139,747
Rezervisanja za sudske sporove	(2,853)	9,550
Ostala primanja zaposlenih	3,329	-
Razgraničene obaveze	(804)	2,104
Priznati neiskorišćeni poreski krediti i gubici	(148,196)	18,094
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	<u>(2,062)</u>	<u>560</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>5,802,473</u>	<u>6,104,501</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

17. POREZ NA DOBIT (Nastavak)

(c) Odložena poreska sredstva/obaveze (Nastavak)

Odložena poreska sredstva iskazana u konsolidovanom bilansu stanja se odnose na:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna ulaganja	1,796,370	1,960,754
Dugoročna primanja zaposlenih	271,506	260,187
Rezervisanja za sudske sporove	6,697	9,550
Ostala primanja zaposlenih	3,329	-
Razgraničene obaveze	3,771	4,575
Priznati neiskorišćeni poreski krediti i gubici	<u>3,720,800</u>	<u>3,869,435</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>5,802,473</u>	<u>6,104,501</u>

Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike.

Promene na odloženim poreskim obavezama u toku 2017. i 2016. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Stanje na dan 1. januara	1,520,117	1,635,707
Efekat privremenih razlika	(155,371)	(139,479)
Povećanja po osnovu poslovne kombinacije	6,513	-
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	<u>(56,099)</u>	<u>23,889</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>1,315,160</u>	<u>1,520,117</u>

Odložene poreske obaveze iskazane u konsolidovanom bilansu stanja se odnose na:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna ulaganja	1,309,075	1,520,117
Povećanja po osnovu poslovne kombinacije	6,513	-
Dugoročna primanja zaposlenih	(418)	-
Razgraničene obaveze	<u>(10)</u>	<u>-</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>1,315,160</u>	<u>1,520,117</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

17. POREZ NA DOBIT (Nastavak)

(c) Odložena poreska sredstva/obaveze (Nastavak)

Nepriзнata odložena poreska sredstva

Na dan 31. decembra 2017. godine Grupa nije priznala odložena poreska sredstva po osnovu neiskorišćenih poreskih kredita u iznosu od RSD 3,981,636 hiljada nastalih u prethodnim poreskim periodima po osnovu investicionih ulaganja, a koji se mogu preneti na račun budućih rezultata.

Priznavanje u prethodnom periodu nije izvršeno usled neizvesnosti u pogledu iskorišćenja prenetih kredita. Na osnovu iskustva, iznos poreskih kredita iz tekućeg perioda po osnovu ulaganja u opremu znatno je premašivao iznos iskorišćenih poreskih kredita. Na taj način, Grupa nije bila u mogućnosti da koristi prenete poreske kredite.

Izmenom zakonskih propisa od 2014. godine u Srbiji je ukinuta mogućnost korišćenja poreske olakšice u vidu poreskog kredita po osnovu ulaganja u osnovna sredstva. Neiskorišćeni deo poreskog kredita može se preneti na račun dobiti iz budućih obračunskih perioda, ali ne duže od deset godina i najviše do limita od 33% obračunatog poreza u tom poreskom periodu (Napomena 5.5.19(a)).

Neiskorišćeni poreski krediti po osnovu investicija prikazani su u sledećoj tabeli:

<u>Godina nastanka</u>	<u>Godina isteka</u>	<u>31.12.2017.</u>
2008.	2018.	1,464,074
2009.	2019.	928,727
2010.	2020.	2,208,724
2011.	2021.	820,175
2012.	2022.	1,200,464
2013.	2023.	1,077,507
Ukupno		<u>7,699,671</u>

Rukovodstvo smatra da će Matično preduzeće u budućnosti poslovati sa dobitkom i da će biti u mogućnosti da iskoristi priznata odložena poreska sredstva.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

18. NEMATERIJALNA ULAGANJA I GOODWILL

	Goodwill	Odnosi sa kupcima	Licence	Softveri	Ostala nematerija- lna ulaganja	Nemateri- jalna ulaganja u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost							
1. januar 2016. godine	40,522,603	20,203,785	14,700,266	16,214,917	934,455	7,671,735	100,247,761
Povećanja	-	-	-	-	-	4,968,267	4,968,267
Prenos (sa)/na	-	-	5,812,554	1,305,476	460,704	(7,578,734)	-
Prenos sa/(na) osnovna sredstva	-	-	-	235,084	-	(119,111)	115,973
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(629,533)	(4,241,952)	-	-	(4,871,485)
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	607,353	306,696	191,282	72,826	9,009	26,015	1,213,181
Stanje na dan							
31. decembra 2016. godine	41,129,956	20,510,481	20,074,569	13,586,351	1,404,168	4,968,172	101,673,697
Povećanja	-	-	-	-	-	4,664,170	4,664,170
Prenos (sa)/na	-	-	767,360	2,884,961	1,506,428	(5,158,749)	-
Prenos sa/(na) osnovna sredstva	-	-	-	38,069	-	(44,668)	(6,599)
Povećanja po osnovu poslovne kombinacije	217,190	5,968	1,885	-	71,478	-	296,521
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(348)	(31,136)	-	-	(31,484)
Ostale promene	-	-	49,573	-	-	(3,086)	46,487
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	(1,644,680)	(830,518)	(575,660)	(241,895)	(74,413)	(89,011)	(3,456,177)
Stanje na dan							
31. decembra 2017. godine	39,702,466	19,685,931	20,317,379	16,236,350	2,907,661	4,336,828	103,186,615
Akumulirana ispravka vrednosti i obezvređenje							
1. januar 2016. godine	-	9,665,817	9,285,987	12,131,561	96,376	97,649	31,277,390
Prenos (sa)/na	-	-	41,664	101,078	-	(142,742)	-
Amortizacija (Napomena 12)	-	1,153,107	1,599,780	1,821,553	26,168	98,887	4,699,495
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(629,462)	(4,241,921)	-	-	(4,871,383)
Ostale promene	-	-	-	(1,968)	-	14,826	12,858
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	-	149,360	122,952	42,667	1,523	-	316,502
Stanje na dan							
31. decembra 2016. godine	-	10,968,284	10,420,921	9,852,970	124,067	68,620	31,434,862
Prenos (sa)/na	-	-	83,444	474,224	-	(557,668)	-
Amortizacija (Napomena 12)	-	1,134,677	1,736,080	1,623,069	157,341	488,322	5,139,489
Prenos sa/(na) osnovna sredstva	-	-	-	5,514	-	(3,755)	1,759
Povećanja po osnovu poslovne kombinacije	-	-	1,592	-	64,933	-	66,525
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(258)	(31,136)	-	-	(31,394)
Ostale promene	-	-	2,469	-	-	4,481	6,950
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	-	(469,868)	(393,371)	(158,136)	(8,592)	-	(1,029,967)
Stanje na dan							
31. decembra 2017. godine	-	11,633,093	11,850,877	11,766,505	337,749	-	35,588,224
Neotpisana vrednost na dan:							
- 31. decembra 2017. godine	<u>39,702,466</u>	<u>8,052,838</u>	<u>8,466,502</u>	<u>4,469,845</u>	<u>2,569,912</u>	<u>4,336,828</u>	<u>67,598,391</u>
- 31. decembra 2016. godine	<u>41,129,956</u>	<u>9,542,197</u>	<u>9,653,648</u>	<u>3,733,381</u>	<u>1,280,101</u>	<u>4,899,552</u>	<u>70,238,835</u>

Na dan 31. decembra 2017. godine nematerijalna ulaganja u pripremi odnose se na softvere i licence.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

18. NEMATERIJALNA ULAGANJA I GOODWILL (Nastavak)

Goodwill

Goodwill u iznosu od RSD 39,702,466 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine predstavlja višak troška sticanja iznad udela Grupe u neto fer vrednosti prepoznatljivih sredstava, priznatih obaveza i potencijalnih obaveza stečenih preduzeća "Telekom Srpske" u iznosu od RSD 37,718,099 hiljada, "HD-WIN" u iznosu od RSD 512,930 hiljada, "Logosoft" u iznosu od RSD 626,326 hiljada, preduzeća "Cabling", "Media Net" i "Elta Mont" u ukupnom iznosu od RSD 627,921 hiljadu i "Yunet International" u iznosu od RSD 217,190 hiljada.

Testiranje obezvređenja goodwill-a

Za potrebe testiranja obezvređenja goodwill-a na dan 31. decembra 2017. godine, "Telekom Srpske", "HD-WIN" i "Logosoft" su pojedinačno identifikovani kao jedinica koja generiše gotovinu (JGG) u postupku alokacije kupoprodajne cene. Pored toga, stečeni kablovski operatori u Crnoj Gori zajedno su identifikovani kao jedna jedinica koja generiše gotovinu.

Nadoknadivi iznos JGG je utvrđen kao vrednost u upotrebi primenom metoda diskontovanog novčanog toka koji će biti ostvaren od svake JGG, kao i prinostnog i tržišnog pristupa. Utvrđivanje vrednosti u upotrebi svake JGG izvršeno je na osnovu ključnih pretpostavki iz analize nezavisne procene. Nezavisni procenitelj je koristio relevantne interne i eksterne izvore za relevantne industrije. Diskontna stopa pre oporezivanja je utvrđena kao prosečna ponderisana cena kapitala. Projektovani novčani tokovi se zasnivaju na procenama za naredni period od 5 (10) godina i nakon toga po stopi rasta u rezidualnom periodu.

Slobodan gotovinski tok je projektovan na dosadašnjem iskustvu i prvenstveno uslovljen rastom prihoda.

Rast prihoda je planiran uzimajući u obzir dosadašnju prosečnu stopu rasta i procenu prihoda za narednih pet godina, osim za zavisno pravno lice "Logosoft" gde projekcija pokriva period od deset godina. Pretpostavka je da će rast prihoda zavisnog pravnog lica "Telekom Srpske" biti uslovljen uglavnom prihodima multimedije i mobilne telefonije. Planirani rast prihoda zavisnog pravnog lica "HD-WIN" je zasnovan na širenju distribucije Arena Sport kanala, dok je kod zavisnog pravnog lica "Logosoft" rast uslovljen širenjem korisničke baze i unapređenjem usluga. Pretpostavka je da će rast prihoda od kablovskog biznisa u Crnoj Gori biti baziran uglavnom na rastu broja korisnika i pružanju kombinovanih usluga.

- "Telekom Srpske"

Ključne pretpostavke korišćene za procenu nadoknadivog iznosa prikazane su u nastavku:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Diskontna stopa	11.13%	11.20%
Stopa rasta u rezidualnom periodu	2.0%	0.0%
Projektovana stopa rasta EBITDA (prosek za narednih pet godina)	9.20%	7.78%

Procenjeni nadoknadivi iznos jedinice koja generiše gotovinu prevazilazi njenu knjigovodstvenu vrednost za RSD 1,603,303 hiljade (31. decembar 2016. godine: RSD 1,071,065 hiljada).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

18. NEMATERIJALNA ULAGANJA I GOODWILL (Nastavak)

Testiranje obezvređenja goodwill-a (Nastavak)

- "Telekom Srpske" (Nastavak)

Rukovodstvo je utvrdilo da razumno moguća izmena dve ključne pretpostavke može dovesti do toga da knjigovodstvena vrednost prevazilazi nadoknadivi iznos. U sledećoj tabeli su prikazani iznosi za koliko bi trebalo da se promene navedene pretpostavke, pojedinačno, kako bi nadoknadivi iznos bio jednak knjigovodstvenoj vrednosti.

U procentnim poenima	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Diskontna stopa	0.18	0.11
Projektovana stopa rasta EBITDA	(0.37)	(0.75)

- "HD-WIN"

Ključne pretpostavke korišćene za procenu nadoknadivog iznosa prikazane su u nastavku:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Diskontna stopa	12.53%	12.60%
Stopa rasta u rezidualnom periodu	0.0%	0.0%
Projektovana stopa rasta prihoda (prosek za narednih pet godina)	6.49%	6.67%

Procenjeni nadoknadivi iznos jedinice koja generiše gotovinu prevazilazi njenu knjigovodstvenu vrednost za RSD 1,153,094 hiljade (31. decembar 2016. godine: RSD 684,989 hiljada).

Rukovodstvo je utvrdilo da razumno moguća izmena dve ključne pretpostavke može dovesti do toga da knjigovodstvena vrednost prevazilazi nadoknadivi iznos. U sledećoj tabeli su prikazani iznosi za koliko bi trebalo da se promene navedene pretpostavke, pojedinačno, kako bi nadoknadivi iznos bio jednak knjigovodstvenoj vrednosti.

U procentnim poenima	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Diskontna stopa	16.94	9.50
Projektovana stopa rasta prihoda	(2.42)	(3.80)

- "Logosoft"

Ključne pretpostavke korišćene za procenu nadoknadivog iznosa prikazane su u nastavku:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Diskontna stopa	14.50%	11.00%
Stopa rasta u rezidualnom periodu	0.0%	0.0%
Projektovana stopa rasta EBITDA (prosek za narednih deset godina)	27.37%	24.43%

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

18. NEMATERIJALNA ULAGANJA I GOODWILL (Nastavak)

Testiranje obezvređenja goodwill-a (Nastavak)

- "Logosoft" (Nastavak)

Procenjeni nadoknadivi iznos jedinice koja generiše gotovinu prevazilazi njenu knjigovodstvenu vrednost za RSD 288,333 hiljade (31. decembar 2016. godine: RSD 1,203,455 hiljada).

Rukovodstvo je utvrdilo da razumno moguća izmena dve ključne pretpostavke može dovesti do toga da knjigovodstvena vrednost prevazilazi nadoknadivi iznos. U sledećoj tabeli su prikazani iznosi za koliko bi trebalo da se promene navedene pretpostavke, pojedinačno, kako bi nadoknadivi iznos bio jednak knjigovodstvenoj vrednosti.

U procentnim poenima	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Diskontna stopa	1.52	4.47
Projektovana stopa rasta EBITDA	(9.96)	(38.50)

- Kablovski biznis u Crnoj Gori

Ključne pretpostavke korišćene za procenu nadoknadivog iznosa prikazane su u nastavku:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Diskontna stopa	10.70%	12.20%
Stopa rasta u rezidualnom periodu	0.0%	0.0%
Projektovana stopa rasta EBITDA (prosek za narednih pet godina)	13.68%	19.71%

Procenjeni nadoknadivi iznos jedinice koja generiše gotovinu prevazilazi njenu knjigovodstvenu vrednost za RSD 2,854,007 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 2,712,563 hiljade).

Na osnovu sprovedenih testova obezvređenja nisu postojale indikacije umanjena vrednosti goodwill-a nastalog prilikom sticanja zavisnih pravnih lica "Telekom Srpske", "HD-WIN", "Logosoft" i kablovskih operatora u Crnoj Gori na dan 31. decembra 2017. godine, pošto nadoknadivi iznos svake JGG prevazilazi njenu knjigovodstvenu vrednost.

Nematerijalna ulaganja

Odnosi sa kupcima predstavljaju ugovorne odnose sa korisnicima zavisnih pravnih lica "Telekom Srpske", "Logosoft" i "Yunet International". Ugovorni odnosi se sastoje od dva sredstva: bilo kojeg važećeg ugovora na dan poslovne kombinacije i ugovornog odnosa koji može biti produžen nakon isteka roka važenja aktuelnog ugovora.

Licence obuhvataju GSM/UMTS licence, licencu za fiksni bežični pristup (CDMA), dozvolu za LTE 4G (1800 MHz), individualnu dozvolu za korišćenje radio-frekvencija (721-821/832-862 MHz) u Srbiji, dozvole za korišćenje radio frekvencija (800 MHz, 900 MHz, 1800 MHz i 2.6 GHz) i odobrenje za korišćenje radio frekvencija za WiMAX u opsegu 3400-3600 MHz u Crnoj Gori, softverske i ostale licence.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

18. NEMATERIJALNA ULAGANJA I GOODWILL (Nastavak)***Nematerijalna ulaganja (Nastavak)***

GSM i UMTS licence su odobrene od strane lokalnih regulatornih tela i važe tokom perioda od 2019. do 2026. godine. CDMA licenca je dodeljena od strane regulatornog tela Republike Srbije i važi do 2019. godine.

LTE 4G dozvola (1800 MHz) i individualna dozvola za korišćenje radio-frekvencija (721-821/832-862 MHz) za teritoriju Srbije važe do 2025. i 2026. godine, respektivno.

Dozvole za korišćenje radio-frekvencija 800 MHz, 900 MHz, 1800 MHz i 2.6 GHz za teritoriju Crne Gore uglavnom važe do 2031. godine. Odobrenje za korišćenje radio frekvencija za WiMAX u Crnoj Gori važi do 2022. godine.

Na dan 31. decembra 2017. godine ostala nematerijalna ulaganja uključuju i poslovno ime "Arena Sport" u iznosu od RSD 410,247 hiljada, koje predstavlja prepoznatljiv znak u pružanju sportskog programa korisnicima preko TV distributera, nastalo prilikom sticanja zavisnog pravnog lica "HD-WIN". Pretpostavljeno je da poslovno ime ima neograničen vek trajanja.

Na dan 31. decembra 2017. godine izvršen je test umanjenja vrednosti nematerijalnih ulaganja i informacije su obelodanjene u Napomeni 19.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	Zemljište, pristupna mreža, spojni kablovi, kanalizacija i stubovi	Centrale i prenosni uređaji	Ostala oprema	Ulaganja u tude nekretnine i opremu	Sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost						
1. januar 2016. godine	123,649,334	175,162,156	13,640,773	3,726,858	22,594,311	338,773,432
Povećanja	-	-	-	-	24,368,524	24,368,524
Prenos (sa)/na	4,158,102	13,750,299	1,387,311	281,856	(19,577,568)	-
Prenos na nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	(115,973)	(115,973)
Prenos sa/ (na) zalihe	-	(21,067)	-	-	3,369	(17,698)
Otuđenja i rashodovanja	(527,575)	(6,834,627)	(1,038,344)	(6,415)	(320,708)	(8,727,669)
Ostale promene	-	-	-	-	55,222	55,222
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	506,595	681,041	70,607	14,988	108,241	1,381,472
Stanje na dan						
31. decembra 2016. godine	127,786,456	182,737,802	14,060,347	4,017,287	27,115,418	355,717,310
Povećanja	-	-	-	-	21,865,755	21,865,755
Prenos (sa)/na	5,339,463	20,058,102	1,285,112	458,245	(27,140,922)	-
Prenos sa/ (na) nematerijalna ulaganja	-	-	(5,514)	-	12,113	6,599
Prenos sa/ (na) zalihe	-	(10,467)	-	-	104,778	94,311
Povećanja po osnovu poslovne kombinacije	-	336,135	-	1,532	-	337,667
Otuđenja i rashodovanja	(142,762)	(5,083,896)	(1,017,569)	(73,559)	(515,348)	(6,833,134)
Ostale promene	29,428	3,749	13,001	1,299	9,015	56,492
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	(1,546,383)	(2,023,047)	(216,965)	(49,241)	(307,219)	(4,142,855)
Stanje na dan						
31. decembra 2017. godine	131,466,202	196,018,378	14,118,412	4,355,563	21,143,590	367,102,145
Akumulirana ispravka vrednosti i obežvredjenje						
1. januar 2016. godine	63,862,159	134,923,352	9,177,372	2,542,512	1,175,296	211,680,691
Prenos (sa)/na	85,661	536,423	14,545	12,164	(648,793)	-
Amortizacija (Napomena 12)	5,299,150	12,655,150	1,318,272	368,629	563,363	20,204,564
Prenos na zalihe	-	(1,200)	-	-	-	(1,200)
Otuđenja i rashodovanja	(511,144)	(6,612,478)	(1,021,298)	(5,935)	(136,524)	(8,287,379)
Ostale promene	-	-	-	(950)	(28,564)	(29,514)
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	239,112	427,279	42,755	9,884	1,929	720,959
Stanje na dan						
31. decembra 2016. godine	68,974,938	141,928,526	9,531,646	2,926,304	926,707	224,288,121
Prenos (sa)/na	164,834	1,942,222	20,588	33,522	(2,161,166)	-
Amortizacija (Napomena 12)	5,251,876	12,629,772	1,391,258	354,962	1,960,927	21,588,795
Prenos sa/ (na) nematerijalna ulaganja	-	-	(5,514)	-	3,755	(1,759)
Povećanja po osnovu poslovne kombinacije	-	236,941	-	1,532	-	238,473
Otuđenja i rashodovanja	(139,089)	(4,879,545)	(964,589)	(71,590)	(97,127)	(6,151,940)
Ostale promene	11,053	20,991	745	165	(378)	32,576
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	(779,936)	(1,214,204)	(133,736)	(30,532)	(2,391)	(2,160,799)
Stanje na dan						
31. decembra 2017. godine	73,483,676	150,664,703	9,840,398	3,214,363	630,327	237,833,467
Neotpisana vrednost na dan:						
- 31. decembra 2017. godine	57,982,526	45,353,675	4,278,014	1,141,200	20,513,263	129,268,678
- 31. decembra 2016. godine	58,811,518	40,809,276	4,528,701	1,090,983	26,188,711	131,429,189

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (Nastavak)

Nabavna vrednost potpuno otpisanih nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja u upotrebi na dan 31. decembra 2017. godine iznosi RSD 120,521,119 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 133,884,258 hiljada).

Na dan 31. decembra 2017. godine osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja u pripremi obuhvataju i završene investicije koje nisu aktivirane u iznosu od RSD 804,527 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 2,226,002 hiljade).

Navedena sredstva nisu bila preneti na odgovarajuću klasu nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja zbog značajnih administrativnih procedura, ali je Grupa izvršila obračun amortizacije navedenih investicija. Grupa je koristila amortizacione stope za klase nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja na koje će investicija biti opredeljena prilikom aktiviranja.

Uticao svake promene pretpostavki za određivanje korisnog veka trajanja nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja može imati materijalno značajan uticaj na finansijsku poziciju Grupe, kao i na rezultate poslovanja zbog značajnog učesća stalnih sredstava u ukupnoj aktivni. Ukoliko bi Grupa skratila procenjeni korisni vek trajanja sredstava za 10%, došlo bi do dodatnog povećanja troškova amortizacije za godinu koja se završava 31. decembra 2017. u iznosu od RSD 2,339,995 hiljada.

Otuđenja i rashodovanja nekretnina, postrojenja i opreme (uključujući i investicije u toku) se najvećim delom odnose na tehnološki/fizički zastarela sredstva. Gubici po ovom osnovu se priznaju u konsolidovanom bilansu uspeha tekuće godine (Napomena 14).

Ugovorene obaveze za finansiranje ulaganja u opremu i nematerijalna ulaganja i izvođenja radova, koje nisu priznate na dan izveštavanja (nepovučeni krediti), čine preuzete obaveze na dan 31. decembra 2017. godine i prikazane su u Napomeni 34(b).

Test umanjenja vrednosti

Grupa uzima u obzir izvesne indikatore, uključujući i liberalizaciju tržišta i druge regulatorne i ekonomske promene na lokalnim tržištima telekomunikacija prilikom procene da li postoje indikacije da je vrednost sredstava umanjena. Na dan 31. decembra 2017. godine izvršen je test na obezvređenje za sve identifikovane jedinice koje generišu gotovinu.

Sledeće ključne pretpostavke su korišćene pri određivanju vrednosti u upotrebi jedinica koje generišu gotovinu:

- obim tržišta, stopa penetracije, tržišno učešće i nivo konkurencije, odluke nadležnog regulatornog organa u određivanju cena, i
- nivo investicionih ulaganja.

Iznosi koji se dodeljuju svakom od ovih parametara odražavaju prethodno iskustvo, korigovano za očekivane promene tokom vremenskog perioda koji je obuhvaćen planom poslovanja, ali takođe mogu biti pod uticajem nepredvidivih promena ekonomskog i zakonodavnog okvira.

Rast prihoda je projektovan uzimajući u obzir prosečne stope rasta na osnovu prethodnog iskustva i procenjenog obima prodaje, kao i promene cena u narednih pet godina. Pored toga, projekcije uključuju uvođenje novih modela usluga, konvergenciju postojećih usluga, zadržavanje leaderske pozicije na tržištu, pozicioniranje na tržištu ICT i platnih usluga, digitalizaciju, transformaciju optičke pristupne mreže i drugo.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (Nastavak)

Test umanjenja vrednosti (Nastavak)

Upotrebna vrednost jedinica koje generišu gotovinu je utvrđena na osnovu poslovnog plana i očekivanog prosečnog veka upotrebe sredstava.

Diskontne stope korišćene za utvrđivanje upotrebne vrednosti su zasnovane na prosečnoj ponderisanoj ceni kapitala i predstavljaju trenutnu tržišnu procenu vremenske vrednosti novca na bazi rizika koji su svojstveni delatnostima odgovarajućih jedinica koje generišu gotovinu.

S obzirom na dobijene rezultate testiranja, nije priznat gubitak po osnovu umanjenja vrednosti nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja za 2017. godinu.

20. AVANSI ZA STALNU IMOVINU

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Dati avansi za:		
- nekretnine i opremu	1,208,839	659,296
- nematerijalna ulaganja	551	2,493
	<u>1,209,390</u>	<u>661,789</u>
<i>Minus: Ispravka vrednosti (Napomena 14(a))</i>	<u>(7,822)</u>	<u>(7,141)</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>1,201,568</u>	<u>654,648</u>

21. OSTALA DUGOROČNA FINANSIJSKA SREDSTVA

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Kreditni dati zaposlenima za stambene potrebe i otkup službenih automobila	1,336,980	1,462,577
<i>Minus: Svođenje na sadašnju vrednost</i>	<u>(112,891)</u>	<u>(167,954)</u>
	<u>1,224,089</u>	<u>1,294,623</u>
Ostali dugoročni plasmani	287,857	479,665
<i>Minus: Svođenje na sadašnju vrednost</i>	<u>(41,782)</u>	<u>(115,744)</u>
	<u>246,075</u>	<u>363,921</u>
Dugoročni krediti i potraživanja banke	1,503,316	810,387
Dugoročni depoziti	1,654,410	1,470,742
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	1,482,201	1,455,053
Ostala dugoročna finansijska sredstva	4,741	64,234
Dugoročni zakupi	<u>194,432</u>	<u>101,761</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>6,309,264</u>	<u>5,560,721</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

21. OSTALA DUGOROČNA FINANSIJSKA SREDSTVA (Nastavak)

Kreditni odobreni zaposlenima se odnose na sledeće vrste kredita:

- Beskamatne zajmove iskazane u EUR koji se koriguju dva puta godišnje za promene deviznog kursa RSD/EUR.
- Kredite odobrene od strane izabranih poslovnih banaka: jednokratni zajam za učešće u kreditu sa grejs periodom od 5 godina, rokom otplate od 7 (10) godina, sa deviznom klauzulom i kamatnom stopom od 0.1% godišnje i obročni zajam za učešće u kamati sa grejs periodom od 20 (10) godina, rokom otplate od 5 godina i kamatnom stopom od 0.1% godišnje.
- Beskamatne zajmove sa deviznom klauzulom i rokom otplate od 3 do 5 godina. U decembru 2017. godine bivšim rukovodiocima, u skladu sa prethodnom unutrašnjom organizacijom u Matičnom preduzeću, je odobren otkup vozila koje su imali pravo da koriste u službene svrhe.

Fer vrednost kredita datih zaposlenima na dan 31. decembra 2017. godine zasniva se na novčanim tokovima diskontovanim tržišnom kamatnom stopom u rasponu od 1.39% do 5.5% godišnje koja odgovara tržišnoj kamatnoj stopi na slične finansijske instrumente (31. decembar 2016. godine: 1.80% do 5.5% godišnje).

Maksimalna izloženost kreditnom riziku na dan izveštavanja je nominalna vrednost kredita datih zaposlenima. Navedena izloženost kreditnom riziku je limitirana, s obzirom da se naplata kredita datih zaposlenima obezbeđuje kroz administrativne zabrane.

Ostali dugoročni plasmani na dan 31. decembra 2017. godine uključuju i dugoročna potraživanja najvećim delom po osnovu Ugovora o zakupu reklamnog prostora sa privrednim društvom "Štampa sistem" d.o.o. Beograd u ukupnom iznosu od RSD 131,934 hiljade. Dana 22. novembra 2012. godine u Registru založnog prava Agencije za privredne registre registrovana je zaloga Matičnog preduzeća nad 100% kapitala dužnika, pod brojem 17127/2012.

Dugoročni krediti i potraživanja banke u iznosu od RSD 1,503,316 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine su odobreni po kamatnim stopama u rasponu od 7% do 15% godišnje za dinarske kredite i od 2.49% do 8% godišnje za kredite u stranoj valuti ili sa valutnom klauzulom.

Na dan 31. decembra 2017. godine dugoročni depoziti u iznosu od RSD 1,654,410 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 1,470,742 hiljade) se najvećim delom odnose na oročene depozite kod banaka.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se najvećim delom odnose na dugoročne državne obveznice u iznosu od RSD 1,481,788 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine (31. decembar 2016. godine: RSD 1,454,649 hiljada).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

22. ZALIHE

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Materijal	5,198,897	5,804,737
Rezervni delovi i oprema	1,161,831	1,282,733
Alat i inventar	2,880,997	2,887,597
Otpaci	153,007	114,632
	<u>9,394,732</u>	<u>10,089,699</u>
<i>Minus: Ispravka vrednosti:</i>		
Materijal	-	(11,647)
Rezervni delovi	-	(10,487)
Alat i inventar	(2,835,474)	(2,832,224)
Otpaci	(153,007)	(114,632)
	<u>(2,988,481)</u>	<u>(2,968,990)</u>
 Roba	 <u>31,428</u>	 <u>21,460</u>
 Stanje na dan 31. decembra	 <u><u>6,437,679</u></u>	 <u><u>7,142,169</u></u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

23. POTRAŽIVANJA I OSTALA OBRтна IMOVINA

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja:		
Javna fiksna telekomunikaciona mreža	12,884,752	12,647,769
Mobilna telefonija	14,759,325	17,703,196
Međunarodni obračun fiksnog saobraćaja	1,016,380	1,235,677
Roaming	391,429	393,135
Interkonekcija	1,676,953	1,801,750
Ostala potraživanja	479,823	449,659
	<u>31,208,662</u>	<u>34,231,186</u>
Potraživanja od povezanih pravnih lica (Napomena 33(a))	6,994	2,224
Dati avansi	582,403	584,485
Kratkoročni krediti i potraživanja banke	1,523,156	2,567,051
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju - državne obveznice	963,217	405,863
Ostala obrtna imovina:		
Ostala potraživanja	1,085,772	910,542
Tekuća dospeća dugoročnih plasmana i kredita datih zaposlenima	606,084	602,240
Oročeni depoziti	1,227,599	1,353,227
Ostali depoziti	12,915	1,565
	<u>2,932,370</u>	<u>2,867,574</u>
Bruto potraživanja i ostala obrtna imovina	37,216,802	40,658,383
<i>Minus: Ispravka vrednosti:</i>		
Potraživanja od kupaca (Napomena 14(a))	(10,850,371)	(15,855,958)
Dati avansi (Napomena 14(a))	(69,770)	(41,302)
Kratkoročni krediti i potraživanja banke (Napomena 14(a))	(46,509)	(1,461,769)
Ostala obrtna imovina (Napomena 14(a))	(574,323)	(469,901)
	<u>(11,540,973)</u>	<u>(17,828,930)</u>
Stanje na dan 31. decembra	25,675,829	22,829,453

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

23. POTRAŽIVANJA I OSTALA OBRтна IMOVINA (Nastavak)

Kratkoročni krediti i potraživanja banke u iznosu od RSD 1,523,156 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine su odobreni po kamatnim stopama u rasponu od 6% do 19% godišnje za dinarske kredite, odnosno u rasponu od 6% do 9% godišnje za kredite u stranoj valuti ili sa valutnom klauzulom.

Starosna struktura **bruto potraživanja i datih avansa** na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine je sledeća:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Do 60 dana	20,877,918	18,920,635
Od 60 do 180 dana	790,110	1,229,419
Od 180 do 360 dana	911,850	771,454
Preko 360 dana	<u>9,218,181</u>	<u>13,896,387</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>31,798,059</u>	<u>34,817,895</u>

Neto knjigovodstvena vrednost **potraživanja i datih avansa** na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine iskazana je u sledećim valutama:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
RSD	11,008,524	10,964,621
EUR	6,106,069	4,624,817
BAM	3,650,258	3,166,481
Ostale valute	<u>113,067</u>	<u>164,716</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>20,877,918</u>	<u>18,920,635</u>

Rukovodstvo Grupe smatra da nije potrebno izvršiti dodatno rezervisanje za izloženost kreditnom riziku, koje prevazilazi formiranu ispravku vrednosti po osnovu obezvređenja potraživanja.

Stoga je maksimalna izloženost kreditnom riziku na dan izveštavanja jednaka neto knjigovodstvenoj vrednosti svake prethodno prikazane vrste potraživanja. Fer vrednost potraživanja i ostale obrтne imovine odgovara njihovoj knjigovodstvenoj vrednosti, umanjenoj za ispravku vrednosti po osnovu obezvređenja.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

24. UNAPRED PLAĆENI TROŠKOVI I OSTALA AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Potraživanja za PDV	196,798	497,160
Unapred plaćeni troškovi:		
- Zakup	198,964	199,055
- Provizije bankama po osnovu kredita	93,482	23,890
- Premije osiguranja	24,362	24,342
- Ostalo	172,424	255,985
	<u>489,232</u>	<u>503,272</u>
Ostala aktivna vremenska razgraničenja:		
- Prava za emitovanje sadržaja (a)	1,843,653	2,188,262
- Ostalo (b)	3,728,217	3,837,307
	<u>5,571,870</u>	<u>6,025,569</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>6,257,900</u>	<u>7,026,001</u>

- (a) Na dan 31. decembra 2017. godine prava za emitovanje sadržaja u iznosu od RSD 1,843,653 hiljade se odnose na kupljena prava za prenos sportskih takmičenja.
- (b) Ostala aktivna vremenska razgraničenja u iznosu od RSD 3,728,217 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine (31. decembar 2016. godine: RSD 3,837,307 hiljada) se uglavnom odnose na razgraničena potraživanja po osnovu prodaje uređaja na mesečne rate tokom ugovornog perioda i razgraničene prihode budućeg perioda (prodaja uređaja i usluga po osnovu ugovora sa više elemenata).

25. UNAPRED OBRAČUNATI PRIHODI

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Nefakturisani prihodi:		
- međunarodni obračun	175,206	158,568
- roaming (a)	397,299	539,896
- ostalo (b)	736,536	315,729
	<u>1,309,041</u>	<u>1,014,193</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>1,309,041</u>	<u>1,014,193</u>

- (a) Na dan 31. decembra 2017. godine obračunati prihodi po osnovu roaming usluga u iznosu od RSD 397,299 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 539,896 hiljada) odnose se na razgraničene prihode od roaming usluga najvećim delom za decembar 2017. godine u procenjenom iznosu od RSD 158,290 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 119,066 hiljada) i obračunate prihode u iznosu od RSD 239,009 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 420,830 hiljada) po osnovu Ugovora o međuoperatorskim popustima (Napomena 5.5.2.2).
- (b) Ostali obračunati prihodi u iznosu od RSD 736,536 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine se najvećim delom odnose na obračunate prihode od CEDIS Crna Gora u procenjenom iznosu od RSD 518,462 hiljade.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

26. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Tekući računi	3,899,834	2,644,774
Devizni računi	3,623,542	4,819,011
Obavezna devizna rezerva kod Narodne banke Srbije	276,022	221,811
Depoziti viškova likvidnih sredstava kod Narodne banke Srbije	784,900	491,300
Devizni akreditivi	331,724	345,723
Ostalo	<u>430,620</u>	<u>209,797</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>9,346,642</u>	<u>8,732,416</u>

Grupa, s obzirom da u svom sastavu ima zavisno pravno lice "mts banka", shodno važećim propisima, ima obavezu da izdvaja dinarsku rezervu na svojim računima u iznosu koji propisuje Narodna banka Srbije (NBS) i na koji se plaća kamata po stopi od 1.75% godišnje u obe izveštajne godine. Grupa takođe ima obavezu da održava propisani iznos deviznih rezervi kod NBS na koji se ne plaća kamata.

Pored toga, Grupa dnevno deponuje višak likvidnih sredstava kod NBS na koji ostvaruje kamatu po stopi u rasponu od 2% do 2.5% godišnje u toku 2017. godine (2016. godina: 2.5% godišnje).

27. KAPITAL

/i/ Akcijski kapital

Matično preduzeće je akcionarsko društvo čiji se upisani, autorizovani, izdati i uplaćeni akcijski kapital sastoji od 1,000,000,000 običnih akcija.

Struktura akcijskog kapitala na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine bila je sledeća:

	<u>31.12.2017.</u>	<u>U % 31.12.2016.</u>
Republika Srbija	58.11	58.11
Telekom Srbija - otkupljene sopstvene akcije	20.00	20.00
Građani, zaposleni i bivši zaposleni Matičnog preduzeća	<u>21.89</u>	<u>21.89</u>
Ukupno	<u>100.00</u>	<u>100.00</u>

/iii/ Ostali kapital

Ostali kapital u iznosu od RSD 8,588 hiljada na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine je nastao u prethodnom periodu, obavezanim izdvajanjem doprinosa iz zarada zaposlenih u Fond za finansiranje stanova solidarnosti.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

27. KAPITAL (Nastavak)

/iii/ Otkupljene sopstvene akcije

Otkupljene sopstvene akcije se odnose na akcije Matičnog preduzeća u vlasništvu Grupe.

Matično preduzeće nema obavezu da otuđi otkupljene sopstvene akcije nakon isteka perioda od tri godine od datuma sticanja u skladu sa Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o privrednim društvima Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/2015).

/iv/ Poreklo i svrha rezervi

Rezerve u iznosu od RSD 23,580,110 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine (31. decembar 2016. godine: RSD 27,036,672 hiljade) se sastoje od zakonskih rezervi, statutarnih rezervi, rezervi sredstava raspoloživih za prodaju i rezervi po osnovu preračuna valuta.

Poreklo i svrha svake vrste rezervi unutar kapitala opisana je kako sledi:

Zakonske rezerve

Zakonske rezerve formirane u prethodnim godinama nastale su kao rezultat obaveze za izdvajanjem obavezne rezerve u visini od minimum 5% od ostvarene dobiti nakon oporezivanja u skladu sa lokalnim zakonima o preduzećima.

Statutarne rezerve

Statutarne rezerve predstavljaju rezerve formirane u prethodnim godinama u skladu sa ranije važećim propisima, prenosom sa kapitala na statutarne rezerve u cilju usklađivanja vrednosti osnovnog kapitala registrovanog u sudskom registru.

Rezerve sredstava raspoloživih za prodaju

Ove rezerve se koriste za evidentiranje kumulativnih promena u fer vrednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju do momenta prestanka priznavanja ili obezvređenja.

Rezerve po osnovu preračuna valuta

Rezerve po osnovu preračuna valuta se koriste za evidentiranje kursnih razlika nastalih prilikom prevođenja finansijskih izveštaja inostranih zavisnih pravnih lica u izveštajnu valutu.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

27. KAPITAL (Nastavak)

/iv/ Poreklo i svrha rezervi (Nastavak)

Promene na rezervama u toku 2017. i 2016. godine prikazane su kako sledi:

	Zakonske rezerve	Statutarne rezerve	Rezerve sredstava raspoloživih za prodaju	Rezerve po osnovu kursnih razlika	Ukupne rezerve
Stanje na dan					
1. januara 2016. godine	1,597,041	275,734	3,886	23,971,851	25,848,512
<i>Ostali ukupan rezultat:</i>					
Dobici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju,	-	-	14,701	-	14,701
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	-	-	-	1,173,459	1,173,459
Stanje na dan					
31. decembra 2016. godine	1,597,041	275,734	18,587	25,145,310	27,036,672
<i>Ostali ukupan rezultat:</i>					
Gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	-	-	(10,643)	-	(10,643)
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	-	-	-	(3,445,919)	(3,445,919)
Stanje na dan					
31. decembra 2017. godine	1,597,041	275,734	7,944	21,699,391	23,580,110

/vi/ Osnovna i umanjena zarada po akciji

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Dobit koja pripada vlasnicima Grupe (A)	13,767,816	14,044,986
Ponderisani prosečni broj izdatih običnih akcija u toku godine (B)	<u>800,000,000</u>	<u>800,000,000</u>
Osnovna i umanjena zarada po akciji u RSD (A/B)	<u>17.21</u>	<u>17.56</u>

/vii/ Dividende

Ukupan iznos odobrenih dividendi u 2017. godini iznosi RSD 12,409,923 hiljade (uključujući porez).

Dana 28. juna 2017. godine Skupština Matičnog preduzeća je donela Odluku o raspodeli dobiti po finansijskim izveštajima Matičnog preduzeća za 2016. godinu. Odobrena je isplata dividendi akcionarima, vlasnicima Grupe, u ukupnom bruto iznosu od RSD 11,013,680 hiljada, od čega Vladi Republike Srbije pripada iznos od RSD 8,000,025 hiljada i manjinskim akcionarima iznos od RSD 3,013,655 hiljada (uključujući i porez). Dividenda vlasnicima Grupe je u potpunosti isplaćena dana 14. jula 2017. godine.

Preostali iznos od RSD 1,396,243 hiljade se odnosi na dividendu odobrenu manjinskim akcionarima zavisnog pravnog lica "Telekom Srpske".

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

28. KREDITI I ZAJMOVI

(a) Struktura kredita i zajmova/depozita

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Dugoročni krediti		
<i>Finansijski krediti od:</i>		
- banaka u zemlji	24,825,086	20,244,055
- banaka u inostranstvu	1,498,115	972,211
	<u>26,323,201</u>	<u>21,216,266</u>
 Robni krediti	 7,461,357	 10,484,362
 Dugoročni depoziti i ostale obaveze prema bankama, ostalim finansijskim institucijama i drugim klijentima - "mts banka"	 361,321	 508,929
Ukupno dugoročni finansijski i robni krediti i depoziti	<u>34,145,879</u>	<u>32,209,557</u>
 Tekuća dospeća dugoročnih kredita		
Finansijski krediti u zemlji	12,415,982	10,876,609
Finansijski krediti u inostranstvu	235,897	663,664
Robni krediti	6,415,683	7,543,092
	<u>19,067,562</u>	<u>19,083,365</u>
 Kratkoročni krediti	 286,704	 -
Kratkoročni depoziti i ostale obaveze prema bankama, ostalim finansijskim institucijama i drugim klijentima - "mts banka"	3,921,605	3,013,313
Ukupno kratkoročni krediti i tekuća dospeća dugoročnih finansijskih i robnih kredita i depozita	<u>23,275,871</u>	<u>22,096,678</u>
 Stanje na dan 31. decembra	<u>57,421,750</u>	<u>54,306,235</u>

(b) Ročnost dospeća obaveza po kreditima i zajmovima/depozitima

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Do 1 godine	23,275,871	22,096,678
Od 1 do 2 godine	18,972,262	16,585,523
Od 2 do 5 godina	14,378,309	14,209,686
Preko 5 godina	795,308	1,414,348
 Stanje na dan 31. decembra	<u>57,421,750</u>	<u>54,306,235</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

28. KREDITI I ZAJMOVI (Nastavak)

(c) Pregled dugoročnih kredita i zajmova/depozita

	Valuta	31.12.2017.		31.12.2016.	
		U valuti	U RSD '000	U valuti	U RSD '000
Finansijski krediti u zemlji					
Komercijalna banka a.d. Beograd	EUR	65,722,222	7,786,290	63,404,018	7,828,640
Banca Intesa a.d. Beograd	EUR	63,800,000	7,558,559	59,000,000	7,284,866
Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd	EUR	49,361,111	5,847,945	40,000,000	4,938,892
Raiffeisen banka a.d. Beograd	EUR	45,000,000	5,331,272	9,250,000	1,142,119
UniCredit Bank Srbija a.d. Beograd	EUR	28,558,145	3,383,362	8,013,250	989,414
Eurobank a.d. Beograd	EUR	15,555,556	1,842,909	20,000,000	2,469,446
Vojvodanska banka a.d. Novi Sad	EUR	10,000,000	1,184,727	-	-
Sberbank Srbija a.d. Beograd	EUR	2,571,428	304,644	3,257,144	402,167
Erste Bank a.d. Novi Sad	EUR	2,000,000	236,945	10,000,000	1,234,723
Vojvodanska banka a.d. Novi Sad	RSD	-	1,526,577	-	1,962,742
Credit Agricole banka Srbija a.d. Novi Sad	RSD	-	1,244,444	-	1,600,000
Addiko Bank a.d. Beograd	RSD	-	954,111	-	1,226,714
Beobanka a.d. u stečaju Beograd	EUR	331,582	39,283	331,582	40,941
		282,900,044	37,241,068	213,255,994	31,120,664
Finansijski krediti u inostranstvu					
ERB New Europe Funding B.V., Holandija	EUR	5,000,000	592,363	5,000,000	617,362
Komercijalna banka a.d. Podgorica, Crna Gora	EUR	3,532,500	418,504	3,000,000	370,417
Bank Austria A.G., Austrija	EUR	2,812,500	333,204	1,500,000	185,208
Komercijalna banka a.d. Banja Luka, Republika Srpska	EUR	2,562,500	303,585	3,000,000	370,417
Erste Bank a.d. Podgorica, Crna Gora	EUR	950,000	112,549	-	-
Addiko Bank a.d. Podgorica, Crna Gora	EUR	950,000	112,549	-	-
Lovćen banka a.d. Podgorica, Crna Gora	EUR	748,917	88,726	748,917	92,471
Ziraat Bank Montenegro a.d. Podgorica, Crna Gora	EUR	500,000	59,236	-	-
		17,056,417	2,020,716	13,248,917	1,635,875
Robni krediti					
Ericsson Credit A.B., Švedska	EUR	21,527,772	2,550,454	30,091,130	3,715,421
Huawei International Co. Ltd., Hong Kong	EUR	16,919,885	2,004,545	22,430,274	2,769,518
Huawei International Pte. Ltd., Singapur	EUR	14,445,828	1,711,436	23,866,399	2,946,839
Raiffeisen Bank International, Austrija	EUR	11,257,994	1,333,765	1,981,836	244,702
Nokia Solutions and Networks Finance, Holandija (u 2017. godini delom ustupljeno Raiffeisen Bank International, Austrija)	EUR	6,778,297	803,043	11,546,550	1,425,679
Hua Ying Management Co. Limited Hong Kong	EUR	4,714,829	467,313	-	-
Erste Group Bank A.G., Austrija	EUR	2,657,029	314,785	5,048,770	623,383
Alcatel Lucent International, Francuska	EUR	2,053,546	243,289	4,670,390	576,664
Vlada Kraljevine Španije (Amper i Alcatel)	USD	1,875,932	185,934	1,989,091	232,993
Cisco Systems Finance International, Irska	USD	1,619,948	160,562	3,370,774	394,837
Huawei Technologies Co. Ltd., Kina	EUR	1,034,402	122,548	-	-
Intracom S.A., Grčka	EUR	455,121	53,919	1,089,770	134,556
Coriant International Sarl, Luksemburg	EUR	-	-	2,296,493	283,553
Skandinaviska Enskilda Bank Stockholm, Švedska	EUR	-	-	553,608	68,355
Alcatel Lucent S.A., Rumunija	EUR	-	-	110,389	13,630
Ostali robni krediti			3,925,447		4,597,324
Ukupni robni krediti			13,877,040		18,027,454
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, ostalim finansijskim institucijama i drugim klijentima - "mts banka"			4,282,926		3,522,242
Ukupno krediti			57,421,750		54,306,235
Minus: Tekuća dospeća dugoročnih kredita					
Finansijski krediti u zemlji			(12,415,982)		(10,876,609)
Finansijski krediti u inostranstvu			(235,897)		(663,664)
Robni krediti			(6,415,683)		(7,543,092)
			(19,067,562)		(19,083,365)
Minus: Kratkoročni finansijski krediti			(286,704)		-
Minus: Kratkoročni depoziti i ostale obaveze prema bankama, ostalim finansijskim institucijama i drugim klijentima - "mts banka"			(3,921,605)		(3,013,313)
Ukupno dugoročni finansijski i robni krediti i depoziti			34,145,879		32,209,557

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

28. KREDITI I ZAJMOVI (Nastavak)

(c) Pregled dugoročnih kredita i zajmova/depozita (Nastavak)

Kamatne stope na kredite odobrene u EUR ili sa valutnom klauzulom od banaka i inostranih dobavljača kreću se u rasponu od Euribor stope, uvećane za 0.5% do 4.5% godišnje. Kamatne stope na finansijske kredite bez valutne klauzule odobrene od strane banaka u Srbiji kreću se u rasponu od Belibor stope, uvećane za 0.09% do 0.5% na godišnjem nivou.

Grupa plaća obaveze po kreditima u skladu sa ugovorenim dinamikom, odnosno shodno utvrđenim anuitetnim planovima. Rukovodstvo očekuje da će Grupa biti u mogućnosti da sve ugovorene obaveze po kreditima ispuni u skladu sa utvrđenim rokovima.

Krajem 2014. godine Grupa je potpisala ugovore sa Erste Bank a.d. Novi Sad i konzorcijumom banaka koje zastupa Banca Intesa a.d. Beograd u ukupnom iznosu od EUR 69 miliona. Ugovori su potpisani u cilju refinansiranja obaveza na osnovu Ugovora o dugoročnom kreditnom aranžmanu od EUR 470 miliona i za opšte namene. Rok otplate svih kredita je tri godine od dana potpisivanja ugovora i otplata je počela u januaru 2017. godine.

U julu 2016. godine Grupa je potpisala šest ugovora o kreditu u ukupnom iznosu od EUR 80 miliona (RSD 9,855,232 hiljade) i RSD 4,789,456 hiljada sa sledećim bankama: Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd, Eurobank a.d. Beograd, konzorcijum banaka koji predstavlja Komercijalna banka a.d. Beograd, Vojvođanska banka a.d. Novi Sad, Credit Agricole banka Srbija a.d. Novi Sad i Addiko Bank a.d. Beograd. Ugovori su potpisani u cilju refinansiranja obaveza na osnovu Ugovora o dugoročnom kreditnom aranžmanu od EUR 470 miliona i za opšte namene. Period otplate svakog kredita je tri godine od dana potpisivanja ugovora.

U junu i julu 2017. godine potpisani su ugovori o kreditu u ukupnom iznosu od EUR 157 miliona sa sledećim bankama: Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd, UniCredit Bank Srbija a.d. Beograd, Vojvođanska banka a.d. Novi Sad, Banca Intesa a.d. Beograd i Raiffeisen banka a.d. Beograd. Sredstva po kreditima su za opšte namene. Period otplate svakog kredita je tri godine od dana potpisivanja ugovora. Na dan 31. decembra 2017. godine ukupno je povučeno EUR 112 miliona, dok preostali raspoloživi iznos od EUR 45 miliona predstavlja preuzetu obavezu (Napomena 34(b)).

Ugovorima je definisana obaveza Matičnog preduzeća da podnosi revidirane godišnje finansijske izveštaje i periodične finansijske izveštaje, kao i ostalu dokumentaciju na zahtev banke u skladu sa važećim propisima. Pored toga, Matično preduzeće ima obavezu da se pridržava određenog nivoa finansijskih pokazatelja Pokriće duga i Pokriće kamate tokom perioda otplate kredita. Matično preduzeće je na dan 31. decembra 2017. godine usaglasilo svoje finansijske pokazatelje sa utvrđenim parametrima.

Pored toga, u 2016. godini potpisan je ugovor sa Komercijalnom bankom a.d. Beograd u iznosu od EUR 20 miliona u cilju refinansiranja postojećih kredita, finansiranja kupovine dozvola za korišćenje radio frekvencija u Crnoj Gori (Napomena 18), kao i aktivnosti investiranja. Kao sredstvo obezbeđenja redovne otplate kredita založena je kablovska oprema.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

28. KREDITI I ZAJMOVI (Nastavak)

(c) Pregled dugoročnih kredita i zajmova/depozita (Nastavak)

Finansijski krediti zavisnog pravnog lica "Mtel" d.o.o. Podgorica su obezbeđeni menicama. U skladu sa ugovorima, zavisno pravno lice ima obavezu da na kraju svake poslovne godine ispuni propisane vrednosti finansijskog pokazatelja odnos duga prema EBITDA. Zavisno pravno lice je na dan 31. decembra 2017. godine usaglasilo svoje finansijske pokazatelje sa utvrđenim parametrima.

Robni krediti na dan 31. decembra 2017. godine u iznosu od RSD 13,877,040 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 18,027,454 hiljade) najvećim delom se odnose na finansiranje radova na izgradnji mreže i nabavku opreme.

U zavisnosti od ugovorene vrednosti nabavke razlikuju se uslovi plaćanja (veće vrednosti se finansiraju uglavnom sa 10% avansa i ostatak iz kredita), period otplate iznosa kredita, kao i grejs period. Robni krediti po ovom osnovu uglavnom su obezbeđeni garancijama koje su izdate u korist dobavljača.

Dugoročni i kratkoročni depoziti na dan 31. decembra 2017. godine se uglavnom odnose na transakcione i oročene depozite. U 2017. godini na transakcione depozite se nije obračunavala kamata (2016. godina: od 0.1% do 3% godišnje) osim po odluci o posebnoj kamatnoj stopi za pravna lica koja se kretala od 0.1% do 2% godišnje. Kamatna stopa na oročene depozite se obračunavala u rasponu od 0.1% do 4.8% godišnje (2016. godina: od 0.3% do 6.5% godišnje).

Ukupna vrednost odobrenih a nepovučenih kredita na dan 31. decembra 2017. godine iznosi RSD 21,532,774 hiljade (31. decembar 2016. godine: RSD 5,498,896 hiljada). Ovi krediti su sa varijabilnom kamatnom stopom. Dospće neiskorišćenih kreditnih linija je prikazano u Napomeni 34(b).

29. ODLOŽENI PRIHODI

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Donacije	243,581	299,439
Primljeni pokloni	199,718	260,214
Stanje na dan 31. decembra	<u>443,299</u>	<u>559,653</u>

Promene na odloženim prihodima u toku 2017. i 2016. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Stanje na dan 1. januara	559,653	714,263
Ukidanje u korist prihoda	(124,719)	(154,770)
Ostale promene i kursne razlike po osnovu preračuna valuta	8,365	160
Stanje na dan 31. decembra	<u>443,299</u>	<u>559,653</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

**30. OBAVEZE ZA PRIMANJA ZAPOSLENIH I
 OSTALA REZERVISANJA**

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Obaveze za otpremnine zaposlenih po osnovu redovnog odlaska u penziju	1,006,867	945,756
Obaveze za jubilarne nagrade zaposlenih	1,050,642	1,024,595
Rezervisanja za sudske sporove	73,187	97,457
Ostala rezervisanja	<u>1,410</u>	<u>744</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>2,132,106</u>	<u>2,068,552</u>

Obaveze za primanja zaposlenih

Obaveze za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenih formirane su na bazi izveštaja ovlašćenog aktuara sa stanjem na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine i iste su iskazane u iznosu sadašnje vrednosti očekivanih budućih isplata.

Prilikom utvrđivanja sadašnje vrednosti očekivanih odliva na dan 31. decembra 2017. godine korišćena je diskontna stopa u rasponu od 3.8% do 8.05%, u zavisnosti od tržišta (31. decembar 2016. godine: od 3% do 8.05% godišnje) koja odgovara dugoročnoj stopi prinosa na visokokvalitetne dužničke hartije od vrednosti. Navedena kamatna stopa predstavlja adekvatnu stopu u skladu sa MRS 19 "Primanja zaposlenih" u odsustvu razvijenog tržišta visokokvalitetnih korporativnih obveznica.

Obaveze za dugoročna primanja zaposlenih su utvrđene u skladu sa zakonskim propisima i opštim aktima kojima su regulisana prava zaposlenih i pretpostavkom prosečnog rasta zarada po stopi od 1.2% do 4% godišnje (31. decembar 2016. godine: od 1.4% do 4% godišnje), što odgovara dugoročno projektovanoj stopi inflacije, kao i stopi fluktuacije zaposlenih u rasponu od 2.5% do 5% godišnje za oba izveštajna datuma.

U slučaju da je diskontna stopa viša/niša za 1 procentni poen u odnosu na onu koja je korišćena, rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade na dan 31. decembra 2017. godine bi bila niža za RSD 183,603 hiljade, odnosno viša za RSD 211,224 hiljade.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

**30. OBAVEZE ZA PRIMANJA ZAPOSLENIH I
 OSTALA REZERVISANJA (Nastavak)**

Obaveze za primanja zaposlenih (Nastavak)

Promene na obavezama za primanja zaposlenih u toku 2017. i 2016. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	Otpremnine	Jubilarne nagrade	Ukupno
Stanje na dan			
1. januara 2016. godine	917,792	999,736	1,917,528
Iskorišćena rezervisanja	(3,164)	(211)	(3,375)
Troškovi kamata po aktuarskom obračunu	62,081	64,469	126,550
Troškovi tekuće usluge rada (Napomena 14)	16,802	90,205	107,007
Prihodi tekuće usluge rada (Napomena 8)	(7,502)	-	(7,502)
Prenos na tekuće dospeće	(42,862)	(133,267)	(176,129)
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	2,609	3,663	6,272
Stanje na dan			
31. decembra 2016. godine	945,756	1,024,595	1,970,351
Iskorišćena rezervisanja	(1,530)	(5,570)	(7,100)
Troškovi kamata po aktuarskom obračunu	56,664	49,807	106,471
Troškovi tekuće usluge rada (Napomena 14)	39,182	116,765	155,947
Prihodi tekuće usluge rada (Napomena 8)	(4,173)	-	(4,173)
Prenos na tekuće dospeće	(22,428)	(125,426)	(147,854)
Povećanje po osnovu poslovne kombinacije	497	-	497
Ostale promene i kursne razlike po osnovu preračuna valuta	(7,101)	(9,529)	(16,630)
Stanje na dan			
31. decembra 2017. godine	1,006,867	1,050,642	2,057,509

Ostala rezervisanja

Ostala rezervisanja se najvećim delom odnose na rezervisanja za sudske sporove u iznosu od RSD 73,187 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine (31. decembar 2016. godine: RSD 97,457 hiljada) po osnovu sporova u kojima se Grupa javlja kao tužena strana, a formirana su na osnovu najbolje procene potencijalnih gubitaka koji mogu proisteći iz navedenih sporova (Napomena 35(a)).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

30. OBAVEZE ZA PRIMANJA ZAPOSLENIH I OSTALA REZERVISANJA (Nastavak)

Ostala rezervisanja (Nastavak)

Promene na rezervisanjima za sudske sporove i ostalim rezervisanjima u toku 2017. i 2016. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	Sudski sporovi	Ostala rezervisanja	Ukupno
Stanje na dan			
1. januara 2016. godine	84,866	1,050	85,916
Iskorišćena rezervisanja	(9,128)	(14)	(9,142)
Rezervisanja u toku godine (Napomena 14)	33,257	6,880	40,137
Ukidanje u korist prihoda (Napomena 8)	(11,829)	(7,172)	(19,001)
Kursne razlike po osnovu preračuna valuta	291	-	291
Stanje na dan			
31. decembra 2016. godine	97,457	744	98,201
Iskorišćena rezervisanja	(25,830)	-	(25,830)
Rezervisanja u toku godine (Napomena 14)	18,437	6,242	24,679
Ukidanje u korist prihoda (Napomena 8)	(16,108)	(8,909)	(25,017)
Ostale promene i kursne razlike po osnovu preračuna valuta	(769)	3,333	2,564
Stanje na dan			
31. decembra 2017. godine	73,187	1,410	74,597

31. OBAVEZE IZ POSLOVANJA

	2017.	2016.
Dobavljači za opremu i usluge	18,886,980	20,714,066
Dobavljači za telekomunikacione usluge:		
- fiksna telefonija i multimedija	1,600,983	2,255,471
- mobilna telefonija	203,356	141,849
- interkonekcija	475,517	548,397
Obaveze prema manjinskim akcionarima	-	563,765
Ostale obaveze iz poslovanja	60,683	52,589
Primljeni avansi	437,669	190,757
Stanje na dan 31. decembra	21,665,188	24,466,894

Na dan 31. decembra 2017. godine obaveze iz poslovanja u iznosu od RSD 13,795,011 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 17,660,568 hiljada) su izražene ili vezane za stranu valutu (najvećim delom EUR).

Obaveze prema dobavljačima su nekamatonsne.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

31. OBAVEZE IZ POSLOVANJA (Nastavak)

Obaveze prema manjinskim akcionarima u iznosu od RSD 563,765 hiljada na dan 31. decembra 2016. godine su se odnosile na obavezu prema manjinskim akcionarima zavisnog pravnog lica "Logosoft" u vezi sa sticanjem preostalih 35% udela. Obaveza je u celosti plaćena dana 9. marta 2017. godine.

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost obaveza prema dobavljačima odražava njihovu tržišnu vrednost na dan izveštavanja.

32. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE I PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Ostale obaveze		
Obaveze za zarade i naknade zarada	455,065	460,724
Obaveze za dividende (a)	1,306,227	1,448,617
Obaveze po osnovu PDV i ostalih javnih prihoda	995,379	684,096
Obaveze prema zaposlenima	28,420	30,251
Ostale obaveze	504,153	497,710
	<u>3,289,244</u>	<u>3,121,398</u>
Pasivna vremenska razgraničenja		
Obračunati troškovi:		
Međunarodni obračun	142,597	125,512
Roaming (b)	1,205,659	1,249,899
	<u>1,348,256</u>	<u>1,375,411</u>
Obračunati ostali troškovi:		
Preneti neiskorišćeni godišnji odmori (Napomena 5.5.18(d))	589,587	582,094
Doprinos zaposlenih poslovnom rezultatu (Napomena 5.5.18(e))	169,501	-
Tekuće dospeće obaveza za primanja zaposlenih	187,077	219,502
Obračunate obaveze za kamate	182,645	172,560
Obračunati drugi troškovi (c)	2,722,108	3,123,631
	<u>3,850,918</u>	<u>4,097,787</u>
Unapred naplaćeni prihodi:		
Usluge mobilne telefonije	334,819	457,331
Zakup	1,011,374	1,005,441
Ostali obračunati prihodi	91,467	80,398
	<u>1,437,660</u>	<u>1,543,170</u>
Razgraničene obaveze za PDV	189,465	130,492
Stanje na dan 31. decembra	<u>10,115,543</u>	<u>10,268,258</u>

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj tržišnoj vrednosti na dan izveštavanja.

- (a) Na dan 31. decembra 2017. godine obaveze po osnovu dividendi u iznosu od RSD 1,306,227 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 1,448,617 hiljada) se u celini odnose na obaveze prema manjinskim akcionarima zavisnog pravnog lica "Telekom Srpske".

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

32. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE I PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA (Nastavak)

- (b) Na dan 31. decembra 2017. godine obračunati troškovi roaminga u iznosu od RSD 1,205,659 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 1,249,899 hiljada) odnose se na razgraničene troškove roaming usluga najvećim delom za decembar 2017. godine u procenjenom iznosu od RSD 60,239 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 68,872 hiljade) i obračunate troškove u iznosu od RSD 1,145,420 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 1,181,027 hiljada) po osnovu Ugovora o međuoperatorskim popustima (Napomena 5.5.2.2).
- (c) Obračunati drugi troškovi u iznosu od RSD 2,722,108 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine (31. decembar 2016. godine: RSD 3,123,631 hiljada) odnose se najvećim delom na obračunate nefakturisane obaveze iz poslovanja.

33. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

U svom redovnom poslovanju Grupa ostvaruje poslovne transakcije sa povezanim pravnim licima. Stanja potraživanja i obaveza, kao i iznosi prihoda i rashoda iz poslovnih odnosa sa povezanim pravnim licima rezultat su uobičajenih poslovnih aktivnosti. Odnosi između Grupe i njenih povezanih pravnih lica regulisani su na ugovornoj osnovi.

- (a) Stanja potraživanja, plasmana i obaveza na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine proistekla iz transakcija sa povezanim pravnim licima (Napomena 5.2) prikazana su u sledećoj tabeli:

	<u>31.12.2017.</u>	<u>31.12.2016.</u>
POTRAŽIVANJA		
<i>Potraživanja od kupaca:</i>		
- GO4YU	-	492
- mts AntenaTV	6,994	1,732
Ukupno (Napomena 23)	6,994	2,224
<i>Dugoročni plasmani:</i>		
- GO4YU - odobreni kredit	-	19,756
- mts AntenaTV - odobreni kredit	2,642	5,126
- mts AntenaTV - prodaja multimedijalnih uređaja	198,853	119,894
<i>Minus: Svođenje na tržišnu vrednost</i>	<i>(5,316)</i>	<i>(5,732)</i>
	196,179	139,044
UNAPRED OBRAČUNATI PRIHODI		
- GO4YU	-	220
Ukupna potraživanja, plasmani i obračunati prihodi	203,173	141,488
OBAVEZE		
<i>Primljeni depoziti:</i>		
- GO4YU	-	488
- mts AntenaTV	15,344	1,635
Ukupne obaveze	15,344	2,123

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

33. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

(b) Transakcije sa povezanim licima, odnosno prihodi i rashodi za 2017. i 2016. godinu prikazani su u sledećoj tabeli:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
GO4YU		
<i>Prihodi:</i>		
Telekomunikacione usluge	1,422	3,013
Zakup	1,720	6,391
Kamate i provizije	305	1,453
	<u>3,447</u>	<u>10,857</u>
<i>Rashodi:</i>		
Naknade za emitovanje sadržaja	(1,301)	-
	<u>(1,301)</u>	<u>-</u>
Neto prihodi	<u>2,146</u>	<u>10,857</u>
MTS ANTENATV		
<i>Prihodi:</i>		
Prodaja multimedijalnih uređaja	70,581	99,696
Podrška poslovnim procesima	11,558	982
Telekomunikacione usluge	8,711	481
Kamate i provizije	502	154
Ostalo	355	151
	<u>91,707</u>	<u>101,464</u>
<i>Rashodi:</i>		
Prodaja multimedijalnih uređaja	(71,279)	(96,309)
Podrška poslovnim procesima	(5,785)	(1,106)
	<u>(77,064)</u>	<u>(97,415)</u>
Neto prihodi	<u>14,643</u>	<u>4,049</u>
Ukupni prihodi, neto	<u>16,789</u>	<u>14,906</u>

Prikazane transakcije sa zavisnim pravnim licem "GO4YU" za 2017. godinu odnose se na prihode i rashode ostvarene za prva tri meseca 2017. godine, s obzirom na to da je Matično preduzeće postalo većinski vlasnik "GO4YU" u aprilu 2017. godine, od kada se uključuje u konsolidaciju (Napomena 5.2).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

33. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (Nastavak)

- (c) Zarade i ostale kratkoročne naknade direktora i drugog ključnog rukovodećeg osoblja Grupe (generalni direktor, pomoćnik generalnog direktora, izvršni direktori, koordinatori, direktori funkcija/sektora) u toku 2017. i 2016. godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Bruto zarade i naknade zarada	737,069	708,029
Doprinos poslovnom rezultatu	23,437	14,791
Naknade troškova službenih putovanja	18,085	18,799
Otpremnine po osnovu odlaska u penziju	3,215	-
Jubilarnе nagrade	1,476	1,795
Ukupno	<u>783,282</u>	<u>743,414</u>

Stambeni krediti dati rukovodstvu iznose RSD 36,979 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine i odobreni su uz mesečnu otplatu kredita i uslove koji važe za zaposlene (Napomena 21).

(d) **Transakcije sa drugim državnim preduzećima**

S obzirom na činjenicu da je većinski akcionar Vlada Republike Srbije, Grupa je obelodanila značajne transakcije sa ostalim državnim preduzećima.

Pojedinačno značajne transakcije su nastale sa JP PTT po osnovu zakupa poslovnog i skladišnog prostora, kao što je obelodanjeno u Napomeni 34(a).

Značajna salda neizmirenih obaveza prema JP PTT na dan 31. decembra 2017. godine iznose RSD 391,415 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 384,825 hiljada). Ostale transakcije iz poslovanja sa JP PTT pojedinačno nisu značajne.

Pored toga, na dan 31. decembra 2017. godine neizmirene finansijske obaveze po osnovu depozita prema "Dunav osiguranje" a.d.o. Beograd iznose RSD 1,022,734 hiljade (31. decembar 2016. godine: RSD 1,115,267 hiljada).

34. PREUZETE OBAVEZE

Preuzete obaveze obuhvataju sledeće:

	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Obaveze po osnovu operativnog lizinga (a)	38,972,284	46,938,593
Neiskorišćene kreditne linije (b)	21,532,774	5,498,896
Obaveze po osnovu distribucije medijskih sadržaja (c)	1,347,799	1,264,779
Stanje na dan 31. decembra	<u>61,852,857</u>	<u>53,702,268</u>

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

34. PREUZETE OBAVEZE (Nastavak)

- (a) Obaveze po osnovu operativnog lizinga se odnose na zakup poslovnog prostora, zemljišta i prostora za radio bazne stanice po osnovu zaključenih ugovora.

Buduća minimalna plaćanja po osnovu zakupnina prikazana su kako sledi:

	<u>31.12.2017.</u>	<u>31.12.2016.</u>
Do 1 godine	5,001,381	5,468,643
Od 1 do 5 godina	16,601,368	18,586,034
Preko 5 godina	<u>17,369,535</u>	<u>22,883,916</u>
Ukupno	<u>38,972,284</u>	<u>46,938,593</u>

Obaveze po osnovu operativnog lizinga na dan 31. decembra 2017. godine u iznosu od RSD 38,972,284 hiljade (31. decembar 2016. godine: RSD 46,938,593 hiljade) se uglavnom odnose na preuzete obaveze prema JP PTT po osnovu zakupa nepokretnosti u iznosu od RSD 26,308,922 hiljade (31. decembar 2016. godine: 32,809,138 hiljada).

Ugovor sa JP PTT važi do 2028. godine. Ugovoreno je smanjenje iznosa mesečne zakupnine po određenoj dinamici i do definisanih limita u zavisnosti od površine prostora koji se koristi. Mesečna zakupnina iznosi EUR 1,761,750 za period od 1. jula 2017. do 30. juna 2018. godine (31. decembar 2016. godine: EUR 1,924,824). Preuzete obaveze po osnovu zakupa su prikazane na bazi važećeg iznosa mesečne zakupnine na dan 31. decembra 2017. godine.

- (b) Dospće neiskorišćenih kreditnih linija je prikazano u sledećoj tabeli:

	<u>31.12.2017.</u>	<u>31.12.2016.</u>
Do 1 godine	1,206,108	2,708,682
Od 1 do 5 godina	10,553,900	2,698,390
Preko 5 godina	<u>9,772,766</u>	<u>91,824</u>
Ukupno	<u>21,532,774</u>	<u>5,498,896</u>

Preuzete obaveze predstavljaju ugovorene nerealizovane isporuke u okviru redovnog poslovanja na dan izveštavanja i iznose RSD 21,532,774 hiljade na dan 31. decembra 2017. godine. Pored toga, na dan 31. decembra 2017. godine Grupa ima potpisane ugovore o revolving kreditima u iznosu od RSD 227,468 hiljada (EUR 1.9 miliona).

U junu 2016. godine potpisan je okvirni ugovor sa "Huawei Technologies" d.o.o. Beograd u vezi sa isporukom opreme i materijala, izvođenjem radova i pružanjem usluga u procesu All IP transformacije u Srbiji. Ugovorena vrednost je procenjena na EUR 150 miliona u periodu od tri i po godine od dana potpisivanja prvog naloga za kupovinu ili ugovora o finansiranju u zavisnosti od toga koji je novijeg datuma.

U toku 2017. godine zaključen je ugovor o kreditnom aranžmanu sa Bank of China Limited, filijala u Mađarskoj (kao zajmodavca, glavnog ovlašćenog organizatora posla i agenta za kreditni aranžman), The Export-Import Bank of China (kao zajmodavca i glavnog ovlašćenog organizatora posla) i finansijskim institucijama (kao prvobitnih zajmodavaca) u ukupnom iznosu od EUR 128 miliona (RSD 15,105,269 hiljada).

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

34. PREUZETE OBAVEZE (Nastavak)**(b) Neiskorišćene kreditne linije (Nastavak)**

Neiskorišćene kreditne linije u iznosu od RSD 5,331,272 hiljade (EUR 45 miliona) na dan 31. decembra 2017. godine odnose se na ugovore o finansijskim kreditima sa domaćim bankama, potpisane u junu i julu 2017. godine (Napomene 5.1, 6.2. i 28(c)).

Preostali iznos od RSD 1,096,233 hiljade na dan 31. decembra 2017. godine odnosi se na obaveze za izgradnju i proširenje telekomunikacionih kapaciteta u skladu sa ugovornim aranžmanima sa dobavljačima i kreditorima.

- (c) Obaveze po osnovu distribucije medijskih sadržaja** u iznosu od RSD 1,347,799 hiljada na dan 31. decembra 2017. godine (31. decembar 2016. godine: RSD 1,264,779 hiljada) odnose se na otkupljena prava za prenos sportskih takmičenja za period od 2019. (2018. godine) do 2023. godine.

35. POTENCIJALNE OBAVEZE**(a) Sudski sporovi**

Na dan 31. decembra 2017. godine Grupa se javlja kao tužena strana u određenom broju sudskih sporova. Ukupno procenjeni iznos tužbenih zahteva iznosi RSD 6,898,173 hiljade (31. decembar 2016. godine: RSD 7,269,665 hiljada), ne uzimajući u obzir eventualne zatezne kamate po ovom osnovu.

Procenjeni iznos tužbenih zahteva najvećim delom se odnosi na sporove koji se protiv Grupe vode od strane preduzeća "Crumb Group" d.o.o. Bijeljina i "Blicnet" d.o.o. Banja Luka u iznosu od RSD 2,544 miliona i RSD 2,514 miliona, respektivno.

Rukovodstvo smatra da su ovi tužbeni zahtevi neosnovani što se zasniva na činjenici da su nadležni organi utvrdili da protivpravnosti na strani Grupe nije bilo.

Konačan ishod sudskih sporova u toku je neizvestan. Kao što je obelodanjeno u Napomeni 30. uz konsolidovane finansijske izveštaje, na dan 31. decembra 2017. godine Grupa je formirala rezervisanja za potencijalne gubitke koji mogu proisteći iz aktuelnih sporova u ukupnom iznosu od RSD 73,187 hiljada (31. decembar 2016. godine: RSD 97,457 hiljada).

Rukovodstvo Grupe procenjuje da neće nastati materijalno značajni gubici po osnovu ishoda preostalih sudskih sporova u toku, iznad iznosa za koji je izvršeno rezervisanje.

(b) Poreski rizici

Poreski sistem Srbije, Republike Srpske i Crne Gore je u procesu kontinuirane revizije i izmena, a poreski period je otvoren tokom perioda od pet godina. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamatama i penalima. Rukovodstvo Grupe smatra da su poreske obaveze priznate u priloženim konsolidovanim finansijskim izveštajima pravilno iskazane.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

36. POSLOVNE KOMBINACIJE TOKOM IZVEŠTAJNOG PERIODA

Transakcije sticanja u 2017. godini

Kao što je obelodanjeno u Napomeni 5.2. uz konsolidovane finansijske izveštaje, dana 8. maja 2017. godine Grupa je stekla 62.222% vlasništva u kapitalu pravnog lica "Yunet International" d.o.o. Beograd uz naknadu u iznosu od RSD 375,603 hiljade. Dana 21. decembra 2017. godine Grupa je isplatila kupoprodajnu cenu od RSD 111,107 hiljada za sticanje dodatnih 18.998% učešća u kapitalu i odgovarajućih kontrolnih upravljačkih prava. Vlasnički udeo iznosi 81.22%. Ove dve sukcesivne transakcije se tretiraju zajedno kao poslovna kombinacija, tako da se nakon upisa promene vlasništva (po osnovu druge transakcije) u odgovarajući registar, zavisno pravno lice "Yunet International" konsoliduje u finansijske izveštaje Grupe.

Ova akvizicija će uticati na povećanje tržišnog učešća i jačanje pozicije, pre svega, na tržištu maloprodaje ADSL usluga u Srbiji.

Da je do sticanja navedenog zavisnog pravnog lica došlo 1. januara 2017. godine poslovni prihodi Grupe za 2017. godinu bi iznosili RSD 123,963,915 hiljada, a konsolidovana neto dobit RSD 14,726,852 hiljade.

Trošak sticanja, fer vrednost neto stečenih sredstava i goodwill

Detalji o trošku sticanja, fer vrednosti neto stečenih sredstava i goodwill-a prikazani su kao što sledi:

	<u>"Yunet International"</u>
Trošak sticanja - plaćeno u gotovini	486,710
Manjinski interes na osnovu učešća u neto identifikovanoj imovini	62,320
Fer vrednost stečenih neto sredstava	<u>(331,840)</u>
Goodwill (Napomena 18)	<u>217,190</u>

Goodwill je pripisiv značajnim efektima sinergije koji se javljaju kao rezultat povećanja udela i jačanja pozicije na tržištu internet usluga. Ne očekuje se da se priznati iznosi goodwill-a koriste kao odbitne stavke za poreske svrhe.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

36. POSLOVNE KOMBINACIJE TOKOM IZVEŠTAJNOG PERIODA (Nastavak)

Transakcije sticanja u 2017. godini (Nastavak)

Identifikovana stečena sredstva i preuzete obaveze

Fer i knjigovodstvena vrednost stečenih sredstava i preuzetih obaveza na dan transakcije prikazane su kako sledi:

	<u>Fer vrednost</u>	<u>Knjigovodstvena vrednost</u>
Nematerijalna ulaganja	12,806	6,838
Nekretnine, postrojenja i oprema	99,194	99,194
Obrtna imovina	252,604	252,604
Obaveze	(26,251)	(26,251)
Neto sredstva	338,353	332,385
Odložene poreske obaveze	(6,513)	(5,618)
Neto stečena sredstva	331,840	326,767

Tokom 2016. godine nije bilo poslovnih kombinacija.

37. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVEŠTAJNOG PERIODA

(a) Jednokratna isplata zaposlenima u Matičnom preduzeću

Krajem 2017. godine održani su sastanci predstavnika Vlade Republike Srbije, reprezentativnih sindikata i rukovodstva Matičnog preduzeća na temu poboljšanja materijalnog položaja zaposlenih u Matičnom preduzeću. Kao rezultat pregovora, dana 19. januara 2018. godine izvršena je jednokratna isplata sredstava zaposlenima u Matičnom preduzeću u bruto iznosu od RSD 644,750 hiljada (uključujući pripadajuće poreze i doprinose).

(b) Osnivanje novog povezanog pravnog lica

Dana 13. februara 2018. godine kod Agencije za privredne registre je registrovano osnivanje novog pravnog lica "Telus Pro" d.o.o. Beograd, koje je 100% u vlasništvu zavisnog pravnog lica "Telus". Osnovna delatnost istog je pružanje usluga redovnog čišćenja zgrada.

Nije bilo drugih značajnih događaja nakon datuma izveštajnog perioda koji bi zahtevali obelodanjivanje u napomenama uz konsolidovane finansijske izveštaje.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

38. UČEŠĆA BEZ PRAVA KONTROLE

Tabela koja sledi daje pregled informacija u vezi sa zavisnim pravnim licima u kojima postoji materijalno učešće bez prava kontrole, pre eliminacije odnosa unutar Grupe na dan **31. decembra 2017. godine.**

	“Telekom Srpske”	Ostala pojedinačno nematerijalna zavisna pravna lica	Ukupno
Procenat učešća bez prava kontrole	35%		
Stalna imovina	49,684,691	21,206,460	
Obrtna imovina	8,658,191	16,421,389	
Dugoročne obaveze	(3,571,708)	(13,283,799)	
Kratkoročne obaveze	(8,413,591)	(16,217,613)	
Neto imovina	46,357,583	8,126,437	
Knjigovodstvena vrednost učešća bez prava kontrole	16,225,154	1,306,385	17,531,539
Prihodi	27,085,648	13,048,522	
Dobit	1,525,733	1,252,685	
Ostali ukupni rezultat	(1,975,293)	(234,250)	
Ukupni rezultat	(449,560)	1,018,435	
Dobit koja pripada učešćima bez prava kontrole	534,006	434,988	968,994
Ostali ukupni rezultat koji pripada učešćima bez prava kontrole	(691,353)	(41,755)	(733,108)
Novčani priliv iz poslovnih aktivnosti	3,196,413	427,249	
Novčani odliv iz aktivnosti investiranja	(879,713)	(1,109,873)	
Novčani (odliv)/priliv iz aktivnosti finansiranja	(325,424)	688,707	
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	1,991,276	6,083	

Kao što je obelodanjeno u Napomeni 5.2. uz konsolidovane finansijske izveštaje po osnovu dokapitalizacija zavisnog pravnog lica “mts banka” u 2017. godini, došlo je do istovremenog smanjenja učešća bez prava kontrole u ukupnom iznosu od RSD 5,943 hiljade. Pored toga, manjinski akcionar zavisnog pravnog lica je takođe izvršio dokapitalizaciju u iznosu od RSD 91,674 hiljade.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

38. UČEŠĆA BEZ PRAVA KONTROLE (Nastavak)

Pregled informacija u vezi sa zavisnim pravnim licima u kojima postoji materijalno učešće bez prava kontrole, pre eliminacije odnosa unutar Grupe na dan **31. decembra 2016. godine** prikazan je kako sledi:

	“Telekom Srpske”	Ostala pojedinačno nematerijalna zavisna pravna lica	Ukupno
Procenat učešća bez prava kontrole	35%		
Stalna imovina	55,130,365	16,635,567	
Obrtna imovina	9,309,560	13,493,683	
Dugoročne obaveze	(4,281,850)	(9,684,871)	
Kratkoročne obaveze	(9,301,933)	(14,545,858)	
Neto imovina	50,856,142	5,898,521	
Knjigovodstvena vrednost učešća bez prava kontrole	17,799,650	742,580	18,542,230
Prihodi	28,829,132	11,271,450	
Dobit	2,307,194	262,642	
Ostali ukupni rezultat	715,830	87,853	
Ukupni rezultat	3,023,024	350,495	
Dobit koja pripada učešćima bez prava kontrole	807,518	97,973	905,491
Ostali ukupni rezultat koji pripada učešćima bez prava kontrole	250,540	15,611	266,151
Novčani priliv/(odliv) iz poslovnih aktivnosti	3,270,510	(58,774)	
Novčani odliv iz aktivnosti investiranja	(1,779,389)	(264,742)	
Novčani (odliv)/priliv iz aktivnosti finansiranja	(246,278)	396,891	
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	1,244,843	73,375	

U maju 2016. godine došlo je do uvećanja kapitala zavisnog pravnog lica “mts banka” konverzijom duga Matičnog preduzeća u kapital ovog zavisnog pravnog lica i povećanja vlasničkog udela Matičnog preduzeća. Shodno tome, učešće bez prava kontrole se na dan sticanja smanjilo za RSD 72,026 hiljada.

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
Za godinu koja se završava 31. decembra 2017.

Iznosi su iskazani u RSD hiljada, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

39. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični devizni kursevi Narodne banke Srbije za značajne valute, korišćeni za preračun deviznih pozicija konsolidovanog bilansa stanja na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine u funkcionalnu valutu (RSD), su:

	<u>31.12.2017.</u>	<u>U RSD</u> <u>31.12.2016.</u>
EUR	118.4727	123.4723
USD	99.1155	117.1353
BAM (KM)	60.5741	63.1304
SDR	140.6827	157.4691

Priloženi konsolidovani finansijski izveštaji su odobreni za izdavanje od strane Nadzornog odbora Matičnog preduzeća dana 10. maja 2018. godine i potpisani su od strane zakonskog zastupnika Matičnog preduzeća:

Predrag Čulibrk
 Generalni direktor

KONSOLIDOVANI GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU ZA 2017. GODINU

„TELEKOM SRBIJA“ a.d. BEOGRAD

UVODNA REČ GENERALNOG DIREKTORA

Poštovani,

U 2017. godini, koja je ujedno i dvadeseta jubilara godina poslovanja, „Telekom Srbija“ a. d. Beograd je zajedno sa zavisnim društvima („Telekom Srbija Grupa“ ili „Grupa“) na regionalnim tržištima na kojima posluje nastavio kontinuitet uspešnog poslovanja i rasta, dostigavši deset miliona korisnika (građana i poslovnih subjekata), sa početnih dva miliona korisnika u 1997. godini, godini svoga osnivanja. „Telekom Srbija“ a. d. Beograd („Matično društvo“) je na tržištu telekomunikacija Srbije kako u prošloj, tako i u protekle četiri godine, zadržalo stabilnih 46% tržišnog učešća u mobilnoj telefoniji, a na regionalnom nivou je jedna od vodećih telekom korporacija sa svojih 14 zavisnih kompanija i poslovnim aktivnostima u šest zemalja. Kontinuirano nastavlja sa lansiranjem naprednih novih usluga i servisa.

U prošloj godini Telekom Srbija Grupa je ostvarila značajne pozitivne performanse poslovanja, od kojih je najznačajnije pomenuti preko 120 miliona evra neto dobiti Matičnog društva u uslovima pojačane konkurencije, čime su zadovoljena očekivanja i potrebe korisnika i interesi akcionara i zaposlenih, uz kontinuirano društveno-odgovorno ponašanje i korporativnu svest prema široj društvenoj zajednici. Nastavljen je kontinuitet poboljšanja poslovnih performansi kroz povećanje efikasnosti, efektivnosti i optimizacije poslovnih procesa, kao i snažan ciklus razvojnih investicionih aktivnosti Telekom Srbija Grupe.

Matično društvo je u 2017. godini ubrzalo procese digitalne transformacije, prvenstveno kroz kapitalne projekte modernizacije, proširenja i transformacije kompanijske digitalne infrastrukture, kao preduslova i pokretača sveobuhvatne digitalne transformacije svoga poslovanja u uslovima ojačanih konkurentnih pritisaka i regulatornih zahteva.

U segmentu mobilne telefonije Telekom Srbija Grupa u 2017. godini imala je blagu stagnaciju broja korisnika, odnosno 5,8 miliona korisnika uz povećani kvalitet mreže i prošireni portfolio usluga. Na svim tržištima na kojima nastupa Telekom Srbija Grupa sve veća upotreba OTT usluga (Skype, Viber itd.) ubrzano saturiše prihode, prvenstveno od SMS-a.

Na skoro potpuno liberalizovanom tržištu fiksne telefonije uočen je stabilan trend prelaska na digitalnu telefoniju, kao i smanjeni obim saobraćaja preko fiksnih mreža zbog „kanibalizacije“ saobraćaja od strane mobilne telefonije. Matično društvo je u 2017. godini sa portfoliom od preko pola miliona korisnika integrisanih usluga, kroz različite forme jedinstvenih BOX paketa objedinjenih usluga (fiksne, mobilne, Internet, IPTV), značajno neutralisalo pad prihoda fiksne telefonije ostvarivši učešće od oko 85% tržišta. Generalno gledano, broj korisnika fiksne telefonije Telekom Srbija Grupe na kraju 2017. godine iznosio je 2,4 miliona korisnika.

Na multimedijalnom tržištu Telekom Srbija Grupa je nastavila pozitivne tendencije i ostvarila je u 2017. godini, dinamički u odnosu na prethodnu godinu, skoro dvocifrenu stopu rasta (9,4%) korisnika, dok je na Internet segmentu realizovana stopa rasta korisnika od 0,5%.

Telekom Srbija Grupa je sredinom 2017. godine dominantno svoju strategiju definisala novim Strateškim poslovnim planom Matičnog društva za nastupajući trogodišnji period, kojim su dati glavni pravci strateškog razvoja u cilju pružanja naprednog korisničkog iskustva po najvišim standardima globalnog informatičkog društva 21. veka, Matično društvo je 2017. godine strateški započelo digitalnu transformaciju svog poslovanja kroz prioritarnu implementaciju seta strateških inicijativa zasnovanih na:

- „All IP“ projektu i realizaciji komercijalizacije pokrenutog projekta All IP transformacije i migraciji korisnika na unapređenu optičku IP mrežu;
- proširenju i unapređenju svoje WiFi mreže i usluga da bi se omogućilo diferenciranje i povećanje vrednosti i tržišne atraktivnosti ponude usluga;
- repozicioniranju na tržištu privatnih korisnika lansiranjem jedinstvene prodajne ponude zasnovane na analitičkom pristupu i segmentaciji korisničke baze;
- strategiji razvoja komercijalne ponude napredne konektivnosti za poslovne korisnike, koja je kvalitetnija od konkurencije unutar i izvan područja All IP transformacije
- proširenju kvalitativnog i kvantitativnog portfolija svojih usluga na ICT tržištu, ulaskom u pojedine vertikalne tržišta;
- ponudi specifičnih IoT /ili loE rešenja, realizovaće veće doprinose rastu svojih ukupnih prihoda; i
- podsticanju strateških partnerstva sa provajderima relevantnih IoT rešenja, da bi na tržištu pravovremeno lansiralo širok spektar novih naprednih usluga, kako u osnovnoj delatnosti, tako i u oblastima tržišta izvan osnovne delatnosti (finansijsko osiguranje i sl.)

Matično društvo je u 2017. godini nastavilo implementaciju ubrzanog razvoja optičkih mreža zasnovanoj na bazi od 24.000 km položenih optičkih kablova, koja ima za krajnji cilj u nastupajućem višegodišnjem periodu da većina stanova, kuća, poslovnih subjekata i državnih institucija bude povezana optičkim pristupom, što će stvoriti tehničku pretpostavku za omogućavanje inovativnih ICT usluga korisnicima, prvenstveno putem IP protokola i brzog Interneta.

U 2017. godini Telekom Srbija je sa „Huawei“ kompanijom zaključio strateški značajan ugovor u vrednosti od 150 miliona evra i otvorio strateško partnerstvo sa pomenutom kompanijom za podršku realizaciji ALL IP transformacije svoje mrežne infrastrukture ka optičkim rešenjima, koja će omogućiti najveće protočne brzine saobraćaja, jedinstveno korisničko iskustvo i povećanje prihoda Matičnog društva uz restrukturiranje i sveukupnu transformaciju poslovanja poslovnih subjekata i državnih institucija.

Nastavkom izgradnje optičke, 4G/LTE mreže, WiFi mreže, povećanjem kapaciteta u Data centima, širokom primenom Cloud rešenja, kao i ubrzanom razvojem i lansiranjem novih projekata Clouda-a, Managed Data servisa i IoT mreže, Telekom Srbija je u 2017. godini realizovao značajne korake u realizaciji svog strateškog opredeljenja digitalne transformacije.

Tokom 2017. godine završen je projekat mts banka - digitalna banka, kojim je realizovana transformacija mts banke u digitalnu banku uz obezbeđivanje ponude atraktivnih finansijskih proizvoda preko online kanala. Kao rezultat kontinuirane aktivnosti procene sinergetskog potencijala Telekoma Srbije i mts banke, definisan je dodatni set usluga i funkcionalnosti, koji će biti implementirani kroz projekat Razvoj portfolija i nastavak digitalne transformacije mts banke u sinergiji sa Telekom Srbija, do polovine 2018. godine.

U toku 2017. godine osnovano je novo zavisno društvo „mts sistemi i integracije“ d.o.o. kako bi se iskoristila sinergija znanja i tehničkih resursa Grupe za pružanje usluga implementacije i održavanja sistema integracija, softverskih rešenja, poslovnih rešenja, mrežnih integracija i edukacija na ICT tržištu. Osnivanjem ćerke firme mts d.o.o. na Kosovu i Metohiji omogućene su kvalitetne telekomunikacione usluge u severnom delu južne srpske pokrajine.

U cilju veće efikasnosti poslovanja i poboljšanja poslovnih performansi implementirana je nova organizacija Matičnog društva, kojom je izvršena veća centralizacija upravljanja, eliminisanjem jednog nivoa upravljanja i značajnim smanjenjem broja sektora. Izvršena je identifikacija potencijala predviđenih za dalju optimizaciju Matičnog društva.

Telekom Srbija Grupa u svim segmentima upravljanja kontinuirano nastavlja da povećava i optimizuje kvalitet primenjenog menadžerskog upravljanja unapređenjem nivoa znanja i menadžerskih veština, kako u svakoj članici Grupe, tako i kroz prepoznavanje, inicijalizaciju i implementaciju zajedničkih sinergetskih projekata na nivou Grupe, prvenstveno u oblastima koje će omogućiti smanjenje ukupnih troškova poslovanja poslovnih entiteta Grupe, očuvanje, rast prihoda i uspešnosti poslovanja, što je u najboljem interesu svih akcionara Telekom Srbija Grupe.

Zaposleni Telekom Srbija Grupe su najvredniji resurs kojim Grupa raspolaže. Oni svojim posvećenim profesionalnim radnim aktivnostima imaju ključnu ulogu u realizaciji digitalne transformacije Grupe, kroz novi razvojni ciklus zasnovan na započetom Strateškom poslovnom planu Matičnog društva u cilju ne samo zadržavanja, već i jačanja leaderske pozicije regionalnog telekom operatora.

Očuvanje kontinuiteta društveno-odgovornog poslovanja Telekom Srbija Grupe ostaje trajno opredeljenje. Utoliko pre, društvena odgovornost Grupe je povećana i podignuta na više standarde, jer je Matično društvo u 2017. godini nagrađeno regionalnim priznanjem „Biznis partner 2017.“ za najviši stepen društvene odgovornosti i brige o lokalnoj zajednici.

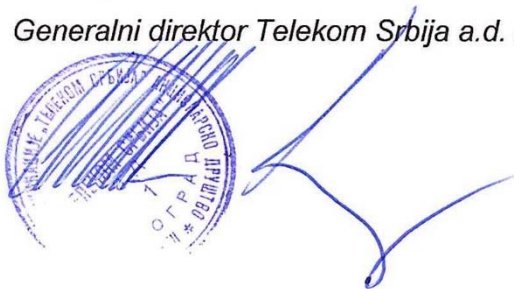
Prvenstveno posvećeni našim korisnicima i dosledni tradiciji koja nas obavezuje, nastojimo da realizujemo našu misiju da korisnicima pružimo jedinstveno digitalno iskustvo, čineći im život lepšim, lakšim i zabavnijim kroz savremene ICT usluge, uz zahvalnost i poštovanje što su nam poklonili poverenje.

Svim zaposlenima, akcionarima i poslovnim partnerima koji nam pružaju podršku u realizaciji naše vizije, da budemo korak ispred drugih i budemo prvi izbor korisnika u digitalnom svetu usluga, posebno iskazujem zahvalnost.

Srdačno,

Predrag Čulibrk

Generalni direktor Telekom Srbija a.d. Beograd

A blue ink signature is written over a circular official stamp. The stamp contains the text "TELEKOM SRBIJA" at the top, "OPŠTINA BEOGRAD" on the right, and "BEOGRAD" at the bottom. The signature is a cursive script in blue ink.

SADRŽAJ:

1. MATIČNO DRUŠTVO, ZAVISNA I PRIDRUŽENA DRUŠTVA	6
2. MATIČNO DRUŠTVO – OSNOVNI PODACI	7
3. ZAVISNA I PRIDRUŽENA DRUŠTVA – OSNOVNI PODACI	8
4. PROMENE U 2017. GODINI I PO ZAVRŠETKU POSLOVNE GODINE	13
5. MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE	14
6. REGULATORNI OKVIR	15
7. TRŽIŠTE TELEKOMUNIKACIJA	17
8. KORPORATIVNO UPRAVLJANJE	22
9. STRATEGIJA	26
10. USLUGE	29
11. KORISNICI USLUGA MATIČNOG I ZAVISNIH DRUŠTAVA	36
12. INVESTICIJE	41
13. ZAPOSLENI	47
14. ULAGANJE U ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE I OSTALE DRUŠTVENE AKTIVNOSTI	56
15. FINANSIJSKI IZVEŠTAJI	61
16. UPRAVLJANJE RIZICIMA	75

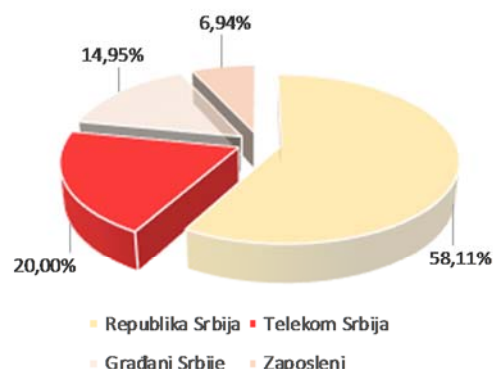
1. MATIČNO DRUŠTVO, ZAVISNA I PRIDRUŽENA DRUŠTVA NA DAN 31. DECEMBRA 2017. GODINE

2. MATIČNO DRUŠTVO – OSNOVNI PODACI

"Telekom Srbija" a.d. Beograd (u daljem tekstu: Telekom Srbija)

Poslovno ime	Telekom Srbija a.d.	
Sedište	Takovska 2, Beograd	
Datum osnivanja	23.5.1997.	
Vrednost osn. kapitala	100.000 miliona din.	
Broj i vrsta izdatih akcija	1.000.000.000 običnih akcija	
web site	mts.rs	
Pretežna delatnost	kablovske telekomunikacije	
Akcionari (učešća u kapitalu)	Republika Srbija	58,11%
	Telekom Srbija - sopstvene akcije	20,00%
	Građani Srbije	14,95%
	Zaposleni i bivši zaposleni	6,94%

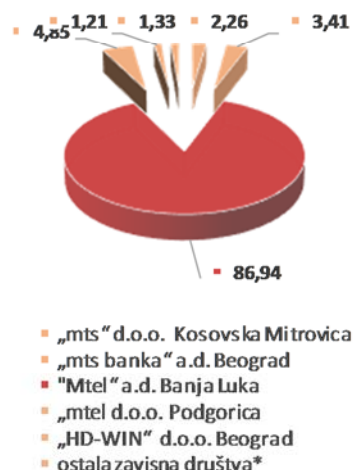

Kratak istorijat

maj 1997.	Osnivanje Društva od strane JPPTT Srbija u formi jednočlanog a.d.
jun 1997.	29,00% akcija prodato Stet International Netherlands N.V. a 20,00% akcija Hellenic Telecommunications Organization S.A. (OTE)
februar 2003.	JP PTT otkupio celokupan paket akcija u vlasništvu Telecom Italija
septembar 2010.	Zaključen Ugovor o prenosu bez naknade akcija Telekom Srbija (poklonu) između JP PTT i Vlade Republike Srbije
decembar 2011.	Skupština akcionara Telekoma Srbija donela Odluku o sticanju sopstvenih akcija, kada je i zaključen Ugovor o prodaji akcija između Telekom Srbija i OTE Grčka
januar 2012.	U potpunosti su isplaćena sredstva na ime udela manjinskog akcionara OTE u kapitalu Društva, a Telekom Srbija je postao vlasnik 20,00% akcija Društva (sopstvene akcije)
maj 2012.	Nakon podele besplatnih akcija došlo je do promene vlasničke strukture kapitala Društva, tako da je udeo Republike Srbije 58,11% Telekom Srbija 20,00%, građana Srbije 14,95%, a zaposlenih i bivših zaposlenih Telekom Srbija 6,94% akcija

Plasmani - učešća u kapitalu zavisnih preduzeća

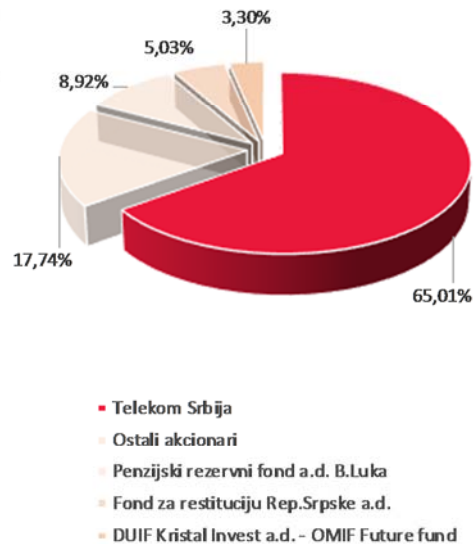
Naziv	učešća u kapitalu (%)	iznos učešća (u 000 din)	struktura plasmana (%)
„mts“ d.o.o. Kosovska Mitrovica	100,00%	1.479.293	2,26
„mts banka“ a.d. Beograd	82,45%	2.234.569	3,41
„Mtel“ a.d. Banja Luka	65,01%	56.933.380	86,94
„mtel d.o.o. Podgorica	51,00%	3.176.711	4,85
„HD-WIN“ d.o.o. Beograd	51,00%	790.476	1,21
ostala zavisna društva*		869.820	1,33
Stanje na dan 31.12.2017.		65.484.249	100,00
Ispravka vrednosti učešća mts banka a.d.		-486.360	
Stanje na dan 31.12.2017. sa ispravkom		64.997.889	
*Stavka "ostala zavisna društva" obuhvata:			
„Telus“ a.d. Beograd	100,00%	9.030	0,01
„TS:NET“ B.V. Amsterdam	100,00%	122.487	0,19
„GO4YU“ d.o.o. Beograd	83,57%	250.359	0,38
„Yunet International“ d.o.o. Beograd	81,22%	486.710	0,74
„mts AntenaTV“ d.o.o. Beograd	50,00%	1.234	0,00
Ukupno		869.820	1,33

3. ZAVISNA I PRIDRUŽENA DRUŠTVA (u daljem tekstu: zavisna društva) – OSNOVNI PODACI

"Telekomunikacije Republike Srpske" a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Mtel a.d. Banja Luka)

Poslovno ime	Telekomunikacije Republike Srpske a.d.
Sedište	Vuka Karadžića 2, Banja Luka
Datum osnivanja	20.12.1996.
Datum sticanja vlasništva	28.6.2007.
Vrednost osnovnog kapitala	491 miliona KM
Broj i vrsta izdatih akcija	491.383.755 običnih akcija
web site	mtel.ba
Pretežna delatnost	pružanje telekomunikacionih usluga
Aktionari (učešća u kapitalu)	Telekom Srbija - 65,01%
	Ostali akcionari - 17,74%
	Penzijski rezervni fond a.d. Banja Luka - 8,92%
	Fond za restituciju Republike Srpske a.d. - 5,03%
	DUIF Krist.Invest a.d. - OMIF Future fund- 3,30%
Povezana pravna lica (učešća u kapitalu):	Mtel Austrija Gmbh Beč - 100,00%
	Logosoft d.o.o. Sarajevo - 100,00%
	Društvo za telekomunikacije "mtel" d.o.o. Podgorica - 49,00%

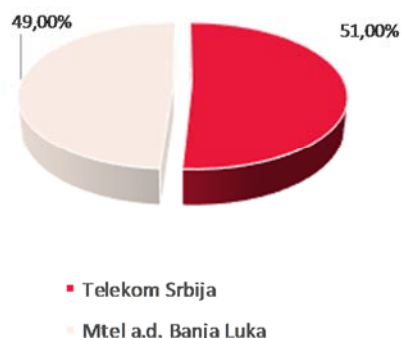

Kratak istorijat

20.12.1996.	Osnovano Javno državno preduzeće za telekomunikacije Republike Srpske
28.6.2007.	Posle više transformacija, na osnovu Zakona o privatizaciji u Republici Srpskoj i rešenja Osnovnog suda u Banja Luci, upisana je statusna promena - vlasnička transformacija prodajom ukupnog dela državnog kapitala (65,01%) preduzeću Telekom Srbija
31.12.2017.	Učešće Mtel Banja Luka u vlasništvu tri zavisna društva: -Mtel Gmbh sa sedištem u Beču sa 100% udela u vlasništvu, -Logosoft d.o.o. Sarajevo sa 100,00% udela u vlasništvu i mts sistemi i integracije d.o.o. Beograd (Logosoft je 100,00% osnivač), -Mtel d.o.o. Podgorica sa 49,00% udela u vlasništvu

Društvo za telekomunikacije "mtel" d.o.o. Podgorica (u daljem tekstu: mtel d.o.o. Podgorica)

Poslovno ime	Društvo za telekomunikacije "mtel" d.o.o
Sedište	Kralja Nikole br. 27A, Podgorica
Datum osnivanja	4.4.2007.
Datum sticanja vlasništva	4.4.2007.
Vrednost osnovnog kapitala	62,4 miliona €
web site	mtel.me
Pretežna delatnost	pružanje telekomunikacionih usluga u oblasti mobilne i fiksne telefonije, interneta i multimedija
Akcionari (učešća u kapitalu)	Telekom Srbija - 51,00% Mtel a.d. Banja Luka- 49,00%

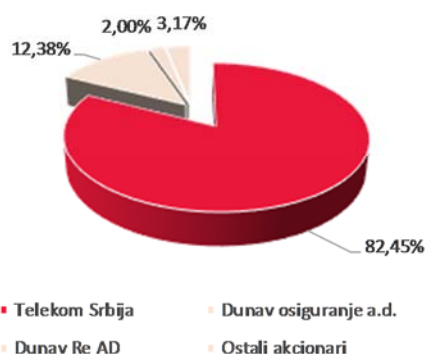

Kratak istorijat

4.4.2007.	Osnovano Društvo mtel d.o.o. Podgorica od strane Telekom Srbija sa 51% vlasničkog udela i Ogalar B.V. sa sedištem u Amsterdamu, Holandija sa 49% vlasničkog udela.
1.2.2010.	Prodaja vlasničkog udela od strane manjinskog osnivača Ogalar B.V. Amsterdam Mtel a.d. Banja Luka.
mart 2010.	Dokapitalizacija u iznosu od 40 miliona € (Telekom Srbija: 20,4 miliona €, Mtel Banja Luka: 19,6 miliona €)
jun 2015.	Dokapitalizacija (Telekom Srbija: novčani ulog 1,3 miliona € + Fibernet; TRS – Cabling)
30.9.2015.	Na osnovu Ugovora o spajanju uz pripajanje mtel d.o.o. je preuzeo sledeća privredna društva : Cabling d.o.o. Budva, FiberNet d.o.o.Podgorica Elta Mont d.o.o. Nikšić i Media Net d.o.o. Podgorica

"mts banka" a.d. Beograd (u daljem tekstu: mts banka)

Poslovno ime	„mts banka“ a.d.
Sedište	Franša D Eperea 88, Beograd
Datum osnivanja	28.12.1990.
Datum sticanja vlasništva	26.12.2014.
Vrednost osnovnog kapitala	2.125 miliona din.
web site	mtsbanka.rs
Pretežna delatnost	bankarski poslovi
Akcionari (učešća u kapitalu)	Telekom Srbija - 82,45% Dunav osiguranje a.d.- 12,38% Dunav Re AD - 2,00% Ostali akcionari - 3,17%

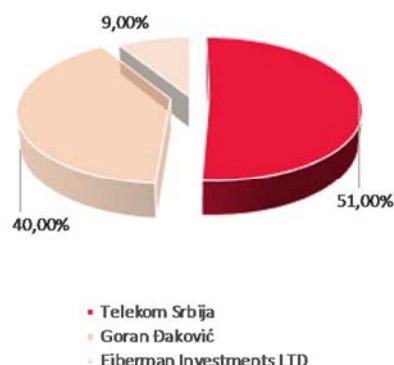

Kratak istorijat

28.12.1990.	Datum osnivanja mts Banke (Kosovsko-Metohijska banka) a.d.Zvečan
jun 2010.	Promena vlasničke strukture u postupku povećanja osnovnog kapitala Banke kada je Dunav osiguranje postao većinski akcionar. Počev od 2010. godine, banka je poslovala pod imenom Dunav banka a.d sa sedištem u Zvečanu, a od decembra 2012. sa sedištem u Beogradu
26.12.2014.	Matično društvo vrši uplatu u postupku povećanja osnovnog kapitala čime stiče vlasništvo nad 56% akcija mts banke
18.5.2015.	Izvršena je promena imena u "mts banka"
29.10.2015.	Skupština akcionara mts banke donela Odluku o povlačenju akcija sa beogradske berze.
decembar 2015. do oktobar 2017.	U ovom periodu izvršeno je više dokapitalizacija od strane Matičnog društva tako da je danas vlasnička struktura sledeća : Telekom Srbija 82,45%, Dunav osiguranje 12,38%, Dunav RE AD 2,00% i Ostali akcionari 3,17%

Društvo za telekomunikacije „HD-WIN“ d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: HD-WIN)

Poslovno ime	Društvo za telekomunikacije „HD-WIN“ d.o.o.	
Sedište	Visokog Stevana 38, Beograd	
Datum osnivanja	13.3.2009.	
Datum sticanja vlasništva	2.8.2011.	
Vrednost osnovnog kapitala	1.538 miliona din.	
web site	tvarenasport.com	
Pretežna delatnost	proizvodnja, emitovanje tv kanala i produkcija programa	
Akcionari (učešća u kapitalu)	Telekom Srbija -	51,00%
	Goran Đaković -	40,00%
	Eiberman Investments LTD -	9,00%
Povezana pravna lica (učešća u kapitalu) :	HD-WIN Arena sport Zagreb - 100,00%	

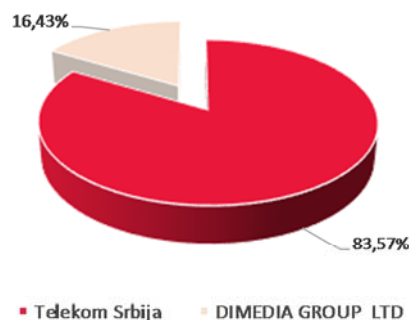

Kratak istorijat

13.3.2009.	Datum osnivanja društva
3.9.2010.	Stečeno 100,00% vlasništvo nad HD-WIN Arena sport u Hrvatskoj, koja ima dozvolu za emitovanje na teritoriji Hrvatske.
2.8.2011.	Telekom Srbija izvršio dokapitalizaciju HD-WIN-a i stekao 51,00% učešća u vlasništvu
4.7.2014.	Ugovorom o kupoprodaji ugovora izvršena je akvizicija agencije Sports ADD Limited, Nikozija, Kipar (manjinski vlasnik HD-WIN -a) od strane agencije MYD Sports SA, Ženeva, Švajcarska, pri čemu je 9,00% udela u društvu HD-WIN d.o.o. preneto na kompaniju Myd Sports SA.
20.7.2017.	Izvršena je promena člana HD-Win-a, umesto Myd Sports SA, upisana kompanija Eiberman Investments LTD, Kipar tako da je trenutna vlasnička struktura: Telekom Srbija 51,00%, Goran Đaković 40,00% i Eiberman Investments LTD, Kipar 9,00%

„GO4YU“ d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: GO4YU)

Poslovno ime	„GO4YU“ d.o.o. BEOGRAD	
Sedište	Franša D Eperea 88, Beograd	
Datum osnivanja	30.5.2014.	
Datum sticanja vlasništva	avgust 2015.	
Vrednost osnovnog kapitala	300 miliona din.	
web site	go4yu.com	
Pretežna delatnost	bežične komunikacije	
Akcionari (učešća u kapitalu)	Telekom Srbija -	83,57%
	DIMEDIA GROUP H.KONG LTD-	16,43%

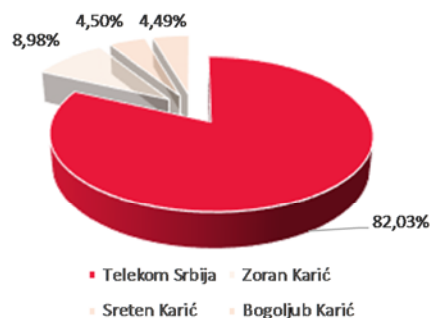

Kratak istorijat

30.5.2014.	Osnovano je ovo društvo od strane Dimedia Group SA Ženeva, Švajcarska
avgust 2015.	U avgustu 2015 god. Telekom Srbija je stekao vlasništvo nad 50,00% osnovnog kapitala GO4YU. Dimedia Group Limited Hong Kong postao je drugi vlasnik sa 50,00% učešća u vlasništvu
april 2017.	Registrovano je povećanje procentualnog iznosa vlasništva Telekom Srbija na 72,25%
april 2017.	Telekom povećava svoje učešće u kapitalu GO4YU na 83,57%

YUNET INTERNATIONAL d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: YUNET)

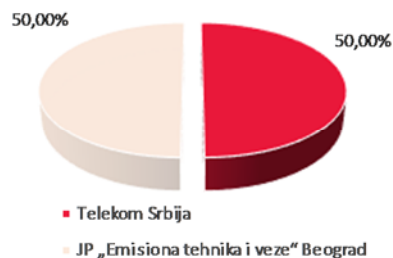
Poslovno ime	YUNET INTERNATIONAL d.o.o.
Sedište	Dubrovačka 35, Beograd
Datum osnivanja	januar 1992.
Datum sticanja vlasništva	maj 2017.
Vrednost osnovnog kapitala	185 miliona din.
web site	yu.net
Pretežna delatnost	kablovske telekomunikacije
Akcionari (učešća u kapitalu) jan.2018.	Telekom Srbija - 82,03% Zoran Karić - 8,98% Sreten Karić - 4,50% Bogoljub Karić - 4,49%

Kratak istorijat

januar 1992.	Osnovano društvo pod nazivom "MR Systems".
31.12.1998.	Društvo registrovano pod nazivom YUNET INTERNATIONAL d.o.o.
maj 2017.	Telekom Srbija postaje većinski član YUNET sa 62,22% učešća u vlasničkoj strukturi
decembar 2017.	Na osnovu ugovora o prenosu udela Telekom Srbija postaje vlasnik 81,22% YUNET-a
januar 2018.	Povećanje učešća "Telekom Srbija" a.d u vlasništvu YUNET-a na 82,03%

„mts AntenaTV“ d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: mts AntenaTV)

Poslovno ime	„mts AntenaTV“ d.o.o. Beograd
Sedište	Bulevar umetnosti 16, Beograd
Datum osnivanja	21.3.2016.
Datum sticanja	21.3.2016.
Vrednost osnovnog kapitala	2,4 miliona din.
web site	mtsantentv.rs
Pretežna delatnost	bežične telekomunikacije
Akcionari (učešća u kapitalu)	Telekom Srbija - 50,00% JP „Emisiona tehnika i veze“ Beograd - 50,00%

Kratak istorijat

2016.	Osnovano je privredno društvo mts Antena TV d.o.o. Beograd, zajedničkim ulaganjem Telekom Srbija i JP "Emisione Tehnike i veze" Beograd za potrebe distribucije medijskih sadržaja postredstvom DTT, Telekom Srbija sa učešćem od 50,00% i JP "Emisiona tehnika "sa 50,00%
-------	--

Zavisna društva 100% u vlasništvu Telekom Srbija a.d. Beograd**Telus a.d. Beograd (u daljem tekstu: Telus)**

Poslovno ime	Privredno društvo za održavanje i obezbeđivanje objekata imovine i druge usluge TELUS a.d.
Sedište	Palmotičeva 2, Beograd
Datum osnivanja	19.4.2005.
Datum sticanja vlasništva	19.4.2005.
Vrednost osnovnog kapitala	9 miliona din.
web site	telus.rs
Pretežna delatnost	delatnost privatnog obezbeđenja

Kratak istorijat:

19.5.2005.	Osnovan Telus, privredno društvo za održavanje i obezbeđivanje objekata, imovine i druge usluge. Kao zatvoreno akcionarsko društvo sa 100% vlasničkog udela Telekom Srbija
1.6.2010.	Počev od 01.06.2010. godine Telus sa Telekom Srbija zaključuje ugovore o pružanju delatnosti na godišnjem nivou. Nakon isteka petogodišnjeg poslovnog aranžmana, JP PTT (JP Pošta Srbije) sprovodi otvorene postupke javnih nabavki usluga FTO i usluga održavanja higijene, u okviru kojih su sa Telus-om zaključeni novi trogodišnji ugovori.

TS:NET B.V. (u daljem tekstu: TS:NET)

Poslovno ime	„TS:NET“ B.V.
Sedište	Bloemgracht 45, Amsterdam
Datum osnivanja	februar 2010.
Datum sticanja vlasništva	februar 2010.
Vrednost osnovnog kapitala	1,4 miliona €
Pretežna delatnost	iznajmljivanje telekomunikacione opreme

Kratak istorijat:

februar 2010.	Izvršena je registracija TS Net B.V. u formi zatvorenog akcionarskog društva sa ograničenom odgovornošću
23.5. 2013.	Nadzorni odbor matičnog društva, doneo je odluku o smanjenju osnovnog kapitala TS Net B.V. a u cilju povlačenja raspoloživih sredstava u korist Matičnog društva
19.9.2013.	Nadzorni odbor Matičnog društva doneo je odluku kojom je data prethodna saglasnost na Odluku Izvršnog odbora od 28.08.2013. godine o izmenama i dopunama Odluke Izvršnog odbora od 14.05.2013. godine u pogledu iznosa odobrenog smanjenja kapitala TS:NET B.V.
mart 2015.	Nadzorni odbor doneo Matičnog društva doneo odluku o smanjenju osnovnog kapitala TS:NET u iznosu od 712 hiljada EUR

"mts" d.o.o. Kosovska Mitrovica (u daljem tekstu: mts d.o.o.)

Poslovno ime	„mts“ d.o.o.
Sedište	Kosovska Mitrovica
Datum osnivanja	oktobar 2015.
Datum sticanja vlasništva	oktobar 2015.
Vrednost osnovnog kapitala	12 miliona €
web site	mtsdo.com
Pretežna delatnost	delatnost žičane telekomunikacije

Kratak istorijat:

oktobar 2015.	Društvo je osnovano radi obavljanja telekomunikacione delatnosti na području Kosova i Metohije, od strane Telekom Srbija, koji je jedini njegov član sa udelom 100%
decembar 2016.	U decembru 2016. godine izvršene su dve dokapitalizacije "mts" d.o.o. Kosovska Mitrovica, u stvarima i pravima a druga u novcu
28.12.2017.	Izvršena je dokapitalizacija ulogom u novcu u iznosu od 236.903.000 din.

4. PROMENE U 2017. GODINI I PO ZAVRŠETKU POSLOVNE GODINE

Promene učešća u kapitalu zavisnih društava:

- „GO4YU“ d.o.o. april 2017, promena učešća sa 50,00% na 75,25%;
- „GO4YU“ d.o.o. april 2017, promena učešća sa 75,25% na 83,57%;
- „mts banka“ a.d. jun i oktobar 2017, promena učešća sa 81,86% na 82,45%;
- „HD-WIN“ d.o.o. jul 2017, promena vlasničke strukture gde je umesto kompanije Myd Sports S.A. upisana kompanija EIBERMAN INVESTMENTS LIMITED, Kipar;
- „mts“ d.o.o. decembar 2017, povećanje kapitala novčanim ulogom 236.903.000 dinara;
- YUNET INTERNATIONAL d.o.o. decembar 2017, promena učešća sa 62,222% na 81,22%; i
- YUNET INTERNATIONAL d.o.o. januar 2018, promena učešća sa 81,22% na 82,03%.

Nova društva koja su predmet konsolidovanja:

- YUNET INTERNATIONAL d.o.o. maj 2017, 62,222% u vlasništvu Telekom Srbija a.d.
- "MTS Sistemi i integracije" d.o.o. avgust 2017, 100,00% u vlasništvu „Logosoft“ d.o.o. Sarajevo.

5. MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE

Zemlje regiona u 2017. godini beleže pozitivan ekonomski trend. U narednoj tabeli su prikazani osnovni makroekonomski pokazatelji Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore za 2017. godinu.

Tabela br. 1. Makroekonomski podaci regiona za 2017. godinu

Parametri	Srbija	BIH	Crna Gora
rast BDP	2,5 (4Q)	2,9	4,0
rast industrijske proizvodnje	3,5	4,3	1,5
rast prometa na malo	3,7	4,5*	5,2
rast dolazaka turista	7,6	18,7	32,7
stopa rasta noćenja	8,3	22,1	33,2
prosečna godišnja stopa inflacije	3,0	1,3*	2,4
stopa nezaposlenosti	12,9	25,0*	22,1
prosečna neto zarada	348 €	426 €	512 €
spoljni dug/BDP	73,0	33,0	59,0
rast kredita	7,4	7,0	11,8
rast depozita na god. nivou	6,6	10,7	13,8
rast izvoza	12,0	17,4*	13,9
rast uvoza	13,8	12,2*	11,7
rast direktnih stranih investicija	27,1	60,6	13,4

Napomena: svi podaci predstavljaju stopu rasta u odnosu na 2016. godinu sem ukoliko nije posebno naznačeno u opisu

*site: www.fipa.gov.ba (I-IX 2017)

Na rast BDP Srbije od 2,5 % u 2017. godini je pozitivno uticala investiciona aktivnost i lična potrošnja dok su neto izvoz i poljoprivredna proizvodnja imali negativan uticaj. Ostvaren je realan rast zarada i zaposlenosti u privatnom sektoru, rast novoodobrenih kredita stanovništvu, rast prometa u trgovini na malo, rast javnih investicija i direktnih stranih investicija. Spoljni dug po BDP stabilizovan je sa trendom smanjenja.¹

BiH je u 2017. godini ostvarila rast BDP od 2,9% uz značajan rast direktnih stranih investicija. Prognozira se da će odblokirana sredstva od međunarodnih kreditnih institucija ostvariti pozitivan uticaj na kretanje BiH ekonomije u 2018. godini bez obzira na i dalje visoku stopu nezaposlenosti.

U Crnoj Gori BDP je u 2017. godini ostvario rast 4% ali je zabeležen rast nelikvidnosti realnog sektora u odnosu na 2016. godinu od 5,1%. Takođe, spoljnotrgovinsku razmenu u 2017. godini karakteriše povećanje izvoza kao i pokrivenost uvoza izvozom, uz i dalje visoku uvoznju zavisnost.

Na osnovu makroekonomskih i drugih parametara koji su relevantni za poređenje poslovnog i investicionog okruženja na međunarodnom nivou, Srbija i Crna Gora su napredovale na biznis listama (Tabela br. 2.) i ostvarile bolji kreditni rejting u odnosu na 2016. godinu.

Tabela br. 2. Kreditni rejting zemalja u regionu po međunarodnim listama

Parametri	Srbija	BIH	Crna Gora
DOING list	sa 47 na 43 mesto	sa 79 na 86 mesto	42 mesto
Moody's Investors Service	sa ("pozitivnog" na "stabilan")	potvrđen ("stabilan")	sa ("negativnog" na "stabilni")
Standard&Poor's	sa BB- na BB	potvrđen (B)	potvrđen (B+)

¹ Ministarstvo finansija Republike Srbije: Tekuća makroekonomska kretanja

6. REGULATORNI OKVIR

Tržišta na kojim posluje Telekom Srbija i zavisna društva su uređena od strane nadležnih regulatornih tela.

Regulatorni okvir je od izuzetnog značaja jer se tek sa formiranjem regulatornih tela stiču svi regulatorni i institucionalni uslovi za preduzimanje aktivnosti na planu ubrzanog uređenja sektora i liberalizacije tržišta telekomunikacija, koji su pre formiranja regulatornih tela bili prilično haotični, bez jasno preciziranih pravila igre i bez otvorenog konkurentskog nadmetanja.

Telekom Srbija, u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama i licencama/odobrenjima koje je izdalo regulatorno telo, obavlja delatnost elektronskih komunikacija, što obuhvata: izgradnju ili postavljanje, održavanje, korišćenje i davanje na korišćenje javnih komunikacionih mreža i pripadajućih sredstava, kao i pružanje elektronskih komunikacionih usluga.

Postojeći regulatorni okvir u Bosni i Hercegovini se zasniva na regulatornom okviru EU, a karakteriše ga stalno praćenje i analiziranje tržišta telekomunikacija, te donošenje potrebnih regulatornih akata s ciljem njegovog kontinuiranog razvoja, kako sa aspekta povećanja broja usluga, tako i u smislu marketinških i tehničkih inovacija.

U Crnoj Gori na snazi je režim prijave: po Zakonu o elektronskim komunikacijama, operator se u Crnoj Gori postaje na bazi pisane prijave.

Tabela br. 3. Uporedni podaci regulatornog okvira u regionu

osnovni podaci	Srbija	BIH	Crna Gora
nadležno regulatorno telo	RATEL Regulatorna agencija za elektronske komunikacije i poštanske usluge	RAK Regulatorna agencija za komunikacije BIH	EKIP Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost
web site	http://www.ratel.rs/	https://www.rak.ba/	http://www.ekip.me/
najvažniji zakoni	Zakon o izmenama zakona o informacionoj bezbednosti	Zakon o komunikacijama – izmene	Zakon o izmenama i dopunama Zakona o elektronskim komunikacijama
	Zakon o informacionoj bezbednosti	Zakon o komunikacijama – izmene	Zakon o elektronskim komunikacijama
	Zakon o izmenama i dopunama Zakona o elektronskim komunikacijama	Zakon o komunikacijama – izmene	Zakon o izmenama i dopunama Zakona o digitalnoj radiodifuziji
	Zakon o elektronskim komunikacijama	Zakon o komunikacijama	Zakon o digitalnoj radiodifuziji
	Zakon o telekomunikacijama		

Od aktivnosti u vezi sa regulatornim okvirom, sa implikacijama na poslovanje Grupe u 2017. godini, izdvajaju se sledeće tabelarno prikazane aktivnosti:

Tabela br. 4. Aktivnosti u vezi za regulatornim okvirom u 2017. godini

Srbija	BiH	Crna Gora
<p>* analiza veleprodajnog tržišta širokopojasnog pristupa (tržište 5) Rešenje - TS je operator sa ZTS</p> <p>* analiza maloprodajnog tržišta pristupa javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji (tržište 1) Rešenje - TS se oslobađa obaveza koje je imao kao operator sa ZTS</p> <p>* analiza veleprodajnog tržišta originacije poziva u javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji (tržište 2) Rešenje - TS se oslobađa obaveza koje je imao kao operator sa ZTS</p> <p>* analiza veleprodajnog tržišta terminacije poziva u javnoj telefonskoj mreži na fiksnoj lokaciji (tržište 3) Rešenje - TS ponovo postaje operator sa ZTS</p> <p>* analiza veleprodajnog tržišta terminacije poziva u mobilnoj mreži (tržište 7) Rešenje - TS ponovo postaje operator sa ZTS</p>	<p>* analiza tržišta poziva koji završavaju u individualnim mobilnim mrežama (tržište 7)</p> <p>* doneta odluka o usvajanju Politike sektora elektronskih komunikacija BiH za period od 2017. do 2021. godine i Akcionog plana za realizaciju Politike</p> <p>* usvojeno Pravilo o izmeni Pravila o obavljanju delatnosti davaoca fiksnih javnih telefonskih usluga, u delu definicije usluge nomadska telefonija</p> <p>* prijava podataka o mrežama, centralama, interkonekcijskim i međuoperatorskim ugovorima</p> <p>* usvojena odluka o visini stope obračuna godišnje naknade za dozvolu za obavljanje delatnosti telekomunikacija i vrednost boda za obračun naknade za dozvolu u telekomunikacijama za 2018. godinu</p> <p>* usvojena sledeća pravila iz oblasti radiokomunikacija: – pravilo o korišćenju radiofrekvencijskih opsega 900/1800/2100 MHz za LTE – pravilo o radio opremi koja se može koristiti bez izdavanja pojedinačnih dozvola u radiokomunikacijama – pravilo o dopuni Pravila o podnošenju zahteva za dozvole u radiokomunikacijama</p> <p>* u procedure javnih konsultacija upućeni su sledeći nacrti Pravila: – pravila o korišćenju radiofrekvencijskih opsega 3400-3600 MHz; 3600-3800 MHz; 800 MHz; 2600MHz za MFCN (mobilne/fiksne komunikacijske mreže) – pravilo o Planu namene i korišćenju radiofrekvencijskog spektra u Bosni i Hercegovini telekomunikacije (ITU)</p> <p>* intenzivirane su aktivnosti na implementaciji računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva - radiofrekvencijskog spektra u Bosni i Hercegovini telekomunikacije (ITU)</p> <p>* pokrenute su aktivnosti u vezi sa prijavom podataka o mrežama, centralama, interkonekcijskim i međuoperatorskim ugovorima od strane korisnika Dozvole za obavljanje delatnosti operatora javnih elektronskih telekomunikacionih mreža</p>	<p>* doneta odluka o Planu namene radio-frekvencijskog spektra - odlukom je utvrđen Plan namene radio-frekvencijskog spektra koji je sastavni deo ove odluke</p> <p>* donet plan raspodele radio-frekvencija iz opsega 440-470 MHz za PMR/PAMR sisteme</p> <p>* donet plan raspodele radio-frekvencija iz opsega 150,00-162,05 MHz za pomorske komunikacije</p> <p>* doneta odluka o pokretanju postupka javnog nadmetanja za dodelu odobrenja za korišćenje radio-frekvencija iz opsega 3400-3600 MHz za realizaciju javne fiksne/mobilne elektronske komunikacione mreže</p> <p>* doneta odluka o usvajanju analiza relevantnih tržišta: - Veleprodajno tržište završavanja (terminacije) poziva u sopstvenoj telefonskoj mreži koji se pružaju na fiksnoj lokaciji - Veleprodajno tržište završavanja (terminacije) poziva u sopstvenoj mobilnoj telefonskoj mreži - Veleprodajni lokalni pristup koji se pruža na fiksnoj lokaciji - Veleprodajni centralni pristup koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište - Veleprodajni visokokvalitetni pristup koji se pruža na fiksnoj lokaciji</p> <p>mtel je određen kao operator sa značajnom tržišnom snagom na tržištima mobilne i fiksne terminacije i originacije: - terminacija poziva u mobilnu mrežu - i Telenor i Crnogorski Telekom su označena kao SMPO - terminacija poziva u fiksnu mrežu - i Crnogorski Telekom je označen kao SMPO - veleprodaja originacije iz mobilne mreže</p>

7. TRŽIŠTE TELEKOMUNIKACIJA

Telekomunikacije, kao osnovna delatnost Matičnog društva i većine zavisnih društava, predstavljaju privredni sektor koji i pored otežanih tržišnih uslova beleži stabilne prihode. Telekomunikaciono tržište je i dalje dinamično i kapitalno intenzivno, sa izraženom konkurencijom, prevashodno u domenu telefonije i interneta.

Zajednička karakteristika tržišta Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore, u mobilnoj telefoniji je čvrsto uspostavljena konkurencija sa barem tri operatora, kao i potpuna liberalizacija poslovanja baziranog na 3G tehnologiji, uz uvođenje naprednije LTE odnosno 4G tehnologije.

7.1. TRŽIŠTE SRBIJE

Tržište telekomunikacija u Republici Srbiji je regulisano i liberalizovano. Procenjeno je da je ukupno učešće telekomunikacija u bruto nacionalnom proizvodu Republike Srbije u 2017. godini na nivou od približno 5%. Ukupan prihod na tržištu elektronskih komunikacija je približno 1 milijarda evra godišnje, od čega oko 60% za usluge mobilne telefonije. Vrednost investicija u Srbiji u 2017. godini iznosi preko 250 miliona evra, što nas približava evropskom proseku u ovom segmentu, koji iznosi oko 300 miliona evra godišnje.

Sektor informaciono-komunikacione tehnologije je prepoznat kao strateški i smatra se ključnim za održiv ekonomski razvoj zemlje, u skladu sa Strategijom razvoja informacionog društva u Srbiji do 2020. godine.

U oblasti fiksne telefonije se smanjuju prihodi, broj pretplatnika i ostvaren saobraćaj.

7.1.1. Tržište fiksne telefonije

Kao i na drugim tržištima fiksne telefonije, primetan je trend prelaska na digitalnu telefoniju, kao i smanjeni obim saobraćaja preko fiksnih mreža zbog sve izraženijeg učešća mobilne telefonije. Ovaj trend u velikoj meri kompenzuje pružanje integrisanih (bundle) usluga. Telekom Srbija ima više od pola miliona korisnika objedinjenih usluga. Na ukupnom tržištu fiksne telefonije u Srbiji, Matično društvo ima učešće od 85% tržišta.

Licencu za javnu fiksnu telekomunikacionu mrežu i pružanje usluga u Srbiji imaju

- Telekom Srbija a.d.;
- Telenor d.o.o.; i
- Orion Telekom d.o.o.

Pored njih, na tržištu fiksne telefonije posluju i Serbia Broadband-Srpske kablovske mreže d.o.o. („SBB“), Invest Inženjering d.o.o., Kopernikus Technology d.o.o., Sat-trakt d.o.o., Beotelnet-ISP, Radijus Vector d.o.o., Telemark Systems d.o.o., Masko d.o.o., ABA TEL d.o.o., ASG NET d.o.o., BPP Ing d.o.o. i JP Pošta Srbije.

7.1.2. Tržište mobilne telefonije

Mobilne telekomunikacije i pored blagog pada, prevashodno uzrokovanog smanjivanjem naknada propisanih interkonekcija, beleže najveći udeo u ukupnim prihodima telekomunikacionih usluga u Srbiji. Na tržištu mobilne telefonije pored tri operatora:

- Telekom Srbija a.d.;
- Telenor d.o.o.; i
- Vip mobile d.o.o.

Postoje i dva virtuelna mobilna operatora, Globaltel (koristi mrežu VIP-a) i Mundio Mobile (koristi mrežu VIP-a), koji tek treba da počne sa pružanjem usluge, pod komercijalnim brendom Vectone Mobile.

U pogledu penetracije i pristupa najnaprednijim uslugama, tržište mobilne telefonije u Srbiji je na nivou razvijenih tržišta.

Telekom Srbija ima 4,2 miliona korisnika i najveći je mobilni operator u Srbiji po broju korisnika usluga mobilne telefonije, sa učešćem na tržištu od oko 46%.

Broj aktivnih korisnika mobilnog širokopojsnog pristupa Internetu u Srbiji u trećem kvartalu 2017. godine iznosi oko 5,4 miliona pretplatnika, uz porast količine prenetih podataka preko mobilne mreže.

Segment mobilne telefonije karakteriše i sve veća upotreba OTT usluga zasnovanih na internetu, kao što su Skype, Viber i Whats App, zbog značajnih ušteda i lakoće upotrebe, što je dovelo do pada korišćenja SMS usluge. Ukupni prihodi koje su ostvarili mobilni operatori u Srbiji u 2017. godini iznose oko 900 miliona evra.

7.1.3. Tržište internet usluga

Tržišta interneta i plaćenog TV i dalje beleže stabilan rast. Razvoj IT sektora prate i zakonska i regulativna aktivnost i liberalizacija regulatornog režima, kao i uvođenje programa e-uprave u mnogim državnim institucijama.

Tržište Interneta u Republici Srbiji na kome posluje veliki broj internet provajdera u 2017. godini je nastavilo trend rasta iz prethodnih godina. Ipak, evidentno je da se tržište polako svodi na dva glavna učesnika:

- Telekom Srbija a.d., sa oko 44% tržišta i
- SBB d.o.o., sa oko 28% učešća.

Broj pretplatnika fiksnog širokopojsnog pristupa Internetu je stabilan i iznosi oko 1,5 miliona. Najzastupljeniji način pristupa Internetu i dalje je ADSL.

U domenu ICT usluga, unapređena je ponuda cloud usluga, gde su zahtevi za bezbednošću i sigurnošću podataka izuzetno visoki.

Dodatno su unapređene i usluge za poslovni segment, uključujući objedinjene pakete usluga, mogućnost povezivanja lokacija u jedan mrežni sistem, uvođenje WiFi usluge, kompletno IT security rešenje i Staas (Storage as a Service) rešenje koje obezbeđuje određeni skladišni prostor i maksimalan broj njegovih korisnika.

7.1.4. Tržište multimedija

Operatori su svoje usluge tokom 2017. godine pružali preko sledećih javnih telekomunikacionih mreža:

- kablovske distributivne mreže – KDS, koje uključuju i analognu i digitalnu KDS;
- javne fiksne telefonske mreže – IPTV; i
- satelitske distributivne mreže (Direct to Home) – DTH.

Digitalnim televizijskim signalom pokriveno je gotovo 100% stanovništva Srbije.

Telekom Srbija sa svojom IPTV platformom je drugi po veličini operator medijskih sadržaja u Srbiji sa oko 25% tržišta, a ujedno i najveći IPTV operator na tržištu.

Broj pretplatnika distribucije medijskih sadržaja raste i krajem 2017. godine iznosi 1,73 miliona. Najveći broj pretplatnika ima priključak na kablovsku televiziju, bilo analognu ili digitalnu (skoro 60%). Broj pretplatnika paketa usluga beleži blagi rast i krajem 2017. godine iznosi preko 1,2 milion.

7.2. TRŽIŠTE BOSNE I HERCEGOVINE

Bosna i Hercegovina je preuzela međunarodnu obavezu da do 17. jula 2015. godine završi prelazak sa analognog na digitalno zemaljsko emitovanje, ali prelazak još nije realizovan. U Programu ekonomskih reformi (ERP BIH 2018-2020) dat je akcenat na intenziviranje procesa digitalizacije zemaljske radiodifuzije.

7.2.1. Tržište fiksne telefonije

Na kraju 2017. godine javnu telefonsku uslugu preko fiksne telekomunikacione mreže u BiH pružalo je 15 operatora i to tri operatora koji poseduju Dozvolu za javnog operatora fiksne telefonije koji imaju značajno tržišno učešće, obim prodaje i ostvarene prihode, kao i broj zaposlenih²:

- BH Telecom d.d. Sarajevo,
- Mtel a.d. Banja Luka i
- Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar

i 12 operatora kojima je dodeljena Dozvola za pružanje fiksnih javnih telefonskih usluga.

Tržište govornih usluga u fiksnoj telefoniji obeležio je nastavak aktivnosti usmerenih na unapređenje ponude i kreiranje tražnje za integrisanim uslugama, mogućnost kreiranja jedinstvenog računa, zaštitu korisnika od prekomerne potrošnje, te jasnije definisanje uslova pružanja usluga.

U junu 2016. godine Savet RAK je usvojio Pravilo o izmjenama i dopunama Pravila 67/2012 o modelu rebalansa cena govornih telefonskih usluga u BiH. Izmena se odnosi na ukidanje više različitih zona unutar nacionalnog saobraćaja. Ovo Pravilo se primenjuje od 1. januara 2017. godine.

Nastavljen je trend pada broja fiksnih linija u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, zbog sve većeg korišćenja usluga u mobilnoj telefoniji i povećanog korišćenja širokopoljnih usluga i iznosi 5,47%³. Trend smanjenja broja korisnika fiksne telefonije je najvidljiviji kod operatora sa značajnom tržišnom snagom. Pad broja korisnika fiksne telefonije je ublažen prelaskom korisnika na integrisane usluge koje se isporučuju korišćenjem fiksne mreže.

Od ostalih usluga značajno je spomenuti da jedan broj operatora pruža Cloud usluge namenjene pravnim i fizičkim licima.

Liberalizacija telekomunikacijskog tržišta BiH, posebno usluga prenosivosti telefonskih brojeva za korisnike fiksnih javnih telefonskih usluga, povećala je konkurentnost na tržištu fiksne telefonije. Na kraju 2017. godine stopa penetracije u fiksnoj telefoniji u BiH iznosila je oko 21%⁴.

7.2.2. Tržište mobilne telefonije

U Bosni i Hercegovini tri operatora poseduju Dozvolu za pružanje GSM i UMTS usluga:

- JP BH Telecom d.d. Sarajevo;
- Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka; i
- JP Hrvatske Telekomunikacije d.o.o. Mostar.

Operatori koji su registrovani kao davaoci mobilnih javnih telefonskih usluga i koji pružaju usluge mobilne telefonije na osnovu komercijalnih ugovora sklopljenih sa nosiocima Dozvola za pružanje GSM i UMTS usluga su: Blic.Net d.o.o. Banja Luka, Logosoft d.o.o. Sarajevo, ELTA-KABEL d.o.o. Dobj i TELRAD NET d.o.o. Bijeljina.

² Telekomunikacijski pokazatelji BiH za 2016. god; www.rak.ba

³ Interna procjena dobijena korišćenjem SAS Visual Analytisc forecast alata na bazi zvaničnih podataka RAK-a za Q2 2017

⁴ Interna procjena dobijena korišćenjem SAS Visual Analytisc forecast alata na bazi zvaničnih podataka RAK-a za Q2 2017

Bosna i Hercegovina se po broju korisnika mobilne telefonije nalazi na trećem mestu među zemljama u okruženju, iza Srbije i Hrvatske. Broj prepaid pretplatnika je i dalje višestruko veći u odnosu na broj postpaid pretplatnika. Učešće postpaid korisnika je i dalje niže od proseka u zemljama okruženja i EU koji iznosi oko 50%. Stopa penetracije na kraju 2017. godine (102%⁵) je i dalje ispod trenutnih vrednosti u zemljama okruženja (Crna Gora 180%, Srbija 128%, Hrvatska 105%⁶) i u Evropi koja iznosi oko 125%. Broj prenesenih brojeva beleži rast i u 2017. godini.

Velika upotreba aplikacija kao supstituta za ostvarivanje govornih poziva (poput Viber, Skype, Gtalk, Whatsapp) i supstituta za SMS i MMS (poput Whatsapp, Google Talk, Facebook Messenger, Viber, Skype) dovela je do pada međunarodnog odlaznog govornog saobraćaja i broja SMS i MMS poruka.

7.2.3. Tržište internet usluga

Tržište usluga pristupa internetu obeležile su sledeće aktivnosti: uvođenje novih pristupnih tehnologija, uvođenje flat paketa saobraćaja, usluge koje štite korisnike interneta kroz kontrolu pristupa internet sadržajima, povećanje pristupnih brzina za sve korisnike.

Stopa korišćenja interneta putem fiksne mreže na kraju II kvartala 2017. godine je iznosila 83,48%⁷, a procenjeno je da je na kraju 2017. godine iznosila 86,6%⁸. Procena je da je stopa penetracije širokopojasnog pristupa internetu u fiksnim mrežama na kraju 2017. godine iznosila 19,81%⁹. Bosna i Hercegovina spada u grupu slabije razvijenih zemalja regiona i znatno je ispod proseka EU.

Broj širokopojasnih pretplatnika dostigao 99% ukupnog broja Internet pretplatnika. Dominantna vrsta Internet pristupa je xDSL. Razvoj širokopojasnog Interneta, zajedno s liberalizacijom tržišta telekomunikacija, uticao je na rast broja korisnika paketa usluga koji istovremeno objedinjuju više telekomunikacijskih usluga: Internet, fiksna telefonija, mobilna telefonija i televizija.

U toku 2017. godine nastavljen je trend unapređenja ponude usluga prenosa podataka, pre svega kod pružanja ADSL usluga, povećavanjem pristupnih brzina uvođenjem VDSL2+ vectoring tehnologije, izgradnjom FTTH.

7.2.4. Tržište multimedija

Tržište multimedijalnih usluga u BiH karakteriše konstantan rast broja korisnika paketskih usluga, sticanjem novih korisnika ili zadržavanjem postojećih (prelaskom sa xDSL na 2P, 3P ili 4P paket usluga). Unapređuje se ponuda u domenu isporuke multimedijalnog sadržaja omogućavajući nove usluge u ovom segmentu kao i unapređenje pristupa usluzi (multiscreen).

7.3. TRŽIŠTE CRNE GORE

7.3.1. Tržište mobilne telefonije

Na tržištu Crne Gore su prisutna tri operatora: mtel Podgorica, Telenor i Crnogorski Telekom koji su u svojoj mobilnoj mreži implementirali LTE tehnologiju.

⁵ Interna procjena dobijena korišćenjem SAS Visual Analytisc forecast alata na bazi zvaničnih podataka RAK-a za Q2 2017

⁶ [Ekip, Ratel, Hakom](#)

⁷ [Kvartalni uporedni podaci tržišta elektronskih komunikacija Q2 2017; www.rak.ba](#)

⁸ Interna procjena dobijena korišćenjem SAS Visual Analytisc forecast alata na bazi zvaničnih podataka RAK-a za Q2 2017

⁹ Interna procjena dobijena korišćenjem SAS Visual Analytisc forecast alata na bazi zvaničnih podataka RAK-a za Q2 2017

Crna Gora ima visok stepen pokrivenosti stanovništva signalom mobilnih mreža. O zasićenosti tržišta govori i podatak o penetraciji koja je poslednjih godina preko 160%. Broj prepaid korisnika na celom tržištu opada, dok broj postpaid korisnika raste za 13% (na 520.080) u 2017. godini, u odnosu na prethodnu godinu. Ekonomsko i tržišno okruženje u kojem je mtel poslova bio je vrlo dinamično, ali je u odnosu na 2016. godinu tržišno učešće mtel -a u 2017. godini povećano za 1,4% najvećim delom u postpaid-u (gde je zabeležen rast od 3,35%), dok je u prepaid segmentu ostvareno gotovo isto tržišno učešće.

7.3.2. Tržište fiksne telefonije

Na tržištu fiksne telefonije je primetna dominacija kompanije Crnogorski Telekom, dok je mtel Podgorica počeo sa pružanjem usluge putem optike od jula 2015. godine. Razvojem kablovske infrastrukture, mtel Podgorica beleži značajan rast broja korisnika fiksne telefonije, kao i korisnika Interneta i televizije. Proces prenosivosti brojeva omogućio je kompaniji mtel Podgorica pridobijanje novih korisnika u delu fiksne telefonije. Ukupan broj priključaka fiksne telefonije na kraju decembra 2017. iznosio je 152.155, dok je na kraju 2016. taj broj bio 148.015.

7.3.3. Tržište distribucije TV sadržaja

Tržište distribucije medijskih sadržaja u Crnoj Gori se u poslednje dve godine značajno promenilo, jer je došlo do spajanja učesnika na tržištu, tako da je tržište podeljeno između tri dominantna operatora: T-Com, SBB i mtel Podgorica. Operatori su svoje usluge pružali preko sledećih javnih telekomunikacionih mreža:

- kablovske distributivne mreže (koaksijalne, hibridne i optičke) – KDS, koje uključuju i analognu i digitalnu KDS;
- javne fiksne telefonske mreže – IPTV; i
- satelitske distributivne mreže (Direct to Home) – DTH.

Posmatrajući samo učešće nezemaljskih platformi, prema podacima Agencije za elektronske medije na dan 31. decembra 2017. godine, KDS (38,67%) je i na liderskoj je poziciji na tržištu usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika. Sledi DTH distribucija sa 29,69%, zatim IPTV sa 28,26% .

7.4. OSTALA TRŽIŠTA VAN REGIONA

Pored gore navedenih, osnovnih tržišta na kojima posluju Matično društvo i zavisna društva, HD-WIN posluje i na teritoriji Hrvatske, Makedonije i Slovenije, a Mtel Austria posluje na teritoriji Austrije. U Austriji koja broji 8,5 miliona stanovnika, korisnici imaju na raspolaganju tri dominantna operatora mobilne telefonije. Svi su deo velikih telekomunikacionih grupa:

- T-Mobile;
- Telecom Austria Group; i
- Hutchison Whampoa Limited.

Pored navedenih operatora na tržištu deluje ukupno 19 trenutno aktivnih MVNO. Stopa penetracije mobilne telefonije iznosi 156% i među najvećima je u Evropi. TS:Net B.V. sa sedištem u Amsterdamu i GO4YU Beograd predstavljaju podršku za planirani prodor Matičnog društva i zavisnih društava na tržišta izvan matičnih, regionalnih tržišta. GO4YU posluje prevashodno u SAD i Kanadi. Usluge VoIP fiksnog telefona i TV pruža širom sveta, osim u zemljama bivše Jugoslavije, a VoIP aplikaciju širom sveta, osim u Evropi.

8. KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

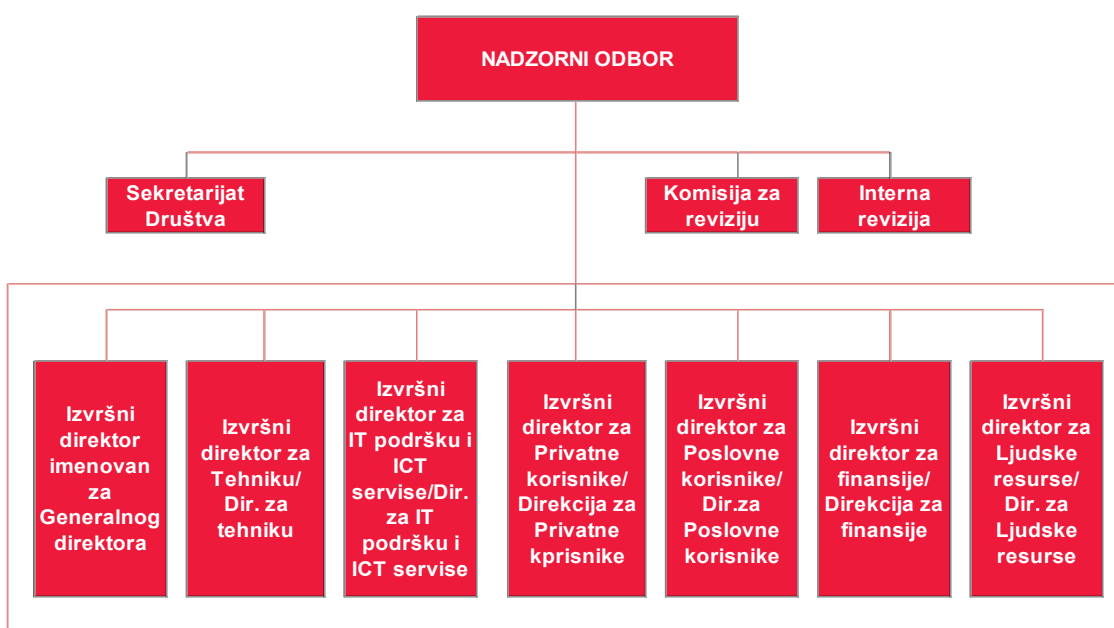
8.1. KORPORATIVNO UPRAVLJANJE U TELEKOM SRBIJA

Upravljanje Matičnim društvom organizovano je kao dvodomo. Korporativni organi su prikazani i bliže objašnjeni u tabeli 5:

Tabela br. 5. Korporativni organi Telekom Srbija

Korporativni organi	Napomena
Skupština	Skupštinu čine svi akcionari Društva, koji kroz njen rad ostvaruju svoja vlasnička prava. U 2017. je održana 52. redovna skupština i vanredna sednica
Nadzorni odbor	U skladu sa internim aktima u funkciji Nadzornog odbora su : Komisija za reviziju, Sekretarijat Društva i Interna revizija. Komisija za reviziju obrazovana je od strane Nadzornog odbora sa nadležnostima i odgovornostima u skladu sa Zakonom. Telekom Srbija ima Sekretara Društva koga imenuje Nadzorni odbor, a njegove nadležnosti su uređene Statutom Društva Interna revizija je formirana kao posebna organizaciona celina, koja za svoj rad odgovara Nadzornom odboru, koji je usvojio Povelju interne revizije i Pravilnik o internoj reviziji. Ovi akti obezbeđuju način sprovođenja i organizaciju rada interne revizije.
Izvršni odbor	Članove Izvršnog odbora uključujući i Generalnog direktora, bira Nadzorni odbor. Članovi Izvršnog odbora su izvršni direktori. Organizacija, način rada i odlučivanja Izvršnog odbora su detaljnije regulisani Poslovníkom o radu, koji je u skladu sa svojim zakonskim i statutarnim nadležnostima doneo Izvršni odbor.

Organizaciona struktura Matičnog društva predstavljena je sledećim grafikonom:

8.2. KORPORATIVNO UPRAVLJANJE U ZAVISNIM DRUŠTVIMA

U narednoj tabeli dat je pregled korporativnih organa zavisnih društava.

Tabela br. 6. Korporativni organi zavisnih društava

Društvo	Organi upravljanja	Napomena
Mtel Banja Luka	Skupština akcionara	Akcionarsko društvo, definisano Zakonom o privrednim društvima i Standardima komisije za HOV. Mtel ima Kodeks ponašanja i korporativnog upravljanja, kojim je obezbedio primenu principa korporativnog upravljanja: transparentnost poslovanja, ravnopravan tretman i prava akcionara, izbegavanje sukoba interesa i efikasna unutrašnja kontrola. Izjava društva o usklađenosti organizacije i delovanja sa kodeksom ponašanja.
	Upravni odbor	
	Generalni direktor	
	Izvršni odbor	
	Odbor za reviziju	
	Interni revizor	
Logosoft d.o.o. Sarajevo	Uprava društva	Povezano pravno lice sa Mtel-om B.Luka (100%) od 2014. posluje po standardima principa korporativnog upravljanja, 100% vlasnik preduzeća - mts sistemi i integracije d.o.o. Beograd (avgust 2017.)
	Nadzorni odbor	
m:tel Austrija	Generalni direktor	Povezano pravno lice sa Mtel-om B.Luka (100%) posluje po standardima principa korporativnog upravljanja; Skupštinu m:tela čine pet izvršnih direktora Mtel-a B.Luka
	Skupština društva	
mtel Podgorica	Odbor direktora	Odbor direktora čine predsednik i četiri člana. Izvršni direktor imenuje direktore odgovorne za pojedine oblasti poslovanja - podeljene u osam sektora. Mtel ima 16 poslovnica u 14 gradova Crne
	Izvršni direktor	
Telus	Skupština	Zatvoreno akcionarsko društvo, jednodomno. Organizacionu strukturu čine direkcija (četiri službe) i teritorijalni (regionalni) centri.
	Direktor	
TS:NET	Skupština akcionara	Poslove iz nadležnosti Skupštine obavlja generalni direktor Matičnog društva. Društvom upravlja u ime Odbora izvršnih direktora, pravno lice Royprop Amsterdam B.V.
	Odbor izvršnih direktora	
mts d.o.o.	Skupština akcionara	Upravljanje mts d.o.o. je organizovano kao jednodomno. Društvo poseduje licence za fiksne i mobilne komunikacije, a posluje kroz četiri poslovnice: S.Mitrovica, Gračanica, Ranilug, Štrpce
	Direktor	
HD-WIN	Skupština društva	Jedini korporativni organ društva Skupština, putem koje svi akcionari - Telekom, Goran Đaković i Eiberman investments, ostvaruju vlasnička prava. Društvo je organizovano u pet sektora. Društvo ima povezano pravno lice HD-WIN Arena sport Zagreb sa 100%
	Generalni direktor	
mts banka	Skupština banke	Pored Statuta, kojim je utvrđena organizacija Banke, usvojen je i Kodeks korporativnog upravljanja u skladu sa principima i pravilima korporativne prakse naročito sa pravima akcionara, javnošću i transparentnošću poslovanja. Upravni odbor nadzire rad Izvršnog odbora, a u tome mu pomaže Odbor za praćenje poslovanja. Osim navedenih organa upravljanja, u kojima je i Skupština, formirani su i drugi odbori. Banka ima 5 filijala i 12 ekspozitura.
	Upravni odbor	
	Izvršni odbor	
	Odbor za praćenje poslovanja	
	Kreditni odbor	
	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom banke- ALCO	
GO4YU	Skupština	Upravljanje Društvom je organizovano kao jednodomno. Skupštinu čine akcionari Telekom i DIMEDIA group
	Direktor	
Mts Antena TV	Skupština	Upravljanje mts Antena TV d.o.o. je organizovano kao dvodomno, gde osim Skupštine (Telekom i JP Emisiona tehnika i veze) postoji Nadzorni odbor od tri člana i direktor
	Nadzorni odbor	
	Direktor	
YUNET	Skupština	Upravljanje YUNET-om je dvodomno. Osim Nadzornog odbora (pet članova), tu je i Skupština, koju čine članovi - akcionari- tri fizička lica i većinski akcionar Telekom (82%)
	Nadzorni odbor	
	Direktor	

8.3. IZJAVE O KORPORATIVNOJ ODGOVORNOSTI

8.3.1. Izjava o primeni kodeksa korporativnog upravljanja Telekom Srbija a.d.

Telekom Srbija primenjuje Kodeks korporativnog upravljanja (u daljem tekstu: Kodeks), koji je usvojen na 1. sednici Nadzornog odbora Društva održanoj dana 26. juna 2012. godine i objavljen na internet stranici Društva www.telekom.rs.

Društvo nastoji da razvije praksu korporativnog upravljanja, koja je zasnovana na savremenim i opšteprihvaćenim principima korporativnog upravljanja, iskustvima i najboljoj praksi u ovoj oblasti, a uz poštovanje zahteva predviđenih važećim propisima, kao i uvažavanje globalnih tržišnih uslova i kretanja na domaćem telekomunikacionom tržištu i definisanih razvojnih ciljeva Društva.

Nadzorni odbor Društva nadležan je za primenu i tumačenje Kodeksa, redovno praćenje njegovog sprovođenja i usklađenosti korporativne organizacije i delovanja Društva sa Kodeksom.

Primena principa adekvatnog uvažavanja interesa svih postojećih i potencijalnih akcionara, investitora, poverilaca, korisnika usluga, zaposlenih, članova korporativnih organa Društva, obezbeđuje se kroz, internim aktima definisane, postupke rada i odlučivanja korporativnih organa, kao i kroz komunikaciju i koordinaciju rada između svih organa Društva, rukovodilaca u poslovnom sedištu Društva i celinama njegove teritorijalne organizacije, zaposlenih, akcionara i javnosti.

U implementaciji sistema korporativnog upravljanja, nije bilo odstupanja od pravila predviđenih Kodeksom.

Prava akcionara

Društvo garantuje ostvarivanje imovinskih i neimovinskih prava akcionara utvrđenih Zakonom, Osnivačkim aktom, Statutom i drugim aktima Društva.

Sve akcije Društva su obične akcije i svaka akcija daje pravo na jedan glas u Skupštini Društva. Društvo nastoji da, kroz blagovremeno zakazivanje sednica Skupštine i mehanizme glasanja akcionara o odsustvu, podstiče učešće akcionara u radu Skupštine.

Sve relevantne informacije i materijali za sednicu Skupštine, dostupni su na internet stranici Društva <https://www.mts.rs/otelekomu>, u zakonskim rokovima pre održavanja sednice Skupštine, posebno imajući u vidu aktuelne uslove postojanja velikog broja akcionara.

Naknade i nagrade članovima korporativnih organa Društva

Skupština Društva je donela odgovarajuće odluke kojima je utvrdila naknade za rad predsednika i članova Nadzornog odbora, odnosno politiku naknada za rad izvršnih direktora Društva. Nadzorni odbor je posebnom odlukom, utvrdio pravo na naknadu za rad predsedniku i članovima Komisije za reviziju.

Komunikacija sa javnošću, obelodanjivanje podataka i transparentnost

Društvo obezbeđuje transparentnost svog poslovanja uz ispunjavanje predviđenih obaveza, u pogledu izveštavanja i objavljivanja tačnih i potpunih informacija, uz poštovanje principa redovnog i blagovremenog informisanja putem svoje internet stranice. Akcionari i javnost se, prvenstveno, putem internet stranice Društva izveštavaju o finansijskim rezultatima Društva, kao i o svim bitnim događajima u vezi sa Društvom, za koje je obaveza takvog izveštavanja predviđena važećim zakonskim propisima i internim aktima Društva.

Ostale aktivnosti u primeni Kodeksa

Društvo ulaže maksimalne napore za stalno unapređenje korporativnog sistema koji će garantovati postupanje svih korporativnih organa Društva, njihovih članova, zaposlenih i Društva u celini u skladu sa pravilima Kodeksa, posebno u domenima koji regulišu:

- Postojanje ličnog interesa i dužnosti izbegavanja sukoba interesa;
- Saradnju korporativnih organa Društva;
- Suzbijanje i sprečavanje korupcije i podmićivanja;
- Angažovanje spoljnih konsultanata; i
- Poslovnu etiku.

Ova izjava predstavlja sastavni deo Konsolidovanog godišnjeg izveštaja o poslovanju Grupe za 2017. godinu.

8.3.2. Izjava o primeni standarda korporativnog upravljanja Mtel Banja Luka

Kompanija Mtel Banja Luka ima sopstveni Kodeks ponašanja i korporativnog upravljanja, kojim su utvrđeni mehanizmi funkcionisanja organa Društva i zaštite interesa u međusobnim odnosima različitih nosilaca interesa u Društvu.

Utvrđenim korporativnim principima u Društvu su obezbeđeni mehanizmi za određivanje ciljeva Društva, sredstva za njihovu realizaciju i praćenje efekata, te je stvoren trajan i konzistentan sistem kontrole rada organa Društva i zaštite interesa u međusobnim odnosima zainteresovanih strana.

Cilj Društva je da se stalnom primenom propisanih standarda, kao i dobrim i odgovornim upravljanjem i nadziranjem poslovnih i upravljačkih funkcija Društva unapredi konkurentska sposobnost Društva i obezbedi povoljniji ambijent za investicionu aktivnost.

Društvo se u toku 2017. godine primenom Standarda korporativnog upravljanja i sopstvenog Kodeksa ponašanja i korporativnog upravljanja, pridržavalo načela koja se odnose na transparentnost poslovanja, jasno razrađene procedure za rad organa koji donose važne odluke, izbegavanje sukoba interesa, efikasnu unutrašnju kontrolu i efikasan sistem odgovornosti.

U cilju uspostavljanja visokih standarda i ostvarenja dobrog korporativnog upravljanja, te transparentnosti poslovanja kao osnove za zaštitu akcionara, investitora i drugih zainteresovanih strana, Društvo će nastaviti odgovorno poslovati uz uvažavanje interesa i položaja drugih nosilaca interesa prema Društvu i aktivno sarađivati sa svim zainteresovanim stranama.

U 2018. godini Mtel Banja Luka će kao društveno odgovorna i tržišno orjentisana kompanija, primenjivati osnovna pravila ponašanja, kojima se osigurava efikasna primena principa korporativnog upravljanja Društva, a koja se odnose na prava akcionara, ravnopravan tretman akcionara, ulogu zainteresovanih strana, objavljivanje i javnost informacija i ulogu i odgovornost odbora, te nastojati da obezbedi dugoročan prosperitet kompanije i njenih akcionara.

Izjava Mtel Banja Luka o usklađenosti organizacije i delovanja sa kodeksom ponašanja, odnosno standardima korporativnog upravljanja čini sastavni deo ovog izveštaja i objavljena je na internet stranici kompanije u sekciji „Investitori“: <http://www.mtel.ba> i internet stranici Berze: <http://www.blberza.com>

Zavisna Društva Mtel-a Banja Luka - Logosoft d.o.o. Sarajevo i Mtel Austria, takođe, poštuju najviše standarde korporativnog upravljanja koji su preduslov za kvalitetne i dugoročne odnose s našim korisnicima, partnerima i različitim interesnim stranama.

9. STRATEGIJA

Telekom Srbija Grupa („Telekom Srbija“ a.d. kao Matično društvo i sa njim zavisna društva) u poslednje dve decenije ima tradiciju uspešnog razvoja i kontinuiteta održavanja tržišne pozicije lidera ili značajnog igrača na telekomunikacionom tržištu Srbije i regionalnom tržištu, koje uključuje Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru.

U toku 2017. godine Telekom Srbija je stekla učešće u zavisnom društvu YUNET i osnovano je novo društvo „mts sistemi i integracije“ d.o.o. u okviru Mtel podgrupe Banja Luka, u vlasništvu Logosoft, sa sedištem u Beogradu, da bi se strateški iskoristila sinergija znanja i tehničkih resursa Grupe za pružanje usluga implementacije i održavanja sistem integracija, softverskih rešenja, poslovnih rešenja, mrežnih integracija i edukacija na ICT tržištu, prvenstveno u Srbiji. Uspešno je nastavljen poslovni rast i razvoj najmlađih članica Telekom Srbija Grupe: „m:tel“ Austrija, kao MVNO operatora i mts AntenaTV kao operatora distribucije medijskih sadržaja na platformi DTT tehnologije, da bi se dalje ubrzao rast i povećao broj korisnika multimedijalnih usluga u područjima gde je pristup TV sadržajima onemogućen primenom drugih tehnoloških rešenja.

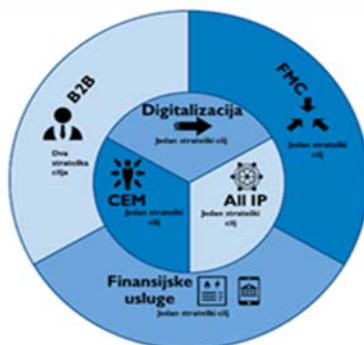
Strateško upravljanje u informaciono-komunikacionom (ICT) sektoru je neophodno za uspešno poslovanje telekom operatora i Telekom Srbija Grupa kontinuirano preispituje interne mogućnosti (snage i slabosti) i analizira nacionalno i međunarodno globalno tržište (identifikuje šanse i opasnosti) da bi prepoznala i definisala odgovarajuće strateške ciljeve za čiju realizaciju konstituise optimalnu strategiju razvoja (strateške inicijative i akcije) u nastupajućem višegodišnjem razvojnom periodu, koja će obezbediti dugoročni razvoj, prihodni priraštaj i održivo profitabilno poslovanje.

Matično društvo nastavlja da unapređuje proces strateškog upravljanja kroz kontinuitet procesa strateškog poslovnog planiranja, zbog njegovog ključnog doprinosa na održivost i rast poslovnih prihoda od uspešno formulisane i implementirane poslovne strategije, kao i postizanja sinergije i obezbeđivanja koordinacije aktivnosti cele Telekom Srbija Grupe usmerenih na dostizanje unapred prihvaćenog seta strateških ciljeva.

Grupa je u 2017. godini dominantno svoju strategiju definisala novim Strateškim poslovnim planom „Telekom Srbija“ a.d. za period 2017-2019. godine, kojim su dati glavni pravci strateškog razvoja u cilju pružanja naprednog korisničkog iskustva po najvišim standardima globalnog informatičkog društva 21. veka.

Za zadržavanje liderske pozicije na telekomunikacionom tržištu Srbije i maksimiranje zadovoljstva svojih korisnika Matično društvo je identifikovalo set strateških ciljeva oslonjenih na **pet strateških stubova**: Core biznis za privatne korisnike, Core biznis za poslovne korisnike, Non-core, Infrastruktura i Efikasnost.

Za realizaciju strateških ciljeva u nastupajućem trogodišnjem periodu definisana je optimalna poslovna strategija razvoja strukturirana za uspešnu implementaciju u **šest oblasti** koja će biti implementirana u periodu 2017-2019. godine:

- fiksno-mobilna konvergencija (FMC);
- poslovanje za biznis korisnike (B2B);
- digitalna transformacija;
- korisničko iskustvo;
- All IP transformacija; i
- finansijske usluge.

Nova strategija Matičnog društva je pravovremeni i tržišno prilagođeni poslovni odgovor, osnov i okvir za dalju implementaciju planskih akcija, programa i projekata u cilju adaptiranja organizacionih resursa za razvoj i plasiranje prilagođenih proizvoda i usluga budućim potrebama korisnika na sve konkurentnijem ICT tržištu.

U poslednjoj deceniji globalizacije svetske privrede, posebno na ICT tržištu, Matično društvo i zavisna društva suočavaju se sa potpuno izmenjenim makro-okruženjem, što je iniciralo neophodnost definisanja nove poslovne strategije za period 2017-2019. godine, zasnovane na setu strateških inicijativa, koja će Grupi u celini omogućiti:

- razvoj „kultura internih promena“;
- razvoj fleksibilnosti poslovnog upravljanja i prenošenja svim nivoima menadžera više odgovornosti i autoriteta za promene;
- razvoj sposobnosti pravovremenog i brzog tržišnog odgovora na prilike i pretnje, uz poštovanje tržišnog imperativa dostizanja i održanja visokog kvaliteta tržišnog proizvoda (usluge), ali i istovremene optimizacije poslovnih troškova i rasta efikasnosti poslovanja;
- i
- razvoj organizacionih sposobnosti kontrole svih troškova u cilju strateške prioritizacije investicija u razvoj koji će omogućiti održivi višegodišnji ekonomski rast.

Matično društvo će novim Strateškim poslovnim planom povećati stepen uspešnosti dostizanja strateških ciljeva kroz viši stepen uzajamne korelativne integracije korporativne strategije, budžeta i akcionih planova (projekata/programa) za njihovu realizaciju.

U procesu implementacije Strateškog poslovnog plana Matičnog društva za period 2017-2019. godine predviđena je realizacija 10 koordiniranih strateških inicijativa u kojima će učestvovati više organizacionih celina Matičnog društva, a koje sadrže: vremenske planove realizacije, set aktivnosti/programa/projekata, odgovorne organizacione celine, kvantitete, vremenske kontrolne tačke (godišnje vrednosti KPI-a) i potrebne resurse strateškog budžeta (STRATEX-a), odnosno planirane prihode, kapitalne, operativne i finansijske troškove.

Pravovremeno prilagođavanje poslovne strategije Matičnog društva u skladu sa promenama u eksternom okruženju je od krucijalne važnosti za odbranu tržišne pozicije, dalji rast i razvoj Društva na globalnom konkurentnom tržištu na kraju druge decenije 21. veka.

Strateškim poslovnim planom Matičnog društva za period 2017-2019. godine, u skladu sa njegovom kompleksnom organizacionom strukturom i velikim brojem poslovnih procesa, definisana je nova korporativna strategija, kao najviši hijerarhijski nivo strategije Matičnog društva kojom se uspostavlja i balansira odgovarajući strateški okvir neophodan za koordinaciju, usklađivanje i optimizaciju svih strateških resursa i procesa u funkciji realizacije Strateškog poslovnog plana.

Telekom Srbija Grupa u tekućem trogodišnjem strateškom razvojnom ciklusu nastavlja strateško opredeljenje kontinuiteta eksploatacije postojećih sinergijskih efekata, identifikacije, inicijalizacije i razvoja novih potencijala sinergijskih efekata Telekom Srbija Grupe u zajedničkom korišćenju: mrežne infrastrukture, logističkih, odnosno nabavnih optimizacija, komercijalnih akcija na tržištima na kojima nastupa Telekom Srbija Grupa i optimizaciji alokacije potencijala ljudskih resursa na nivou Telekom Srbija Grupe.

Jedan od prioriteta strateškog razvoja novog Strateškog plana Telekoma Srbija je digitalna transformacija. Postoje dve perspektive Telekoma Srbija u pristupu digitalnoj transformaciji. Prva se odnosi na interni aspekt, odnosno šansu za uštedu i unapređenje procesa i poslovanja, dok je druga fokusirana na šansu za nove usluge koje Telekom Srbija treba da ponudi korisnicima u svim sektorima/segmentima (državna uprava, vlada, privreda, privatni sektor itd.). Pri tome Telekom Srbija uzima u obzir i koristi povoljne opšte faktore i ukupan sinergijski efekat digitalne transformacije, sa državom koja razume i podstiče leaderske ICT kompanije koje svojim poslovnim aktivnostima ubrzavaju digitalnu transformaciju Srbije.

Telekom Srbija u periodu 2017-2019. godine strateški prioritetno implementira All IP projekat kroz koji unapređuje mrežu, migrira korisnike na unapređenu mrežu i vrši komercijalizaciju samog projekta All IP transformacije.

Matično društvo, kroz realizaciju strategije razvoja mreže, proširuje i unapređuje WiFi mrežu i usluge da bi omogućilo diferenciranje i povećanje vrednosti i tržišne atraktivnosti ponude usluga i konvergentnih paketa.

Komercijalna strategija na tržištu privatnih korisnika se fokusira na repozicioniranje Telekoma Srbija, lansiranjem jedinstvene prodajne ponude (USP).

Telekom Srbija na tržištu poslovnih korisnika strateški razvija komercijalnu ponudu napredne konektivnosti, koja je kvalitetnija od konkurencije unutar i izvan područja ALL IP transformacije, uz pokrivanje velikih i srednjih preduzeća optičkom mrežom u sledećih nekoliko godina.

Implementacijom novog Strateškog poslovnog plana za period 2017-2019. godine Matično društvo strateški unapređuje korisničko iskustvo u skladu sa standardima najbolje prakse u cilju proaktivnog zadovoljavanja potreba svojih korisnika i ostvarenja dodatne konkurentne prednosti.

Telekom Srbija, realizacijom svoje strategije u periodu 2017-2019.godine, značajno proširuje portfolio svojih usluga na ICT tržištu ulaskom u pojedine vertikalne tržišta, a ponudom specifičnih IoT rešenja realizovaće veće doprinose rastu svojih ukupnih prihoda.

Telekom Srbija će dalje podsticati strateška partnerstva da bi na tržištu pravovremeno lansirao širok spektar novih naprednih usluga, kako u osnovnoj delatnosti, tako i u oblastima tržišta izvan osnovne delatnosti, za koje strateški proceni da mogu bitno doprineti povećanju prihoda u dužem vremenskom roku.

Telekom Srbija Grupa u tekućem trogodišnjem strateškom razvojnom ciklusu nastavlja strateško opredeljenje kontinuiteta eksploatacije postojećih sinergijskih efekata, identifikacije, inicijalizacije i razvoja novih potencijala sinergijskih efekata Telekom Srbija Grupe u zajedničkom korišćenju: mrežne infrastrukture, logističkih, odnosno nabavnih optimizacija, komercijalnih akcija na tržištima na kojima nastupa Telekom Srbija Grupa i optimizaciji alokacije potencijala ljudskih resursa na nivou Telekom Srbija Grupe.

10. USLUGE

10.1. USLUGE NA TRŽIŠTU TELEKOMUNIKACIJA

U nastavku je dat uporedni prikaz usluga na tržištu telekomunikacija regiona.

Tabela br. 7. Uporedni prikaz usluga na tržištu telekomunikacija

Srbija	BIH	Crna Gora
FIKSNA TELEFONIJA		
Usluge fiksne telefonije Prenos broja IN servisi (Teleouting, Humanitarni) Business trunking	Usluge fiksne telefonije (Fiksna:S, Fiksna:M, Fiksna:L) IN servisi (Telefonsko glasanje, Humanitarni)	Usluge fiksne telefonije Prenos broja
MOBILNA TELEFONIJA		
Usluge mobilne telefonije Prenos broja Blackberry IN servisi	Usluge mobilne telefonije Prenos broja Blackberry Mobilni internet	Usluge mobilne telefonije Mobilni internet
INTERNET I PRENOS PODATAKA		
Usluge pristupa internetu Prenos podataka (preko mobilne i fiksne mreže) Pametne usluge (mts web mail, mts disk, mits wifi)	Usluge pristupa internetu Prenos podataka (IPMPLS, Zakup vodova)	Usluge pristupa internetu (wimax) Prenos podataka (Zakup vodova i optičkih vlakana)
ICT SERVISI		
ICT servisi i strukturno kabliranje Cloud servisi (veeam backup, veeam Draas, M2M) Hosting Telehousing, usluge printing centra Wifi Izrada prilagođenih IT rešenja Security	ICT usluge Cloud servisi (MS office 365, Virtual Data Centar Hosting Usluge printing centra Wifi Security (zaštita od DDoS)	
INTEGRISANE USLUGE		
Box paketi (BOX2, BOX 3) Biz paket	Paketi S, M, L Biz TV NET TEL paketi	Paketi m:box
TELEVIZIJA		
IPTV usluga Usluga mts TV GO Usluga mts hotel TV Usluga mts biz TV	IPTV usluga Usluga TV to GO BIZ hotel TV usluga Usluga OTT pay TV	
PRODAJA TV UREĐAJA, TELEFONA, RAČUNARA		

Pored telekomunikacionih usluga Telekomunikacioni operatori regiona pružaju usluge finansijskih proizvoda i usluga (QR plaćanje, eBanking, mBanking).

Takođe, Telekom Srbija preko svojih zavisnih društava pruža i sledeće usluge:

- Emitovanje TV kanala (HD-WIN);
- Bankarsko poslovanje (mts banka); i
- Fizičko-tehničko obezbeđenje i održavanje higijene (Telus).

10.2. PROMENE U PONUDI USLUGA TELEKOM SRBIJA U 2017. GODINI

Telekom Srbija svojim poslovnim korisnicima nudi mogućnost realizacije kompletnog komunikacionog/IT rešenja – po sistemu „ključ u ruke“, koja obuhvata:

- Telekomunikacione servise;
- Managed ICT servise uključujući i strukturno kabliranje;
- IT servise (Virtuelni serveri, usluge hostinga – Web, DNS i Mail hosting);
- Cloud servise;
- Izradu prilagođenih IT rešenja (Dedicated serveri, Disaster Recovery rešenja, npr. DR lokacija sa replikacijom podataka);
- Usluge smeštaja opreme u telehouse objektima Telekoma Srbija; i konstantno radi na unapređenju korisničkog iskustva i postojećih servisa, kao i na proširenju portfolija usluga u različitim oblastima.

Usluge mobilne telefonije

- U februaru je završen razvoj notifikacija za postpaid i postpaid mobilni net korisnike, sms notifikacije se isporučuju u slučaju aktivacije, deaktivacije i isticanja tarifnih dodataka.
- Od februara je uveden nov kanal aktivacije prepaid tarifnih dodataka, koji omogućava direktan odgovor na sms bulk. Prepaid korisnicima se svakodnevno šalju promotivne ponude preko sms kanala.
- U februaru je implementirana izmena načina kreiranja Moj mts naloga, kojim će korisnici naše mobilne telefonije olakšano kreirati nalog, jer je prepoznato da se sve više koriste mobilne aplikacije koje se oslanjaju na logovanje putem Moj mts naloga.
- U maju 2017. godine unapređena je ponuda Biz tarifnih profila BizMix/BizMixNet/BizMax/BizMaxPlus.
- U junu je startovala prodaja roming dodatka za postpaid privatne korisnike, koji važi u 26 zemalja Evrope i u Egiptu.

Usluge interneta

- U avgustu je uvedeno eksperimentalno pružanje usluge „FibeBiz“ preko GPON optičke infrastrukture. Korisniku se nudi neograničeni pristup internetu brzina: 50/5 Mb/s, 100/10 Mb/s; 200/20 Mb/s i 400/40 Mb/s uz: 1 statičku IP adresu, 1 e-mail nalog i SLA paket za otklanjanje smetnji.
- mts Disk je usluga iznajmljivanja prostora korisnicima na Telekomovoj infrastrukturi radi smeštanja elektronskih, odnosno digitalnih dokumenata. Od decembra 2017. u zavisnosti od pripadnosti postpaid tarifi, korisnicima se dodeljuje različita veličina besplatnog prostora. Takođe, korisnicima je omogućeno da plate ukoliko žele dodatni prostor ili da kupe uslugu ukoliko nemaju pravo na nju (prepaid korisnici, profil kontrola troškova, stare postpaid tarife).
- U decembru je startovala izmena postojećeg internet dodatka za prepaid korisnike.

ICT usluge

- U oblasti ICT usluga i rešenja, krajem marta je u komercijalnu upotrebu uvedena nova usluga Daljinsko merenje isporuke prirodnog gasa. Distributerima gasa se nudi kompletno Cloud-based M2M rešenje za upravljanje i nadzor merača za gas.
- U avgustu je, nakon uspešno završenog pilot projekta, u komercijalnu upotrebu pušten nov servis u okviru SaaS servisa. U pitanju je AgroLIFE Government softversko rešenje kompanije Greensoft, koje omogućava analiziranje, planiranje i upravljanje zemljištem, a koje je namenjeno javnom sektoru.
- Takođe, u okviru SaaS, u oktobru su puštene u komercijalnu prodaju nove cloud usluge/rešenja: Veeam Backup rešenje, koje korisnicima omogućava da podatke koje kopiraju iz baza podataka, fajlova i image-a virtuelnih mašina prebace na storage sisteme cloud platforme Telekoma Srbija.
- Početkom novembra je pušten Web2Print portal kao novi kanal prodaje usluga Printing centra. Istovremeno je izvršena promena cenovnika i proširenje ponude usluga.
- U novembru je puštena u upotrebu nova aplikacija mtsBizCentar za poslovne korisnike Biz tarifnih profila i Biznet u segmentu malih i srednjih preduzeća.

BOX usluge

- Pokretanjem All IP projekta stekla se potreba za uvođenjem fiber Net i Box paketa. U maju 2017. godine uvedena su dodatna tri Net paketa za korisnike na optici, sa brzinama 150/20, 250/30 i 1000/100 Mbps. Uporedo sa ovim kreirani su i Box optički paketi. Uvedena su dva optička Box2 paketa sa Net brzinama 150/20 i 250/30 Mbps, kao i tri optička Box3 paketa sa Net brzinama 150/20, 250/30 i 1000/100 Mbps.
- Od januara 2017. svim korisnicima Box paketa, ponovo je uveden besplatan saobraćaj u mts fiksnoj mreži. Nakon utroška 150 minuta za pozive ka fiksnim mrežama sa fiksnog telefona u okviru naknade, saobraćaj ka fiksnoj mts mreži se ne naplaćuje.
- U avgustu 2017. godine izmenjeni su Box paketi. Korisnik dodavanjem postpaid linije u Box ostvaruje pravo na dodatnih 10% popusta na pretplatu.

Usluge televizije

- Od 1. aprila 2017. godine u mtsTV ponudi je domaći serijski kanal Star TV. Na kanalu se emituju televizijske serije najpoznatijih produkcijskih kuća.
- mts TV GO usluga podrazumeva ponudu video, audio i drugog multimedijalnog sadržaja preko interneta (unmanaged mreža). Ponudu čine Live TV kanali i dodatne usluge VoD, Gledaj unazad, 72 sata unazad, Snimanje sadržaja, na teritoriji Srbije. Namenjena privatnim korisnicima Telekoma Srbija, kao i korisnicima koji nemaju ni jednu uslugu Telekoma Srbija (neTelekom korisnici).

Finansijske i digitalni proizvodi i usluge

- Od 1. februara 2017. godine korisnici imaju priliku da plaćaju mts račune za telekomunikacione usluge i na kasama objekata Merkator, Roda i Idea očitavanjem QR koda na računima. Počev od februarskih računa plaćanje se vrši očitavanjem QR, na teritoriji Srbije.
- U cilju pojednostavljenja i automatizacije procesa rada, u martu u okviru aplikacije TIS je vraćena funkcionalnost parametara blokade/deblokade SSO naloga. Na ovaj način agenti korisničkog centra sa odgovarajućim pravima pristupa, mogu samostalno vršiti izmene blokade, tj. deblokade u zavisnosti od opravdanosti žalbi korisnika.
- U martu je omogućena usluga Dopuni mi kredit i putem USSD kanala. Ova usluga omogućava korisnicima da zamole prijatelje iz mts mreže da im dopune kredit.
- U maju je puštena u produkciju nova poboljšana verzija aplikacije za mobilna plaćanja-mplati za telefone sa android operativnim sistemom. mplati aplikacija omogućava plaćanje mts računa bez provizije putem mobilnog telefona, kao i dopunu prepaid kredita bilo kojom mts prepaid broju.

- Sa ciljem ulaska Telekoma Srbija na bankarsko finansijsko tržište, u maju 2017. u produkciju je pušten projekat mts Banka. Projekat predstavlja kreiranje digitalne banke i plasiranje najatraktivnijih finansijskih proizvoda preko multi channel-a. Realizuje se u više faza, a rezultati prve su ponuda bankarskih usluga (otvaranje multivalutnog računa i keš kredita) preko više različitih kanala (eBankinga, mBankinga, Light Branch aplikacije za mts poslovnice, Kontakt centra, mts Express-a, ekspozitura mts Banke i web sajta Banke) kao i razvoj novog portala mts Banke, eBanking i mBanking aplikacije. U toku je druga faza projekta sa uvođenjem novih proizvoda i usluga (dozvoljenog prekoračenja, ovlašćenja, kreditnih proizvoda, kreditnih kartica itd.) kao i automatizacije ugovaranja, izmena i gašenja usluga na postojećim kanalima.
- U junu je korisnicima postpaid mobilnog interneta omogućen uvid u listing na mts portalu.
- U cilju promocije usluge eRačun, svi korisnici koji su u prethodnom periodu izabrali način dostave mts računa: putem elektronske pošte (eRačun) i na adresu (papirni račun), u decembru su prebačeni na eRačun.

10.3. PROMENE U PONUDI USLUGA MTEL BANJA LUKA U 2017. GODINI

Pored unapređenja usluga koje se vežu za tradicionalne Mtel usluge u segmentu fiksne i mobilne telefonije, interneta i IPTV usluga, Mtel je uveo i unapredio i dodatne usluge za poslovne korisnike, koje obuhvataju:

- Usluge Printing centra;
- ICT usluge;
- Microsoft Office 365 usluga - omogućava korišćenje paketa Microsoft usluga zasnovanih na Cloud tehnologiji (Skype for business, Exchange, One Drive, Office paket...);
- Virtual Data Centar usluga - koja omogućava korišćenje Cloud server usluge (VPS as a Service) i mrežno sigurnosne usluge (Network as a Service). Cloud Server usluga omogućava korisniku iznajmljivanje, korišćenje i upravljanje virtuelnim serverima smeštenim u georedundantnom Data centru m:tel-a, dok Network as a service usluga omogućava korišćenje usluge Firewall-a odnosno Load Balancer-a, u skladu sa potrebama korisnika;
- Usluga Zaštita od DDoS napada - koja obuhvata detekciju, sprečavanje i izveštavanje o DDoS napadu; i
- U 2017. godini unapređene su i poboljšane Mtel usluge u cilju privlačenja novih korisnika, zadržavanja i povećanja zadovoljstva postojećih korisnika, a odnose se na razvoj multimedijalnih usluga i naprednih TV funkcionalnosti, unapređenje IPTV sadržaja, unapređenje ADSL usluga, kao i usluga fiksne i mobilne telefonije.

U segmentu mobilne telefonije uvedeni su promotivni tarifni modeli, u okviru kojih je korisnicima odobrena značajno veća količina besplatnog saobraćaja, odobren je popust na pretplatu postpaid korisnicima, te je vršena nabavka najatraktivnijih modela mobilnih telefona uz omogućavanje prodaje na rate.

U 2017. godini donesena je odluka o povećanju brzina ADSL usluga, kako samostalnih, tako i u paketu. Usluge sa visokim pristupnim brzinama koje dosežu i do 100/50 Mb/s pružaju se na osnovu GPON i VDSL tehnologije.

U toku 2017. godine, u ponudu je uvršten OTT pay TV servis, koji je namenjen prevashodno korisnicima koji nisu u zoni Mtel-ove xDSL mreže, a koji omogućava pristup Live TV i ostalim TV servisima (multiscreen, Facebook, Tweeter, You Tube,VoD) preko neupravljanje IP mreže (javni Internet), korišćenjem internet OTT STB-a.

Unapređenje IPTV sadržaja ogleda se u uvođenju šest Sport Klub kanala, kao i pet Arena Sport kanala u osnovnom TV paketu u aprilu 2017. godine. Korisnicima je omogućena promocija i kupovina TV paketa putem daljinskog upravljača kroz IPTV shop.

U toku 2017. godine sprovedene su aktivnosti na realizaciji druge faze Mpayment projekta, u kojoj su implementirane nove funkcionalnosti, kao što su prikazivanje PDF računa, prebaci novac prijatelju, uključanje na reč, QR plaćanje na lokaciji/web lokaciji trgovca i dopuna fiksnih prepaid računa.

Logosoft

Logosoft je osnažio vlastitu poziciju i postavio visoke standarde kada je reč o pružanju poslovnih informacijsko-komunikacijskih usluga. Poslovna Logosoft platforma objedinjuje usluge stalnih internet linkova, povezivanja udaljenih lokacija – VPN, uslugu fiksne i mobilne telefonije, uslugu zakupa mobilnog interneta, ponudu Office365 rešenja serverskih i kancelarijskih aplikacija, lokalna, globalna i hibridna cloud rešenja, te je kao takva odlično poslovno, informacijsko-komunikacijsko rešenje.

2017. godina je obeležena investiranjem u razvoj pouzdanog, sigurnog i dostupnog Data Centra, koji je zvanično svoja vrata otvorio u martu 2017. godine. Partnerstvo s globalnim cloud vendorima, Microsoft-om i Ciscom, direktne veze s najvećim svetskim Tier 1 nadprovajderima, kompaniji je omogućio planiranje i rad na zajedničkoj implementaciji cloud baziranih servisa, kao i visok nivo dostupnosti, pouzdanosti usluga na lokalnom i regionalnom nivou. Razvojem Logosoft Data Centra, najsavremenijeg objekta ovog tipa u BiH, uspostavljanjem usluge Backup as a Service, kao i brzom reakcijom na korisničke potrebe, pozicionirali su se kao savršen partner na polju savremenih sigurnosnih cloud baziranih tehnologija i usluga kolokacije.

Mtel Austria

Poslovanje Mtel Austria u 2017. godini karakterisalo je sledeće:

- realizacija projekta softverske nadogradnje postojeće MVNO platforme, čime su se ostvarili uslovi za pružanje VPN usluge korisnicima;
- u saradnji sa firmom GO4YU realizovan TV servis kao deo nove ponude korisnicima;
- omogućen duo paket usluga korisnicima - mobilna telefonija plus TV, kao i kupovina različitih bundle-ova korisnicima, kako bi na što fleksibilniji način koristili usluge Mtel Austria;
- od mnogobrojnih kampanja najznačajnije i najintenzivnije su bile kampanje za: unapređenje postpaid tarifa i promociju mobilnih telefona, Starter (prepaid) paket sa dodatnom vrednošću, uvođenje roaming tarifnih dodataka za Srbiju, BiH i Crnu Goru, uvođenje usluge televizije (Naša TV i Naša TV + SERVUS), ukidanje roaming troškova u Srbiji, BiH i CG, uvođenje studentskog paketa, promocija „Hartlauer“ renomiranog kanala prodaje, te novogodišnje prepaid i postpaid kampanje.

10.4. PROMENE U PONUDI USLUGA MTEL PODGORICA U 2017. GODINI

Usluge mobilne telefonije

- Početkom januara kompanija MTEL je uvela uslugu Univerzalni servis - za pružanje usluge Univerzalnog telefonskog imenika i Univerzalne službe za davanje informacija korisnicima o telefonskim brojevima.
- U februaru je pokrenuta usluga mobilnog plaćanja – mPAY, koja omogućava korisnicima MTEL-a plaćanje putem mobilnog telefona kao i pristup i drugim naprednim uslugama, kao što su: odabir načina plaćanja, pokloni, dopuna prepaid računa i sl.
- Početkom leta, uveden je novi m:go turist paket. Cena paketa je 5€ sa inicijalnim kreditom od 1€, uz benefite za Internet potrošnju.
- Povodom jubileja Kompanije, uvedeni su Urban postpaid paketi (Urban S, Urban M, Urban L, Urban XL) koji sadrže fiksne resurse i najveće količine Interneta u sklopu pretplate, opciju prenosa nepotrošenih resursa u naredni mesec i mogućnost pristupa digitalnim servisima. U avgustu je uvedena nova promo kampanja za postpaid korisnike, namenjena studentima.
- U prepaid segmentu, tokom oktobra uveden je novi prepaid paket „Moj klub" u saradnji sa fudbalskim klubom „Budućnost“, namenjen navijačima i ljubiteljima kluba.
- Tokom decembra MTEL je za postpaid i prepaid korisnike pripremio nove m:roaming tikete, tokom njihovog boravka u Srbiji, Sloveniji i na Kosovu i Metohiji.

Usluge fiksne telefonije, Interneta i televizije

Imajući u vidu da je MTEL, pored Crnogorskog Telekom, jedini operator koji nudi sve četiri telekomunikacione usluge na jednom mestu, prioritetni cilj je da javnost informiše o toj korporativnoj prednosti, prvenstveno putem BOX paketa.

Tokom aprila uvedeni su i novi kablovski paketi koji kombinuju usluge interneta i fiksne telefonije, uz promenu brzina u BOX paketima, kako bi bili konkurenti na tržištu.

10.5. USLUGE OSTALIH ZAVISNIH DRUŠTAVA

Telus

U okviru registrovane delatnosti, Telus pruža usluge:

- obezbeđivanje objekata i imovine (FTO, PPZ i pratnje novca) - 50% ukupnog obima usluga;
- održavanje higijene poslovnog prostora i objekata – 48% ukupnog obima usluga; i
- servisa pomoćnih poslova (usluge NK radnika) - 2% ukupnog obima usluga.

HD-WIN

Kanali Arena sport su na kraju 2017. godine prisutni u distributivnim mrežama 40 operatora na teritoriji Srbije, 19 na teritoriji Bosne i Hercegovine, 2 u Crnoj Gori i po 1 u Makedoniji i Hrvatskoj, odnosno ukupno 63 operatora. Na svim pomenutim tržištima, kanali Arena sport su prisutni na platformama svih glavnih telekomunikacionih operatera (Telekom Srbija, T-Com Crna Gora, BH Telecom, m:tel RS, T-Com Makedonija, HT Eronet i T-Com Hrvatska).

Od početka emitovanja program Arena sport TV je baziran na ekskluzivnom premium content-u iz sveta sporta. Sa radom studija, program je obogaćen i sa studijskim emisijama koje prate UEFA Ligu šampiona i Ligu Evrope, kao i dešavanja oko Srpske Super Lige, Francusku ligu i Italijansku ligu, a prisutna je i emisija koja prati dešavanja u svetu košarke. Emituju se i dnevne vesti Arena News.

Kanal Arena sport 1 se distribuirao kod svih operatera u okviru osnovne ponude, a ostali kanali su deo payTV paketa bilo da je samostalni paket Arena sport, bilo kao deo nekog drugog payTV paketa.

mts banka

Banka u svom poslovanju nudi sledeće usluge:

- kreditne poslove (odobranje kratkoročnih i dugoročnih kredita privredi i stanovništvu, odobranje ostalih plasmana (faktoring, eskont menica i drugo);
- depozitne poslove (otvaranje i vođenje transakcionih i oročenih depozitnih računa); i
- ostale usluge (dinarski i devizni platni promet, garancijsko poslovanje, dokumentarno poslovanje, kartičarstvo, menjački poslovi, iznajmljivanje sefova za pravna i fizička lica ostalo).

U 2017. godini unapređene su i poboljšane usluge koje mts banka pruža. U cilju privlačenja novih korisnika, zadržavanja i povećanja zadovoljstva postojećih korisnika mts banka je uvela nove pakete proizvoda za privredu i stanovništvo. Za stanovništvo su definisani paketi proizvoda koji podrazumevaju trenutno najpovoljnije uslove na bankarskom tržištu izraženo kroz najpovoljnije kamatne stope, duže rokove korišćenja, ukidanje naknada i omogućavanje otvaranja računa uz dobijanje kartice koja korisniku omogućava podizanje gotovine na bankomatima svih banaka bez troškova, kao i najpovoljniji kurs na Web menjačnici.

11. KORISNICI USLUGA MATIČNOG I ZAVISNIH DRUŠTAVA

11.1. KORISNICI TELEKOMUNIKACIONIH USLUGA

Na kraju 2017. godine, Matično društvo (Telekom Srbija) i zavisna društva broje ukupno 9.7 miliona korisnika. U 2017. godini je ostvareno povećanje broja korisnika Interneta i multimedijalnih usluga i smanjenje ukupnog broja korisnika u fiksnoj i mobilnoj telefoniji (Tabela 8).

Fokus Matičnog društva usmeren je na stvaranje kvalitetnog korisničkog iskustva kroz upravljanje prodajom orijentisanom na korisnike, kao i kroz unapređenje efektivnosti prodaje. Prisutno je smanjenje broja korisnika fiksne telefonije, što je u najvećoj meri uslovljeno postojanjem alternativnih vidova komunikacije, kao što su mobilna telefonija i internet, ali i uslugom prenosivosti broja.

Tabela br. 8. Korisnici telekomunikacionih usluga po vrstama usluga (u 000)

Vrsta korisnika	Godina	Telekom Srbija	Mtel Banja Luka	mtel Podgorica	mts d.o.o.	Ukupno
Fiksna telefonija	2016	2.282	256	12	0	2.550
	2017	2.116	239	21	17	2.393
	stopa rasta	-7,3%	-6,6%	75,0%	-	-6,2%
Mobilna telefonija	2016	4.334	1.317	280	0	5.931
	2017	4.194	1.335	288	31	5.848
	stopa rasta	-3,2%	1,4%	3,2%	-	-1,4%
Internet	2016	760	137	30	0	927
	2017	739	141	47	5	932
	stopa rasta	-2,8%	2,9%	56,7%		0,5%
Multimedije	2016	415	63	35	0	513
	2017	426	80	53	2	561
	stopa rasta	2,7%	27,0%	51,4%		9,4%
Ukupno :	2016	7.791	1.773	357	0	9.921
	2017	7.475	1.795	409	55	9.734
	stopa rasta	-4,1%	1,2%	14,9%		-1,9%

11.1.1. Korisnici fiksne telefonije

Usluge fiksne telefonije Telekom Srbija Grupe koristi 2.4 miliona korisnika. U Matičnom društvu Telekom Srbija i zavisnom društvu Telekom Srpske broj korisnika fiksne telefonije na kraju 2017. godine manji je u odnosu na broj korisnika u 2016. godini (stopa pada oko - 7%), dok u zavisnom društvu Mtel Podgorica raste, ali je broj korisnika nizak (1% od ukupnih) da bi uticao na ukupan trend korisnika fiksne telefonije. Usluge fiksne telefonije Telekoma Srbija na kraju 2017. godine koristi 2.1 milion korisnika.

Zavisno društvo mts d.o.o., koje je sa radom počelo u 2017. godini, na kraju godine ima 17 hiljada korisnika fiksne telefonije.

Sa razvojem IP tehnologije, prisutno je smanjenje broja ISDN korisnika, ali i veća zainteresovanost za usluge IP Centrex i Business trunking zbog prednosti korišćenja. Broj korisnika usluge IP Centrex i Business trunking veći je za 16,3% u odnosu na 2016. godinu.

Nastavljen je pozitivan trend u povećanju broja korisnika konvergentnih paketa. Učešće konvergentnih paketa u poslovnom prihodu za 2017. godinu iznosi 21%, što je za 2% više u odnosu na 2016. godinu.

Broj privatnih korisnika fiksne telefonije je u znatnom padu u Srbiji i Republici Srpskoj (7-9 %) a kod poslovnih korisnika blaži pad u Srbiji – 2%, a u Republici Srpskoj rast od 6%. U Crnoj Gori su pozitivne tendencije, ali je učešće fiksnih korisnika u ukupnom broju manje od 1%.

Tabela br. 9. Korisnici usluga fiksne telefonije - privatni i poslovni (u 000)

Vrsta korisnika	Godina	Telekom Srbija	Mtel Banja Luka	mtel Podgorica	Ukupno
Privatni	2016.	2.027	222	10	2.259
	2017.	1.866	203	19	2.088
	stopa rasta	-7,94%	-8,56%	90,00%	-7,57%
Poslovni	2016.	255	34	2	291
	2017.	250	36	2	288
	stopa rasta	-1,96%	5,88%	0,00%	-1,03%
Ukupno :	2016.	2.282	256	12	2.550
	2017.	2.116	239	21	2.376
	stopa rasta	-7,27%	-6,64%	75,00%	-6,82%

Napomena: Nisu strukturirani podaci za mts.d.o.o.

11.1.2. Korisnici mobilne telefonije

Ukupan broj korisnika mobilne telefonije na nivou Grupe na kraju 2017. godine iznosi 5.8 miliona. Broj korisnika mobilne telefonije i interneta je u blagom padu u Srbiji (2,8%), dok je u Republici Srpskoj u rastućoj tendenciji u približnom iznosu (1,4 -2,8%).

Kod svih društava Telekom Srbija Grupe beleži se pad broja prepaid korisnika i rast broja postpaid korisnika u odnosu na prethodnu godinu.

Telekom Srbija i u 2017. godini ostvaruje rast broja postpaid korisnika sa najvećim učešćem na tržištu mobilne telefonije, dok je broj prepaid korisnika smanjen za 9,8% u odnosu na 2016 godinu. Jedan od razloga smanjenja broja prepaid korisnika je i prelazak određenog broja korisnika na postpaid račun.

Prednosti brojnih kampanja i novih tarifnih profila uvedenih sa namerom da zadovolje potrebe različitih grupa korisnika imali su pozitivan uticaj na ukupan broj postpaid korisnika mobilne telefonije.

Broj prepaid korisnika mobilne telefonije je u padu, posebno u Crnoj Gori. Postpaid korisnici rastu na svim tržištima, s tim što je rast najniži u Srbiji – 3%, Republika Srpska – 6%, a u Crnoj Gori 28%.

Tabela br. 10. Korisnici usluga mobilne telefonije - prepaid i postpaid (u 000)

Vrsta korisnika	Godina	Telekom Srbija	Mtel Banja Luka	mtel Podgorica	Ukupno
Prepaid	2016.	2.030	970	157	3.156
	2017.	1.831	968	131	2.939
	stopa rasta	-9,80%	-0,21%	-16,56%	-6,88%
Postpaid	2016.	2304	347	123	2774
	2017.	2363	367	157	2910
	stopa rasta	2,56%	5,76%	27,64%	4,90%
Ukupno :	2016.	4.334	1.317	280	5.931
	2017.	4.194	1.335	288	5.817
	stopa rasta	-3,23%	1,37%	2,86%	-1,92%

Napomena: Nisu strukturirani podaci za mts.d.o.o.

11.1.3. Korisnici interneta i multimedije

Ukupan broj internet korisnika na nivou Grupe na kraju 2017. godine iznosi 932 hiljade i uključuje ADSL korisnike Matičnog društva i zavisnih društava Telekom Srpske i mts d.o.o. ali i korisnike zavisnog društva Mtel Podgorica, koji internet koriste putem kablovske i putem wimax tehnologije.

Broj korisnika multimedijalnih usluga na kraju 2017. godine iznosi 562 hiljade. Korisnici multimedijalnih usluga Grupe uključuju IPTV korisnike Matičnog društva i zavisnih društava Telekom Srpske i mts d.o.o., kao i kablovske korisnike zavisnog društva Mtel Podgorica.

U 2017. godini zabeležen je rast IPTV korisnika za 2,7%, na koji je uticala ponuda konvergentnih paketa. U 2017. godini broj korisnika IPTV usluge iznosi 426 hiljada.

Korisnicima IPTV usluge dostupna je multiscreen funkcionalnost koja omogućava pregled multimedijalnog sadržaja preko TV uređaja, računara i mobilnih uređaja. Korisnicima se pruža i mts TV GO usluga (OTT) koja podrazumeva ponudu video, audio i drugog multimedijalnog sadržaja preko interneta (unmanaged mreža), kojima korisnici pristupaju preko mobilne i web aplikacije.

Korisnici multimedijalnih usluga imaju rast na svim tržištima, s tim što je u Srbiji blaži rast (2,7%), a u Republici Srpskoj znatno veći – 27%. Najveći rast internet i multimedijalnih korisnika je u Crnoj Gori – iznad 50%.

11.2. STRUKTURA I PROMENE BROJA KORISNIKA MATIČNOG I ZAVISNIH DRUŠTAVA

11.2.1. Struktura korisnika pojedinih članica po vrstama usluga

U strukturi korisnika, najveće učešće imaju korisnici mobilne telefonije, u Srbiji preko 55%, a u Republici Srpskoj i Crnoj Gori 74-78%. Učešće korisnika mobilne telefonije je stabilno u Srbiji i Republici Srpskoj, ali u Crnoj Gori beleži pad od 8%.

Korisnici fiksne telefonije su u Srbiji još uvek na visokom nivou učešća – 28%, a u Republici Srpskoj oko 13%; u oba slučaja u blagom padu, i u Crnoj Gori - 5%, sa blagim rastom.

Učešće korisnika interneta i multimedija je stabilno poslednje dve godine u Srbiji i Republici Srpskoj, a u blažem rastu u Crnoj Gori - 3%.

Struktura korisnika po vrstama usluga

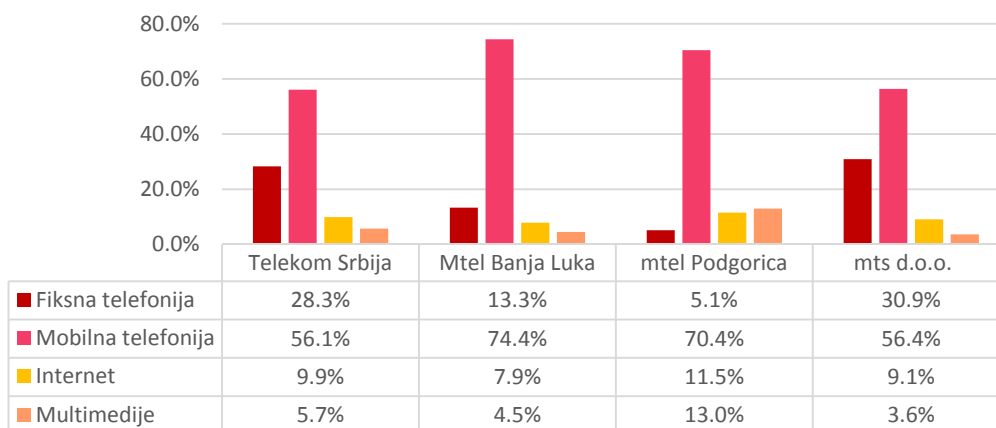

Tabela br. 11. Struktura korisnika pojedinih članica po vrstama usluga

Vrsta korisnika	Godina	Telekom Srbija	Mtel Banja Luka	mtel Podgorica	mts d.o.o.
Fiksna telefonija	2016	29,3	14,4	3,4	0
	2017	28,3	13,3	5,1	30,9
	promena	-1,0	-1,1	1,8	30,9
Mobilna telefonija	2016	55,6	74,3	78,4	0,0
	2017	56,1	74,4	70,4	56,4
	promena	0,5	0,1	-8,0	0,6
Internet	2016	9,8	7,7	8,4	0,0
	2017	9,9	7,9	11,5	9,1
	promena	0,1	0,1	3,1	0,1
Multimedije	2016	5,3	3,6	9,8	0,0
	2017	5,7	4,5	13,0	3,6
	promena	0,4	0,9	3,1	0,0
Ukupno :	2016	100,0	100,0	100,0	0
	2017	100,0	100,0	100,0	100,0

11.2.2. Struktura korisnika pojedinih vrsta usluga po članicama

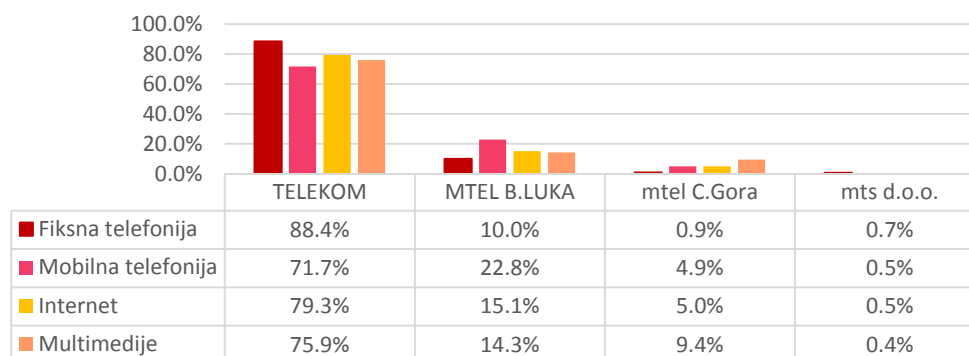
Telekom Srbija ima najveće učešće u ukupnom broju korisnika telekomunikacionih usluga: 72% korisnika mobilne telefonije, 76% korisnika multimedijalnih usluga, 79% internet korisnika, 88% korisnika fiksne telefonije.

Tabela br. 12. Struktura korisnika pojedinih vrsta usluga po članicama

Vrsta korisnika	Godina	Telekom Srbija	Mtel Banja Luka	mtel Podgorica	mts d.o.o.	Ukupno
Fiksna telefonija	2016	89,5	10,0	0,5	0,0	100,0
	2017	88,4	10,0	0,9	0,7	100,0
	promena	-1,1	0,0	0,4	0,0	
Mobilna telefonija	2016	73,1	22,2	4,7	0,0	100,0
	2017	71,7	22,8	4,9	0,5	100,0
	promena	-1,4	0,6	0,2	0,5	
Internet	2016	82,0	14,8	3,2	0,0	100,0
	2017	79,3	15,1	5,0	0,5	100,0
	promena	-2,7	0,3	1,8	0,5	
Multimedije	2016	80,9	12,3	6,8	0,0	100,0
	2017	75,9	14,3	9,4	0,4	100,0
	promena	-5,0	2,0	2,6	0,4	

Mtel Banja Luka je drugi po visini učešća i to najviše u mobilnoj telefoniji – 23%, potom interneta i multimedija – 15%. mtel Podgorica u segmentu mobilne telefonije i interneta ima učešće 5% ukupnih korisnika, a u multimedijalnim uslugama - 9%.

Struktura korisnika usluga po članicama

11.3. KORISNICI USLUGA MTS BANKE

U 2017. godini unapređene su i poboljšane usluge koje mts banka pruža. U cilju privlačenja novih korisnika, zadržavanja i povećanja zadovoljstva postojećih korisnika mts banka je uvela nove pakete proizvoda za privredu i stanovništvo. Najznačajniji rast klijenata je kod gotovinskih kredita i kod otvorenih transakcionih računa fizičkih lica.

Za stanovništvo su definisani paketi proizvoda koji podrazumevaju trenutno najpovoljnije uslove na bankarskom tržištu izraženo kroz najpovoljnije kamatne stope, duže rokove korišćenja, ukidanje naknada i omogućavanje otvaranja računa uz dobijanje kartice koja korisniku omogućava podizanje gotovine na bankomatima svih banaka bez troškova, kao i najpovoljniji kurs na Web menjačnici.

Usluge mts banka su podeljene na:

- kreditne poslove (odobravanje kratkoročnih i dugoročnih kredita privredi i stanovništvu, odobravanje ostalih plasmana (faktoring, eskont menica i drugo);
- depozitne poslove (otvaranje i vođenje transakcionih i oročenih depozitnih računa); i
- ostale usluge (dinarski i devizni platni promet, garancijsko poslovanje, dokumentarno poslovanje, kartičarstvo, menjački poslovi, iznajmljivanje sefova za pravna i fizička lica ostalo).

Tabela br. 13. Broj klijenata mts banke po vrstama usluga

Vrsta proizvoda	Broj klijenata		povećanje/ smanjenje u %
	2016	2017	
Transakcioni računi fizičkih lica	5.210	18.605	257,1
Transakcioni računi pravnih lica	879	1.048	19,2
Depoziti fizičkih lica	625	794	27,0
Depoziti pravnih lica	15	9	-40,0
WEB krediti	76.215	80.831	6,1
Potrošački krediti	6	4	-33,3
Investicioni krediti	14	20	42,9
Stambeni krediti	94	128	36,2
Gotovinski krediti	751	4.923	555,5
Ostali plasmani	449	739	64,6
Garancije	32	22	-31,3
Dinarski novčani račun za trgovanje akcijama	7	6	-14,3
Ukupno:	84.297	107.129	27,1

Broj klijenata mts banke ukupno povećan za 27,1% u 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu.

12. INVESTICIJE

12.1. INVESTICIJE NA NIVOU MATIČNOG I ZAVISNIH DRUŠTAVA U 2017. GODINI

Ukupna investiciona ulaganja u 2017. godini, na nivou Telekom Srbija Grupe iznose 26.7 milijardi dinara i za 6.2% su manja u odnosu na investiciona ulaganja u 2016. godini. Uporedni pregled investicionih ulaganja ostvarenih po pojedinačnim društvima Grupe u 2017. i 2016. godini je prikazan u sledećoj tabeli:

Tabela br. 14. Stopa rasta investicija po članicama grupe (u 000 RSD)

Članice	2016	2017	Stopa rasta (u%)
Telekom Srbija a.d.	15.065	14.566	-3,3
Mtel Banja Luka	6.760	4.736	-29,9
mtel Podgorica	6.628	7.054	6,4
Telus	5	9	80,0
HD WIN	16	28	75,0
mts banka	10	12	20,0
TS Net	25	146	484,0
GO4YU	0	7	-
mts d.o.o	0	186	-
Ukupno:	28.509	26.744	-6,2

Telekom Srbija u ukupnim investicijama grupe u 2017. godini učestvuje 54,5%.

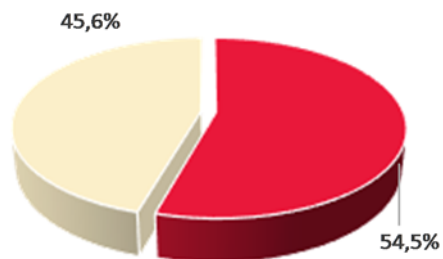
Tabela br. 15. Učešće investicija Telekom Srbija a.d. u ukupnim investicijama Grupe (u 000 RSD)

	2016	učešća u 2016.	2017	učešća u 2017.	stopa rasta
Telekom Srbija a.d.	15.065	52,8%	14.566	54,5%	-3,3%
Zavisna preduzeća	13.444	47,2%	12.178	45,5%	-9,5%
Ukupno	28.509	100,0%	26.744	100,0%	-6,2%

Učešća u investicijama u 2016 .

Učešća u investicijama u 2017.

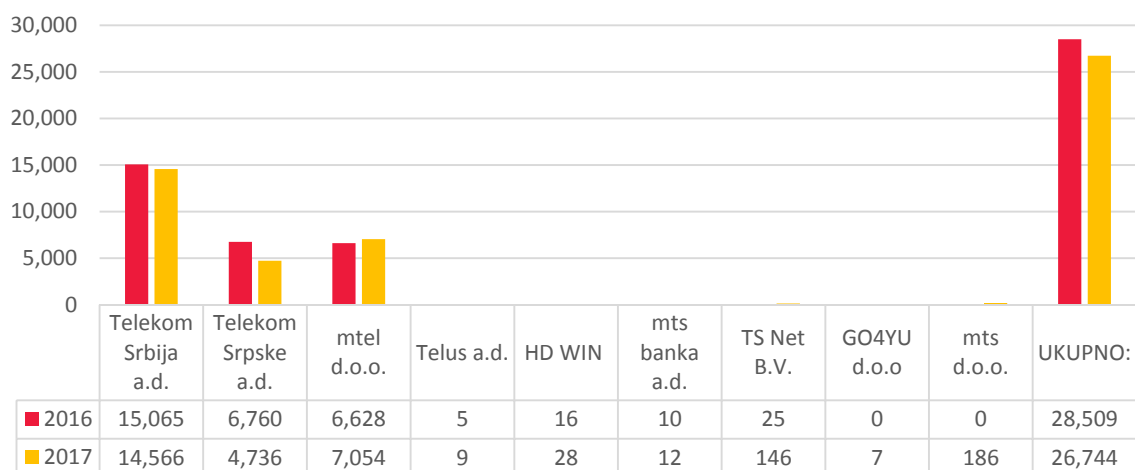

■ Telekom Srbija a.d. ■ Zavisna preduzeća

■ Telekom Srbija a.d. ■ Zavisna preduzeća

Posmatrano po članicama Grupe, najveće investicije u 2017. godini ostvarene su u Matičnom društvu (14.6 milijardi dinara), a najniže u zavisnom društvu GO4YU (7 miliona dinara).

Investicije na nivou matičnog i zavisnih društava

12.2. INVESTICIJE TELEKOM SRBIJA

Značajna investiciona ulaganja Telekoma Srbija izvršena su s ciljem osiguranja poslovnog kontinuiteta u svim segmentima poslovanja, kroz uvođenje novih i unapređenja postojećih servisa. Implementacija najsavremenijih tehnoloških rešenja prepoznata je kao način da se korisnicima ponude novi servisi na najkvalitetniji način.

Ukupna investiciona ulaganja u 2017. godini realizovana su u iznosu od 14,6 milijardi dinara, manje su za 3,3 % u odnosu na 2016. godinu, a predstavljaju 54,5 % ukupnih investicija Grupe u 2017. godini (Tabela br. 15).

Tokom 2017. godine započeta je Internet revolucija tj. All IP transformacija i modernizacija fiksne mreže. To je najveća investicija u informaciono-komunikacionu infrastrukturu još od osnivanja kompanije. Istovremeno, nastavljeno je i sa ulaganjima u proširenje kapaciteta pristupne mreže, čime su korisnicima omogućeni servisi na broadband pristupu većih brzina. Izvršeno je unapređenje i proširenje IMS sistema, koji predstavlja centralni komutacioni čvor za fiksnu i mobilnu mrežu nove generacije.

U delu mobilne telefonije Telekom Srbija nastavlja da omogućava svojim korisnicima kvalitetan signal i brz mobilni internet u svim delovima zemlje, što se prvenstveno ogleda kroz ubrzano širenje pokrivenosti 4G mrežom, gde je procenat pokrivenosti stanovništva preko 85%. Istovremeno, u 2017. godini realizovana su i značajna ulaganja u širenje pokrivenosti UMTS mreže, gde je procenat pokrivenosti stanovništva preko 97%. Naime, u cilju proširenja, modernizacije, optimizacije i povećanja zone pokrivanja i kapaciteta mreže tokom 2017. godine izvršena su ulaganja u nastavak razvoja RAN mreže.

U oblasti interneta investicije su usmerene na razvoj IP/MPLS mreže kao i na širenje OTN/DWDM transportne mreže sa ciljem podrške rastu internet saobraćaja i povećanju broja pristupnih mrežnih elemenata, kroz primenu najboljih rešenja na tržištu i u cilju obezbeđenja kapaciteta za sve buduće mrežne i korisničke potrebe.

U oblasti multimedijalnih usluga, vršena je migracija korisnika sa stare na novu multimedijalnu platformu. Investiciona ulaganja usmerena su na dalje proširenje kapaciteta IPTV multimedijalne platforme i dodatnih servisa sa ciljem povećanja broja korisnika kojima su dostupni kvalitetni multimedijalni servisi.

Najznačajniji IT projekti u prethodnoj godini odnose se na nastavak realizacije IT transformacionog programa u cilju održavanja odgovarajućeg nivoa poslovanja, uz istovremeni rast i transformaciju.

Ulaganja koja su obeležila 2017. godinu odnose se na projekte upravljanja korisničkim iskustvom i korisničkim zahtevima, u cilju podrške novim izvorima prihoda. S druge strane, realizovana su i ulaganja koja su usmerena na nastavak projekata vezanih za standardizaciju ERP sistema, projekte razvoja Big Data tehnologija i digitalnih platformi, kao i ulaganja u private cloud infrastrukturu, postojeće data centre i u transformaciju digitalnog radnog mesta.

12.3. INVESTICIJE ZAVISNIH DRUŠTAVA

12.3.1. Investicije u okviru Mtel Grupe

Ukupne investicije Mtel Grupe (društva Telekom Srpske sa zavisnim društvima Mtel Austria i Logosoft) u 2017. godini iznose 4,7 milijardi dinara (76,4 miliona KM) i za 30% su manje u odnosu na ostvarene u 2016. godini. Ove investicije imaju učešće 17,7% u ukupnim investicijama Grupe u 2017. godini.

Mtel Banja Luka

Prateći zahteve korisnika, kontinuirano se vrši unapređenje stepena modularnosti i fleksibilnosti bežične transportne mreže, u smislu unapređenja mogućnosti za nadogradnju kapaciteta i/ili funkcionalnosti (QoS, bandwidth on demand, Multiband odnosno Carrier-Aggregation i slično). U cilju daljeg proširenja i modernizacije postojeće mobilne mreže značajna je isporuka neophodne RAN opreme, kao i izgradnja objekata bežične pristupne mreže, te povećanje pokrivenosti, kapaciteta i kvaliteta usluge, kroz uvođenje 3G na 900 MHz, uvođenje F2 i F3 na 2100 MHz.

U domenu jezgra mobilne mreže izvršena je modernizacija PS Core sistema, realizovan je i projekat AntiFraud platforme ViberCut za sprečavanje nelegalnog preusmeravanja interkonekcijskih poziva na Viber za korisnike mobilnog, ADSL i Wi-Fi Interneta i rutiranje tih poziva regularnim interkonekcijskim vezama. mGo aplikacija je proširena novim funkcionalnostima, dok su mPay servisi omogućili usluge transfera novca između korisnika, Bill Payment and Presentment, kao i funkciju plaćanja kod trgovca korišćenjem QR koda.

Značajna su ulaganja u kablovsku transportnu i pristupnu mrežu, odnosno skraćenje pretplatničke petlje po postojećoj kablovskoj infrastrukturi, čime se korisnicima omogućavaju bitske brzine od 30 Mbps, kao i izgradnjom FTTx optičke pristupne mreže.

U 2017. godini je nastavljena priprema i izvođenje radova za proširenje OTN/DWDM mreže. Realizovani su dodatni kapaciteti za međupovezivanje IP/MPLS switch-eva i edge rutera sa nadređenim core IP/MPLS ruterima, za potrebe Firewall-a, povezivanje elemenata mobilne mreže, realizacije linkova za potrebe distribucije multimedijalnih servisa te obezbeđivanja linkova za iznajmljivanje drugim operatorima.

Značajna je nabavka terminalne opreme za poslovne i privatne korisnike (IAD, STB, ONT, VoIP gateway oprema, ruteri i ostala korisnička oprema), kao i testiranje novih tipova terminalne opreme za instalaciju kod krajnjih korisnika. Prateći trendove u oblasti telekomunikacija, kroz niz projekata unapređenja Integralnog sistema za distribuciju IPTV sadržaja, prošireni su kapaciteti sistema IPTV STB uređaja i implementirane su nove funkcionalnosti koje omogućavaju diversifikaciju ponude usluga Telekoma Srpske.

Konstantna podrška poslovanju sa ciljem povećanja efikasnosti kroz automatizaciju korporativnih poslovnih procesa, realizovana je kroz više projekata, čime je značajno smanjeno vreme potrebno za rešavanje zahteva internih korisnika. Unapređen je prezentacioni deo portala u skladu sa trendovima i implementirana je online kupovina usluga, čime je Telekom Srpske uveo web kao prodajni kanal. Optimizovano je upravljanje katalogom proizvoda na mtel.ba, ali i upravljanje narudžbama koje dolaze sa web shopa, Kontakt centra i teleprodaje.

U cilju brže, jednostavnije i efikasnije realizacije usluga, uvedena su nova rešenja za pružanje usluge Open Biz Hotel TV, realizovan je novi konvertor za IP Centrex uz omogućavanje besplatnih razgovora unutar grupe, bez obzira na to da li se bira kratkim ili dugim brojevima, čime je povećano zadovoljstvo korisnika.

Tokom 2017. godine radilo se na kreiranju i implementaciji ICT rešenja za potrebe rastućeg ICT tržišta, te je realizovan servis Virtual Data Center, kao i mrežno-sigurnosne usluge: Firewall i Load Balancer. Omogućena je direktna prodaja Microsoft Cloud servisa Mtel korisnicima, prvenstveno u domenima poslovne kolaboracije, infrastrukture i bezbednosti.

Logosoft

Najznačajnija investiciona ulaganja zavisnog društva Logosoft d.o.o Sarajevo, u 2017. godini se odnose na modernizaciju i razvoj pristupne i transportne mrežne infrastrukture, čime su stvorene mogućnosti za širenje obima poslovanja Logosofta na lokalna i regionalna tržišta poslovnih, informacijsko-komunikacijskih rešenja. Pored toga, 2017. godina je obeležena investiranjem u razvoj pouzdanog, sigurnog i dostupnog Data Centra, koji je zvanično svoja vrata otvorio u martu 2017. godine. Razvojem Logosoft Data Centra, najsavremenijeg objekta ovog tipa u BiH, uspostavljanjem usluge Backup as a Service, kao i brzom reakcijom na korisničke potrebe, Logosoft se pozicionirao kao savršen partner na polju savremenih sigurnosnih cloud baziranih tehnologija i usluga kolokacije.

Mtel Austria

Najznačajnija investiciona ulaganja zavisnog društva Mtel Austria u 2017. godini odnose se na nadogradnju softvera na postojećoj MVNO platformi, i omogućavaju pružanje VPN usluge krajnjim korisnicima.

12.3.2. Investicije ostalih zavisnih društava

mtel Podgorica

Ukupne investicije zavisnog društva mtel u 2017. godini iznose 7 milijardi dinara (58.2 miliona EUR) i za 6% su veće u odnosu na ostvarene u 2016. godini (a koje su 165% veće u odnosu na investicije za 2015. godinu).

Investicije mtel-a čine 26,4% ukupnih investicija Grupe u 2017. godini.

U 2017. godini investicije su bile usmerene na razvoj kablovske infrastrukture. Radi se o najvećem projektu u mtel-u, koji se dinamički odvija u zavisnosti od uslova na terenu. Razvoj HFC mreže počeo je u 2015. godini, tako da je u 2016. i 2017. godini nastavljena izgradnja kako bi se pokrile sve opštine u Crnoj Gori.

- U 2017. godini mreža je razvijana podzemno, u kablovskoj kanalizaciji mtel-a i Crnogorskog Telekoma, i nadzemno na stubovima u vlasništvu Elektroprivrede Crne Gore i stubovima javne rasvete u vlasništvu Komunalnih usluga. Ova ulaganja su omogućila komparativnu prednost mtel-a nad konkurencijom, pa je posledično, stavljen akcenat na razvoj HFC kablovske infrastrukture, naročito u suburbanim zonama.
- U 2017. godini se radilo na proširenju postojeće kablovske infrastrukture u gradovima: Herceg Novi, Tivat, Ulcinj i Bijelo Polje, kao i realizaciji GPON mreže u postojećim i novim gradovima. Posebna pažnja je posvećena razvoju tehničkih modela za realizaciju servisa za SOHO korisnike u koje spadaju mala preduzeća i hotelski kapaciteti.
- Nastavljeno je i sa investicijama u mobilnu mrežu kroz značajnu ekspanziju 4G mreže kojom se parira konkurentskim operatorima kao i 42 nove lokacije 2G/3G mreže. Takođe, investirano je u povećanje kapaciteta u Core i RAN delu mreže, u skladu sa očekivanim porastom saobraćaja, i dodatnu hardversku i softversku nadogradnju sistema za paketski saobraćaj PS Core.
- Izvršena su ulaganja u mobilnu pristupnu mrežu, zbog ranije ostvarenih rezultata na pripremi izgradnje mobilne mreže. Reč je o projektima, taksama, dozvolama, izgradnji, ekološkim elaboratima i sl. Realizovane su i investicije u upravljačke komutacione sisteme mobilne i fiksne mreže, zbog upgrade-a dela HLR sistema i MGW-a, sistema za mobilno pozicioniranje MPS, kao i značajno povećanje licenci za fiksnu telefoniju zbog povećanja broja korisnika.
- Nakon dve godine rada na implementaciji, početkom 2018. godine je planirano puštanje u produkciju novog Ericsson CBiO billing sistema. Time će nakon 10 godina od početka rada mtel-a biti završena prva izmena billing sistema.
- Tokom 2017. godine su započete, a u 2018. godini će se nastaviti rad na dve velike investicije u platforme za podršku poslovnim procesima. Naime, prva investicija se odnosi na zamenu Microsoft Navision ERP platforme sa SAP-om, a druga je investicija u uvođenje IBM Netezza DWH platforme. Uvođenje novih Billing, ERP i DWH platformi omogućiće kvalitetniji proces izveštavanja i fleksibilnije kreiranje novih tarifnih paketa, a to će kao posledicu imati povećanje prihoda mtel-a.

HD-WIN

U 2017. godini ukupna investiciona ulaganja zavisnog društva HD-WIN iznose 27.8 miliona dinara i odnose se na nabavku računarske opreme, risivera i enkodera, zamenu dela antenskog sistema, nabavku opreme za studio i dodatne računarske opreme. Ostvarena investiciona ulaganja veća su u odnosu na prethodnu godinu za 11.6 miliona dinara.

Telus

U 2017. godini, ukupna investiciona ulaganja zavisnog društva Telus iznose 8.8 miliona dinara i odnose se na nabavku pet radnih vozila.

Ostvarena investiciona ulaganja veća su u odnosu na prethodnu godinu za 4 miliona dinara.

mts banka

Realizovana investiciona ulaganja zavisnog društva mts banka u 2017. godini iznose 11.7 miliona dinara i najvećim delom se odnose na ulaganja u Licence (Microsoft software i core licence, u iznosu od 10.4 miliona dinara) i osnovna sredstva, od čega informaciono-komunikaciona oprema u iznosu od 1.1 milion dinara, kancelarijski nameštaj i klima uređaji u iznosu od 196 hiljada dinara. U 2016. godini investicije su iznosile oko 10 miliona dinara.

TS NET

U 2017. godini realizovana su investiciona ulaganja zavisnog društva TS:NET u iznosu od 146.4 miliona dinara, i odnose se na nabavku ruterske i OTN/DWDM opreme. U prethodnoj 2016. godini ulaganja su bila u iznosu od 25 miliona dinara za opremu.

mts d.o.o.

U 2017. godini realizovana su investiciona ulaganja zavisnog društva mts d.o.o. u iznosu od 186 miliona dinara, i odnose se na ulaganja u softvere, licence, bazne stanice, IT opremu i nabavku vozila.

GO4YU

Ukupna realizovana investiciona ulaganja zavisnog društva GO4YU u 2017. godini iznose 6.8 miliona dinara i odnose se na nabavku vozila (za potrebe obavljanja prodajnih aktivnosti i obilaska dilera i zastupnika na teritoriji Evrope), nabavku smart TV-a, svičeva (za potrebe testiranja TV usluge), računara i elemenata enkodera.

13. ZAPOSLENI

13.1. BROJ I STRUKTURA ZAPOSLENIH

13.1.1. Broj i struktura zaposlenih na nivou Matičnog društva i zavisnih društava

Upravljanje i razvoj ljudskih resursa su u samom vrhu ciljeva i zadataka Telekoma Srbija i zavisnih društava. Briga o zaposlenima podrazumeva brigu o ukupnom zadovoljstvu zaposlenih, jačanju njihove motivacije i osećaja pripadnosti kompaniji u kojoj rade. Telekom Srbija i njegova zavisna društva uvek nastoje da za svoje zaposlene obezbede adekvatne uslove rada, ravnopravni tretman, zaštitu na radu, zdravstvenu zaštitu i mogućnost daljeg usavršavanja i obrazovanja.

U sledećim tabelama prikazan je uporedni pregled broja zaposlenih na nivou Matičnog i zavisnih društava za 2016. i 2017. godinu.

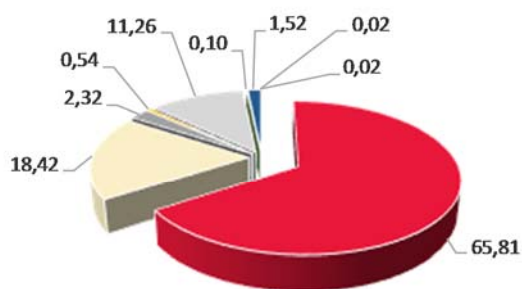
Tabela br. 16. Broj zaposlenih po članicama na kraju godine

Godina	Telekom Srbija	Mtel Banja Luka	mtel Podgorica	HD-WIN	Telus	GO4YU	Mts Banka	Mts d.o.o.	Mts Antena TV	YUNET	Ukupno
2016	8059	2255	284	66	1379	12	186	2	2	0	12.245
2017	7688	2253	293	70	1225	12	180	137	2	80	11.940
razlika	-371	-2	9	4	-154	0	-6	135	0	80	-305
stopa (%)	-4,60	-0,09	3,17	6,06	-11,17	0,00	-3,23	0,00	0,00	0,00	-2,49

Tabela br. 17. Struktura zaposlenih po članicama na kraju godine

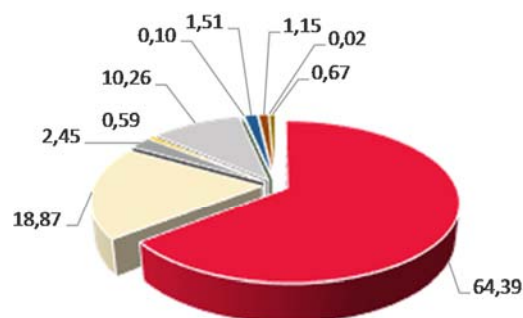
Godina	Telekom Srbija	Mtel Banja Luka	mtel Podgorica	HD-WIN	Telus	GO4YU	Mts Banka	Mts d.o.o.	Mts Antena TV	YUNET	Ukupno
2016	65,81	18,42	2,32	0,54	11,26	0,10	1,52	0,02	0,02	0,00	100,00
2017	64,39	18,87	2,45	0,59	10,26	0,10	1,51	1,15	0,02	0,67	100,00
promena	-1,43	0,45	0,13	0,05	-1,00	0,00	-0,01	1,13	0,00	0,67	0,00

Struktura zaposlenih 2016

■ Telekom Srbija ■ Mtel Banja Luka ■ mtel Podgorica
■ HD-WIN ■ Telus ■ GO4YU
■ Mts Banka ■ Mts d.o.o. ■ Mts Antena TV

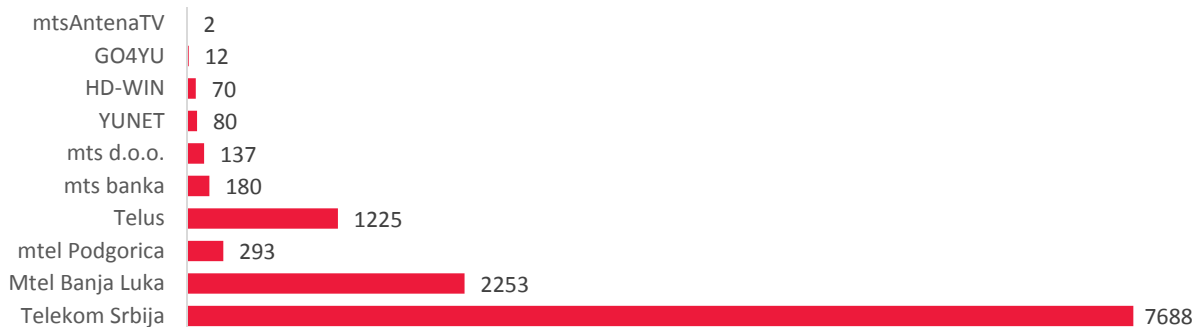
Struktura zaposlenih 2017

■ Telekom Srbija ■ Mtel Banja Luka
■ mtel Podgorica ■ HD-WIN
■ Telus ■ GO4YU
■ Mts Banka ■ Mts d.o.o.
■ Mts Antena TV ■ YUNET

Zbog prirode posla 141 zaposleni iz Telekoma Srbija je privremeno upućen na rad u zavisna društva i kroz analizu brojnjog stanja Telekom Grupe isti su prikazani u zavisnim društvima.

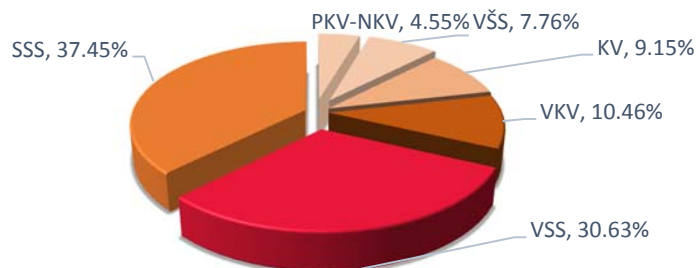
Ukupan broj zaposlenih u Matičnom i zavisnim društvima na dan 31.12.2017. godine

Pored zaposlenih na određeno i neodređeno vreme u Matičnom društvu i zavisnim društvima, na osnovu različitih ugovora o angažovanju van radnog odnosa (iznajmljeni radnici - lizing, privremeni i povremeni poslovi, angažovanje preko omladinske zadruge), angažovano je ukupno 2.669 lica, od čega najveće procentualno učešće ima Telekom Srbija sa 55,34%, zatim Telus 35,11%, mtel Podgorica 4,01%, HD-WIN 2,88%, Mtel Banja Luka 2,36%, mts banka 0,22%, GO4YU 0,04% i Yunet 0,04% (u skladu sa Ugovorom o poslovnoj saradnji između Telekom Srbija i mts banke 677 zaposlenih je u decembru 2017. godine bilo angažovano u mts banci po osnovu ugovora o dopunskom radu).

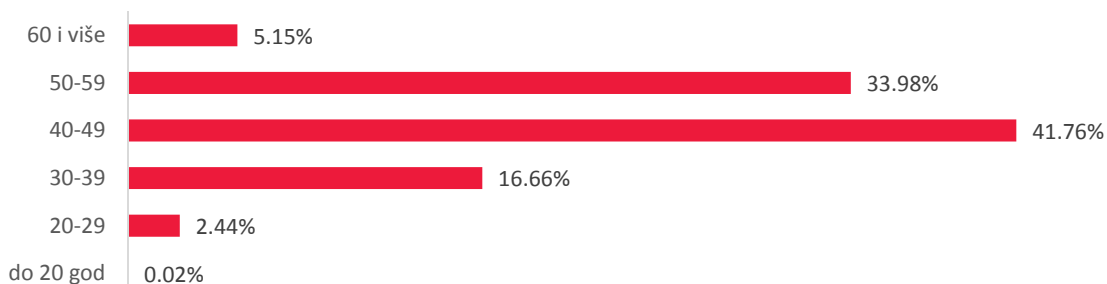
U narednom grafičkom prikazu prezentovana je obrazovna struktura zaposlenih na nivou grupe. Najveće učešće zaposlenih je sa srednjom stručnom spremom 37,45%, zatim sa visokom stručnom spremom 30,63%.

Obrazovna struktura zaposlenih na nivou matičnog i zavisnih društava

Kada je u pitanju starosna struktura zaposlenih u Matičnom društvu i zavisnim društvima, uočava se najveće učešće zaposlenih starosti između 40 i 49 godina (41,76%), zatim od 50 do 59 godina starosti (33,98%).

Starosna struktura u Matičnom i zavisnim društvima

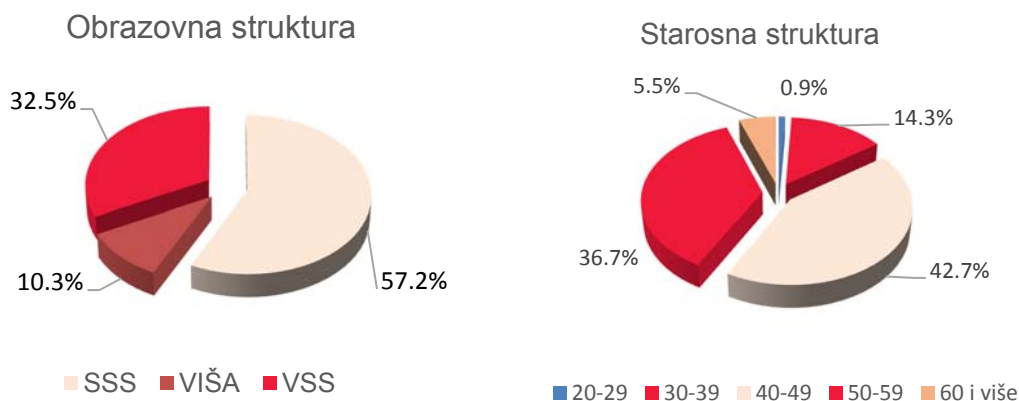

13.1.2. Broj i struktura zaposlenih u Telekom Srbija

Upravljanje i razvoj ljudskih resursa su u samom vrhu ciljeva i zadataka Telekoma Srbija. Briga o zaposlenima podrazumeva brigu o ukupnom zadovoljstvu zaposlenih, jačanju njihove motivacije i osećaja pripadnosti Društvu. Telekom Srbija uvek nastoji da za svoje zaposlene obezbedi bolju budućnost, adekvatne uslove rada, ravnopravni tretman zaposlenih, zaštitu na radu, zdravstvenu zaštitu i mogućnost daljeg usavršavanja i obrazovanja.

U Matičnom društvu je na dan 31. decembra 2017. godine bilo ukupno 7.829 zaposlenih. Od navedenog broja, a zbog prirode posla, 141 zaposleni je privremeno upućen na rad u druga zavisna društva. Pored navedenog broja, na dan 31. decembra 2017. godine angažovano je 1.477 lica van radnog odnosa posredstvom agencije za zapošljavanje (lizing radne snage).

Na osnovu sledećih grafikona koji predstavljaju obrazovnu i starosnu strukturu zaposlenih u radnom odnosu (bez zaposlenih kojima miruje radni odnos), primećuje se najveće učešće zaposlenih sa srednjom stručnom spremom (57,2%), odnosno najveći procenat zaposlenih je starosne dobi od 40 do 49 godina (42,7%), slede zaposleni starosti između 50 i 59 godina (36,7%).

13.1.3. Broj i struktura zaposlenih zavisnih društava

Mtel Banja Luka

Ukupan broj i struktura zaposlenih na kraju 2017. godine ostali su na približno istom nivou u odnosu na 2016. godinu. U broj zaposlenih nije uključen jedan zaposleni kojem miruje status i tri lica koja su upućena iz Telekom Srbije. U okviru zaposlenih Logosofta su uključena tri zaposlena u „mts sistemi integracije“ d.o.o.

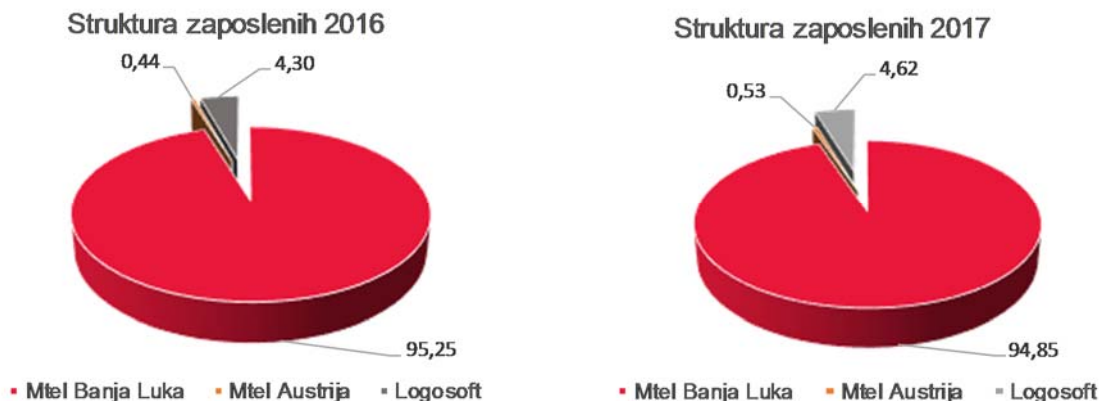
U sledećim tabelama prikazan je uporedni pregled broja zaposlenih na nivou Mtel grupe za 2016. i 2017. godinu.

Tabela br. 18. Broj zaposlenih po članicama na kraju godine

GODINA	Mtel Banja Luka	Mtel Austrija	Logosoft	Ukupno
2016	2148	10	97	2.255
2017	2137	12	104	2.253
razlika	-11	2	7	-2
stopa (%)	-0,51	20,00	7,22	-0,09

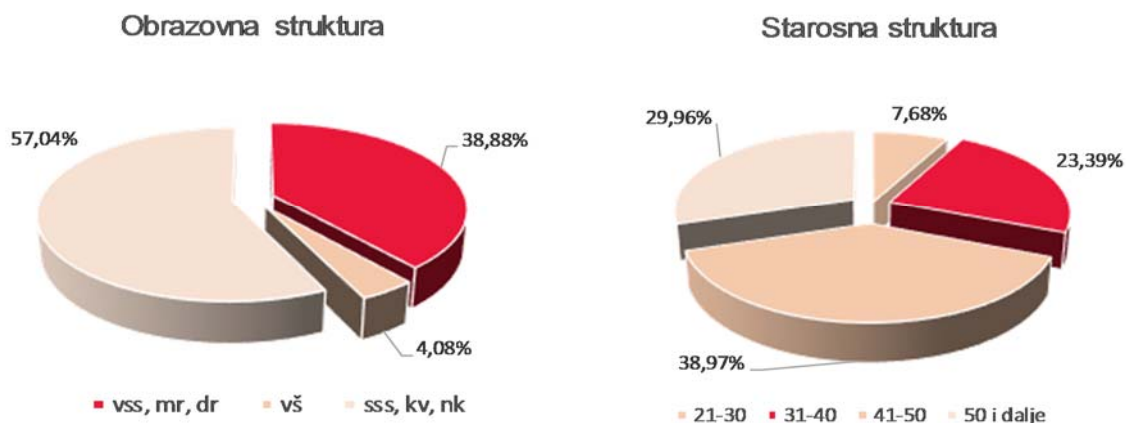
Tabela br. 19. Struktura zaposlenih po članicama na kraju godine

GODINA	Mtel Banja Luka	Mtel Austrija	Logosoft	Ukupno
2016	95,25	0,44	4,30	100,00
2017	94,85	0,53	4,62	100,00
promena	-0,40	0,09	0,31	0,00

U ukupnom broju zaposlenih najveće učešće imaju zaposleni za srednjom stručnom spremom (57,04%) dok je najveći broj zaposlenih u starosnom razdoblju 40-50 godina (38,97%).

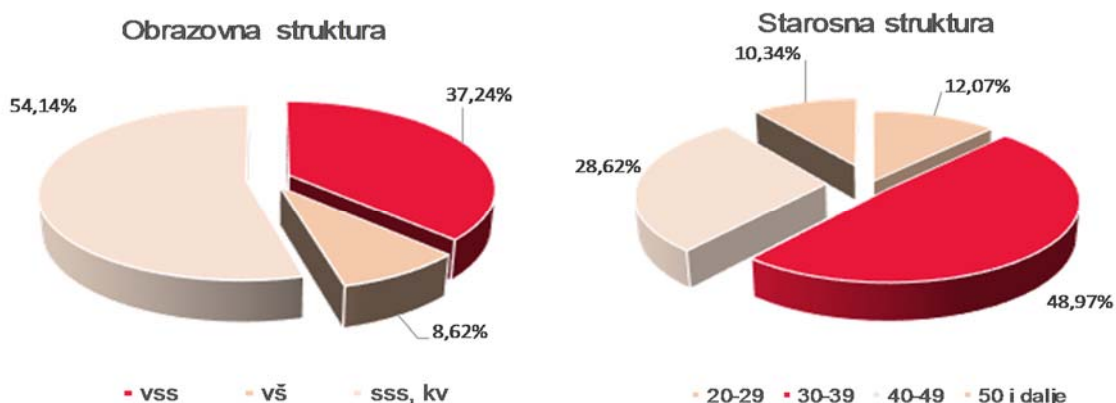
Detaljnije informacije o strukturi zaposlenih prikazane su na sledećim grafikonima:

Mtel Podgorica

Na dan 31. decembra 2017. godine, mtel Podgorica je imao 290 stalno zaposlenih radnika i 107 izvršilaca angažovanih van radnog odnosa preko agencija „Gi group“ i „Gi group outsourcing“ kao i po ugovoru o delu.

U ukupnom broju stalno zaposlenih najveće učešće imaju zaposleni za srednjom stručnom spremom (54,14%), dok je učešće visoke stručne spreme 37,24%. Najveći broj stalno zaposlenih je u starosnom razdoblju 30-49 godina (48,97%).

mts banka

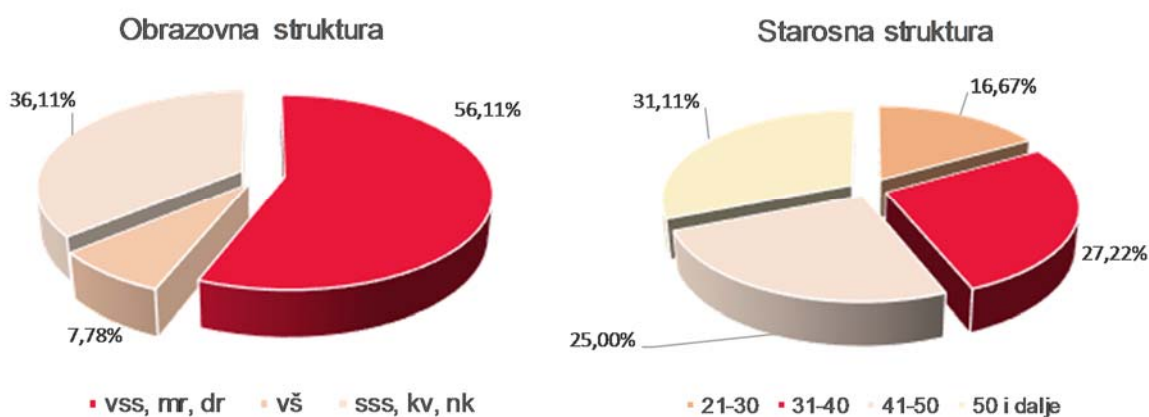
Na dan 31. decembra 2017. godine, mts banka je imala 180 zaposlenih radnika i 6 izvršilaca angažovanih van radnog odnosa. Broj zaposlenih na neodređeno vreme je 156, a 24 zaposlena su u radnom odnosu na određeno vreme.

Po osnovu angažovanja van radnog odnosa mts banka je po ugovoru o delu angažovala 6 lica na pružanju konsultantskih usluga i to: 1 iz oblasti pravnih poslova, 1 iz oblasti poslova nabavke i opštih poslova, 1 iz oblasti poslova sa stanovništvom, 1 iz oblasti naplate problematičnih potraživanja i 2 konsultanta iz Telekom Srbija na Projektu poslovne i IT transformacije mts banke.

Telekom Srbija i mts banka su januara 2017. godine zaključili Ugovor o poslovnoj saradnji, na osnovu kog je sa zaposlenima i radno angažovanim radnicima iz Telekom Srbija, mts banka zaključila pojedinačne ugovore o dopunskom radu. Na dan 31. decembra 2017. godine u mts banci je ukupno angažovano 677 izvršilaca po ugovoru o dopunskom radu.

U ukupnom broju zaposlenih najveće učešće imaju zaposleni za visokom stručnom spremom (56,11%) dok je najveći broj zaposlenih u starosnom razdoblju 31-40 godina (27,22%) i 41-50 godina (25%). Broj zaposlenih po svim osnovama je na kraju 2017. smanjen za sedam (3,63%) u odnosu na kraj 2016. godine.

Detaljnije informacije o strukturi zaposlenih prikazane su na sledećim grafikonima:

Telus

Broj zaposlenih koji su zasnovali radni odnos na kraju 2017. godine iznosi 1.191 (13,63% manje u odnosu na 2016. godinu) dok je broj angažovanih po ugovorima o privremenim poslovima iznosio 328 (53,08% manje u odnosu na 2016. godinu). Ukupan broj zaposlenih na kraju 2017. godine je smanjen za 27%.

Posredstvom agencija za zapošljavanje u decembru 2017. godine bilo je angažovano oko 400 izvršilaca, a u decembru 2016. godine oko 30 izvršilaca.

HD-WIN

„HD-WIN“ d.o.o. Beograd na kraju 2017. godine ima 56 zaposlenih i 62 lica angažovana van radnog odnosa (tehnik, komentatori i produkcija), dok „HD-WIN ARENA SPORT“ d.o.o. Zagreb ima 14 zaposlenih i 15 lica angažovanih van radnog odnosa.

13.2. UPRAVLJANJE ORGANIZACIONOM STRUKTUROM I RAZVOJ ZAPOSLENIH

13.2.1. Razvoj zaposlenih Telekom Srbija

U toku 2017. godine, u saradnji sa konsultantskom kućom BCG realizovan je projekat „Transformacija Telekom Srbija a.d.“ čiji je glavni cilj optimizacija ukupne produktivnosti Društva. U skladu sa Projektom transformacije Društva, usvojena je nova interna organizacija i sistematizacija poslova (radnih mesta) kojom su optimizovani i centralizovani poslovni procesi, te je značajno smanjen broj organizacionih celina, radnih mesta i pozicija u Društvu.

Talent menadžment

Implementacija Talent menadžmenta, u skladu sa strateškim ciljevima u oblasti razvoja ljudskih resursa, je počela u toku 2017.godine sa konsalting projektom „Prepoznavanje, razvoj i upravljanje ključnim zaposlenima-talentima „Telekom Srbija“, a.d., koji je obuhvatio grupacije rukovodilaca i zaposlenih, u svim poslovnim funkcijama kompanije.

Realizovanim projektom uz učešće tima Direkcije za ljudske resurse, inicijalno je prepoznat Talent pool - uži krug rukovodilaca i zaposlenih koji predstavljaju nosioce ključnih poslovnih procesa i sačinjeni su njihovi individualni razvojni planovi.

Procena radnog učinka zaposlenih za 2017. godinu

U toku 2017. godine, sproveden je drugi po redu postupak procene radnog učinka zaposlenih prema novom modelu Performance management po kome se učinak zaposlenih ocenjuje po dva segmenta procene:

- **ključnim ciljevima/pokazateljima uspešnosti (KPIs)**, koji su definisani i kaskadirani kroz hijerarhijske nivoe do poslednjeg zaposlenog; i
- **kompetencijama**, koje su metodologijom opredeljene za sve grupacije zaposlenih po organizacionim celinama.

Transformacija korporativne kulture u 2017. godini

Po pitanju realizacije projekta transformacije korporativne kulture Matičnog društva, u toku 2017. godine ostvaren je niz aktivnosti usmerenih ka promovisanju i pružanju podrške usvajanju nove korporativne kulture, definisanih vrednosti i leaderskih ponašanja kroz edukaciju 205 rukovodilaca, internu komunikaciju putem Newsletter-a i preko banera korporativne kulture na naslovnoj strani novog internog portala.

Eksterne i interne edukacije

- U toku 2017. godine na eksterne edukacije u zemlji i inostranstvu upućeno je ukupno 1.882 polaznika, koji su na edukacijama proveli ukupno 5.964 dana.
- Na obrazovne događaje u inostranstvu - konferencije, kongrese i seminare - upućeno je ukupno 319 polaznika.
- Ukupan broj polaznika obuka po zaključenim ugovorima sa dobavljačima u 2017. godini iznosi 275 polaznika.
- U organizaciji Trening centra Direkcije za ljudske resurse, tokom 2017. godine, kroz programe interne edukacije prošlo je ukupno 367 polaznika.
- Internom nastavom engleskog jezika obuhvaćeno je 49 korisnika.
- U 2017. godini nastavljena je realizacija internih team building programa u kojima je učestvovalo 87 polaznika iz Matičnog društva.

Školovanje

Sa zaposlenima koji se upućuju na dodatno školovanje zaključuju se ugovori kojima se regulišu međusobna prava i obaveze tokom trajanja studija u periodu ugovornog obavezivanja:

- broj aktivnih ugovora o školovanju na dan 31. decembra 2017. godine iznosi 27;
- u 2017. godini odobreno je 11 novih školovanja; i
- raskinuto je 5 ugovora, ali i završeno 15 ranije odobrenih studija.

Licence, sertifikati, članarine

Društvo je u 2017. godini finansiralo različite vrste licenci, sertifikata, stručnih ispita i učlanjenja za ukupno 616 korisnika. Najveći broj se odnosi na: obnovu članarine, sticanje novih licenci i stručne ispite u Inženjerskoj komori Srbije za licence odgovornog projektanta i odgovornog izvođača radova (501 korisnik), dok se ostalo odnosi na sticanje CISCO i drugih stručnih sertifikata za 36 korisnika, 21 članarinu Savezu računovođa i revizora, PMI članarina za 22 člana, resertifikaciju PMP sertifikata za 13 korisnika, 8 članarina Udruženju internih revizora i jednu za Komoru ovlašćenih revizora, resertifikaciju GIAC sertifikata za jednog korisnika, članarinu za International Institut of Business Analysis za 3 korisnika.

Regrutacija i selekcija

- Tokom 2017. godine u Društvu je eksterno angažovano 187 lica.
- Po osnovu internih oglasa realizovano je raspoređivanje 4 zaposlena radnika.

Stručne prakse

Tokom 2017. godine stručnu praksu u Društvu obavilo je 113 studenata. U saradnji sa Centrom za razvoj karijere Univerziteta u Beogradu, stručna praksa u Društvu je omogućena za 53 studenta (Ekonomski fakultet, FON, ETF, Saobraćajni fakultet, PMF, Filozofski fakultet).

Ostale beneficije zaposlenih

Tokom 2017. godine realizovane su sledeće aktivnosti sprovođenja politike materijalne, socijalne i zdravstvene zaštite zaposlenih:

- Jubilarne nagrade. U skladu sa Kolektivnim ugovorom Matičnog društva isplata jubilarnih nagrada vrši se zaposlenima za 10, 20, 30 i 40 i više godina u Telekom Srbija odnosno PTT Srbija. U 2017. godini izvršena je isplata za 1.068 lica.
- Program dodele solidarne pomoći i drugih vrsta pomoći. Matično društvo je po svim osnovima za odobravanje prava u 2017. godini izvršilo isplatu ukupno 296 solidarnih pomoći zaposlenima i članovima uže porodice zaposlenih.
- Program pomoći u rešavanju stambenih potreba zaposlenih. Tokom 2017. godine zaključeno je 29 ugovora o stambenim zajmovima.
- Specijalistički pregledi, zdravstvena rehabilitacija i rekreacija. Matično društvo je organizovalo specijalističke lekarske preglede za 3.027 zaposlenih, kao i zdravstvenu rehabilitaciju za 350 zaposlenih i rekreaciju za ukupno 208 zaposlenih.

13.2.2. Razvoj zaposlenih u zavisnim društvima

Mtel Banja Luka

U 2017. godini realizovane su obuke za zaposlene iz različitih oblasti u cilju unapređenja radnih procesa kroz unapređenje: komunikacije, izvrsnosti menadžera, te unapređenja kompetencija zaposlenih.

Prioritet je dat organizovanju internih obuka i pokretanju rada Interne akademije – m:akademije. U prvoj godini rada interne akademije realizovano je ukupno 69 treninga, za preko 1200 učesnika. Interne obuke su održane iz tehničkih oblasti, oblasti prodaje, upravljanja projektima, ostalih poslovnih veština i poznavanja softvera i aplikacija.

U skladu sa usvojenim Programom za promenu organizacione kulture Mtel Banja Luka u 2017. godini realizovane su aktivnosti:

- Distribucija i promocija Code of Conduct brošure „Poslovanje na naš način”.
- Jačanje sinergije - interni događaji u kojem su učestvovali predstavnici menadžmenta i zaposleni u cilju jačanja tima za efikasniju realizaciju poslovnih ciljeva.
- Procesi u cilju unapređenja kulture inovativnosti u kompaniji, obuka zaposlenih design thinking alatima i vodećim trendovima u načinu rada i kreativnom, korisnički orijentisanom rešavanju poslovnih problema.
- Započet je pilot projekat profilisanja kompetencija grupe menadžera kompanije u skladu sa potrebnom promenom organizacione kulture. U sklopu projekta zaposleni Sektora ljudskih resursa su prošli edukaciju koučing tehnika, kao podršku razvoju menadžerskih kompetencija.
- Uvedeno je merenje korporativne kulture putem godišnjeg istraživanja.

mtel Podgorica

U toku 2017. godine je obezbeđena je kadrovska baza podataka kroz Navision aplikaciju i izvršeno je kolektivno osiguranje zaposlenih. Zaposleni koji su zasnovali radni odnos na poslovima pod posebnim uslovima rada, utvrđenih Pravilnikom o bezbednosti i zaštiti na radu, odradili su sistematske lekarske preglede za utvrđivanje posebne zdravstvene sposobnosti. Sproveden je i postupak učlanjenja u Uniju poslodavaca Crne Gore.

mts banka

Mts banka je tokom 2017. godine organizovala pored ostalih, sledeće eksterne obuke zaposlenih:

- savetovanje „Bank Fining“ i seminar „Iskustva u primeni IFRS 9“ u organizaciji Udruženja banaka Srbije,
- obuka „Optimizacija performansi virtuelne infrastrukture“ u organizaciji Trening centra „Coming“; i
- obuke za postupak obrade gotovog novca u organizaciji Narodne banke Srbije.

Interne edukacije u 2017. godini:

- edukacija iz oblasti „Compliance“ test iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, kao i usklađenosti poslovanja, obavljen elektronskim putem, učestvovali svi zaposleni;
- edukacija iz oblasti SPN i FT i informatičke sigurnosti u organizaciji Centra za kontrolu usklađenosti poslovanja; i
- obuka za radno mesto blagajnik likvidator u organizaciji Službe za podršku poslovnoj mreži, učestvovali novi zaposleni.

Telus

Politika Telusa prema zaposlenima uslovljena je pre svega tržišnim uslovima, ali pri tome je potpuno posvećena poštovanju visokih standarda postavljenih od strane osnivača.

U Telusu su organizovana četiri sindikata, od čega dva reprezentativna: Jedinstveni sindikat Telus i Sindikat Telekoma Srbija.

Prava i obaveze zaposlenih regulisani su Kolektivnim ugovorom, kojim su zaposlenima garantovana veća prava od prava predviđenih zakonom (uvećanje za noćni rad, broj dana godišnjeg odmora, plaćeno odsustvo, veći procenat uvećanja zarade za minuli rad, otpremnina u slučaju proglašenja tehnološkim viškom i sl.).

HD-WIN

I pored visoke tehničke i tehnološke opremljenosti same televizije i automatizovanog sistema za emitovanje, poseban akcenat u poslovanju stavlja se na sveukupno zadovoljstvo zaposlenih, motivaciju i usavršavanje u poslu koji obavljaju. HD-WIN nastoji da obezbedi sigurne i adekvatne uslove za rad, zdravstvenu i ličnu zaštitu na radu, ravnopravnost svih zaposlenih, kao i mogućnost daljeg usavršavanja i obrazovanja.

Nakon pristupanja HD-WIN-a Grupi, izvršena je reorganizacija i sistematizacija celokupnog proizvodnog procesa unutar firme i postavljeni standardi poslovanja. Svi zaposleni u Društvu su osigurani od posledica nesrećnog slučaja (nezgoda) i težih bolesti i hirurških intervencija na radu i van rada (24 sata).

14. ULAGANJE U ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE I OSTALE DRUŠTVENE AKTIVNOSTI

Telekom Srbija je u 2017. godini, kada se navršavaju dve decenije od njegovog osnivanja, jubilej obeležio korporativnom kampanjom pod nazivom „20 godina strasti za komunikacijama“. Društveno odgovorno poslovanje, etički pristup svim interesnim stranama kao i dobra volja i rešenost u adresiranju socijalnih pitanja, osnovna su načela kojim se Društvo vodi od svog nastanka do danas.

U okviru društveno-odgovornih aktivnosti, najveći naglasak u prethodnom periodu stavljen je na ulaganje u domen obrazovanja tokom 2017. godine Telekom Srbija podržao je 45 projekata koji spadaju u oblast obrazovanja. Pored formalnog, Telekom Srbija podstiče i razvoj neformalnog obrazovanja kroz konkurse, stručnu praksu, personalizovane obuke i organizovanje kampova.

Društveno odgovorno poslovanje u Mtelu Banja Luka predstavlja važan deo njegove misije. Kao i u prethodnim godinama, Mtel je i u 2017. donirao sredstva u projekte humanosti, podržao institucije kulture, sport, ali i brinuo se o zaštiti životne sredine i svojim zaposlenima.

mtel Podgorica prati visoke profesionalne i etičke standarde i vodi brigu o zajednici, zbog čega je društveno odgovorno poslovanje veoma važan segment korporativne strategije, a pomogao je različite oblasti značajne za crnogorsko društvo.

Izveštaj o zaštiti životne sredine

Zadatak svih, a posebno velikih korporacija je da odgovorno i savesno koriste resurse, ulažu u održivi razvoj i na taj način vrate svoj dug društvu i zajednici. Telekom Srbija preduzima mere za zaštitu životne sredine usvajajući ekološki orijentisane tehnologije i metode sa ciljem da se smanji negativan uticaj na životnu okolinu. Vodi se računa o raznim aspektima zaštite životne sredine, kao što su racionalna potrošnja energije, prevencija nastajanja otpadnog materijala, pravilno odlaganje otpadnog materijala i njegova reciklaža. Društvo, investiranjem i ugradnjom najsavremenije telekomunikacione tehnologije doprinosi primeni čistih tehnologija i tehnologija koje troše manje električne energije, emituju manju buku u odnosu na uređaje koji su korišćeni proteklih decenija.

Telekom Srbija generiše razne vrste otpada, koji se uredno uklanja prema zakonskim propisima. Društvo ima zaključene ugovore za otkup opasnog i neopasnog otpada sa 18 preduzeća ovlašćenih za ovu vrstu delatnosti. Tokom 2017. godine predato je 475 t otpada, od toga 86 t opasnog i 389 t neopasnog otpada, što je za 34 % manje generisanog otpada nego u 2016. godini.

U toku 2017. godine buka koja potiče od čilera klima uređaja je merena na 3 lokacije i nije bilo prekoračenja dozvoljenog nivoa buke. Emisija zagađujućih materija u vazduh (dimni gasovi kao produkti sagorevanja u kotlarnicama) redovno se meri u 16 kotlarnica i zabeleženo je jedno prekoračenje dozvoljenih vrednosti.

Pre instaliranja bazne stanice radi se Studija procene uticaja na životnu sredinu, u kojoj su navedeni svi tehnički podaci i mere zaštite za tu baznu stanicu. Po odobrenju Studije o proceni uticaja na životnu sredinu, bazna stanica se pušta u rad. Pre prvog puštanja u rad meri se nivo elektromagnetnog, visokofrekventnog, zračenja. Prema Zakonu o zaštiti od nejonizujućeg zračenja, merenja nivoa elektromagnetnog zračenja radio baznih stanica vrše se na dve godine. Matično društvo do sada nije imalo prekoračenje dozvoljenog nivoa zračenja. U toku 2017. godine izvršeno je merenje nivoa nejonizujućeg zračenja na 1126 baznih stanica, na 438 lokacija u koje je uračunata i izrada studija o Stručnoj oceni opterećenja životne sredine.

Postoji ukupno 89 baznih stanica koje su proglašene za izvore zračenja od posebnog interesa (u zavisnosti od lokacije na kojoj se nalaze) i za njih je propisano merenje na svake 2 godine.

Na ime uvezenih elektronskih i električnih proizvoda koji posle upotrebe postaju posebni tokovi otpada, Društvo je uplatilo naknadu u iznosu od 4.852.835 dinara, a ta sredstva će se koristiti za unapređenje zaštite životne sredine.

U 2017. godini, Mtel Banja Luka je pokrenuo i realizovao mnogobrojne aktivnosti na planu zaštite životne sredine. Svakako, u skladu sa praksom odgovornog odnosa prema okruženju, Mtel poseban akcenat stavlja na poštovanje zakona, ali i specifičnih aktivnosti iz domena zaštite životne sredine i ljudi.

Projekti u 2017. godini

„Stvaramo znanje“ – zalag za budućnost. Povodom obeležavanja 20 godina postojanja, Telekom Srbija pokrenuo je projekat „Stvaramo znanje“. U okviru projekta opremljeno je 20 informatičkih kabineta u 20 osnovnih škola.

„Teslin vremeplov“ obasjao evropske metropole. Umetnički projekat „Teslin vremeplov“, kojim je Telekom Srbija 2016. godine obeležio jubilarnu 160. godišnjicu od rođenja jednog od najslavnijih naučnika svih vremena, Nikole Tesle, prikazan je prvi put van regiona, i to u Beču i Berlinu.

„mts startup ubrzanje“ - akcelerator za razvoj tehnološkog preduzetništva. Program je namenjen polaznicima Startup akademije, a već pet godina ga organizuje SEE ICT, udruženje specijalizovano za promociju preduzetništva u IT sektoru. U prethodnih pet generacija Akademije, više od 100 preduzetnika obezbedilo je 2 miliona evra investicija. Jedan ili najviše tri tima, koja, za svoju poslovnu ideju dobijaju novčani podsticaj i mts usluge besplatno - optički pristup Internetu i cloud server.

mts app konkurs. Telekom Srbija od 2011. uspešno organizuje mts app konkurs za izradu aplikacija za mobilne uređaje, s ciljem da podstakne razvoj preduzetničkog duha i saradnje među mladima. Mts app konkurs, kao primer dobre prakse saradnje i podrške mladima, uvršten je u selekciju evropske organizacije za društvenu odgovornost - CSR Europe.

Od 2017. godine konkurs se pod istim uslovima realizuje i u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, u organizaciji Mtel-a Banja Luka i mtel-a Podgorica pod nazivom „Regionalni APP izazov“.

Podrška obrazovanju

Telekom Srbija već nekoliko godina saraduje sa studentskim organizacijama među kojima se izdvaja ESTIEM sa FON-a, sa projektom pod nazivom „Akademija modernog menadžmenta“.

Matično društvo podržava razvoj mladih talenata u saradnji sa Matematičkom gimnazijom kroz organizaciju Letnjeg matematičkog kampa u Šapcu i na Tulbi kod Požarevca.

Telekom Srbija učestvuje u velikim partnerskim projektima na polju društvene odgovornosti i unapređenjem znanja. Jedan od takvih je i projekat „Bitka za znanje“ Fonda B92 u kome je Matično društvo omogućilo da šest škola u Srbiji dobije robote koje će đaci koristiti u nastavi.

Matično društvo se opredelilo za podršku projekta „Stopama naših predaka“, izdavačke kuće Srpske pravoslavne crkve sa osvrtom na istorijski period Prvog svetskog rata i boravak srpske vojske na Krfu.

I ove godine, Mtel Banja Luka je promovisao najbolje studente u Bosni i Hercegovini (BiH), odnosno 25 izabranih studenata elektrotehničkih fakulteta u BiH, koji su u 2017. postali m:stipendisti. Tokom godine otvoren je konkurs i za sledeću, osmu generaciju stipendista.

Udruženje za međunarodnu razmenu studenata radi stručne prakse (IAESTE) i Mtel već tradicionalno sarađuju u okviru sistema razmene studenata, pa su i 2017. godine na praksi u Mtel-u boravili strani studenti, čime se po sistemu reciprociteta obezbeđuje studentima iz BiH da obave stručnu praksu u inostranstvu.

U 2017. godini, mtel Podgorica je nastavio podršku projektu „Fabrika znanja”, koja se iz godine u godinu održava u okviru „Otvorenih dana nauke” i pruža šansu studentima i đacima da se kroz edukaciju i zabavu upoznaju sa najaktuelnijim trendovima iz oblasti informacionih tehnologija. Pored ovoga, u 2017. godini je otvorena Digitalna fabrika, prvi ICT inkubator u Crnoj Gori, koja obezbeđuje ambijent za razvoj tehnološkog preduzetništva i inovacija.

Ulaganje u zdravstvo i socijalnu zaštitu

Telekom Srbija je Institutu za onkologiju i radiologiju pružio podršku u nabavci reagenasa za ispitivanje genetskih markera, za akcelerator za primenu zračne terapije. Opštoj bolnici „Sveti Luka” Smederevo obezbeđena su sredstva za kupovinu seta laparoskopskih instrumenata, Opštoj bolnici Požarevac omogućena je nabavka laminarne komore, a Opštoj bolnici u Pančevu donirana su sredstva za nabavku ultrazvučnog aparata za potrebe odseka kardiologije i ortopedije. Donacije u cilju poboljšanja uslova dobili su i Kliničko-bolnički centar „Zvezdara”, Opšta bolnica „Dr Aleksa Savić” iz Prokuplja i Dom zdravlja u Kikindi.

Telekom Srbija je pružio podršku Udruženju žena obolelih i lečenih od raka dojke „Budimo zajedno” i „Belhospice“-u, humanitarnoj organizaciji „Priatelj u nevolji” pomoć u organizaciji rehabilitacije za decu lečenu od malignih bolesti, a sportskom rekreativnom udruženju osoba sa invaliditetom „Sve je moguće”, donirana su sredstva za organizaciju Međunarodne drinske regate za osobe sa invaliditetom. Podršku su tradicionalno dobili i Centar za zaštitu odojčadi, dece i omladine, Zavod za vaspitanje dece i omladine, Ustanova za decu i mlade „Sremčica”, Fond „Milica Rakić” iz Batajnice i Društvo za pomoć MNRO u Rumi. Centru za unapređenje društva omogućeno je održavanje projekta u cilju edukacije dece iz tri doma za decu bez roditeljskog staranja. Nastavljena je i saradnja sa udruženjem „Lice ulice” za podršku marginalizovanim grupama, kroz njihovo uključivanje u distributivnu mrežu magazina.

mtel Podgorica je povodom deset godina uspešnog poslovanja u 2017. godini donirao kiseonički aparat Dečjoj bolnici u Podgorici, Odseku za neonatologiju, u vrednosti preko 20.000 evra, a projekat zakazivanja specijalističkih pregleda preko izabranog lekara finansiran je sa 30.000 evra.

Takođe, 2017. godine podržan je projekat „Prava priča“- specijalizovana edukativna kampanja o prevenciji kao glavnom načinu borbe protiv raka dojke. Za zaposlene u mtel-u organizovan je i besplatan UZV pregled dojki. Za novogodišnje praznike mtel je obradovao decu samohranih majki iz NVO „Zinak” poklonima po njihovoj želji.

Podrška tradiciji i savremenim trendovima u kulturi

Uspostavljena je saradnja Telekom Srbija sa Odsekom za nove medije na Fakultetu likovnih umetnosti kroz donaciju vredne opreme za izvođenje nastave i novoustanovljenu godišnju nagradu za najbolji studentski rad na tom Odseku.

Telekom Srbija je obezbedio podršku izložbi o Petru Lubardi i Paji Jovanoviću u Domu Jevrema Grujića, a nastavljena je i tradicionalna saradnja sa festivalom „Nušićevi dani”, Međunarodnim pozorišnim festivalom za decu u Zaječaru, Zmajevim dečijim igrama i Dečjim oktobarskim salonom.

Pod pokroviteljstvom Društva održana je i izložba „Srpsko umetničko nasleđe na Kosovu i Metohiji“ u organizaciji SANU, kao i izložba „100 žena 100 minijatura“, a kroz dugogodišnju saradnju Društva sa Zaduzbinom Ilije Kolarca, podržano je i održavanje koncerta „Muzikom za ljubav i mir u svetu“ omladinske filharmonije „Naissus“.

Kako bi kroz savremene kanale komunikacije na inovativni način podržao kulturu i njene vrednosti, Telekom Srbija je na svom mts Facebook profilu uveo poseban dan „Kulturna sreda“, gde se originalnim postovima i fotografijama podseća na činjenice i zanimljivosti koje se vezuju za najznačajnija ostvarenja istaknutih ličnosti, za institucije i projekte i nagrađuju pratioci.

U oblasti kulture i obrazovanja, Mtel Banja Luka je ostao prijatelj brojnih institucija, ali i događaja koji su obeležili 2017. godinu u BiH. Nastavljena je saradnja sa Akademijom umjetnosti u Banjaluci, Narodnim pozorištem RS, Dječijim pozorištem RS, Kulturnim centrom Banski dvor u Banjaluci, Muzejom savremene umjetnosti RS i mnogim drugim.

Podrškom Mtela, Filološki fakultet u Banjaluci dobio je bistu Vuka Stefanovića Karadžića, umetničko delo u bronzi. Podržani su i brojni festivali: Festival nauke u Banjaluci i Sarajevo Unlimited u Sarajevu, Međunarodni festival studentskih pozorišta „Kestenburg“, Internacionalni festival Dukatfest i Festival srpskog folklora.

Mtel Banja Luka je podržao i održavanje velikih festivala – Đurđevdanski festival dečije pesme, Demofest, Fresh Wave, Banjalučku Gitarijadu u Banjaluci, OK Fest na Tjentištu i Rok fest „Kozara u srcu“.

Uz finansijsku podršku mtel Podgorica održan je ovogodišnji Sea Dance festival.

Sport i mladi

Telekom Srbija podržao je projekat besplatne škole košarke za devojčice osnovnoškolskog uzrasta, „Pokreta za žensku košarku - Marina Maljković“ od 2015. godine, a 2017. godine je proširena podrškom izdavanju priručnika pod nazivom „250 dobrih saveta – vodič za odrastanje“. Uz podršku Telekoma Srbija, održano je četvrto „Sportsko sabranje Svete Srbije“, manifestacija koju organizuje Pravoslavno sportsko društvo „Sveta Srbija“.

Brojni sportski događaji u 2017. godini održani su uz finansijsku podršku Mtela Banja Luka i mtel Podgorica.

Nagrade i članstva

Telekom Srbija je član lokalne kancelarije Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija kojim se promovišu Ciljevi održivog razvoja u okviru Agende 2030, a takođe učestvuje u radu Foruma za odgovorno poslovanje, koji okuplja kompanije posvećene integrisanju društvene odgovornosti u svakodnevnu poslovnu praksu.

Telekom Srbija je u toku 2017. godine osvojilo niz priznanja na polju društveno odgovornog poslovanja:

- Virtus nagrada za dugoročno partnerstvo sa neprofitnim sektorom za saradnju sa Nacionalnom dečjom linijom (NADEL), pod brojem 116111, koja pruža telefonske savete deci širom Srbije, sa ciljem da se zaštite od potencijalnih rizika.
- „Teslin vremeplov“, multimedijalna 4D projekcija, dobitnik je „Balcannes 2017“ nagrade za najbolji regionalni projekat na jubilarnom desetom Weekend Media Festivalu u Rovinju.
- „Pupin memorijalni projekat“, partnerski projekat Obrazovno-istraživačkog društva „Mihajlo Pupin“ i Telekoma Srbija, našao se među prvih pet projekata u okviru takmičenja Svetskog samita o informacionom društvu u konkurenciji od 349 projekata.
- Magazin „Diplomacy & Commerce“ dodelio je nagradu za održivi razvoj i doprinos zajednici za 2016. godinu Telekomu Srbija za njegove aktivnosti u oblasti društveno odgovornog poslovanja.
- Dobitnik je i nagrade „Biznis partner 2017“. Nagrada ima regionalni karakter i dodeljuje se kompanijama tradicionalno već 23 godine, a organizuje je Mass Media International.

U 2017. godini, Mtel Banja Luka je osvojio priznanja za sledeće projekte i aktivnosti:

- Zahvalnicu za uspešnu saradnju i doprinos u izgradnji sistema zaštite i spasavanja ljudi i materijalnih dobara u Bosni i Hercegovini, Mtelu je uručio Federalni štab civilne zaštite.
- Za partnerstvo u kampanji „Budi pametniji od telefona. Ne koristi telefon dok voziš!“, Mtelu je i ove godine stiglo Priznanje za doprinos unapređenju bezbednosti saobraćaja i radu Agencije za bezbednost saobraćaja Republike Srpske.
- Dodeljena je i Zahvalnica za podršku i pomoć u realizaciji aktivnosti i projekata Udruženja roditelja prevremeno rođene dece u RS „Mrvice“, za podršku koju je Mtel pružio ovom udruženju i podizanju svesti o problemu prevremenog rođenja.

15. FINANSIJSKI IZVEŠTAJI

15.1. KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ TELEKOM SRBIJA GRUPE

Konsolidovani bilans uspeha Telekom Srbija Grupe

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi	125.845	123.693
(uključujući grupe konta 62, 67, 68 i 69)		
Fiksna telefonija	38.890	35.658
Mobilna telefonija	60.425	60.086
Maloprodaja interneta	10.678	11.298
Multimedija	9.700	11.088
ICT usluge	469	548
Ostali poslovni prihodi	5.683	5.015
Poslovni rashodi	-108.409	-108.595
(uključujući/(isključujući) grupe konta 57, 58 i 59/(62))		
Troškovi zarada i naknada zarada	-20.131	-20.193
Troškovi operatora	-13.852	-11.776
Troškovi materijala i održavanja	-20.914	-21.416
Troškovi amortizacije	-24.904	-26.728
Troškovi zakupa	-6.718	-6.589
Ostali poslovni rashodi	-21.890	-21.893
EBIT	17.436	15.098
Stopa EBIT	13,9%	12,2%
EBITDA	42.340	41.826
Stopa EBITDA	33,6%	33,8%
Finansijski prihodi/(rashodi), neto	-745	1.432
Učešće u gubitku pridruženih društava	-43	-17
Porez na dobit, neto	-1.698	-1.776
Neto dobit	14.950	14.737
Stopa neto dobiti	11,9%	11,9%

U 2017. godini ostvareni su ukupni poslovni prihodi u iznosu od 123,7 milijardi dinara i niži su za 2% u odnosu na 2016. godinu. U istom periodu poslovni rashodi su porasli za 0,2% i iznose 108,6 milijardi dinara.

EBIT iznosi 15,1 milijardu dinara (pad za 13%) uz maržu od 12,2% i EBITDA 41,8 milijardi dinara (pad za 1%) sa maržom od 33,8%.

Finansijski prihodi, neto, iznose 1,4 milijarde dinara. U 2017. godini ostvarene su pozitivne kursne razlike, neto, u iznosu od 1,4 milijarde dinara (u 2016. godini negativne kursne razlike, neto, su iznosile 0,7 milijardi dinara).

U 2017. godini ostvarena je neto dobit u iznosu od 14,7 milijardi dinara (pad za 1%) sa stopom od 11,9%.

Poslovni prihodi su opali za 2,1 milijardu dinara. Fiksna telefonija je niža za 3,2 milijarde dinara (8%). Pad su najvećim delom usloveli niži prihodi od saobraćaja (19%) i mesečnih naknada (8%). Mobilna telefonija je opala za 339 miliona dinara (1%). Prihodi od interkonekcije su niži za 14% i prepaid za 10%, dok je postpaid viši za 6%. S druge strane, prihodi od multimedije i maloprodaje interneta su porasli za 1,4 milijarde dinara (14%) i 0,6 milijardi dinara (6%), respektivno.

Konsolidovani bilans uspeha Telekom Srbija Grupe (Nastavak)

Poslovni rashodi su porasli za 186 miliona dinara. Troškovi operatora su opali za 2,1 milijardu dinara (15%) uglavnom usled nižih troškova interkonekcije. Amortizacija je viša za 1,8 milijardi dinara (7%) najvećim delom zbog rasta u Matičnom društvu. Takođe, troškovi kupljenih TV sadržaja su porasli za 550 miliona dinara (11%), kao i troškovi prodatih telefona i uređaja u okviru paketa za 500 miliona dinara (4%).

Konsolidovani bilans stanja Telekom Srbija Grupe

U milionima RSD	31.12.2016.	31.12.2017.
STALNA SREDSTVA	214.074	210.181
Nematerijalna ulaganja (isključujući grupe konta 016, deo grupe konta 014, 015 i 019)	70.239	67.599
Nekretnine, postrojenja i oprema i avansi (uključujući grupu konta 016, deo grupe konta 014 i 019)	132.084	130.470
Ostalo (uključujući grupu konta 288)	11.751	12.112
OBRTNA SREDSTVA	47.327	49.422
Zalihe (isključujući grupe konta 14 i 15)	7.142	6.438
Potraživanja i ostala obrtna sredstva (uključujući grupe konta 15, 21, 22, 23)	23.407	26.064
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	8.732	9.347
Ostalo	8.046	7.573
UKUPNA AKTIVA	261.401	259.603
Kapital vlasnika	149.667	148.971
Osnovni kapital	100.000	100.000
Ostalo	49.667	48.971
Učešća bez prava kontrole	18.542	17.531
UKUPAN KAPITAL	168.209	166.502
DUGOROČNE OBAVEZE	36.360	38.039
Dugoročni krediti (isključujući grupu konta 419)	32.210	34.146
Ostalo (uključujući grupe konta 40, 495 i 498)	4.150	3.893
TEKUĆE OBAVEZE	56.832	55.062
Tekuća dospeća dugoročnih kredita (isključujući deo grupe konta 429)	22.096	23.276
Obaveze iz poslovanja (uključujući grupe konta 430 i 44)	24.467	21.665
Ostale kratkoročne obaveze	10.269	10.121
UKUPNA PASIVA	261.401	259.603

Konsolidovani tokovi gotovine Telekom Srbija Grupe

U milionima RSD	2016.	2017.
Dobit pre oporezivanja	16.648	16.512
Usaglašavanje dobiti	20.866	25.038
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	37.514	41.550
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	-23.755	-29.002
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	-22.154	-11.933
Neto priliv/(odliv) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	-8.395	615
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine	17.127	8.732
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine	8.732	9.347

Racio analiza konsolidovanih rezultata poslovanja

U milionima RSD	31.12.2016.	31.12.2017.
Ukupan dug	54.306	57.422
Neto dug	45.574	48.075
Neto dug/EBITDA	1,08	1,15
Ukupne obaveze/EBITDA	2,2	2,23
Koeficijent zaduženosti	21,3%	22,4%
Rigorozni racio likvidnosti	0,65	0,74

15.2. FINANSIJSKI IZVEŠTAJI MATIČNOG DRUŠTVA I ZAVISNIH PRAVNIH LICA**OSNOVNI FINANSIJSKI POKAZATELJI****„Telekom Srbija“ a.d. Beograd****Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi (uključujući grupe konta 62, 67 i 68)	89.488	88.191
Fiksna telefonija	32.531	29.923
Mobilna telefonija	41.094	41.375
Maloprodaja interneta	8.989	9.446
Multimedija	4.024	4.596
ICT usluge	203	289
Ostali poslovni prihodi	2.647	2.562
Poslovni rashodi (uključujući/(isključujući) grupe konta 57 i 58/(62))	-74.926	-75.910
Troškovi zarada i naknada zarada	-12.955	-12.874
Troškovi operatora	-13.107	-11.949
Troškovi materijala i održavanja	-13.982	-14.749
Troškovi amortizacije	-14.884	-16.141
Troškovi zakupa	-5.179	-5.049
Ostali poslovni rashodi	-14.819	-15.148
EBIT	14.562	12.281
Stopa EBIT	16,3%	13,9%
EBITDA	29.446	28.422
Stopa EBITDA	32,9%	32,2%
Finansijski prihodi, neto	1.961	3.743
Porez na dobit, neto	-1.362	-1.476
Neto dobit	15.161	14.548
Stopa neto dobiti	16,9%	16,5%

Poslovni prihodi u 2017. godini iznose 88,2 milijarde dinara i opali su za 1% u odnosu na 2016. godinu. Poslovni rashodi su porasli za 1% i iznose 75,9 milijardi dinara.

Pad poslovnih prihoda uz rast poslovnih rashoda je uticao na niže EBIT i EBITDA. EBIT iznosi 12,3 milijarde dinara (pad za 16%) sa maržom od 13,9%. EBITDA iznosi 28,4 milijarde dinara (pad za 4%) sa maržom od 32,2%.

Finansijski prihodi, neto, iznose 3,7 milijardi dinara uglavnom usled ostvarenih pozitivnih kursnih razlika, neto, u iznosu od 1,2 milijarde dinara. U 2016. godini su ostvarene negativne kursne razlike, neto, u iznosu od 634 miliona dinara.

Neto dobit iznosi 14,5 milijardi dinara (niža je za 4%) sa stopom od 16,5%.

Poslovni prihodi su opali za 1,3 milijarde dinara.

„Telekom Srbija“ a.d. Beograd (Nastavak)

Prihodi fiksne telefonije su opali za 2,6 milijardi dinara i iznose 29,9 milijardi dinara. Pad je najvećim delom uslovljen nižim prihodima od nacionalnog saobraćaja i mesečnih naknada za po 1,3 milijarde dinara.

Prihodi multimedije su porasli za 572 miliona dinara i dostižu iznos od 4,6 milijardi dinara. Maloprodaja interneta je porasla za 457 miliona dinara i iznosi 9,4 milijarde dinara. Prihodi mobilne telefonije su viši za 281 milion dinara i iznose 41,4 milijarde dinara. Postpaid prihodi su viši za 1,5 milijardi dinara, dok je prepaid opao za 703 miliona dinara. Interkonekcija je opala za 1,2 milijarde dinara zbog kontinuiranog sniženja cene terminacije u mobilnu mrežu. Prihodi od ICT usluga porasli su za 86 miliona dinara i iznose 289 miliona dinara.

Poslovni rashodi su porasli za 1,0 milijardu dinara.

Amortizacija je porasla za 1,3 milijarde dinara na šta su najvećim delom uticala proceduralna ograničenja u prijavljivanju završenih investicija iz prethodnog perioda i obračun kumulirane amortizacije u 2017. godini. Troškovi materijala i održavanja su porasli za 767 miliona dinara zbog priznavanja troškova nabavne vrednosti reeksportovanih telefona i opreme zavisnim pravnim licima, kao i viših troškova prodatih telefona i uređaja za 262 miliona dinara. Troškovi kupljenih TV sadržaja su viši za 478 miliona dinara delom zbog većeg broja IPTV korisnika. Troškovi operatora su opali za 1,2 milijarde dinara najvećim delom zbog nižih troškova mobilne interkonekcije za 1,4 milijarde dinara (usled pomenutog sniženja tarifa).

„Telekom Srbija“ a.d. Beograd (Nastavak)**Bilans stanja**

U milionima RSD	31.12.2016.	31.12.2017.
STALNA SREDSTVA	165.808	165.631
Nematerijalna ulaganja (isključujući grupe konta 016, deo grupe konta 014, 015 i 019)	9.064	9.169
Nekretnine, postrojenja i oprema i avansi (uključujući grupu konta 016, deo grupe konta 014 i 019)	83.748	82.407
Učešća u kapitalu zavisnih i pridruženih pravnih lica	63.774	64.998
Ostalo (uključujući grupu konta 288)	9.222	9.057
OBRTNA SREDSTVA	27.587	27.827
Zalihe (isključujući grupu konta 15)	3.905	3.422
Potraživanja i ostala obrtna sredstva (uključujući grupe konta 15, 21, 22, 23)	14.599	14.253
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	4.739	5.078
Ostalo	4.344	5.074
UKUPNA AKTIVA	193.395	193.458
KAPITAL	132.435	135.970
DUGOROČNE OBAVEZE	23.781	22.318
Dugoročni krediti	21.661	20.220
Ostalo (uključujući grupe konta 40 i 495)	2.120	2.098
TEKUĆE OBAVEZE	37.179	35.170
Tekuća dospeća dugoročnih kredita	16.861	16.738
Obaveze iz poslovanja (uključujući grupe konta 430 i 44)	13.703	11.927
Ostale kratkoročne obaveze	6.615	6.505
UKUPNA PASIVA	193.395	193.458

Tokovi gotovine

U milionima RSD	2016.	2017.
Dobit pre oporezivanja	16.523	16.024
Usaglašavanje dobiti	13.178	11.561
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	29.701	27.585
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	-13.744	-13.814
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	-24.048	-13.432
Neto priliv/(odliv) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	-8.091	339
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine	12.830	4.739
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine	4.739	5.078

U julu 2017. godine isplaćene su dividende akcionarima iz dobiti za 2016. godinu u bruto iznosu od 11,0 milijardi dinara.

Dividende od zavisnih pravnih lica Mtel i Telus iznose 2,6 milijardi dinara i 25 miliona dinara, respektivno.

„Telekom Srbija“ a.d. Beograd (Nastavak)**Racio analiza**

U milionima RSD	2016.	2017.
Ukupan dug	38.522	36.959
Neto dug	33.783	31.881
Neto dug/EBITDA	1,15	1,12
Ukupne obaveze/EBITDA	2,07	2,02
Koeficijent zaduženosti	20,3%	19,0%
Rigorozni racio likvidnosti	0,6	0,64

Pad koeficijenta zaduženosti na dan 31. decembra 2017. godine uslovljen je smanjenjem neto duga usled otplate kredita.

Mtel a.d. Banja Luka**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi	29.021	27.417
Fiksna telefonija	6.973	5.734
Mobilna telefonija	16.702	16.060
Maloprodaja interneta	1.407	1.374
Multimedija	3.086	3.319
ICT usluge i oprema	289	306
Ostali poslovni prihodi	564	624
Poslovni rashodi	-24.574	-23.668
Troškovi zarada i naknada zarada	-4.853	-4.801
Troškovi operatora	-2.489	-2.240
Troškovi materijala i održavanja	-5.405	-5.254
Troškovi amortizacije	-6.506	-6.492
Troškovi zakupa	-1.099	-1.098
Ostali poslovni rashodi	-4.222	-3.783
EBIT	4.447	3.749
Stopa EBIT	15,3%	13,7%
EBITDA	10.953	10.241
Stopa EBITDA	37,7%	37,3%
Finansijski prihodi, neto	148	160
Porez na dobit, neto	-470	-419
Neto dobit	4.125	3.490
Stopa neto dobiti	14,2%	12,7%

Mtel a.d. Banja Luka (Nastavak)

Poslovni prihodi u 2017. godini iznose 27,4 milijarde dinara i opali su za 6% u odnosu na prošlu godinu. Poslovni rashodi iznose 23,7 milijardi dinara i niži su za 4% u odnosu na 2016. godinu.

EBIT iznosi 3,7 milijardi dinara uz stopu od 13,7% i niža je za 16%. EBITDA iznosi 10,2 milijarde dinara sa stopom od 37,3% i niže je za 7%.

Neto dobit je opala za 15% i iznosi 3,5 milijardi dinara sa stopom od 12,7%.

Poslovni prihodi su smanjeni za 1,6 milijardi dinara.

Prihodi fiksne telefonije smanjeni su za 1,2 milijarde dinara (18%). Prihodi mobilne telefonije su opali za 642 miliona dinara (4%), najvećim delom usled nižih prepaid prihoda (12%). S druge strane, prihodi od multimedije su porasli za 233 miliona dinara.

Poslovni rashodi niži su za 906 miliona dinara.

Troškovi operatora su opali za 249 miliona dinara (10%), najvećim delom zbog niže fiksne interkonekcije. Troškovi marketinga su niži za 190 miliona dinara (18%), kao i troškovi naknada posrednika za 122 miliona dinara (17%).

Bilans stanja

U milionima RSD	31.12.2016.	31.12.2017.
STALNA SREDSTVA	45.256	42.312
Nematerijalna ulaganja	5.826	4.637
Nekretnine, postrojenja i oprema i avansi	32.878	30.834
Učešće u kapitalu pridruženog pravnog lica	5.037	5.157
Ostalo	1.515	1.684
OBRTNA SREDSTVA	9.310	8.658
Zalihe	1.259	958
Potraživanja i ostala obrtna sredstva	4.512	4.795
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.969	1.517
Ostalo	1.570	1.388
UKUPNA AKTIVA	54.566	50.970
KAPITAL	42.228	40.029
DUGOROČNE OBAVEZE	3.036	2.527
Dugoročni krediti	2.574	2.106
Ostalo	462	421
TEKUĆE OBAVEZE	9.302	8.414
Tekuća dospeća dugoročnih kredita	1.015	1.558
Obaveze iz poslovanja	5.142	3.750
Ostale kratkoročne obaveze	3.145	3.106
UKUPNA PASIVA	54.566	50.970

Mtel a.d. Banja Luka (Nastavak)**Tokovi gotovine**

U milionima RSD	2016.	2017.
Dobit pre oporezivanja	4.595	3.909
Usaglašavanje dobiti	4.791	5.153
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	9.386	9.062
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	-5.084	-4.649
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	-5.265	-4.865
Neto odliv gotovine i gotovinskih ekvivalenata	-963	-452
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine	2.932	1.969
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine	1.969	1.517

U 2017. godini na ime dividendi akcionarima je isplaćeno 3,9 milijardi dinara (bez poreza).

Mtel d.o.o. Podgorica**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi	6.890	8.361
Fiksna telefonija i ostale usluge	762	1.830
Mobilna telefonija	4.070	4.362
Maloprodaja interneta	283	486
Multimedija	910	1.029
Ostali poslovni prihodi	865	654
Poslovni rashodi	-6.320	-7.407
Troškovi zarada i naknada zarada	-743	-859
Troškovi operatora	-1.150	-1.110
Troškovi materijala i održavanja	-1.332	-1.654
Troškovi amortizacije	-1.576	-2.138
Troškovi zakupa	-369	-371
Ostali poslovni rashodi	-1.150	-1.275
EBIT	570	954
Stopa EBIT	8,3%	11,4%
EBITDA	2.146	3.092
Stopa EBITDA	31,1%	37,0%
Finansijski rashodi, neto	-166	-255
Porez na dobit, neto	-13	-22
Neto dobit	391	677
Stopa neto dobiti	5,7%	8,1%

U 2017. godini poslovni prihodi iznose 8,4 milijarde dinara i porasli za 21%. Poslovni rashodi iznose 7,4 milijarde dinara i viši su za 17%.

EBIT iznosi 1,0 milijardu dinara, sa stopom od 11,4% i porasla je za 67%. EBITDA je porasla za 44% i iznosi 3,1 milijardu dinara sa stopom od 37,0%.

Mtel d.o.o. Podgorica (Nastavak)

Neto dobit iznosi 677 miliona dinara sa stopom od 8,1% (2016. godina: 391 milion dinara sa stopom od 5,7%).

Poslovni prihodi su porasli za 1,5 milijardi dinara.

Prihodi od fiksne telefonije i ostalih usluga su viši za 1,1 milijardu dinara, u celini zbog viših prihoda od prodaje optičkih vlakana u 2017 godini. Prihodi od mobilne telefonije porasli su za 292 miliona dinara (7%), uglavnom zbog većih prihoda od rominga i prodaje mobilnih telefona i uređaja. Maloprodaja interneta je porasla za 203 miliona dinara (72%), kao i prihodi od multimedije koji su porasli za 119 miliona dinara (13%).

Poslovni rashodi su porasli za 1,1 milijardu dinara.

Troškovi amortizacije viši su za 562 miliona dinara (36%) usled većeg obima aktiviranja kablovske infrastrukture, kupljenih licenci za 4G frekvencije krajem prethodne godine i kapitalizovanih TV prava u 2017. godini. Troškovi prodatih mobilnih telefona i uređaja u okviru paketa porasli su za 257 miliona dinara (30%).

Bilans stanja

U milionima RSD	31.12.2016.	31.12.2017.
STALNA SREDSTVA	13.661	17.440
Nematerijalna ulaganja	4.749	6.092
Nekretnine, postrojenja i oprema i avansi	8.863	11.307
Ostalo	49	41
OBRTNA SREDSTVA	7.045	8.405
Zalihe	1.953	2.026
Potraživanja i ostala obrtna sredstva	3.824	5.000
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	48	209
Ostalo	1.220	1.170
UKUPNA AKTIVA	20.706	25.845
KAPITAL	4.976	5.436
DUGOROČNE OBAVEZE	7.365	11.438
Dugoročni krediti	7.161	11.237
Ostalo	204	201
TEKUĆE OBAVEZE	8.365	8.971
Tekuća dospeća dugoročnih kredita/kratkoročni krediti	1.166	992
Obaveze iz poslovanja	6.217	6.986
Ostale kratkoročne obaveze	982	993
UKUPNA PASIVA	20.706	25.845

Ukupne obaveze po kreditima na dan 31. decembra 2017. godine iznose 12,2 milijarde dinara i porasle su za 3,9 milijardi dinara zbog novih finansijskih kredita od poslovnih banaka uzetih za potrebe servisiranja kredita iskorišćenih za osnovna sredstva, kao i za izmirivanje obaveza.

Mtel d.o.o. Podgorica (Nastavak)**Tokovi gotovine**

U milionima RSD	2016.	2017.
Dobit pre oporezivanja	404	699
Usaglašavanje dobiti	-1.186	634
Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti	-782	1.333
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	-3.070	-4.278
Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	3.887	3.106
Neto priliv gotovine i gotovinskih ekvivalenata	35	161
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine	13	48
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine	48	209

Racio analiza

U milionima RSD	31.12.2016.	31.12.2017.
Ukupan dug	8.327	12.229
Neto dug	8.279	12.020
Neto dug/EBITDA	3,86	3,89
Ukupne obaveze/EBITDA	7,33	6,6
Koeficijent zaduženosti	62,5%	68,9%
Rashodi kamata/poslovni prihodi	2,6%	3,2%
Rigorozni racio likvidnosti	0,55	0,64

Na rast koeficijenta zaduženosti do 68,9% na dan 31. decembra 2017. godine su uglavnom uticala nova kreditna zaduženja u toku godine.

Telus a.d. Beograd**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi (uključujući grupe konta 62, 67, 68 i 69)	1.550	1.476
Poslovni rashodi (uključujući/(isključujući) grupe konta 57, 58 i 59/(62))	-1.491	-1.418
EBIT	59	58
Stopa EBIT	3,8%	3,9%
EBITDA	61	61
Stopa EBITDA	3,9%	4,1%
Finansijski prihodi, neto	18	19
Neto dobitak	63	64
Stopa neto dobiti	4,1%	4,3%

Poslovni prihodi u 2017. godini iznose 1,5 milijardi dinara i niži su za 5% u odnosu na prethodnu godinu. Pad prihoda je uslovljen uglavnom nižim prihodima od fizičko-tehničkog obezbeđenja kod Matičnog društva.

Poslovni rashodi iznose 1,4 milijardi dinara i opali su za 5%.

TS:NET B.V. Amsterdam**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi	51	51
Poslovni rashodi	-40	-107
Poslovni gubitak/EBIT	11	-56
Stopa EBIT	21,6%	-
EBITDA	44	-33
Stopa EBITDA	86,3%	-
Neto gubitak/dobit	9	-46
Stopa neto dobiti	17,6%	-

Poslovni prihodi se u potpunosti odnose na prihode od iznajmljivanja opreme Matičnom društvu. U 2017. godini poslovni prihodi iznose 51 milion dinara i na istom su nivou kao i prethodne godine.

Poslovni rashodi u 2017. godini porasli su za 67 miliona dinara, najvećim delom usled priznatog gubitka od prodaje opreme.

HD-WIN d.o.o. Beograd**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi	3.322	3.963
(uključujući grupe konta 62, 67, 68 i 69)		
Prodaja licenci i TV prava	3.087	3.619
Ostali poslovni prihodi	235	344
Poslovni rashodi	-3.035	-3.340
(uključujući/(isključujući) grupe konta 57, 58 i 59/(62))		
Kupljene licence i TV prava	-2.158	-2.366
Ostali poslovni rashodi	-877	-974
EBIT	287	623
Stopa EBIT	8,6%	15,7%
EBITDA	329	663
Stopa EBITDA	9,9%	16,7%
Finansijski rashodi, neto	-77	-83
Neto dobit	210	696
Stopa neto dobiti	6,3%	17,6%

Poslovni prihodi u 2017. godini iznose 4,0 milijarde dinara i porasli su za 19% uglavnom zbog distribucije Arena Sport kanala kod operatora Telemach na tržištu Bosne i Hercegovine.

Poslovni rashodi porasli su za 10% i dostižu iznos od 3,3 milijarde dinara. Poslovni rashodi se uglavnom odnose na kupljena TV prava i licence i čine 71% ukupnih poslovnih rashoda.

mts banka a.d, Beograd**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Prihodi od kamata, provizija, naknada i kursnih razlika, neto	381	432
Ostali poslovni prihodi	160	155
Rashodi po osnovu obezvređenja plasmana, neto	-239	-36
Ostali poslovni rashodi	-579	-543
Neto dobit/(gubitak)	-271	7

mts d.o.o. Kosovska Mitrovica**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi	-	461
Poslovni rashodi	-15	-492
Poslovni gubitak	-15	-31
EBITDA	-5	116
Neto gubitak	-15	-31

GO4YU d.o.o. Beograd**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi (uključujući grupe konta 62, 67, 68 i 69)	12	20
Poslovni rashodi (uključujući/(isključujući) grupe konta 57, 58 i 59/(62))	-95	-181
Poslovni gubitak	-83	-161
Neto gubitak	-84	-162

Yunet International d.o.o. Beograd**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi (uključujući grupe konta 62, 67, 68 i 69)	521	453
Poslovni rashodi (uključujući/(isključujući) grupe konta 57, 58 i 59/(62))	-506	-464
Poslovni gubitak/EBIT	15	-11
EBITDA	38	28
Neto gubitak/dobit	9	-10

mts AntenaTV d.o.o. Beograd**Bilans uspeha**

U milionima RSD	2016.	2017.
Poslovni prihodi (uključujući grupe konta 62, 67, 68 i 69)	5	58
Poslovni rashodi (uključujući/(isključujući) grupe konta 57, 58 i 59/(62))	-23	-87
Poslovni gubitak	-18	-29
Neto gubitak	-18	-24

16. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Grupa je u svom redovnom poslovanju u različitoj meri izložena određenim finansijskim rizicima: tržišnom riziku, riziku likvidnosti, kreditnom riziku i riziku kapitala.

Tabela br. 20. Vrste finansijskih rizika sa bližim opisima

Vrste finansijskih rizika	Opis rizika	Upravljanje rizicima
Tržišni rizik	Tržišni rizik je rizik od promena tržišnih cena, kao što su devizni kursevi, kamatne stope i cene instrumenata kapitala, koje mogu imati negativan efekat na prihode Grupe ili vrednost njegovih finansijskih instrumenata. Cilj upravljanja tržišnim rizikom je kontrola izloženosti tržišnom riziku u okviru prihvatljivih parametara uz ostvarenje optimalnog prinosa.	Cilj upravljanja tržišnim rizikom je kontrola izloženosti riziku u okviru prihvatljivih parametara, uz ostvarenje optimalnog prinosa.
Rizik od promene kursa stranih valuta	Grupa je izložena riziku od promene kursa stranih valuta, prvenstveno eura.	Ustanovljena je politika upravljanja rizikom u odnosu na njegovu funkcionalnu valutu putem hedžing transakcija. To ne obuhvata derivate, zbog čega se u ovim okolnostima ne primenjuje računovodstvo hedžinga.
Rizik od promene kamatnih stopa	Grupa je izložena rizicima koji kroz efekte promene visine kamatnih stopa deluju na njegovu finansijsku poziciju, rezultate poslovanja i tokove gotovine. Rizik od promene kamatnih stopa dugoročne obaveze uglavnom proističe iz dugoročnih kredita od banaka i dobavljača sa varijabilnom kamatnom stopom, koja je vezana za Euribor uvećana za maržu, dok su depoziti uglavnom sa fiksnom kamatnom stopom, koja izlažu Grupu riziku promene vrednosti kamatnih stopa.	Vrši se analiza izloženosti riziku od promene kamatnih stopa na dinamičkoj osnovi uzimajući u obzir alternativne izvore finansiranja i pre svega za dugoročne obaveze budući da one predstavljaju najznačajniju kamatanosnu poziciju. Grupa takođe preduzima odgovarajuće aktivnosti koje su povoljnijim uslovima.
Rizik od promene cena	Grupa je izložena rizicima od promene cena usluga jer postoji obaveza kontrole cena na svom tržištima na kojima su članice Grupe pruženih usluga. Pored toga proglašene za operatora sa ZTS. je i konkurencijom u oblasti mobilne telefonije, interneta i multimedije, (Telus i mts banka).	Grupa nastoji da smanji izloženost riziku uvođenjem raznovrsnih usluga i unapređenjem kvaliteta pruženih usluga. Pored toga prisutna je i diverzifikacija usluga grupe, s obzirom na to da su u njemu i članice iz drugih oblasti poslovanja kao i pojavom operatora u oblasti fiksne telefonije.

Vrste finansijskih rizika	Opis rizika	Upravljanje rizicima
Rizik likvidnosti	<p>Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Grupa neće biti u stanju da izmiri usvojene finansijske politike kojom su svoje finansijske obaveze po definisani uslovi plaćanja, njihovom dospeću u novcu ili drugim maksimalni iznos avansnog plaćanja finansijskim sredstvima. Pristup isporučiocima opreme i izvođačima upravljanju rizikom likvidnosti ima za radova, grejs period i dužina otplate cilj da se uvek obezbedi, u meri u dela nabavke koji se otplaćuje na kojoj je to moguće, adekvatna kredit, i to u zavisnosti od vrednosti i likvidnost za izmirenje obaveza po vrste ugovorene obaveze. Grupa njihovom dospeću, kako pod prati očekivane novčane prilive od uobičajenim tako i pod vanrednim naplate potraživanja od kupaca i okolnostima, bez nastanka ostalih potraživanja, zajedno sa neprihvatljivih gubitaka ili rizika od očekivanim novčanim odlivima po narušavanja reputacije Grupe.</p>	<p>U cilju upravljanja rizikom likvidnosti, osnova plaćanja obaveza prema dobavljačima i ostalih obaveza. Konsolidovani finansijski izveštaji pokazuju da grupa kontinuirano posluje sa neto dobitkom, odnosno da se na konsolidovanom nivou ostvaruje dovoljno novčanih priliva iz poslovnih aktivnosti i blagovremeno izmiruju obaveze. U slučaju potrebe, Grupa na raspolaganju ima i eksterne izvore finansiranja.</p>
Kreditni rizik	<p>Kreditni rizik je rizik od finansijskog gubitka za Grupu u slučaju da kupac ili druga strana kod finansijskog instrumenta ne ispuni svoje obaveze. Izloženost kreditnom riziku je primarno ustanovljena pojedinačnim karakteristikama kupca. Ne postoji značajna koncentracija rizika budući da je prisutna široka baza nepovezanih kupaca sa pojedinačno malim obavezama.</p>	<p>Kreditnim rizikom se upravlja preduzimanjem odgovarajućih mera i aktivnosti, kao što su procena rizika njegovog finansijskog stanja, kao i praćenje poslovanja klijenta i potraživanjima i potraživanjima. U svakom slučaju neispunjavanja obaveza, vrši se obustava daljeg pružanja usluga i druge mere: reprogramiranje dugovanja, pokretanje sudskog postupka, vansudsko poravnanje i slično.</p>
Rizik kapitala	<p>Cilj upravljanja kapitalom je zadržavanje sposobnosti nastavljanja poslovanja u neograničenom periodu predvidljivoj budućnosti, kako bi se očuvala optimalna struktura kapitala smanjila dugovanja. Strategija sa ciljem da se smanje troškovi upravljanjem kapitala, a akcionarima obezbede nepromenjena u dividende.</p>	<p>Grupa razmatra sledeće opcije: korekcija isplate dividendi u akcionarima, vraćanje kapitala u akcionarima, izdavanje novih akcija ili sredstava kako bi se smanjila dugovanja. Strategija je upravljanjem kapitalom je nepromenjena u odnosu na prethodnu godinu.</p>

BDO d.o.o. Beograd

Knez Mihailova 10
11000 Belgrade
Republic of Serbia
Tel: +381 11 3281 399
Fax: +381 11 32 81 808

www.bdo.co.rs

BDO d.o.o. Beograd, privredno društvo osnovano u Republici Srbiji, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sedištem u Velikoj Britaniji, i deo je međunarodne BDO mreže firmi članica.
BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Beograd, a limited liability company incorporated in the Republic of Serbia, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.

